

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ)

ปริญญา

นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ

นิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand

นามผู้วิจัย นายกฤษณ์กวี จันทพันธ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

สืบสีทงษ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand

โดย

นายกฤษณ์กวี จันทพันธ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ)

พ.ศ.2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กฤษณ์เกวี จันทพันธ์ 2556: แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ศรัณย์ธร ศศิธรนการแก้ว, Ph.D. 230 หน้า

การศึกษาเรื่องแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยจากภาครัฐบาล ภาคผู้ประกอบการและภาคประชาชน และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า มีสามกลไกสำคัญที่จะถ่วงดุลอำนาจระหว่างกันในการกำกับดูแลเนื้อหาประกอบด้วย ภาครัฐ มีกลไกเป็นกฎหมาย ภาคผู้ประกอบการ มีกลไกเป็นจริยธรรมจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ และภาคสาธารณะ มีกลไกเป็นการรักษาสีห์ของภาคสาธารณะและการรู้เท่าทันสื่อ และแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยนั้นมีทั้งสิ้น 12 ประเด็นหลักๆ ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยแยกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า เพศต่างกัน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Krisnkhavee Chandrathakhantra 2013: The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand. Master of Arts (Communication Arts and Information), Major Field: Communication Arts and Information, Department of Communication Arts and Information Science. Thesis Advisor: Miss Sarantorn Sasitanakornkaew, Ph.D. 230 pages.

The study of ethical guidelines governing the content of television broadcasting in the country. Qualitative research and quantitative research. The objective is to aim for the right to regulate the content of television broadcasting in the ethics of government. Sector and the public sector. And a survey of public opinion on the ethics of public television broadcasting in Thailand in Bangkok. To know the opinion of people in Bangkok on the ethical problems of Satellite TV in Thailand

The results showed that There are three key mechanisms that regulate the balance of power between the government has a legal mechanism. The operator. There is an ethical code of the engine. And public sectors. Mechanisms to protect the rights of the public and media literacy. And the right to regulate content on the ethics of television broadcasting in India has a total of 12 issues for lots of people in Bangkok to an ethics of media calls scenery of the satellite in Thailand by demographics found. Gender differences are not significantly different at the scenery or the issues of media ethics in the satellite age, education, income and occupation are different. There are different opinions on the ethical problems of Satellite TV in Thailand Statistically significant at the 0.001 level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ต้องขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนในการช่วยเหลือค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ช่วยผลักดันให้กำลังใจ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการในการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ที่ให้คำแนะนำ ความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี ในการตรวจสอบแก้ไข จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ขจร ฝ้ายเทศ อาจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม ที่ได้สละเวลามาเป็นประธาน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ในการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์

ขอบคุณเพื่อน ๆ CAI KU ทั้ง 14 คน ที่ร่วมด้วยช่วยกันตลอด 2 ปี ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นกำลังใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะพี่อิง พี่จ๋า พี่แอน และตาล ที่คอยให้คำปรึกษา

ขอบคุณทุกปัญหาและกำลังใจที่ได้มาจากทุก ๆ คน ที่ผ่านเข้ามาในช่วงเวลาอันสำคัญนี้ โดยเฉพาะคุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย ที่เป็นแรงผลักดันสำคัญ และขอบ คุณคิม ที่อยู่เคียงข้าง และเข้าใจกันตลอดมา และต้องขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ คนอื่น โดยเฉพาะน้องฟองเบียร์ น้องโจ และน้องเกน ที่คอยช่วยเหลือมาโดยตลอด จนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กฤษณ์กวี จันทพันธ์

กุมภาพันธ์ 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดจริยธรรมและจรรยาบรรณกับการสื่อสารมวลชน	9
ข้อบังคับสภาวิชาชีพการแพร่ภาพและการกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐาน ทางจริยธรรม	17
แนวคิดการกำกับดูแลตนเองของสื่อ	29
ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม	30
แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ	34
แนวคิดโทรทัศน์ดาวเทียม	37
การรู้เท่าทันสื่อ	44
การวิเคราะห์ผู้รับสาร	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
กรอบแนวคิดงานวิจัย	66
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	67
สมมติฐานงานวิจัย	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ลักษณะของแบบสอบถาม	71
ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือการวิจัย	72
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	73
ระยะเวลาในการทำวิจัย	74
การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิจัย	75
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในส่วนของกรวิจัยเชิงคุณภาพ	77
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ	136
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	174
สรุปผลการวิจัย	175
อภิปรายผล	199
ข้อเสนอแนะ	216
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	219
ภาคผนวก	225
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	230

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	136
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ	136
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกระดับการศึกษา	137
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงรายได้	137
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	138
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ	139
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ	142
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา	146
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ	156
11	การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย จำแนกตามเพศ	161
12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย จำแนกตามช่วงอายุ	162
13	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post Hoc Comparison) จำแนกตามช่วงอายุ	163
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย จำแนกตามการศึกษา	164
15	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post Hoc Comparison) จำแนกตามการศึกษา	165

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย จำแนกตามช่วงรายได้	167
17	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post Hoc Comparison) จำแนกตามช่วงรายได้	168
18	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย จำแนกตามช่วงอาชีพ	170
19	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post Hoc Comparison) จำแนกตามอาชีพ	171

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดคิงานวิจัย

66

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ด้านจริยธรรม และการเติบโตของสื่อใหม่อย่างทีวีดาวเทียมที่มีมากกว่า 200 ช่องในปัจจุบัน ได้กลายมาเป็นคู่แข่งกันแย่งผู้ชมจากฟรีทีวี ส่งผลให้การผลิตเนื้อหารายการมุ่งไปที่การสร้างกระแสผู้ชมจำนวนมาก เพื่อหวังผลด้านโฆษณาและรายได้ โดยอาจจะเลยดำเนินการตรวจสอบเนื้อหาที่มีความเหมาะสมเพราะปัจจุบันอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงและแพร่ภาพในประเทศไทย มีการแตกกระจายขยายตัวตามพัฒนาการเทคโนโลยี เพิ่มทางเลือกให้ประชาชนมากมายอย่างไม่เคยเกิดมาก่อน (สมชัย สุวรรณบรรณ, 2555) แต่การขยายตัวตามกลไกตลาดและผลประโยชน์ทางการค้าของสื่อใหม่ๆ ก่อให้เกิดคำถามว่า การแข่งขันทำให้คุณภาพดีขึ้นหรือไม่ และประชาชนโดยรวมได้ประโยชน์อะไรขึ้นบ้าง ทำให้ประชาชนมีความฉลาดเท่าเทียมทันโลกหรือเปล่า มีการเปลี่ยนราษฎรเป็นพลเมืองมากขึ้นหรือไม่ ใครเป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม ถ้าหากสื่อกระจายภาพและเสียงที่เรียกกันว่าช่องป่าแข็ง (Super Cheng Channel) โฆษณาขายสินค้าที่เป็นพิษต่อร่างกายให้ผู้บริโภคผ่านสื่อของตัวเอง สังคมก็อาจจะตรวจสอบ และลงโทษด้วยกฎหมายว่าด้วยอาหารและยาเพื่อปกป้องผู้บริโภค คำถามคือแล้วกรณีที่มีคนใช้สื่อในการขายสินค้าที่เป็นพิษทางความคิด สังคมจะมีระบบอะไรป้องกันผู้บริโภค และจะมีวิธีการตรวจสอบลงโทษผู้ฝ่าฝืนกันอย่างไร ในเมื่อสถานะภาพความเป็นสื่อที่ที่อ้างกันว่า จะต้องมีการแสดงความคิดเห็นสื่อที่มีลึกลับต่างๆ กับป่าแข็งจะสามารถรวมตัวสร้างกลไกดูแลกันเองเพื่อไม่ให้สังคมเสียหายได้หรือไม่

ทั้งนี้แนวโน้มภาวะอุตสาหกรรมและการแข่งขัน หลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2551 เป็นต้นมา ทำให้ภาพรวมของธุรกิจโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมมีการตื่นตัวยิ่งขึ้นเพราะ พ.ร.บ.ดังกล่าว ได้อนุญาตให้ดำเนินการได้อย่างถูกต้องมีกฎหมายรองรับและสามารถสร้างรายได้ จากโฆษณาได้ไม่เกินชั่วโมงละ 6 นาทีจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.การประกอบกิจการฯ ปี 2551 ซึ่งสาระสำคัญกำหนดให้ทีวีดาวเทียม หารายได้จากโฆษณาชั่วโมงละ 6 นาที ทำให้เกิดช่องรายการไม่มีคุณภาพ มีการโฆษณาเกินจริง และเป็นเครื่องมือทางการเมือง แนวทางการกำกับดูแลที่สามารถดำเนินการได้จึงแบ่งเป็น การควบคุมเนื้อหาโดยผู้ประกอบกิจการ การควบคุมผู้ให้บริการเครือข่าย และการควบคุมเครื่องมือหรืออุปกรณ์การรับชมสื่อ ทั้งนี้รูปแบบที่สามารถควบคุมและดูแลได้ง่ายที่สุดคือด้านเนื้อหา ที่ผู้ประกอบการในกิจการสื่อควรให้ความสำคัญและดูแลกันเอง (สถาบันคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม, 2554) นอกจากนั้นแล้วการมีสถานีโทรทัศน์ไว้ในครอบครองหรือเป็นเจ้าของช่อง

สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยนั้นไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป เพราะรัศมีของสัญญาณดาวเทียม ที่ทะลุทะลวงไปทั่วบ้านฟ้า ทำให้ผู้ลงทุนไม่ต้องเสียเวลาติดตั้งเสาสัญญาณ เพียงแค่มีเงินลงทุน มีเนื้อหาที่จะนำเสนอประชาชน และมีใบอนุญาตส่งสัญญาณทีวี ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มี “โทรทัศน์ดาวเทียม” จึงเกิดขึ้นมาในสังคมไทยเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

เมื่อมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ปัญหาข้างต้นที่กล่าวมาข้างต้นก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาเรื่องจริยธรรมในโทรทัศน์ดาวเทียม แต่ยังพบว่าช่องรายการทางการเมืองเป็นหัวหอกสำคัญหนึ่งที่ทำให้โทรทัศน์ดาวเทียมแพร่หลายและกว้างขวางในประเทศไทยนั้น ก็เพราะการสาดโคลนสงครามน้ำลายระหว่างพรรคการเมือง เริ่มจากสถานี ASTV ที่ได้ทำการถ่ายทอดสดการประชุมของกุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ผ่านทางช่อง News1 หรือที่เรียกกันแต่เดิมว่าช่อง 11/1 รวมไปถึงช่องที่สังกัด ASTV ในช่วงการเคลื่อนไหวของพันธมิตรก่อนเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2549 และอีกช่วงที่พันธมิตรจัดหนักในปี พ.ศ. 2551 ระหว่างที่คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี และมีเหตุการณ์ปิดล้อมสนามบินสุวรรณภูมิ จากปรากฏการณ์เลือดเหลืองผ่านดาวเทียมมาเป็นปรากฏการณ์เลือดแดงผ่านดาวเทียมบ้างในปี พ.ศ. 2553 ที่ D-Station อันวิวัฒนาการมาจาก People TV การที่สถานี People TV นี้ถูกปิดสัญญาณไม่ให้ออกอากาศได้ตั้งแต่แรกทั้งๆ ที่มีการเปิดตัวกันอย่างใหญ่โตในต้นปี พ.ศ. 2550 คือ จุดเริ่มต้นของความเคลื่อนไหวในนามกลุ่มคนเลือดแดง แต่ท้ายที่สุดสถานี D-Station ก็ถูกระงับสัญญาณไปภายใต้พระราชกำหนดฉุกเฉิน เนื่องจากถูกข้อหาคุกคามความมั่นคงจากการแพร่ภาพออกอากาศความเคลื่อนไหวและคำปราศรัยของแกนนำของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่ชุมนุมเรียกร้องให้มีการยุบสภาตลอด 24 ชั่วโมง จนนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงในที่สุด แต่ปัจจุบัน D-Station ก็ฟื้นคืนชีพกลับมาในนามสถานีโทรทัศน์ Asia update และยังคงเป็นสื่อของค่ายเลือดแดงอยู่อย่างเหนียวแน่นเหมือนเดิม (พิรงรอง รามสูต ทัศนะนันทน์, 2555)

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่สำคัญต่อสภาพปัญหาในการการกำกับดูแลเนื้อหาในด้านอื่นๆ ได้แก่ การดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่มีบุคลากรไม่เพียงพอที่จะดูแลผลิตภัณฑ์ และสื่อสารมวลชนทั้งหมด โดยเฉพาะสื่อใหม่อย่างทีวีดาวเทียมที่มีจำนวนมาก และผู้ประกอบการเองก็มีการปรับตัวเพื่อเลี่ยงกฎหมาย เช่น กรณีของสถานี Super Cheng ซึ่งเคยถูกสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาดำเนินคดีในช่วงกลางปี พ.ศ. 2554 ในปัจจุบันสถานีดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอจากการเน้นขายสินค้า “น้ำหมัก” เป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมหมักน้ำหมักเองที่บ้าน ผ่านการบรรยายสรรพคุณของน้ำหมักโดยผู้ดำเนินรายการ (ป้าเซ็ง) ผู้ร่วมรายการ และเปิดให้ผู้ชมทางบ้านโทรศัพท์เล่าประสบการณ์ในการใช้น้ำหมักรักษาโรค ซึ่งสรรพคุณของน้ำหมักที่ระบุในรายการมีสรรพคุณ “ครอบจักรวาล” สามารถรักษาโรคและอาการผิดปกติต่างๆ เช่น เบาหวาน มะเร็ง ฟันผุ เกาต์ โรคผิวหนัง อาการเจ็บคอ ลดน้ำหนัก ฯลฯ และ เปิดสปอตโฆษณา “ศูนย์น้ำหมักป้าเซ็ง” ซึ่งเป็นศูนย์จำหน่ายวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการ

หมักน้ำหมัก ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานีดังกล่าวว่าเป็น “ยากที่จะดำเนินคดีได้ ต้องประสานไปยังกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลจากสถานีดังกล่าวเข้าข่ายละเมิดกฎหมายหรือไม่” (มารุต วงษ์ศิริ, 2554) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสื่อกระแสหลักอย่างฟรีทีวีและหนังสือพิมพ์รายวันส่วนกลางพบว่าสิ่งที่ทีวีดาวเทียมนำเสนอมักจะเกินเลยจากสื่อกระแสหลักมากเกินไป

ในขณะที่ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ระบุแนวทางการควบคุมเนื้อหาในภาพรวม ไม่เฉพาะเจาะจงเรื่องความเชื่อ โสยศาสตร์ โหราศาสตร์ อีกทั้งมติมหาเถรสมาคมควบคุมได้เฉพาะการโฆษณาโดยพระสงฆ์ ไม่ควบคุมการกระทำของบุคคลทั่วไป ซึ่งสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ปัญหาเหล่านี้ถูกนำเสนอมากและบ่อยครั้งเป็นเพราะค่า air time และค่าโฆษณาของทีวีดาวเทียมต่ำกว่าฟรีทีวีกว่าเท่าตัว ทำให้ใช้เวลาในการเสนอได้เต็มที่ รวมทั้งความถี่ในการนำเสนอด้วย (นพวรรณ ต่อแสงศรี, 2554) ท่ามกลางความคลุมเครือของกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจนและมีประเด็นหลายอย่างที่ขัดแย้งกับการทำงานด้านสื่อสารมวลชน อาทิ การกำกับด้านเสรีภาพของสื่อมากเกินไป จนกระทั่งบางทีสื่อ ขยับตัวทำสิ่งต่างๆ ไม่ค่อยได้ ทั้งนี้ยังต้องทำงานภายใต้กรอบที่ถูกวางไว้ ทำให้ไม่สามารถเสนอข่าวสารที่เป็นกลาง หรือเป็นธรรมได้อย่างเต็มที่ สิ่งนี้คือปัญหาด้านหนึ่งของกฎหมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการกำกับดูแลสื่อในประเทศไทยแต่ละประเภทยังมีกฎหมายเฉพาะ จนทำให้เกิดช่องว่างในการกำกับดูแลสื่อบางประเภทเช่นในทุกวันนี้ พร้อมทั้งไม่มีหน่วยงานใดกำหนดหลักจริยธรรมสำหรับทีวีดาวเทียมโดยเฉพาะจึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม เพราะเป็นเรื่องที่ทำลายสังคมไทย กับคำถามที่สังคมยังต้องการตอบจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อไทยทุกวันนี้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจสื่อเหล่านั้นเป็นสื่อหรือเป็นเจ้าของธุรกิจ ซึ่งถ้าผู้ประกอบการสื่อคิดว่าตนเองเป็นสื่อแล้วมันจะหมายถึง สื่อที่ไม่ใช่สื่ออย่างแท้จริง หากผู้ประกอบการธุรกิจสื่อคิดแต่เรื่องผลประโยชน์ประกอบการธุรกิจ ผู้ประกอบการธุรกิจสื่อจึงต้องปฏิวัติตัวเองกลับไปจุดเริ่มต้นเดิม (back to basics) คือความคิดพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพสื่อ ที่ว่า ต้องเห็นผลประโยชน์ของสาธารณะมากกว่า ผลประโยชน์ส่วนตัว จะต้องเปิดกว้างให้มีการจัดสร้างกลไกตรวจสอบ การทำงานของตนโดยยอมให้มีผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ (stakeholders) เข้าร่วมในการกำหนดกติกา มาตรฐานจรรยาบรรณ (code of conduct) ทั้งในเนื้อหา รายการและการโฆษณา ที่มีบทลงโทษและร่วมอยู่ในองค์กรรับพิจารณา เรื่องราวร้องเรียนจากประชาชน ผู้บริโภคด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน
2. อายุต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน
3. การศึกษาต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน
4. รายได้ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน
5. อาชีพต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม เป็นกลไกสำคัญที่สังคมอาจนำมาเพื่อใช้ในการสนับสนุน หรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ

2. ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมเฉพาะระบบ C-Band (จานดำ) ของประเทศไทย ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จาก 3 ภาคส่วน คือ

1. ภาครัฐบาล ประกอบด้วย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

1.2 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.3 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

1.4 กรมประชาสัมพันธ์

2. ภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม ประกอบด้วย

2.1 สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

2.2 บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด(มหาชน)

2.3 บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

2.4 บริษัท ไทยเคเบิล เซ็นแนลส์ จำกัด

3. ภาคสาธารณะ ประกอบด้วย

3.1 เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

3.2 สมาองค์กรวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

3.3 สถาบันวิชาการสื่อเพื่อสาธารณะ

3.4 สถาบันวิชาการนโยบายสาธารณะกับธุรกิจและการกำกับดูแล

ใช้ร่างข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นกรอบในการศึกษา

หลังจากประมวลภาพรวมของการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว จะเป็นการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรม ปัญหาในกระบวนการกำกับดูแลตนเองว่ามีข้อจำกัดหรืออุปสรรคด้านใดบ้าง และวิเคราะห์ถึงแนวทางในการกำหนดแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทาง (Approach) หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว เป็นทางปฏิบัติที่ควรทำ ที่ภาครัฐ ภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม และภาคสาธารณะ เป็นผู้กำหนดขึ้นมา เช่น ข้อบังคับสภาการวิชาชีพการแพร่ภาพและการกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นต้น

การกำกับดูแล (Regulation) หมายถึง การกำหนดหลักการ กติกา และกลไกที่มีระบบการกำกับดูแลที่ดีความเหมาะสม ซึ่งรวมถึงการจัดโครงสร้าง ระบบการบริหารงาน ขั้นตอนกระบวนการทำงาน จากกลไกทั้ง 3 ภาคส่วน เช่น การกำกับดูแลและตรวจสอบเนื้อหาการโฆษณาเกินจริงโดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐร่วมมือกับ สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิลทีวี ซึ่งเป็นภาคผู้ประกอบการธุรกิจในการร่วมกันออกหลักเกณฑ์ในการกำกับเนื้อหาสินค้าที่ล่อแหลม และภาคสาธารณะก็มีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มีเดียมอนิเตอร์ ที่คอยตรวจสอบ และประสานเรื่องร้องเรียนจากสินค้าล่อแหลมเหล่านั้นไปยังหน่วยงานในส่วนของภาครัฐบาล เช่น กสทช., สคบ., เป็นต้น ให้ผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไข หรือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากโฆษณาสินค้านั้น เป็นต้น

เนื้อหาสื่อด้านจริยธรรม (Ethics Content) หมายถึง ประเภทของเนื้อหาสาระ ภาพ ข้อความและเสียง ของสื่อที่ปรากฏในสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่มีการถ่ายทอดผ่านระบบ C-Band (จานดำ) ประกอบด้วยเนื้อหา 12 ด้าน ดังนี้ 1) ความมั่นคงของชาติ 2) ศาสนาและความเชื่อส่วนบุคคล 3) คีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี 4) สิทธิส่วนบุคคล 5) การคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง 6) สื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะ 7) การนำเสนอข้อมูล ที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม 8) การคุ้มครองผู้บริโภค 9) ด้านทรัพย์สินทางปัญญา 10) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร 11) การแก้ไขข้อผิดพลาด 12) การส่งเสริมและการพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียง

สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม (Satellite television media) หมายถึง ช่องทางการติดต่อสื่อสารในลักษณะของการแพร่ภาพและกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ผ่านสัญญาณดาวเทียม ระบบ C-Band (จานดำ) ประกอบด้วยประเภทช่องรายการ 12 ประเภท ประกอบด้วย ช่องสำหรับเด็ก ช่องภาพยนตร์ ช่องละครชุด ช่อง

ข่าว ช่องกีฬา ช่องความรู้ ช่องการศึกษา ช่องบันเทิง ช่องบันเทิงศึกษา ช่องธรรมะ ช่องขายสินค้า และช่องเพลง รวมทั้งสิ้น 89 ช่องที่เป็นสมาชิกสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์ดาวเทียมไทย ใช้แนวคิดทฤษฎีต่อไปนี้เป็นการรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดจริยธรรมและจรรยาบรรณกับการสื่อสารมวลชน (Ethics and Code of conduct)
2. ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม
3. แนวคิดการกำกับดูแลตนเองของสื่อ (Self-regulation of the media)
4. ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)
5. แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ (Media and Public Interest)
6. แนวคิดโทรทัศน์ดาวเทียม (Satellite television)
7. การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)
8. การวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดจริยธรรมและจรรยาบรรณกับการสื่อสารมวลชน

อรนุช เลิศจรรยาภักดิ์ (2535) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนหรือทฤษฎีสื่อสารมวลชนทั้งหลาย สามารถมองได้หลายแนวทางไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีด้านสังคมศาสตร์ ทฤษฎีปทัสถาน ทฤษฎีแนวปฏิบัติ และทฤษฎีสามัญสำนึก ซึ่งในบทนี้จะอธิบายถึงทฤษฎีสื่อสารมวลชนที่มองแบบทฤษฎีปทัสถานที่ว่าภายใต้ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ทศนคติต่าง ๆ ของสังคมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบและการดำเนินงานของสื่อสารมวลชนที่ดำเนินกิจการอยู่ในสังคมนั้น ๆ

วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ได้แก่ การสร้างอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นเพื่อสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของตนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นมนุษย์จึงพยายามทุกวิถีทางทั้งด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ถูกต้องเหมาะสม โดยที่เจตนาหรือไม่เจตนาเพื่อให้ตนบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวหากมนุษย์ทุกคนต้องทำในสิ่งที่ต้องการโดยไร้ขอบเขตสังคมก็จะวุ่นวายเดือดร้อน ดังนั้นจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการสื่อสารจึงเป็นกรอบกำหนดการแสดงพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ค่านิยม หลักศีลธรรม ฯลฯ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

ดังนั้น การสื่อสารที่มีจริยธรรมจึงหมายถึง การสื่อสารซึ่งยึดถือหลักจริยธรรมหรือมาตรฐานทางจริยธรรมที่สังคมกำหนดเป็นกรอบในการแสดงพฤติกรรมสื่อสารกับตนเองและบุคคลอื่น การสร้างสารที่ถูกต้อง เหมาะสม เที่ยงธรรม ยุติธรรม ตรงไปตรงมา น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม มีหลักการ มีความชัดเจน ยึดถือความซื่อสัตย์ ความดี และมีคุณธรรม

วิรัช รักเยี่ยมสะอาด (2542) กล่าวว่า จริยธรรมของสื่อมวลชนอาจเป็นความหวังและคำตอบเดียวของสังคม สำหรับความสับสน ระหว่างการแย่งชิงอำนาจหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอำนาจรัฐ องค์กรธุรกิจ หรือฝ่ายใด ๆ ก็ตามที่พยายามแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนเป็นตัวสร้างปัญหาให้กับทุกปัญหาในสังคม โดยนำสถาบันสื่อมวลชนเข้าเป็นตัวต่อรองในการแย่งชิงโอกาสและอำนาจเหล่านั้น ดังนั้น ผู้ศึกษาด้านสื่อมวลชนจึงต้องตระหนักในจิตวิญญาณการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยยึดถือจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัดเพื่อพัฒนาระดับความศรัทธาและการยอมรับของสังคมต่อสถาบันสื่อมวลชน

จริยธรรมของสื่อมวลชน

1. ความหมายของคำว่าจริยธรรม “จริยธรรม” ในที่นี้เรียกว่า จรรยาบรรณ หรือจริยธรรม จรรยาบรรณ แปลว่า ข้อกำหนดหรือหนังสือเกี่ยวกับความประพฤติ

จริยธรรม แปลว่า ธรรมเนียมการประพฤติ หรือหลักความประพฤติ ธรรมเนียมกำหนดไว้ในกลุ่มบุคคลผู้มีอาชีพประเภทใด ก็เป็นหลักความประพฤติของบุคคลกลุ่มนั้นประเภทนั้น

จรรยาบรรณ หรือจริยธรรม เป็นธรรมะพอกคนสภปรกให้เป็นคนสะอาด สอนคนชั่วให้เป็นคนดี เป็นสุภาพชนในหมู่คนที่ไม่สุภาพ เป็นลัทธิบวชในหมู่คนที่ เป็น อลัทธิบวช และบัณฑิตในหมู่โจร

จรรยาบรรณ หรือจริยธรรม คือ หิริโอตตปัปะ ได้แก่ความละอายและความเกรงกลัวต่อความชั่ว คนใดประพฤติได้ทำให้คนนั้นมีใจสูง ผิดจากลัทธิซึ่งมีใจต่ำทรมานเมื่อจรรยาบรรณหรือจริยธรรมเป็นธรรมะ ธรรมะจึงมีใช้น้อย ไม่ใช้กฎหมาย ไม่มีผลบังคับ ไม่มีการกำหนดโทษ ไม่มีข้อผูกพัน ใครจะประพฤติตามก็ได้ ไม่ประพฤติก็ได้ ตามเสรีภาพของตน

2. ความเป็นมาของข้อกำหนดจริยธรรมสื่อมวลชนในประเทศไทยในสมัยที่ไทยมีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยฉบับแรกขึ้นในประเทศ คือ หนังสือราชกิจจานุเบกษา ใน พ.ศ. 2401 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงห่วงใยในความเดือดร้อนของราษฎรที่ไม่มีทางทราบข่าวคราวของบ้านเมือง และทรงวิตกถึงการออกข่าวบิดเบือนของหนังสือพิมพ์อื่นที่เป็นภาษาอังกฤษ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีพระบรมราชโองการประกาศเรื่องที่ว่าราษฎรไปติดต่อกับหนังสือพิมพ์ และเรื่องหนังสือพิมพ์ควรพิจารณาเรื่องราวนำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับแรก ต่อมาเมื่อการประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์เจริญขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสาร และหนังสือพิมพ์ ขึ้นไว้ใน พ.ศ. 2465 ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ออกในเวลาไล่เลี่ยกันกับกฎหมายดังกล่าวข้างต้นที่ออกมาวางขอบเขตให้นักหนังสือพิมพ์ปฏิบัติ และถ้าไม่ปฏิบัติจะมีโทษตามกฎหมาย คือ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 17 พระราชบัญญัติ ว่าด้วย การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พ.ศ. 2495 ฯลฯ

กฎหมายเหล่านี้เป็นวินัยไม่ใช่ธรรมะ ใครได้เสรีภาพโดยไม่รับผิดชอบย่อมถูกลงโทษตามกฎหมาย ผิดจากธรรมะหรือจริยธรรมซึ่งไม่ใช่กฎหมาย ไม่ใช่วินัย ไม่มีการปรับโทษ ใครจะประพฤติก็ได้ ใครไม่ประพฤติตามก็ได้ แต่ถ้าใครประพฤติผิดธรรมะลงโทษแก่ผู้หนึ่ง

คณะผู้บริหารกิจการหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยเจ้าของบรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ ผู้มีอำนาจทางการแทนเจ้าของหนังสือพิมพ์ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้ง ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นสมาชิก สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในที่สุดก็ได้มีการประกาศ “ธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” ขึ้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2540 โดยนายมานิจ สุขสมจิตร ประธานการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนแรกแห่งประเทศไทย โดยสภาการหนังสือพิมพ์มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) ส่งเสริมผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลัก จริยธรรมแห่งวิชาชีพ
- (2) ส่งเสริมเสรีภาพ และสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (3) ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์

หลักจริยธรรมพื้นฐานของสื่อมวลชน

หลักจริยธรรมพื้นฐานเป็นเสมือนข้อความปฏิบัติขั้นต้นที่สื่อมวลชนทุกคนพึงยึดถือและประพฤติอย่างจริงจัง ดังนี้

1. หลักแห่งความถูกต้อง (Accuracy) ในเนื้อหาของสาระที่จะนำเสนอไปสู่มวลชนผู้รับสารควรต้องมีการตรวจสอบมาแล้วเป็นอย่างดี ข้ออ้างที่สื่อมวลชนมักนำมากล่าวถึงบ่อย ๆ คือ เรื่องของความเร็วที่ต้องการนำเสนอสารไปยังประชาชนอย่างทันเหตุการณ์ ทำให้สื่อมวลชนบางกลุ่มละเลยจริยธรรมข้อนี้ไป มีนักข่าวจำนวนไม่น้อยต้องรีบรายงานข่าวออกไป โดยอ้างว่าต้องการให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างทันท่วงทีโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เราจึงมักพบเห็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีคำผิดอยู่มาก รวากับไม่ผ่านการพิสูจน์อักษร หรือตรวจพิสูจน์มาก่อน และในบางครั้งอาจไม่ได้ผิดเพียงแค่ชื่อของแหล่งข่าวหรือสถานที่เกิดเหตุ แม้แต่ในเนื้อหาข่าวก็ขาดความถูกต้องโดยสิ้นเชิง อาทิ ข่าวอาชญากรรมที่เมื่อตรวจสอบจากหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับก็จะพบความแตกต่างของเนื้อหาข่าวอยู่มาก

2. หลักแห่งความซื่อสัตย์ (Honest) หลักแห่งความซื่อสัตย์มีความคล้ายคลึงกับหลักแห่งความถูกต้องอยู่มาก แต่ความไม่ซื่อสัตย์เป็นความตั้งใจที่จะไม่บอกกล่าวความจริงที่ถูกต้องแก่ประชาชนด้วยเหตุผลบางประการ สุภา ศิริमानนท์ ได้กล่าวถึงหลักแห่งความซื่อสัตย์ไว้ 2 ประการ คือ

2.1 การซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้รับสาร ด้วยการเสนอเรื่องจริง ไม่สร้างเรื่องขึ้นมาในประเด็นนี้ นักโฆษณาทั้งหลายมักถูกตำหนิเป็นอย่างมากในการพยายามสร้างความน่าเชื่อถือต่อสินค้าที่เสนอขายว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าสินค้าคู่แข่งตัวอื่น ๆ เราจึงมักพบเห็นโฆษณาที่เกินจริงปรากฏให้เห็นอยู่เป็นประจำ เช่น ความสามารถของผงซักฟอกที่ขจัดคราบสกปรกทุกประเภทได้หมดจดเหมือนใหม่ หรือครีมบำรุงผิวหน้าที่ทำให้กระหรือฝ้าของคุณผู้หญิงตลอดจนการลดราคาสินค้าที่ถูกอย่างเหลือเชื่อ หรือมีขอลดแลกแจกแถมมากมาย แต่ในความเป็นจริงเมื่อไปซื้อสินค้านั้น ๆ กลับต้องพบกับเงื่อนไขมากมายโดยที่ไม่ได้ระบุไว้ในคำโฆษณา นักโฆษณาเหล่านี้จึงมักถูกทำทนายด้วยจริยธรรมในข้อหลักแห่งความซื่อสัตย์อยู่เสมอ

2.2 การซื่อสัตย์ต่อแหล่งข่าว ด้วยการเสนอข่าวตามที่แหล่งข่าวให้ข้อมูลไม่บิดเบือนและหากรับปากว่าจะไม่เปิดเผยชื่อแหล่งข่าวก็ต้องรักษาคำพูดตามนั้น ในกรณีนี้มักพบในการรายงานข่าวบันเทิง ที่มักสร้างความสับสนแก่ประชาชนอยู่เสมอ เพราะนักข่าวมักจะใส่สีสันเพิ่มเติมลงไปในเรื่องข่าวนอกเหนือจากคำสัมภาษณ์ที่ได้สอบถามมา เพื่อสร้างความน่าสนใจมากขึ้นทำให้เกิดการโต้ตอบกันระหว่างนักข่าวกับดารานักร้องทั้งหลายอยู่เสมอ

3. หลักแห่งความเที่ยงธรรม (Fairness) นักสื่อสารมวลชนควรวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานข่าวเมื่อเกิดความขัดแย้งที่มีคู่กรณีมากกว่า 2 ฝ่ายขึ้นไป นักข่าวไม่ควรลำเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่งไปอย่างอคติ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจงอย่างเป็นธรรมกันทุกฝ่าย เพราะหากนำเสนอข่าวแต่เพียงด้านเดียว อาจกลับกลายเป็นว่าสื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือให้แหล่งข่าวอาศัยช่องทางนี้สร้างประโยชน์เข้าหาตนเองได้ นอกจากนี้นักข่าวยัง ไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง คือ ตัดสินใจเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งล่วงหน้า อันอาจจะทำให้เกิดอคติกับการรายงานข่าวอย่างไม่ยุติธรรมได้

4. หลักว่าด้วยการคัดลอกเรื่องของผู้อ่านแล้วอ้างว่าเป็นของตน (Plagiarism) ทั้งนี้ไม่ว่าการคัดลอกนั้นจะเป็นเพียงการเลียนแบบมาเพียงบางส่วนหรือคัดลอกมาทั้งหมดก็ตาม ในปัจจุบันมีกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรที่ให้การรับรองทรัพย์สินทางปัญญาแก่สินค้าหรือสิ่งที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นหรือจัดสร้างขึ้นเป็นคนแรก เพื่อให้การคุ้มครองแก่ผู้ที่ถือว่าเป็นต้นตำรับของชิ้นงานต่าง ๆ เนื่องจากการสื่อสารมวลชนเป็น การผลิตชิ้นงานที่ไม่สามารถจับต้องได้ทำให้การลอกเลียนแบบแล้วนำมาอ้างเป็นผลงานของตนเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ เพลงไทยที่ในยุคหนึ่งมักมีการนิยมนำทำนองเพลงจากต่างประเทศมาใส่เนื้อร้องภาษาไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ผลิตต้นฉบับ

5. หลักว่าด้วยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflicts of Interest) การเป็นสื่อมวลชนมักต้องมีส่วนเกี่ยวพันกับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้าไม่ในทางตรงก็ทางอ้อม ทำให้นักสื่อสารมวลชน มักถูกท้าทายด้วยผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหลอกล่อให้ตกเป็นเครื่องมือของเหล่านายทุนทั้งหลาย เช่น การเสนอเงิน หรือของมีค่าอื่น ๆ เพื่อให้นักข่าวนำเสนอข่าวตามที่แหล่งข่าวต้องการ หรือการมีโฆษณาแฝงในรายการโทรทัศน์ในช่วงของการนำเสนอเนื้อหารายการ

6. หลักแห่งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) หลักจริยธรรมในข้อนี้มักเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของบุคคลที่มีชื่อเสียง นักสื่อสารมวลชนมักกล่าวอ้างว่าบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นคนของประชาชน จึงพยายามติดตามนำเสนอข่าวของบุคคลเหล่านี้อย่างใกล้ชิด และเปิดเผยภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมในเวลาส่วนตัว หรือในเวลาที่บุคคลเหล่านี้ไม่ทราบที่กำลังตกเป็นเป้าสายตา ในต่างประเทศที่มีช่างภาพอิสระ (Paparazzi) คอยแอบถ่ายภาพดารารหรือคนดังแล้วนำมาเผยแพร่ทางสื่อ ในขณะที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การเปลือยกายอาบแดดบนชายหาดส่วนตัว หรือภาพ “ทีเปลว”

7. หลักแห่งการนำเสนอภาพในงานสื่อสารมวลชน (Photojournalism) หลักจริยธรรม ข้อนี้มีความเกี่ยวเนื่องกับหลักแห่งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่จะเน้นที่คุณภาพนำเสนอสู่สายตาประชาชน โดยไม่คำนึงถึงบุคคลที่ตกเป็นข่าว

ความหมายของจรรยาบรรณสื่อมวลชน

ปิยกุล เลาวัฒนศิริ (2528) กล่าวว่า จรรยาบรรณเป็นสิ่งที่คล้ายกับจริยธรรมตรงที่เน้นถึงการทำความดีให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม แต่จรรยาบรรณจะเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจนกว่า และกำหนดขึ้นจากกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพนั้น ๆ ให้ถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดจรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชนควรครอบคลุมเรื่องใหญ่อยู่ 3 เรื่อง คือ สิทธิและหน้าที่ คุณธรรม และความรับผิดชอบ

นักสื่อสารมวลชนทุกสาขาจะต้องรู้ว่าสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะนักสื่อสารมวลชนมีอะไรบ้างและจะต้องดำรงไว้ซึ่งสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในขณะที่เดียวกันนักสื่อสารมวลชนจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อประชาชนและประเทศชาติ หลักจรรยาบรรณของสื่อมวลชนไทยกำหนดขึ้นจากการประชุมร่วมมือกันของสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อจัดทำจรรยาบรรณขึ้นมาให้สมาชิกในสมาคมได้ยึดถือและปฏิบัติตาม โดยสาระสำคัญของแต่ละสมาคมมักมีส่วนเกี่ยวพันกับหลักจริยธรรมที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นด้วยกัน คือ

1. รัฐในฐานะผู้ทำหน้าที่ปกครองบริหารประเทศใช้อำนาจควบคุมสื่อมวลชนผ่านทางกฎหมาย

2. เจ้าของกิจการเป็นนายทุนที่นำเงินลงทุนมาลงในกิจการสื่อสารมวลชน ซึ่งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์เป็นสำคัญ
3. นักสื่อสารมวลชนเป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้กระบวนการทางสื่อสารมวลชนดำเนินการไปได้
4. ประชาชน เป็นผู้รับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้จรรยาบรรณยังควรมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นสัญญาหรือเป็นคำปฏิญาณของนักสื่อสารมวลชนผู้มีเกียรติที่ให้ไว้กับประชาชนจรรยาบรรณต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับและรับรู้ร่วมกันของคนในสังคมโดยนักสื่อสารมวลชนต้องถือว่าจรรยาบรรณเป็นเสมือนสัญญาหรือคำปฏิญาณที่ได้ให้ไว้กับประชาชนทั้งประเทศ
2. ต้องสั้น กระชับ เข้าใจง่าย เมื่อจรรยาบรรณเป็นสัญญาหรือคำปฏิญาณที่ต้องรับรู้ร่วมกันทั้งสังคมจึงไม่ควรมีความที่เข้าใจยาก ควรอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ถึงแม้ไม่สั้นและง่ายเหมือนคำขวัญที่จดจำจนท่องได้แต่เมื่อทบทวนแล้วก็ควรจะเข้าใจและระลึกถึงได้
3. กว้างและครอบคลุม จรรยาบรรณควรมีความทันสมัย มีความหมายกว้างครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติของนักสื่อสารมวลชนได้ทั้งหมด คือ ไม่เฉพาะเจาะจงจนเกินไป

จริยธรรมและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อมวลชนผู้รับสาร และสังคมในด้านต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นหากนักสื่อสารมวลชนปฏิบัติภารกิจของตนโดยปราศจากวิจรรณญาณและความรับผิดชอบ ก็ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบที่รุนแรงกว้างขวาง ดังนั้นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนในวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ความสำคัญของจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมวลชน

จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อนักสื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อมวลชน ดังนี้

จริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นแนวทางในการควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ให้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อมวลชนมีต่อมวลชนมีต่อมวลชนและสังคมการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดถือจริยธรรม และจรรยาบรรณเป็นแนวทางปฏิบัติ นั้น จะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชน ทั้งนี้เนื่องจากจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นหลักประกันความประพฤติของนักสื่อสารมวลชน ให้สอดคล้องกับหลักศีลธรรมและค่านิยมของสังคม

ทำให้นักสื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อมวลชนได้รับการยอมรับ ได้รับความเลื่อมใสศรัทธา และการส่งเสริมสนับสนุนจากประชาชนและสังคมทำให้นักสื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการปฏิบัติงาน และปลอดจากการควบคุมจากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากจริยธรรมและจรรยาบรรณ จะเปรียบเสมือนเกราะป้องกันให้นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติงานได้อย่างเสรีทำให้นักสื่อสารมวลชนเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน สามารถพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน และยกระดับมาตรฐานและการยอมรับวิชาชีพให้สูงขึ้น

การปฏิบัติงานโดยยึดถือจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นแนวทางปฏิบัติ นั้นช่วยส่งเสริมให้นักสื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อมวลชนสามารถสร้างคุณประโยชน์ตอบสนองความต้องการของมวลชนและสังคม ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถการปฏิบัติงานโดยยึดถือจริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นแนวทางปฏิบัติจะช่วยลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและช่วยในการสร้างร่วมมือร่วมใจเพื่อสร้างสรรค์ผลงานในหมู่นักสื่อสารมวลชน

จริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นธรรมะเป็นเรื่องของคุณธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึก เป็นเรื่องของจิตใจของแต่ละบุคคล ใครจะยึดถือปฏิบัติได้ ไม่ปฏิบัติก็ได้ เนื่องจากจริยธรรมและจรรยาบรรณไม่ใช่กฎหมายหรือวินัยจึงไม่มีการกำหนดบทลงโทษไว้ ดังนั้นการสร้างจิตสำนึกเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวันและสำหรับบุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชน ตามทัศนะ ปรมะ สตะเวทิน (2541: 223-223) สรุปว่า การมีหรือไม่มีจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนนั้นแสดงให้เห็นถึง

1. ความรับผิดชอบหรือไม่รับผิดชอบต่อสังคมเนื่องจากจรรยาบรรณเป็นการควบคุมตนเองและแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม
2. การทวงแทนเสรีภาพของสื่อมวลชน เนื่องจากจรรยาบรรณเป็นการควบคุมตนเอง เป็นมาตรการที่สื่อมวลชนใช้เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพของตนให้เป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาลและจากการแทรกแซงของกลุ่มอำนาจหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ
3. ความมีมาตรฐานของวิชาชีพซึ่งกำหนดโดยจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น ๆ การมีหรือไม่มีจรรยาบรรณจึงแสดงถึงความมีมาตรฐาน หรือไม่มีมาตรฐานของวิชาชีพสื่อมวลชน เช่นนั้น
4. ความเป็นปึกแผ่นความมั่นคง และความน่าเชื่อถือของวิชาชีพ เนื่องจากจรรยาบรรณเกิดจากการรวมตัวและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบุคคลผู้ร่วมวิชาชีพ ในการสร้างมาตรฐานกำกับกับการปฏิบัติหน้าที่ และความประพฤติตนเพื่อให้เป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือของประชาชน

รูปแบบของจรรยาบรรณวิชาชีพ

ตามหลักการของการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ครอบคลุมสาระสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประมวลจริยธรรม (code of ethics) ประมวลความประพฤติ (code of conduct) และประมวลแนวทางปฏิบัติ (code of practice)

1. ประมวลจริยธรรม เป็นหลักการสะท้อนเป้าหมายการทำงาน หลักจริยธรรมสำคัญที่ชี้ระบุให้เห็นถึงความมีจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ประมวลความประพฤติ เป็นหลักต้องพึงปฏิบัติยึดถือถ้าต้องการประกอบอาชีพนี้ ความขัดแย้งของผลประโยชน์แต่ละกลุ่ม มักจะได้รับการกล่าวถึงพร้อมกับการกำหนดกฎหรือคำแนะนำที่เหมาะสมไว้
3. ประมวลแนวทางปฏิบัติ เป็นรายละเอียดของกฎ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการตีความหรือแสดงให้เห็นตัวอย่างของแนวทางที่กำหนด

ลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพ

ลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพมักถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการเพื่อเป็นข้อบังคับหรือสัญญาให้กระทำตาม และอีกประการหนึ่ง คือ เป็นเอกสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาชน

1. จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นข้อบังคับหรือสัญญาให้กระทำตาม ลักษณะของจรรยาบรรณวิชาชีพนี้ บังคับเป็นรายละเอียด มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้
2. จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นเอกสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาชน ลักษณะของจรรยาบรรณดังกล่าวระบุเป็นภาพกลไก และมีความคลุมเครือ ในขณะที่ประชาชนมีความพึงพอใจที่นักวิชาชีพนี้ได้กำหนดเป็นจรรยาบรรณไว้ และผู้ใช้จรรยาบรรณนั้น ๆ อาศัยความกว้าง และความคลุมเครือของจรรยาบรรณในการตีความ

แม้ว่าจริยธรรมจะเป็นเรื่องสลับซับซ้อนเข้าใจได้ยาก เนื่องจากจริยธรรมเปรียบเสมือนสายใยที่ถักทอมาจากปรัชญาในการดำรงชีวิต และภูมิหลังทางประเพณีวัฒนธรรมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อีกทั้งเป็นเรื่องของจิตใจและสำนึกส่วนบุคคล ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ก็ตามแต่การใช้จริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของมนุษย์นั้นเป็นวิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งที่ควรนำมาใช้ โดยการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับในสังคม

ในกรณีของการประกอบวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนนั้น จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่มีความอิทธิพลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อประชาชนผู้รับสารและสังคมโดยรวม การปฏิบัติภารกิจโดยปราศจากความรับผิดชอบและไร้จริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพจึงเป็นอันตรายอย่างยิ่ง หากการปฏิบัติภารกิจของนักสื่อสารมวลชนดำเนินไปภายใต้การกำกับของจริยธรรมและจรรยาบรรณ ก็จะช่วยลดผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาและส่งเสริมให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารสังคม นักสื่อสารมวลชนและวิชาชีพสื่อสารมวลชน

ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม

สภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงประเทศไทย (2554) ความเป็นมาในการจัดทำตามข้อบัญญัติที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ ทั้งในส่วนของเจ้าของสถานี ผู้รับใบอนุญาต ผู้มีอำนาจทำการแทนของสถานีวิทยุ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ ผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ

โทรทัศน์ฯ อาศัยความตามข้อ 18 (4) แห่งธรรมนูญสภาวิชาชีพกิจการ การแพร่ภาพและกระจายเสียง ประเทศไทย 2554 คณะกรรมการสภาวิชาชีพฯ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพกิจการแพร่ภาพและกระจายเสียง

หมวดที่ 1 ข้อบัญญัติทั่วไป

1. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง ว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ”

2. วันที่มีผลบังคับใช้ให้ใช้บังคับนับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศเป็นต้นไป

3. คำจำกัดความ และนิยามที่เกี่ยวข้อง

“กิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง” หมายถึง กิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 รวมถึงกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงในรูปแบบอื่นใด

“ผู้ประกอบการวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง” หมายถึง ผู้รับสัมปทาน ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ผู้บริหารสถานี ผู้อำนวยการสถานี และให้หมายความรวมถึงผู้ผลิตรายการ ผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา ผู้ประกอบกิจการ ผู้ให้บริการและบุคคลอื่นตามที่สภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงกำหนด ตลอดจนผู้ประกอบการวิชาชีพตามกิจการที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนด

“ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง” หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพดังต่อไปนี้ เช่น ผู้จัดการรายการ ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร โฆษก ผู้ประกาศ ผู้จัดรายการวิทยุ นักแสดง นักร้อง ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่เทคนิค และบุคลากร ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกิจการ การแพร่ภาพ และการกระจายเสียง หรือบุคคลอื่น ตามที่สภาวิชาชีพกิจการ การแพร่ภาพและกระจายเสียงกำหนด ตลอดจนผู้ประกอบการวิชาชีพตามกิจการที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนด

“ศีลธรรม” (Moral) หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบ หรือธรรมในระดับศีล หรือกรอบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบ บริสุทธิ์เกี่ยวกับจิตใจและเป็นหลักความประพฤติที่ดีสำหรับบุคคลพึงปฏิบัติ

“คุณธรรม” (Virtue) หมายถึง แนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติดี ซึ่งเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจเป็นจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้ผู้นั้น

“จริยธรรม” (Ethics) หมายถึง ข้อควรประพฤติปฏิบัติอันเกิดจากความประพฤติที่เป็นธรรมชาติเกิดจากคุณธรรมในตัวเองก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

“จรรยาบรรณ” (Code of Conduct) หมายถึง หลักความประพฤติที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลในแต่ละกลุ่มวิชาชีพ

“สิทธิส่วนบุคคล” (Privacy) หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ประกอบไปด้วย สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่าง ๆ

“ผู้ด้อยโอกาส” (Disadvantaged) หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้

“ความเปราะบาง” (Vulnerability) หมายถึง โอกาสที่จะตกอยู่ในภาวะยากลำบากในอนาคตถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่ต้องเผชิญกับความยากลำบาก โดยความเปราะบางเป็นสถานการณ์ที่บุคคลไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์เนื่องจากไม่ได้ เตรียมการจัดการหรือไม่สามารถเตรียมการจัดการกับความเสี่ยงไว้อย่างเพียงพอ

“วัฒนธรรม” (Culture) หมายถึง ลักษณะที่แสดงความจริงของงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (เป็นการชี้ชวน เชิญชวน วิวอนให้ประชาชนร่วมกัน ทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ให้มีความดีงามขึ้นไม่ใช่เพียงแต่รับมรดกกันมา แต่จะต้องรักษาของเดิมที่ดีแก้ไขดัดแปลงของเดิมที่ควรแก้หรือดัดแปลงวางมาตรฐานความดีความงามขึ้นใหม่แล้วส่งเสริมให้เป็นลักษณะที่ดีประจำชาติสืบต่อไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง

“ชาติพันธุ์” (Ethnicity) หมายถึง การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน

“ข้ามวัฒนธรรม” (Cross-Cultural) หมายถึง การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มได้

หมวดที่ 2 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียง

1. ข้อมูลด้านความมั่นคงของชาติ

1.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องระมัดระวัง โดยไม่นำเสนอเนื้อหา หรือภาพ ที่แสดงที่ตั้งหรือกำลังพลของกองกำลังรัฐ

1.2 ต้องไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

1.3 ยึดหลักการนำเสนอข้อมูลที่เป็นกลาง สร้างความสามัคคี สนับสนุนหลักประชาธิปไตย

1.4 การนำเสนอข้อมูล ต้องนำเสนอข้อมูลโดยมีบริบทและภูมิหลังที่ชัดเจน ทำให้ ได้ทราบข้อมูลความเป็นมาอย่างต่อเนื่อง

2. เรื่องเกี่ยวกับศาสนา หรือความเชื่อส่วนบุคคล

2.1 การนำเสนอข้อมูลด้วยการแพร่ภาพหรือการกระจายเสียง ต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา

2.2 นำเสนอข้อเท็จจริงโดยเคารพต่อแนวความคิดเสรีภาพในการนับถือศาสนา นิยามของศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อส่วนบุคคล

2.3 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา การประกอบศาสนกิจของทุกศาสนา รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพ ภาพสัญลักษณ์ ประวัติจารีต พิธีกรรม ความเชื่อของกลุ่มบุคคล ฟังกระทำด้วยความระมัดระวัง

โดยปราศจากอคติ ไม่แสดงข้อคิดเห็นในเชิง ดูหมิ่น ลบหลู่ และต้องใช้ภาษาในการดำเนินการด้วยความเคารพต่อทุกศาสนา ศาสนบัญญัติ และผู้นำทางศาสนาด้วย

3. ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

3.1 การนำเสนอข้อมูล ต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

3.2 นำเสนอข้อมูลที่ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และเผยแพร่วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม

3.3.1 ข้อมูลลามกอนาจารและการยั่วเย้าทางเพศ

(1) การแพร่ภาพและกระจายเสียงจะต้องไม่เสนอข้อมูล หรือภาพที่มีลักษณะลามกอนาจาร การกระทำของความรุนแรงทางเพศ และการยั่วเย้าทางเพศ โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม และจริยธรรมอันดีงามของสังคม

(2) การนำเสนอเนื้อหาต้อง ใช้วิจารณญาณด้วยความ ระมัดระวังรอบคอบ ในการนำเสนอเรื่องเพศศึกษาควรให้เป็นข้อมูลในทางวิชาการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

(3) หลีกเลี่ยงการนำเสนอเนื้อหาที่อาจสร้างความเข้าใจผิด หรือกระตุ้นพฤติกรรมลอกเลียนแบบในทางเพศ อันก่อให้เกิดการเสี่ยงภัย อบายมุข การกระทำผิดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม

3.3.2 ความรุนแรง ความทารุณโหดร้าย หรือนำหวาดเสียว

(1) การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องระมัดระวังไม่เป็นการแสดงถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อน อูจาดแสดงถึงความโกรธแค้น หรือนำหวาดเสียว หรือชักจูงใจให้เกิดการลอกเลียนแบบ โดยต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน

(2) การแพร่ภาพและกระจายเสียงกรณีผู้เคราะห์ร้าย ผู้ประสบเหตุ ผู้ที่อยู่ในภาวะโศกเศร้า ต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดย ต้องตระหนักถึงหลักมนุษยธรรม เคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(3) การนำเสนอข้อมูลต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้ที่ประสบอยู่ในเหตุการณ์ ผู้ถูกกล่าวหาครอบครัว รวมถึงผู้ที่อาจได้รับผลกระทบทั้งปวงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม ไม่นำเสนอข้อมูลในลักษณะการคาดคะเน หรือสรุปความอันอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและไม่กระทบต่อขั้นตอนตอนของกระบวนการยุติธรรม

(4) การแพร่ภาพและกระจายเสียงในกรณีของผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหา ต้องไม่นำเสนอข้อมูลในลักษณะเชิงตัดสินโดยที่ยังไม่ผ่านขั้นตอน ของกระบวนการศาลชั้น สุดท้าย และไม่นำเสนอ ข้อมูลที่ชักจูงใจให้เกิดการตัดสินว่าผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหา คือ ผู้กระทำความผิด

3.3.3 การใช้ภาษา

(1) การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องตระหนัก และใช้ภาษาให้ถูกต้องแม่นยำตามเนื้อหาข้อมูล ตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามของแต่ละท้องถิ่นที่เหมาะสม

(2) ต้องระมัดระวังไม่ใช้ถ้อยคำที่อาจสื่อความหมายทำให้เกิดความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อน ถ้อยคำที่อาจตีความได้หลายนัย หรือคำศัพท์แสลงโดยไม่ได้อธิบายความหมายที่ถูกต้อง อันทำให้การสื่อสารข้อมูลไม่ชัดเจน

(3) ละเว้นการใช้ถ้อยคำและเนื้อหาที่หยาบคาย ข้อมูลที่ส่อเสียด ไม่สุภาพเปรียบเปรยอ้างอิงในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือการพาดพิงถึงบุคคลอื่นโดยมิชอบ

4. สิทธิส่วนบุคคล

4.1 การดำเนินการตามสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพในการแพร่ภาพกระจายเสียงจะต้องตระหนักว่าสิทธิส่วนบุคคลได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

4.2 การนำเสนอเนื้อหาต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยการนำเสนอรายละเอียดข้อมูลจะต้องละเว้น เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมหรือการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ

4.3 การนำเสนอเนื้อหาที่อาจกระทบต่อความรู้สึก หรืออาจละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวหรือพฤติกรรมของบุคคลสาธารณะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ในกรณีที่พิจารณาแล้วว่าจะเป็นผลประโยชน์ในการรับข้อมูลสาระของมหาชน

4.4 การแพร่ภาพและกระจายเสียงข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการอนุญาตแล้ว ต้องดำเนินการแจ้งผู้ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลอย่างละเอียดถึงรายละเอียดและลักษณะการนำข้อมูลไปใช้เผยแพร่ โดยต้องละเว้นการนำข้อมูลไปใช้ประการอื่น

4.5 ต้องแสดงถึงความพยายามอย่างเท่าเทียมในการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ โดยเฉพาะฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้แสดงข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและเหตุผลที่ถูกต้อง

5. การคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรีคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่ม เปราะบาง

5.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องคำนึงถึง และดำเนินการอย่างระมัดระวังมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ถูกแพร่ภาพหรือกระจายเสียงซึ่งนอกเหนือจากหลักการทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี คนพิการผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง ดังนี้

5.1.1 ต้องระมัดระวัง ไม่นำเสนอข้อมูล หรือการใช้ภาษา หรือภาพที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอัน เกิดต่อเด็กสตรีคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

5.1.2 ต้องระมัดระวัง และพยายามรักษาข้อมูล โดยไม่นำเสนอข้อมูลหรือภาพ ที่มีลักษณะชี้หน้า ความเป็นส่วนบุคคลรวมถึงการปกปิดตัวตนและข้อมูลของบุคคลที่ถูกล่วงละเมิด และเด็กที่เป็นผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

5.1.3 ต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนต่อเนื้อหาข้อมูลการใช้ภาษา หรือภาพที่นำเสนอสู่สาธารณะโดยเฉพาะข้อมูล เนื้อหาที่อาจมีผลกระทบต่อเด็ก หรือมีอิทธิพล ต่อความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม คีลธรรม หรือจริยธรรมอันดีงาม

5.1.4 สนับสนุนและ นำเสนอเนื้อหาสาระ ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม ตลอดจนค่านิยมของคนในชาติ โดยเฉพาะการส่งเสริมการพัฒนาของเด็ก และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมอย่างเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมบทบาท หน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัว

5.1.5 หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูล และดำเนินการด้วยความระมัดระวังในกรณีที่เนื้อหาอาจมีผลต่อการชักจูงใจเด็ก หรือผู้ด้อยโอกาส ให้เกิดความหลงเชื่อ ด้วยหวังผลทางการพาณิชย์อันอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรืออันตรายต่อสิทธิและทรัพย์สิน

5.1.6 ในกรณีการแพร่ภาพกระจายเสียงมีการนำเด็ก หรือผู้ด้อยโอกาสมาร่วมนำเสนอข้อมูล จะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องดำเนินการด้วยความ สุจริตภาพ ความเหมาะสมในช่วงวัยหรือสภาวะของร่างกาย และจิตใจกับทั้งพึงระมัดระวังการสร้างความคิดเห็นหรือทำให้อยู่ในสภาวะจำยอมที่ต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6. ประเด็นข้อโต้แย้งของสาธารณะ

6.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงในประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งสาธารณะต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลอย่างยั้งยวดโดยต้องนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นกลางไม่โน้มเอียงหรือข้อมูลที่อาจสร้างความเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริง

6.2 การนำเสนอข้อมูล ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทุกภูมิภาคสามารถแสดงข้อคิดเห็นอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม

7. การนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลางและเหมาะสม

7.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องยึดถือข้อเท็จจริงเป็นหลัก โดยต้องนำเสนอเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำครบถ้วน ต้องนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง หลากหลาย และเหมาะสม โดยพิจารณาจากภาพรวมในการนำเสนอทั้งหมดด้วย

7.2 ละเว้นการนำเสนอข้อมูลที่เกินกว่าความเป็นจริง หรือบิดเบือน การแสดงข้อคิดเห็นส่วนตัวที่มีลักษณะการพาดพิง หรือกระทบสิทธิผู้อื่น รวมถึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลด้วยความลำเอียง หรือมีอคติ

7.3 ให้ความสำคัญธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนสามารถแสดงข้อคิดเห็นข้อโต้แย้งเพื่อชี้แจงรายละเอียดเหตุผล

8. การคุ้มครองผู้บริโภค

8.1 ด้านการโฆษณา

8.1.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องดำเนินการในเชิงสร้างสรรค์ ถูกต้องตามความเป็นจริงและตามกฎหมาย รวมถึงศีลธรรมอันดี และระเบียบของสังคม

8.1.2 ต้องดำเนินการด้วยความตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม บนหลักของการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่นำเสนอข้อมูลที่ ทำให้สาธารณชน เกิดความไม่มั่นใจ หรือเคลือบแคลงสงสัย

8.1.3 ไม่นำเสนอเนื้อหาในลักษณะการชวนเชื่อการอวดอ้างสรรพคุณเกินกว่าความเป็นจริง หรือชักจูงใจโดยหวังผลทางการพาณิชย์ ทำให้เกิดการสำคัญผิด หรือเข้าใจไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดอันตรายขึ้นได้

8.1.4 ไม่กระทำการลอกเลียนแบบเครื่องหมายการค้า และเครื่องหมายบริการคำขวัญ หรือข้อความสำคัญอื่นใด อันอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือสับสนระหว่างข้อมูลของผู้อื่น

8.1.5 ไม่นำเสนอเนื้อหาโดยมีการอ้างอิงถึงบุคคลองค์กร สถาบันหรือการแอบอ้างนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องไปสนับสนุนการนำเสนอ โดยที่ไม่มีตัวตนอยู่จริง หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องตามที่มีการอ้างอิงและแอบอ้าง

8.2 ด้านเนื้อหาและข้อมูล

8.2.1 การนำเสนอเนื้อหา หากเป็นการนำเสนอประวัติข้อมูลด้านวิชาการข้อมูลที่มีการนำเสนอเรื่องราว ต้องมีข้อมูลรายละเอียดครบถ้วนและที่มาอ้างอิงอย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจอย่างสมบูรณ์

8.2.2 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องดำเนินการในเชิงสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐาน กฎระเบียบของสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงาม โดยไม่ดำเนินการด้วยเหตุผลในเชิงพาณิชย์เท่านั้น

8.2.3 การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องไม่ดำเนินการเสริมข้อมูล หรือเนื้อหา ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือเกินกว่าความจริง ไม่ว่าจะเป็ภาพ หรือเสียง ต้องไม่บิดเบือนข้อมูลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน

8.3 การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

8.3.1 การแพร่ภาพและการกระจายเสียง ควรเปิดโอกาส และมีช่องทางให้ผู้บริโภคสามารถร่วมแสดงข้อคิดเห็น ข้อติชม หรือเสนอแนะได้ด้วยความเป็นธรรม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในการนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

8.3.2 หากเป็นการนำเสนอข้อมูลจากแหล่งที่มาที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจ สิทธิประโยชน์อื่นใดของผู้บริโภค ควรมีข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำเพื่อประกอบการพิจารณาในการรับข้อมูลเนื้อหาด้วย

9. ทรัพย์สินทางปัญญา

9.1 การแพร่ภาพและการกระจายเสียงต้องเคารพต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยต้องระมัดระวังไม่นำเสนอข้อมูลที่เป็นการลอกเลียนแบบ การบิดเบือนดัดแปลงแก้ไข ทำซ้ำ ข้อมูลเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือดำเนินการโดยมิชอบต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาต

9.2 ในกรณีข้อมูล เฉพาะส่วนบุคคล หรือข้อมูลที่มีการจัดทำขึ้น หรือข้อมูลอื่นใดที่ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคล องค์กร หรือสถาบันใด หากประสงค์จะดำเนินการแพร่ภาพและกระจายเสียง ต้องขออนุญาตและได้รับความยินยอมในการดำเนินการ

10. การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร

10.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียงข้อมูลข่าว นอกเหนือจากหลักการทั่วไป ต้องนำเสนอข้อมูลโดยยึดถือความเป็นธรรม และความถูกต้อง โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของข่าวต้องคำนึงถึงแนวทางดังนี้

10.1.1 เนื้อหาสาระต้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นความจริง ตามที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

10.1.2 นำเสนอข้อมูลที่ทำให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้แสดงข้อเท็จจริงด้วย อีกทั้งให้ระมัดระวังการสอดแทรกข้อคิดเห็นลงในเนื้อหาสาระข่าวในลักษณะที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือเกินความจริง

10.1.3 ไม่นำเสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาเว้นแต่มีเหตุอันควรปกปิดตามกฎหมาย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล สวัสดิภาพ หรือความปลอดภัยของแหล่งข่าว

10.1.4 นำเสนอเนื้อหาสาระโดยระมัดระวัง คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หมู่คณะ หรือองค์กรใดอันยากแก่การเยียวยา เช่น กรณีผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหาตามกฎหมายอาญา ที่ยังไม่ถือเป็นผู้กระทำความผิด เป็นต้น

11. การแก้ไขข้อผิดพลาด

เมื่อเกิดข้อผิดพลาดอันเกิดจากการแพร่ภาพหรือกระจายเสียง ต้องแสดงความรับผิดชอบ ดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยทันที หรือพยายามแก้ไขเพื่อยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยไม่ชักช้า ด้วยวิธีการในระดับที่ผู้ประกอบวิชาชีพพึงกระทำในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไปถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

12. การส่งเสริมและพัฒนาการแพร่ภาพและกระจายเสียง

12.1 การแพร่ภาพและกระจายเสียง ควรมีข้อมูลที่ส่งเสริม และสนับสนุนสังคมหลากหลายของชาติพันธุ์ (ethnology) ความกลมเกลียว และการประสานระหว่างแต่ละชนชาติ โดยเคารพต่อหลักการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังที่บัญญัติไว้

12.2 ข้อมูลในการนำเสนอควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงามตลอดจนการข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural) โดยเคารพ และสนับสนุนให้สามารถผสานความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมอันดีงามของแต่ละกลุ่ม แต่ละชนชาติได้

12.3 สนับสนุน และให้โอกาสเยาวชน คนรุ่นใหม่ ประชาชนสามารถแสดงออกถึงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมให้เกิดแนวความคิดด้านจิตอาสา จิตสาธารณะในสังคม

12.4 ส่งเสริมให้มีการนำเสนอข้อมูลของพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม ตลอดจนการสนับสนุนเพื่อให้มีการพัฒนาพลเมืองที่ดีของสังคม

12.5 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิชาชีพการแพร่ภาพและกระจายเสียง โดยสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี ความรู้ความสามารถ และจริยธรรมในการแพร่ภาพและกระจายเสียง

หมวดที่ 3 แนวทางปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงรวมทั้งผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง

1. การนำเสนอเนื้อหาข้อมูลต้องคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม มีความสมดุลและเป็นธรรม มีความเป็นอิสระโดยมีความรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งชื่อเสียงต่อวิชาชีพ
2. พึงยึดถือปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่ได้บัญญัติไว้เป็นแนวทางปฏิบัตินี้เพื่อธำรงไว้ซึ่งจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และ พันระกิจในการดำเนินกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงบนพื้นฐานของการนำเสนอทั้งสารประโยชน์ และสารบันเทิงในการสนับสนุน พัฒนาสังคมให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม
3. การจงใจโดยเจตนาไม่ปฏิบัติหรือละเว้นจริยธรรมนี้ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ถือเป็นความผิดทางจริยธรรม

แนวคิดการกำกับดูแลตนเองของสื่อ

Willbur (1996) ได้กล่าวถึงกลไกสำคัญที่สังคมอาจจะนำมาเพื่อใช้การสนับสนุน หรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบไว้ 3 กลไกด้วยกัน คือ

1. รัฐบาล กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่รัฐออกมาเพื่อควบคุมสื่อมวลชน
2. สื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ ของสื่อมวลชน
3. สาธารณชน สถาบัน หรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมา

โดยกลไกทั้งสามจะเป็นไปในลักษณะที่ว่ายิ่งระบบการสื่อสารมีอิสระ และความรับผิดชอบมากเท่าใด ภาระของรัฐบาลที่จะต้องดูแลสื่อมวลชนก็จะยิ่งลดน้อยลงเท่านั้น และหากสื่อปราศจากความรับผิดชอบ รัฐบาลจำต้องเข้ามาจัดการควบคุมขอบเขตบทบาทสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ ชเรมม์เห็นว่าการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนเป็นวิธีที่ดีที่สุด กล่าวคือ มีความรับผิดชอบตนเอง ทำหน้าที่อย่างเหมาะสมฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งในงานการสื่อสาร

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ยังได้แบ่งมาตรการควบคุมสื่อมวลชนขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการควบคุมสื่อมวลชนมณฑลสังคมไทย โดยหนึ่งในนั้นคือ มาตรการควบคุมตนเอง ซึ่งมาตรการนี้เป็นความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของบุคคลในวงการสื่อมวลชนเอง ถึงบทบาทที่เหมาะสมของสื่อมวลชนต่อสังคมไทยโดยส่วนรวมมาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนประกอบไปด้วย

1. จรรยาบรรณของสื่อมวลชน เป็นจริยธรรมที่นักวารสารศาสตร์หรือนักการสื่อสารพึงปฏิบัติในฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนี้ เช่น จรรยาบรรณของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย จรรยาบรรณของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

2. สภาวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ เป็นมาตรฐานควบคุมเริ่มต้นจากคณวงในการสื่อสาร มวลชน เพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนด้วยตนเอง เช่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

นฤมล วีระวงศ์ชัย (2547) กล่าวว่า เมื่อศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยหนึ่งในมาตรการในการควบคุมสื่อมวลชนคือมาตรการการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนนั้น เมื่อนำมาพิจารณาในเชิงทฤษฎีการสื่อสารมวลชนพบว่า มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อ

สังคม โดยทฤษฎีดังกล่าวพัฒนามาจากทฤษฎีอิสรภาพนิยมที่มีรากฐานมาจากปรัชญาเกี่ยวกับสิทธิตามธรรมชาติของ มิลตัน (John Millton) จอห์น ล็อก (John Lock) และจอห์น สจิวต มิลล์ (John Stuart Mill) ที่มองทฤษฎีอิสรภาพนิยมว่าเสรีภาพเป็นแก่นสำคัญของประชาคมนุชน และมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีเหตุผล สามารถรู้ได้ด้วยตนเอง ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไรชั่ว ดังนั้นจึงไม่ควรมียะโรมาก็ักันมิให้มนุษย์ได้รับรู้ รับทราบความคิดอ่านและความคิดเห็นของคนอื่น

แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดลักษณะของ “ตลาดเสรีของความคิดเห็น” และกระบวนการพิสูจน์ตนเองของสังคม ในวงการวิชาชีพสื่อมวลชนที่เห็นว่าสื่อหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดก็ตามย่อมมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร และแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยที่รัฐจะต้องไม่เข้าไปก้าวก่ายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานกิจการของสื่อมวลชนแต่ทว่าทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคมกลับเห็นว่า “ตลาดเสรีของความคิดเห็น” ไม่ได้ให้ประโยชน์ต่อสังคมอย่างที่คาดหวังไว้ ทฤษฎีนี้เชื่อในข้อเท็จจริงที่ว่า เสรีภาพ และความรับผิดชอบนั้น ย่อมต้องไปควบคู่กัน สื่อมวลชนไม่สามารถที่คาดหวังว่าจะผลิตเฟลิกกับเสรีภาพโดยใช้ขอบเขต โดยที่ปราศจากการยอมรับถึงความรับผิดชอบ

ทว่าการที่สื่อมวลชนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบมุ่งหมายผลประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้งได้นั้นก็คงจะต้องมีการอบจริยธรรมหรือจรรยาบรรณเข้ามาเป็นตัวกำหนดกระบวนการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างเหมาะสมดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้น

ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม

Joseph (1904) จากพฤติกรรมในทางลบของหนังสือพิมพ์เสรีในสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันให้นักคิด นักวิชาการเข้ามาช่วยนักหนังสือพิมพ์ และผู้พิมพ์ผู้โฆษณาสร้างจรรยาบรรณสำหรับวิชาชีพนี้มาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่ผู้ที่มีส่วนในการวางรากฐานทฤษฎีนี้เป็นอย่างมากก็คือโจเซฟ พูลิตเซอร์ (Joseph Pulitzer) ที่ได้พยายามต่อสู้เพื่อตั้งสถาบันการศึกษาวารสารศาสตร์ขึ้น (ปัจจุบันนี้อยู่ในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นิวยอร์ก) และได้เขียนเรื่องนี้ไว้ในวารสาร North American Review เมื่อปี ค.ศ. 1904 ว่า “ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความรู้ถูกถ้วนที่สุดเกี่ยวกับปัญหาที่จะต้องเผชิญ และความรู้ที่รับผิดชอบต่อศีลธรรมด้วยความจริงใจ สามารถช่วยปกป้องวิชาชีพวารสารศาสตร์ให้พ้นจากความยอมจำนนต่อประโยชน์ทางธุรกิจที่เห็นแก่ตัวและเป็นศัตรูต่อสวัสดิการของประชาชน” นับแต่นั้นมาการพูดถึงความรับผิดชอบต่อสังคมก็ขยายกว้างออกไป

หนังสือพิมพ์ต้องมีเสรีภาพตามแนวความคิดอิสรภาพนิยม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย เกิดเป็นแนวความคิดเสรีนิยมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า Neo-liberalism ในแนวความคิดนี้เสรีภาพถูกจำกัดขอบเขตด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพภายใต้จรรยาบรรณของสมาคมวิชาชีพและโดยการควบคุมของสถาบันรัฐที่เป็นอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาลหรือผู้ใด (public but independent institutions) ความคิดเกี่ยวกับสถาบันรัฐที่เป็นอิสระนี้เกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลสหรัฐจัดตั้งคณะกรรมการวิทยุ (Federal Radio Commission) เพื่ออนุญาตความถี่รวมทั้งควบคุมเนื้อหารายการ ในปี ค.ศ. 1927 และจัดตั้งคณะกรรมการการสื่อสาร (Federal Communication Commission) เพื่อออกไปอนุญาตจัดตั้งสถานีและดูแลการใช้คลื่นออกอากาศในปี ค.ศ. 1934 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

อันที่จริงทฤษฎีเสรีนิยมแนวใหม่ (Neo-liberalism) เพิ่งจะกลายเป็นทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างชัดเจนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนี้เอง เมื่อคณะกรรมการเสรีภาพสื่อมวลชน (Commission on Freedom of the Press) ได้ศึกษา และเขียนรายงานชื่อว่าสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม (A Free and Responsible Press) แม้ว่าผลงานของคณะกรรมการจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากจากวงการวิชาชีพ แต่ส่วนใหญ่ก็ได้ชี้ชัดแย้งในหลักการจึงเท่ากับว่าช่วยตบแต่ง (ส่งเสริม) ให้ทฤษฎีนี้มีรูปร่างชัดเจนยิ่งขึ้น

Hutchins (1947) ถ้าจะกล่าวถึงอีกลักษณะหนึ่งของทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) แล้วอาจจะกล่าวได้ว่า เนื่องจากโทรทัศน์และวิทยุมีบทบาท และมีอิทธิพลต่อสาธารณชนมากจึงต้องมีมาตรการควบคุมการเสนอข่าวของสื่อเหล่านี้ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ด้วย เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล โดยต้องสอดคล้องกับหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้ เพื่อให้สื่อมีความเป็นกลาง และตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร ตลอดจนให้สาธารณชนเชื่อถือในข่าวสาร ข้อมูล อันเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง ซึ่งหลัก 3 ประการที่ว่านี้ก็คือ

1. ให้ประชาชนมีเสรีภาพส่วนบุคคลและมีทางเลือกในอันที่จะรับข่าวสาร
2. สื่อต้องมีเสรีภาพเช่นกัน
3. สื่อต้องสำนึกถึงหน้บุญคุณต่อสังคม

แต่การที่จะเสนอข่าวสารโดยมีหลักการทั้ง 3 ประการนั้นทำได้ยาก จึงมีข้อสรุป 2 แบบเพื่อแก้ปัญหา
นี่คือ

1. พัฒนาสาธารณชน เข้าจัดการการบริหารการเสนอข่าว อันจะทำให้มีอำนาจด้านการเมือง กล่าวได้ว่า สื่อมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. พัฒนาสื่อ สื่อทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ โดยมีการปกครองดูแลการทำงานเองด้วยการกระจายเสียงทางวิทยุและแพร่ภาพทางโทรทัศน์เป็นหนทางที่จะปฏิบัติได้ตามทฤษฎีสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในกรณีที่โทรทัศน์และวิทยุเป็นของผู้ใด หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรัฐบาลจึงได้พยายามลดเสรีภาพของสื่อ ด้วยการออกกฎต่าง ๆ เพื่อบรรลุมติวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ของสังคม ตลอดจนลดความกดดันและแนวโน้มจากสาธารณชน

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมนี้พัฒนามาจากทฤษฎีเสรีนิยมแบบดั้งเดิมแต่เจาะเน้นที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริง ซึ่งได้แก่

ประการแรก การจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่หลักที่จะให้บริการแก่ระบบการเมืองโดยการให้ข่าวสารและให้มีการอภิปรายโต้เถียงในเรื่องของส่วนรวมหรือกิจการสาธารณะ

ประการที่สอง ซึ่งเป็นหน้าที่รองลงมาก็คือ ควรจะต้องส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยและให้ความสว่างทางปัญญา (enlightening) แก่สาธารณชนเพื่อจะได้เกิดความสามารถในการปกครองตนเอง

ประการที่สาม ควรจะต้องพิทักษ์รักษาสิทธิของบุคคลโดยคอยเฝ้าดูรัฐบาล (watchdog against government)

ประการที่สี่ ควรจะต้องให้บริการแก่ระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้ซื้อผู้ขายสินค้าและบริการด้วยสื่อการโฆษณา แต่รายได้จากการนี้จะต้องไม่บั่นทอนอิสรภาพของสื่อมวลชน

ประการที่ห้า ควรจะต้องให้ความบันเทิงแก่สาธารณชน แต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นความบันเทิงที่ "ดี" มีคุณภาพ

ประการที่หก ควรจะต้องหลีกเลี่ยงไม่เสนอเนื้อหา เรื่องราวที่อาจนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการก้าวร้าวต่อชนกลุ่มน้อย

ประการที่เจ็ด สื่อมวลชนควรจะต้องเป็นพหุนิยม คือ สะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิโต้ตอบ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างไปจากทฤษฎีเสรีนิยมตรงประเด็นที่ว่า เสรีภาพมิได้เป็นแต่เพียงอิสรภาพที่ไร้จุดหมายปลายทางและเสนอเพื่อสนองสิทธิมนุษยชนในการแสดงออกเท่านั้น หากจะต้องเป็นอิสรภาพที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ประโยชน์ของส่วนรวมให้เกิดผลอย่างจริงจัง สื่อมวลชนมิได้เกิดมาเพื่อเป็นเครื่องมือของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สร้างความสัมฤทธิ์ผลให้กับสังคมด้วย สรุปได้ว่าเสรีภาพจาก (freedom from) หรือเสรีภาพเชิงลบ (negative freedom) ได้กลายมาเป็นเสรีภาพเพื่อ (freedom for) หรือเสรีภาพเชิงบวก (positive freedom) นั้นเอง

ซึ่งหากจะกล่าวโดยสรุป หลักของทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม จะมีดังต่อไปนี้

1. สื่อควรยอมรับและบรรลุน้ำหนักที่ความรับผิดชอบต่อสังคม
2. หน้าที่รับผิดชอบนี้คือจะต้องมีมาตรฐานของข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความถูกต้องแน่นอน ล้ำลึกถึงความรับผิดชอบและความสมดุล
3. ต้องสามารถควบคุมตัวเองได้อย่างสมเหตุสมผลและถูกต้อง
4. ต้องเลียงเหตุอันจะก่อให้เกิดความรุนแรง อาชญากรรม หรือความไม่สงบหรือไม่ทำความไม่พอใจแก่ชนกลุ่มน้อย
5. ทำหน้าที่เพื่อคนส่วนมาก และเสนอความหลากหลายของความคิดเห็นจากคนหลากหลายในสังคม
6. สังคมและสาธารณชนมีสิทธิที่จะได้รับผลตอบแทนที่ดี ๆ
7. สื่อมวลชนควรเชื่อถือสังคม ลูกจ้าง และตลาด

แนวคิดสี่กับประโยชน์สาธารณะ

พิรงรอง รามสูตร รัตนันท์ และ ศศิธร ยุวโกศล (2546) McQuail นักวิชาการสาขาเทคนิศาสตร์ ชาวอเมริกัน ได้พยายามสร้างกรอบใหม่ในการพิจารณาบรรทัดฐานของสื่อทั้งในด้านโครงสร้างและการปฏิบัติงาน โดยมีแนวความคิดพื้นฐานว่า สื่อดำรงอยู่บนความคาดหวังว่าจะรับใช้สาธารณะประโยชน์หรือประโยชน์สุขโดยรวมของประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สื่อแตกต่างจากธุรกิจทั้งหมด เนื่องจากมีพันธกิจในระยะยาวต่อสังคมโดยเฉพาะมิติด้านการเมืองและวัฒนธรรม

McQuail (1992) ได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานและเนื้อหาของสื่อออกเป็น 3 แนวคิดได้แก่

1. แนวคิดที่มองว่าสาธารณะประโยชน์หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่ ในสังคมนิยมชมชอบหรือเห็นด้วย หากพิจารณาในบริบทของสื่อ เนื้อหาที่สนองสาธารณะประโยชน์ก็คือ เนื้อหาที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ในตลาดสนใจหรือต้องการนั่นเอง
2. แนวคิดที่มองว่าสาธารณะประโยชน์จะต้องมีที่มาหรือถูกตัดสินโดยค่านิยมหรืออุดมการณ์หลักสังคม เช่น ลัทธิมาร์กซิสต์ ความเชื่อทางศาสนา หรืออุดมการณ์แห่งตลาดเสรี
3. แนวคิดที่เห็นสาธารณะประโยชน์เป็นผลลัพธ์จากกระบวนการแลกเปลี่ยนโต้เถียง และตัดสินใจร่วมกันแบบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นสาธารณะประโยชน์ตามความคิดนี้จึงไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว แต่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปเรื่อย ๆ ขึ้นกับการต่อรองของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

McQuail เห็นด้วยกับแนวคิดที่สาม แต่เขาเองก็ยอมรับว่าแนวคิดนี้มีจุดอ่อนตรงที่ไม่สามารถให้ค่านิยมที่ชัดเจนเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างและบริบทแวดล้อมของแต่ละสังคม McQuail คิดว่ากรอบแนวคิดเกี่ยวกับสื่อและสาธารณะประโยชน์ที่เขานำเสนอนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์สำหรับเป็นเกณฑ์ สำหรับประเมินการปฏิบัติงานของสื่อ เมื่อได้นำมาปรับปรุงและดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย จะได้ลักษณะของเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายในที่นี้ความหลากหลาย หลายความสะท้อนให้เห็นในหลาย ๆ มิติ ซึ่งสามารถจำแนกให้พอสังเขปได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ประเภทหรือรูปแบบของเนื้อหาที่นำเสนอ เช่น เพลง ข่าว เกมโชว์ รายการสนทนา ละคร

ฯลฯ

1.2 ระดับการครอบคลุมหรือการปฏิบัติงานของสื่อเช่นสื่อ (ที่ผลิตเนื้อหา) ระดับชาติ สื่อระดับภูมิภาค สื่อระดับชุมชน สื่อเฉพาะกิจ

1.3 การเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่มีพื้นฐานและความคิดเห็นหลากหลายเข้าถึงได้ เพื่อแลกเปลี่ยน ถกเถียง และปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตน

1.4 ประเภทหรือลักษณะความสนใจของกลุ่มผู้ชมผู้ฟังเป้าหมาย ซึ่งอาจถูกแบ่งโดยลักษณะที่แตกต่าง เช่น ศาสนา เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม อุดมการณ์ ความผูกพันการเมือง รายได้ ภูมิศาสตร์ อื่น ๆ ฯลฯ

2. การปลอดจากเซ็นเซอร์หรือการควบคุมแอบแฝงใดๆสถานภาพที่ปลอดจากการเซ็นเซอร์ หรือการควบคุมแอบแฝงไม่ว่าจะโดยรัฐ นายทุน เจ้าของ กิจการ หรือผู้ลงโฆษณา ย่อมเอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสื่อสามารถใช้เสรีภาพในการแสดงออกและในการนำเสนอเนื้อหาจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ลักษณะอันปลอดจากเซ็นเซอร์ หรือ การควบคุมดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในกรณีของเนื้อหาประเภทข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่ผู้นำเสนอจะต้องมีความเป็นกลางและไม่มีความอคติเข้าข้างฝ่ายใด หากผู้จัดทำเนื้อหาประเภทข่าวสามารถนำเสนอเนื้อหาได้โดยการปราศจากการเซ็นเซอร์หรือการควบคุมก็จะสามารถมีนโยบายในการบรรณาธิกรณที่แข็งแกร่งและวิพากษ์สิ่งที่ไม่ถูกต้องในสังคมได้

3. คุณภาพของเนื้อหาในกรอบเดิมของ McQuail การประเมินคุณภาพของเนื้อหาค่อนข้างที่จะมุ่งเน้นเนื้อหาประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นสำคัญจึงใช้เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแบบวัตถุประสงค์ กล่าวคือ การไม่นำเอาตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ เพื่อหลีกเลี่ยงอคติ อย่างไรก็ตามที่นี้เห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะเพิ่มสาระเพื่อการพัฒนาเข้ามาเป็นอีกมิติหนึ่งของคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา กระนั้นความหมายของ คำว่าพัฒนาในที่นี้จะไม่จำกัดเฉพาะการพัฒนา (ทำให้ก้าวหน้าดีขึ้น) ทางด้านวัตถุ หรือทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะครอบคลุมไปถึงการพัฒนาในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ และในแง่มุมต่าง ๆ ของการพัฒนา เช่น สุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณี การกีฬา ฯลฯ

4. บุรณาการทางสังคมและความสมานฉันท์ในสังคมในส่วนนี้สามารถแบ่งพิจารณาออกเป็นสองประเด็นหลัก ๆ คือ

4.1 ความคาดหวังและบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย เนื้อหาที่สนองสาธารณะประโยชน์ควรสะท้อนถึงความคาดหวังของสังคม และบรรทัดฐานของสังคมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และสงบสุข ซึ่งอาจรวมถึงประเด็นต่อไปนี้

4.2 การให้ความสนใจแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม ไม่ว่าจะเป็นคนจน คนพิการ คนกลุ่มน้อย คนชรา หรือคนในชนบทที่ห่างไกล

4.3 ความมั่นคงของชาติ

4.4 คีลธรรม ความเหมาะสม และรสนิยมนันดี ซึ่งสามารถเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และความรุนแรงต่าง ๆ การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจะต้อง พิจารณาทั้งภาพที่ปรากฏ ตลอดจนการใช้ภาษาประกอบกันไปด้วย

5. บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกันไป แต่มิติที่สื่อสามารถสะท้อนออกมาได้ในเนื้อหาอาจครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 ภาษาและวัฒนธรรมร่วมสมัย

5.2 บทบาททางการศึกษา

5.3 ความสร้างสรรค์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับโทรทัศน์ดาวเทียม

การสื่อสารผ่านดาวเทียม

สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (2555) การสื่อสารผ่านดาวเทียมเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สายประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารระยะทางไกลและครอบคลุมพื้นที่กว้าง เช่น ส่งสัญญาณจากปากหนึ่งไปยังอีกปากหนึ่งของโลก ก่อให้เกิดการสื่อสารได้อย่างกว้างไกลไร้ขอบเขต แม้อินเทอร์เน็ตที่ห่างไกล เช่น บริเวณหุบเขา มหาสมุทร โดยอาจเป็นสัญญาณโทรทัศน์ สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณภาพ เสียง และการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศ เป็นต้น

ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียมประกอบไปด้วยสองส่วนหลัก คือ สถานีภาคพื้นดิน (Ground Segment) และสถานีอวกาศ (Space Segment) โดยที่สถานีภาคพื้นดินประกอบด้วยสองสถานีคือ สถานีรับและสถานีส่ง ซึ่งการทำงานของทั้งสองสถานีนี้มีลักษณะคล้ายกัน สถานีภาคพื้นดิน มีอุปกรณ์หลักอยู่ 4 ชนิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปกรณ์จานสายอากาศ (Antenna Subsystem) มีหน้าที่ส่งสัญญาณและรับสัญญาณ จากดาวเทียม
2. อุปกรณ์สัญญาณวิทยุ (Radio Frequency Subsystem) มีหน้าที่รับส่งสัญญาณวิทยุที่ใช้งาน
3. อุปกรณ์แปลงสัญญาณวิทยุ (RF/IF Subsystem) ประกอบด้วยสถานีส่งสัญญาณและสถานีรับสัญญาณ โดยด้านสถานีส่งถูกเรียกว่า ภาคแปลงสัญญาณขาขึ้น (Up Converter Part) ซึ่งทำหน้าที่แปลงย่านความถี่ที่ได้รับมาให้เป็นความถี่ที่ใช้กับงานระบบดาวเทียม จากนั้นส่งสัญญาณที่แปลงความถี่ให้ภาคขยายสัญญาณ เพื่อขยายให้เป็นสัญญาณความถี่สูง หลังจากนั้นนำส่งไปยังดาวเทียม และเช่นเดียวกันสำหรับด้านสถานีรับนั้นเรียกว่า ภาคแปลงสัญญาณขาลง (Down Converter Part) ทำหน้าที่คือแปลงสัญญาณที่ได้รับจากดาวเทียมไปเป็นความถี่ที่ใช้งาน จากนั้น ส่งต่อไปให้ภาคแยกสัญญาณ (Demodulator) ต่อไป
4. อุปกรณ์ผสมสัญญาณและแยกสัญญาณ (Modulator/Demodulator) มีหน้าที่แปลงข้อมูลที่ต้องการส่งผ่านดาวเทียมให้เป็นสัญญาณคลื่นวิทยุที่มีข้อมูลผสมอยู่ในหน้าไปใช้งานได้ การสื่อสารผ่านดาวเทียมเป็นการสื่อสารที่มีสถานีรับส่งอยู่ที่พื้นดิน ส่งตรงขึ้นไปยังดาวเทียมแล้วส่งต่อลงมายังตัวรับส่งที่พื้นดินอีกครั้งหนึ่ง ดาวเทียมจึงเสมือนเป็นสถานีถ่ายทอดสัญญาณที่ดียิ่ง เพราะลอยอยู่บนท้องฟ้าในระดับสูงมาก ประเทศ

ไทยเริ่มใช้ดาวเทียมสื่อสารครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 การสื่อสารแห่งประเทศไทยตั้งสถานีภาคพื้นดินที่อำเภอศรีราชา ชลบุรี โดยเช่าช่องสัญญาณจำนวน 13 ช่องสัญญาณ เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ดาวเทียมที่ใช้ในยุคแรกเป็นของบริษัท ยูอาร์ซีเอ ซึ่งเป็นดาวเทียมทางทหารของสหรัฐอเมริกา

ระบบงานรับสัญญาณดาวเทียมสำหรับโทรทัศน์ดาวเทียม

พงษ์ศักดิ์ สุ่มพันธ์ไพบูลย์ (2539) สัญญาณดาวเทียมที่ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย มีมากกว่า 20 ดาวเทียม การติดตั้งงานรับสัญญาณดาวเทียมที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คือ

1. งานดาวเทียมแบบฟิกซ์ (รับดาวเทียมดวงเดียว)
2. งานดาวเทียมแบบฟิกซ์ ระบบ KU-Band
3. งานดาวเทียมแบบฟิกซ์ ระบบ C-Band
4. งานดาวเทียมแบบฟิกซ์ ระบบ C/KU-Band
5. งานดาวเทียมแบบมูฟ (รับดาวเทียมได้หลายดวง)
6. งานดาวเทียมแบบมูฟ ระบบ C-Band
7. งานดาวเทียมแบบมูฟ ระบบ C/KU-Band

งานดาวเทียมระบบ KU-Band Fix

งานดาวเทียม DTV เป็นงานรับดาวเทียมระบบ KU-Band ที่ใช้รับรายการทีวีไทย 6 ช่อง (คือ ช่อง 3, 5, 7, 9, 11, iTV) ใช้ติดตั้งแทนเสาทีวี สัญญาณภาพคมชัดทุกช่อง เหมาะสำหรับพื้นที่ ตั้งเสาอากาศทีวีไม่ชัด ไม่มีรายเดือน

งานดาวเทียม SMART DTH เป็นงานรับดาวเทียมระบบ KU-Band ที่รับรายการทีวีไทย กว่า 37 ช่อง ทั้งรายการฟรีทีวี โทรทัศน์เพื่อการศึกษา เคเบิลทีวี (NBT) 8 ช่องจากกรมประชาสัมพันธ์ (ภาพยนตร์, กีฬา, เพลง, สารคดี, การ์ตูน) โดยไม่มีรายเดือน

จานดาวเทียม UBC (แบบซื้อขาด) เป็นจานรับดาวเทียมระบบ KU-Band ที่รับรายการทีวีไทย และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โปรโมชันดู UBC Knowled Package ฟรี 1 ปี (ภาพยนตร์, กีฬา, เพลง, สารคดี, การ์ตูน) โดยไม่มีรายเดือน แต่ถ้าต้องการดู UBC สามารถสมัครและจ่ายรายเดือน ตาม Package ที่ต้องการได้ (ตั้งแต่ 340-2,000 บาท)

จานดาวเทียมระบบ C-Band Fix

จานดาวเทียมระบบ C-Band Fix มีคนนิยมติดกันมาก เนื่องจากราคาไม่แพง สามารถรับชมรายการทีวีไทย ได้กว่า 15 ช่อง และต่างประเทศอีก รวมกว่า 70 ช่อง โดยไม่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน สัญญาณภาพคมชัด สามารถรับชมได้ขณะฝนตก ราคาพร้อมติดตั้ง มีตั้งแต่ 2 พันกว่า ๆ ถึงเกือบหมื่นบาท มีหลายยี่ห้อแตกต่างกันที่ขนาดหน้าจาน และคุณสมบัติเครื่องรับ (บางรุ่นสามารถใส่เคเบิลทีวีได้) นอกจากนั้นก็ยังใช้เลือกติดตั้งรับดาวเทียมดวงอื่นๆ นอกเหนือจากดาวเทียม Thaicom ได้ สำหรับลูกค้าต่างชาติ ที่ต้องการดูช่องรายการ และภาษา ของประเทศตนเอง ซึ่งตรงนี้จะต้องมีการศึกษาก่อนว่า ช่องที่ต้องการจะรับอยู่ที่ดาวเทียมดวงไหน ก็รับหน้าจานไปที่ดาวเทียมดวงนั้น กรณีที่เป็นฟรีทีวี ก็สามารถรับชมได้เลย แต่ถ้าเป็นเคเบิลทีวี จะต้องมีการสมัครสมาชิกก่อน จึงจะดูได้

จานดาวเทียมระบบ C/KU-Band Fix

จานดาวเทียมระบบ C/KU-Band Fix เป็นจานดาวเทียมระบบ C-Band แต่มีการนำเอาหัวรับสัญญาณ KU-Band มาติดตั้งเพิ่ม เพื่อให้รับดาวเทียมได้เพิ่ม โดยใช้จานรับเพียงใบเดียว โดยรับดาวเทียม Thaicom 2/5 และ ดาวเทียม NSS 6 ทำให้รับสามารถรับชมรายการทีวีไทย จาก 2 ดาวเทียม ได้มากกว่า 25 ช่อง โดยไม่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน (ที่ดาวเทียม NSS6 ที่นิยมติดตั้งกันเพื่อรับรายการ ASTV 5 ช่อง ซึ่งเป็นช่องรายการของ เครือหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ โดย สนธิ ลิ้มทองกุล) และยังสามารถดูรายการเคเบิลทีวี (Smile TV) 6 ช่อง กรณีต้องการสมัครสมาชิก หรือดูฟรีเมื่อปลดล็อกการเข้ารหัส

จานดาวเทียมระบบ C-Band Move

จานดาวเทียมระบบ C-Band Move เป็นจานรับดาวเทียมระบบ C-Band ที่สามารถเลือกรับดาวเทียมได้หลายดวง โดยการส่งงานผ่านรีโมท คอนโทรล สามารถเลือกรับได้ 15 ดาวเทียม ซึ่งมีช่องทีวีผ่านดาวเทียม ให้ชมมากกว่า 250 ช่อง จากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก รับชมข่าวสาร และสาระมากมาย โดยไม่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน เช่น ทีวีไทย และรายการทีวีของต่างประเทศ ซึ่งลักษณะรายการที่รับได้ จะเป็นแบบฟรีทีวี

ของแต่ละประเทศ ภาษาที่รับก็เป็นภาษาท้องถิ่น ของประเทศนั้น ๆ สัญญาณคมชัด และสามารถดูได้ในขณะฝนตก

จานดาวเทียมระบบ C/KU-Band Move

จานดาวเทียมระบบ C/KU-Band Move เป็นจานรับดาวเทียมแบบหมุน ที่มีหัวรับสัญญาณ หรือ LNB 2 ระบบทั้ง C-Band และ KU-Band อยู่ในหน้าจานใบเดียว ทำให้ออกเหนือจากที่จะรับระบบ C-Band กว่า 250 ช่องแล้ว ยังสามารถรับ ชมช่องรายการที่เป็นระบบ KU-Band ได้มากขึ้น เช่น รายการ DLTV, ASTV, ABS1, Eutelsat, Agila KU รวมแล้วรับชมได้มากกว่า 350 ช่อง จากดาวเทียมกว่า 22 ดวง และจุดเด่นของเครื่องรับคือ สามารถรองรับการถอดรหัส รายการเคเบิลทีวี ที่ดาวเทียม Agila KU (Dream TV) 52 ช่อง ได้ฟรี โดยไม่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน รับชมข่าวสาร และสาระมากมาย ทั้งที่เป็นแบบฟรีทีวี และเคเบิลทีวี และนอกจากนั้นเครื่องรับยังรองรับการเพิ่มการ์ดสมาชิกเคเบิลทีวีในภาคอื่นอีกด้วย สัญญาณคมชัด ระบบ C-Band สามารถดูได้ในขณะฝนตก

ดาวเทียมสื่อสารเป็นสถานีถ่ายทอดสัญญาณคลื่นไมโครเวฟ จะถูกใช้เชื่อมต่อระหว่างเครื่องรับ เครื่องส่งสัญญาณไมโครเวฟที่อยู่บนพื้นโลกตั้งแต่ 2 ตัว หรือมากกว่า หรือที่เรียกว่าสถานีพื้นโลกหรือสถานีภาคพื้นดิน เพื่อให้การทำงานของดาวเทียมมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องรักษาตำแหน่งของดาวเทียมให้คงที่เหนือพื้นโลก มิฉะนั้นดาวเทียมอาจจะไม่อยู่ในแนวเส้นตรงกับสถานีรับส่งสัญญาณตลอดเวลา ดาวเทียมจะรับสัญญาณด้วยคลื่นความถี่หนึ่ง (ขาขึ้นหรือ uplink) และทำการขยายสัญญาณหรือถ่ายทอดสัญญาณและทำการส่งสัญญาณออกไปด้วยความถี่อีกความถี่หนึ่ง (ขาลง, downlink)

ดาวเทียมใช้ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์ เนื่องจากธรรมชาติของการส่งสัญญาณแบบแพร่กระจาย ดาวเทียมจึงเหมาะสำหรับการส่งสัญญาณโทรทัศน์ ใช้ในการสื่อสารโทรศัพท์ระยะไกล ดาวเทียมจะถูกใช้สำหรับการเชื่อมต่อแบบ point-to-point ระหว่างโทรศัพท์ในเครือข่ายสาธารณะ PBS (Public Broadcasting Service) ใช้สำหรับเครือข่ายธุรกิจส่วนตัว โดยการใช้ดาวเทียมสำหรับการส่งข้อมูลทางธุรกิจ ผู้ให้บริการดาวเทียมจะแบ่งความจุของสัญญาณทั้งหมดออกเป็นจำนวนช่องสัญญาณหลาย ๆ ช่องและให้บริการแก่นักธุรกิจ เนื่องจากในอดีตการใช้งานดาวเทียมมีราคาแพงและถูกจำกัดเฉพาะองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนาระบบดาวเทียมเพิ่มขึ้นเพื่อใช้งาน คือ ระบบดาวเทียมขนาดเล็ก (VSAT, very small aperture terminal) โดยระบบนี้มีค่าใช้จ่ายต่ำ สถานีรับส่งจะแบ่งความจุสำหรับการส่งสัญญาณดาวเทียมเพื่อใช้ส่งสัญญาณไปยังสถานีศูนย์กลาง (Hub Station) โดยสถานีศูนย์กลางสามารถจะแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างสถานีรับส่งและสถานถ่ายทอดข้อมูลได้

ประเภทของโทรทัศน์ดาวเทียม

1. ประเภททีวีดาวเทียม Free To Air จะสามารถใช้งานดาวเทียมและกล่องรับสัญญาณ ทุกแบบรับภาพได้หมด ในกรณีช่องทีวีดาวเทียมอยู่บนดาวเทียมดวงเดียวกัน เช่น ดาวเทียมไทยคมระบบ C-Band ดาวเทียม NSS6 ระบบ KU-Band ฯลฯ
2. ประเภททีวีดาวเทียม “เข้ารหัส” ส่งตรงถึงบ้าน (Direct to Home) จะต้องใช้ “กล่องรับสัญญาณ” เฉพาะยี่ห้อจึงจะรับได้ เช่น ดาวเทียมไทยคมระบบ KU-Band รับภาพบนจานเหลืองที่จะต้องใช้ “กล่องสีขาว” เท่านั้น ฯลฯ
3. ประเภททีวีดาวเทียม “เข้ารหัส” ส่งขายเฉพาะเคเบิลท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นช่องรายการจากต่างประเทศที่นำมาพากย์ไทย

ความถี่ของสัญญาณดาวเทียม

ดาวเทียมเปรียบเสมือนสถานีทวนสัญญาณ (Repeater) ทำหน้าที่เป็นทั้งเครื่องรับและเครื่องส่งเพื่อติดต่อกับสถานีภาคพื้นดิน โดยสถานีภาคพื้นดินจะส่งสัญญาณความถี่ขาขึ้นไปให้ดาวเทียม เรียกว่า uplink เมื่อดาวเทียมได้รับสัญญาณนั้นก็เปลี่ยนความถี่ให้เป็นอีกความถี่หนึ่ง แล้วส่งสัญญาณความถี่ขาลงกลับมาที่ภาคพื้นดิน เรียกว่า downlink ช่องสัญญาณของดาวเทียม สัญญาณความถี่ในทุก ๆ Transponder จะมีการจัดชั่วของคลื่นให้เป็นที่ชั่วแนวตั้งและชั่วแนวนอน เพื่อขยายช่องสัญญาณจากย่านความถี่จำกัดให้ได้ช่องสัญญาณมากขึ้น สถานีภาคพื้นดินสามารถแยกแยะได้เองว่าจะรับแนวตั้งหรือแนวนอน หรือทั้ง 2 แนวก็ได้ ซึ่งดาวเทียมส่วนมากจะมี Transponder ที่รับส่งสัญญาณแนวตั้ง และแนวนอน อย่างละ 12 Transponder และแม้จะมีความถี่ซ้อนกันอยู่แต่สัญญาณก็ไม่รบกวนกัน Transponder ของดาวเทียมทำงานที่ความถี่สูงกว่าความถี่ที่ใช้ในสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน เพราะความถี่นี้อยู่ในย่านความถี่สูง จึงไม่มีผลกระทบจากสภาพอากาศและการเกิด Sun spot

1. ความถี่ย่าน VHF - งานสายอากาศมีขนาดเล็ก สภาพอากาศไม่มีผลต่อการสื่อสาร แต่รองรับช่องสื่อสารได้น้อยมาก ใช้ในการควบคุมดาวเทียม ดาวเทียม ทดลองและดาวเทียมสมัครเล่น
2. ความถี่ย่าน L-Band - ช่วงความถี่ประมาณ 2/1 GHz งานสายอากาศมีขนาดเล็ก ใช้สำหรับสถานีรับ-ส่งสัญญาณเคลื่อนที่ (Mobile Terminal) รับส่งสัญญาณได้ระดับ 10 kbps ประมาณ 10 กว่าช่องสัญญาณ

3. ความถี่ย่าน C-Band - ช่วงความถี่ประมาณ 5.850-6.425/3.625-4.2 GHz เป็นย่านความถี่ที่ใช้มากที่สุดในปัจจุบัน สำหรับสถานีรับ-ส่งสัญญาณแบบประจำที่ สภาพอากาศมีผลต่อสัญญาณบ้าง สามารถรองรับช่องสื่อสารได้ถึงระดับ 50 Mbps

4. ความถี่ย่าน X-band - ช่วงความถี่ประมาณ 7.90-8.40/7.25-7.75 GHz สำหรับกิจการด้านทหารและรัฐบาลโดยเฉพาะ สภาพอากาศมีผลต่อสัญญาณบ้างเล็กน้อย สามารถรองรับช่องสื่อสารได้ในระดับ 50 Mbps สำหรับสถานีประจำที่

5. ความถี่ย่าน Ku-Band - ช่วงความถี่ประมาณ 14.0-14.5/10.95-12.75 GHz เริ่มมีการใช้มากในปัจจุบันและใช้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดาวเทียมสื่อสารรุ่นใหม่ทุกดวงจะมีย่าน Ku-band สภาพอากาศมีผลต่อสัญญาณมากต้องมีอุปกรณ์ปรับกำลังขยายของสัญญาณเพื่อรักษาคุณภาพของสัญญาณ สามารถรองรับช่องสื่อสารได้ในระดับ 100 Mbps เหมาะสำหรับการส่งสัญญาณแบบ broadcast เช่น สัญญาณโทรทัศน์จานสายอากาศมีกำลังขยายสูง

6. ความถี่ย่าน Ka-Band - ช่วงความถี่ประมาณ 30/20 GHz อยู่ในระหว่างการทดลองใช้งาน สภาพอากาศมีผลต่อคุณภาพของสัญญาณมาก เหมาะสำหรับการรับ-ส่งสัญญาณระหว่างดาวเทียม สามารถรองรับระดับสัญญาณได้เป็น 100 Mbps คาดว่าจะเริ่มใช้งานได้ใหม่อีกประมาณ 5 ปี

ระบบการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม

1. C-Band (ความถี่ย่าน C) ใช้ในการส่งสัญญาณดาวเทียมตรงไปยังที่พักอาศัยในแถบเอเชีย และยุโรปบางส่วน ใช้ความถี่ตั้งแต่ 3.7-4.2 GHz การใช้ดาวเทียมระบบนี้เหมาะกับประเทศใหญ่ ๆ เพราะสามารถใช้ดาวเทียมดวงเดียวถ่ายทอดสัญญาณได้ทั่วประเทศรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านด้วย แต่เมื่อมีการส่งสัญญาณครอบคลุมพื้นที่กว้าง ๆ ความเข้มของสัญญาณจะต่ำ จึงต้องใช้จานขนาดใหญ่ประมาณ 4-10 ฟุตเพื่อรับสัญญาณจึงจะได้สัญญาณที่ชัด

2. KU-Band (ความถี่ย่าน KU) ใช้ความถี่ตั้งแต่ 10.95-12.75 GHz ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์ต่าง ๆ มาสู่ที่พักอาศัย ซึ่งสัญญาณที่ส่งจะครอบคลุมพื้นที่ได้น้อย เหมาะกับการส่งสัญญาณในประเทศ และเนื่องจากความเข้มสัญญาณสูง จึงใช้จานขนาดเล็ก ประมาณ 60-120 cm. ในการรับสัญญาณได้ แต่ KU-Band จะมีปัญหาในการรับสัญญาณภาพเมื่อเกิดฝนตกเพราะความถี่สูงมากเมื่อมีเมฆมาก

ช่องรายการทีวีดาวเทียมของประเทศไทย

สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (2555) สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย) ได้รวบรวมช่องรายการทีวีดาวเทียมของประเทศไทยเอาไว้เป็น 13 ประเภท ดังนี้

1. ฟรีทีวี (Free TV) ประกอบด้วยช่อง ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง NBT และช่อง TPBS
2. ช่องสำหรับเด็ก (Kids) ประกอบด้วยช่อง Cartoon Club และ ช่อง Gang Cartoon
3. ช่องภาพยนตร์ (Movie) ประกอบด้วยช่อง Mix-Major Channel และช่อง Mongkol Channel
4. ช่องละครชุด (Series) ประกอบด้วยช่อง Act Channel และช่อง Click Asia
5. ช่องข่าว (News) ประกอบด้วยช่อง Mcot1 ช่อง Bangkok Today ช่อง Money Channel ช่อง Nation Channel ช่อง News1 ช่อง Parliament TV ช่อง People Channel ช่อง Suwannabhumi ช่อง TAN Network ช่อง TGN และช่อง Voice TV
6. ช่องกีฬา (Spots) ประกอบด้วยช่อง Football Plus ช่อง Motor Sport TV ช่อง T-Sport Channel ช่องสยามกีฬาทีวี
7. ช่องความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วยช่อง Earth ช่อง PSI Channel และช่องสำรวจโลก
8. ช่องการศึกษา (Education) ประกอบด้วยช่อง DLTV 1- 14 ช่อง ETV ช่อง RU TV1 และช่อง RU TV2
9. ช่องบันเทิงศึกษา (Edutainment Variety) ประกอบด้วยช่อง Asean TV ช่อง Asian Food Channel ช่อง Baby TV ช่อง Esan TV ช่อง Farm Channel ช่อง ICT Network ช่อง MB Channel ช่อง Miracle ช่อง News Channel ช่อง Kaset Channel ช่องเถาเถา ช่องร่วมมือน้อมใจ และช่องลายไทย
10. ช่องบันเทิง (Entertainment Variety) ประกอบด้วยช่อง 2 Tango ช่อง ABAC Channel ช่อง AM Fine TV ช่อง Asia TV ช่อง CH 8 TCC ช่อง D Channel ช่อง Dara Channel ช่อง FAME

ช่อง Fashion TV ช่อง Gold Channel ช่อง h+ Channel ช่อง Home Channel ช่อง K Channel ช่อง KM Channel ช่อง Mcot2 ช่อง MVTV5 ช่อง My TV ช่อง Next Step ช่อง Party Channel ช่อง S Channel ช่อง Star Channel ช่อง Super บันเทิง ช่อง TV POOL Channel ช่อง Varieties Channel และช่อง Do Dee Channel

11. ช่องธรรมะ (Dhamma) ประกอบด้วยช่อง DMC ช่อง FMTV ช่อง SBB TV ช่อง SBT TV ช่อง TV Muslim และช่อง WBTv

12. ช่อง Shopping ประกอบด้วยช่อง ACE TV ช่อง CHAMP Channel ช่อง I Channel ช่อง Jewelry Channel ช่อง OHO Channel ช่อง PEAK TV ช่อง Shop at Home Channel และช่อง Super cheng

13. ช่องเพลง (Music) ประกอบด้วย ช่อง Bang Channel ช่อง Green Channel ช่อง Fan TV ช่อง Hit station ช่อง Music lifestyle ช่อง OK TV ช่อง POP ช่อง Thai Chaiyo ช่อง You Channel และช่องสบายดี ทีวี

การรู้เท่าทันสื่อ

พรทิพย์ เย็นจะบก (2533) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันทางวิชาชีพที่มีหลักปฏิบัติในการทำงาน จรรยาบรรณ และประเพณีของตนเอง การรายงานข่าวซึ่งถือเป็นงานหลักของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ด้านข่าว สื่อมวลชนจะต้องรายงานข่าวที่ถูกต้อง เที่ยงตรง สมบูรณ์และมีสีสันโดยอาศัยความพยายามของสื่อมวลชนที่จะต้องสำรวจและเขียนข่าวนั่นเอง สื่อต่าง ๆ เหล่านี้พยายามทำหน้าที่ของตน ในภาวะปกติจะทำหน้าที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาผลประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มคนประเภทต่าง ๆ ระดับสังคมไปจนถึงระดับประเทศ ที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมดังต่อไปนี้

บทบาทของสื่อมวลชน

สื่อต่าง ๆ เหล่านี้พยายามทำหน้าที่ของตน ในภาวะปกติจะทำหน้าที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาผลประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มคนประเภทต่าง ๆ ระดับสังคมไปจนถึงระดับประเทศ ที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมดังต่อไปนี้

1. การให้ข่าวสาร (To inform) เพื่อการรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นประจำวันที่มีความน่าสนใจให้กับประชาชนในสังคม ให้ครบทุกด้าน อย่างทันเหตุการณ์
2. การกระตุ้นเตือน (To alert) ในตระหนักถึงผลกระทบของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านที่ดีและไม่ดีให้แก่สังคมไทย
3. การตีความ (To interpret) วิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องทั้งในแง่ทางการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และสังคม
4. การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ (To educate) เพื่อการพัฒนาศักยภาพทุกด้านให้กันสังคม
5. การเป็นผู้นำ (To lead) ไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า การพัฒนาที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสังคมไทย
6. การโน้มน้าวใจ (To persuade) อย่างมีเหตุและผลที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมต่าง ๆ ในสังคม
7. การเปิดกว้างของแนวคิดต่าง ๆ (To provide a forum) โดยยึดหลักเสรีภาพในการแสดงออกของทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคกัน
8. การก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ (To inspire) เพื่อการสร้างสรรค์ทั้งในรูปของคุณธรรม จริยธรรม การสร้างงาน สร้างแนวคิด เพื่อเพิ่มคุณค่าชีวิตและความคิดของคนในสังคม
9. การให้ความบันเทิง (To entertain) เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และสื่อสารเพื่อความคงไว้ของวัฒนธรรมของสังคมบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนดังกล่าวข้างต้นจะสะท้อนภาพสังคมออกมาได้ใน 4 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่
  - 1) ภาพสะท้อนทัศนคติและความคิดเห็นของสังคมไทย
  - 2) ภาพสะท้อนระดับศีลธรรมของสังคมไทย
  - 3) ภาพสะท้อนรสนิยมของสังคมไทย
  - 4) ภาพสะท้อนระดับมาตรฐานและการครองชีพในสังคมไทย

เมื่อเกิดวิกฤตความขัดแย้งที่รุนแรงของสังคมไทย สื่อจึงจำเป็นต้องสะท้อนภาพสังคมออกมาด้วยเช่นกัน ฉะนั้นการทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นควรเดินทางไปบนหลักการต่อไปนี้

1. ชี้แจง แสดงให้เห็น การเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมไปสู่แบบใหม่
2. การให้ความรู้ ความเข้าใจ การศึกษาในประเด็นของการพัฒนาไปสู่สังคมความรู้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในบริบทของสังคมไทย
3. การแยกความคิดเห็นที่ชี้นำ ให้ออกจากข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลักมากกว่ากลุ่มบุคคล นอกจากนี้ผู้รับสารจะต้องเข้าใจในองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

การส่งเสริมกระบวนการรู้เท่าทันสื่อให้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นหลักการสากลที่องค์การ UNESCO ให้ไว้เพื่อการรณรงค์ให้เกิดการขับเคลื่อนขึ้นในประเทศต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในทุกประเทศทั่วโลกที่มักตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ

การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) คือ “การอ่านสื่อให้ออก เพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่า ทำความเข้าใจผลกระทบของสื่อ และสามารถใช้อสื่อให้เกิดประโยชน์ได้” สำหรับกระบวนการที่จะนำหลักการรู้เท่าทันสื่อไปใช้นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาศักยภาพให้ผู้รับสื่อป้องกันตนเองจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ต้องพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของกระบวนการต่อไปนี้ องค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อ ในบริบทของสังคมไทยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบด้วยกัน คือ มิติการรับสื่อ ตามทฤษฎีการสื่อสารที่กล่าวถึงประสาทสัมผัสทั้ง 5 ที่เป็นสื่อกลางในการส่งผ่านสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร

การวิเคราะห์สื่อหรือการอ่านสื่อ หมายถึง การแยกแยะองค์ประกอบในการนำเสนอของสื่อ ในประเด็นของวัตถุประสงค์ของสื่อ

1. กลุ่มเป้าหมายของสื่อ
2. สิ่งที่สื่อนำมาเสนอส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างไร

3. รูปแบบการนำเสนอของสื่อ
4. ข้อมูลที่นำมาเสนอเป็นข้อเท็จจริงหรือความเห็น
5. ปัจจัยเกี่ยวกับบริบททางสังคม คีลธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี ค่านิยม ที่สื่อนำเสนออยู่ในกรอบของจรรยาบรรณหรือไม่ ส่งเสริมคุณธรรมให้กับสังคมหรือไม่

6. การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เราเห็นภาพความเป็นจริงของสื่อได้อย่างชัดเจนขึ้น

การประเมินค่าสื่อ ควรเกิดหลังจากการที่ผู้รับสารผ่านการวิเคราะห์และการทำความเข้าใจสื่อแล้ว ผู้รับสารควรที่จะทำการประเมินค่าสื่อที่สื่อนำเสนอว่ามีคุณภาพและคุณค่ามากน้อยเพียงไร ไม่ว่าจะป็นเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ หรือวิธีการนำเสนอในรูปแบบใดก็ตาม สื่อได้ใช้เทคนิคอะไรก่อให้เกิดความสนใจความพอใจขึ้น หรือทำให้หลงเชื่อไปโดยขาดการวิเคราะห์อย่างถ่องแท้หรือไม่

การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อผู้รับสารได้ใช้การวิเคราะห์และทำความเข้าใจขององค์ประกอบขั้นต้นทั้ง 4 มาได้เป็นอย่างดีแล้ว เท่ากับว่าผู้รับนั้นได้ผ่านกระบวนการการรู้เท่าทันสื่อที่ครบถ้วน แต่ยังไม่เพียงพอเพราะเมื่อเราเข้าใจองค์ประกอบสื่อ อ่านสื่อได้ ประเมินค่าได้ โดยใช้องค์ปัญญาที่เกิดขึ้น แต่เราทุกคนไม่สามารถออกไปจากโลกของสื่อได้ ความจำเป็นที่จะต้องอยู่ในโลกของสื่อต่อไปเราควรที่จะปฏิบัติได้ดังนี้

1. นำสิ่งที่ตนวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ได้
2. เลือกรับสื่อเป็น
3. สามารถส่งสารต่อได้
4. มีปฏิกิริยาตอบกลับสื่อได้

สุดท้ายอาจเป็นผู้ผลิตสื่อเอง ตามวัตถุประสงค์เฉพาะกิจต่าง ๆ อันก่อให้เกิดสื่อดี ๆ ขึ้นในสังคมได้ โดยการ

1. มีการวางแผนการจัดการจัดการเพื่อใช้สื่อให้เหมาะสม ใช้สื่อใช้ภาพและเสียงให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. เลือกข้อมูลเพื่อการคิดเขียนและพูดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. ผลิตสื่ออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ มิติในการเลือกรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การทำความเข้าใจสื่อ การประเมินค่าสื่อ และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ในที่สุด

ในส่วนของผู้ผลิตสื่อหรือเจ้าของสื่อ นั้น นอกเหนือจากการมุ่งสร้างผลกำไรสูงสุดแล้วยังจะต้องให้ความสำคัญกับเทคนิคในการนำเสนอสื่อ กรอบทางกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้สื่อพื้นที่ในการกระจายของสื่อ ความถี่ในการส่งและรับสื่อ รวมถึงช่องทางในการกระจายของสื่อ อย่างไรก็ตามคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยในสังคมไทย คือ ระบบนายทุน ระบบการอุปถัมภ์หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจในสังคม ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ผลิตสื่อที่สำคัญอย่างยิ่งยวด ส่งผลให้ผู้ผลิตสื่อจะต้องแสดงบทบาทในฐานะของสื่อมวลชนภายใต้การชี้นำของนายทุนหรือผู้สนับสนุนตน ดังนั้นผู้ผลิตสื่อควรจะต้องชี้แจงให้ผู้รับสื่อได้รับทราบอย่างชัดเจนถึงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของผู้ผลิตสื่อ

องค์ประกอบในส่วนเนื้อหาของสื่อในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยนั้นจะมุ่งเน้นในเรื่องของการให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองและการปกครอง เช่น พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไทย อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล การยุบสภา การยื่นถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐ การแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือการปฏิรูปประเทศไทย เป็นต้น โดยเฉพาะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น รวมถึงเนื้อหาความรู้ทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย โดยมีการส่งเสริมการจัดทำเนื้อหาของสื่อในแนวทางที่มุ่งให้การศึกษแก่สังคมไทยเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ เนื้อหาของสื่อควรชี้แจงถึงความเปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของสังคมไทยทั้งแบบเดิมและแบบใหม่ การให้ข่าวสารความจริงให้ครบทุกด้านโดยชี้แจงให้สังคมไทยได้ทราบว่าข้อมูลส่วนใดเป็นความจริงและข้อมูลส่วนใดเป็นข้อคิดเห็นของสื่อมวลชนเองเพื่อการกระตุ้นเตือนสังคมไทยในผลกระทบทั้งด้านที่ดีและไม่ดี เนื้อหาในส่วนของบริบททางสังคม วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมเนื้อหาในการส่งเสริมสังคมความรู้ (Knowledge Society) อีกด้วย

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ผู้รับสื่อ อาจแบ่งเป็นผู้รับสื่อเฉพาะหรือฝ่ายเดียวกัน และประชาชนทั่วไป หรือแบ่งประเภทตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุและเพศ การศึกษาและการฝึกอบรม อาชีพและระดับรายได้ ศาสนา แหล่งที่พักอาศัยนั้นจะต้องวิเคราะห์ถึงผู้รับสื่อผ่านทางด้าน กระบวนการและพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อซึ่งเริ่มต้นจากความสนใจในการเลือกสื่อ การรับรู้สื่อและการจดจำ สื่อนั้น ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การสร้างแรงจูงใจและการเรียนรู้ของผู้รับสื่อ ผู้รับสื่ออาจจะเปิดรับสื่อ ตามความ เชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยม และความต้องการของตน ผู้รับสื่ออาจจะรับสื่อด้วยการได้รับการโน้มน้าวใจด้วย ตัวเอง หรืออาจเลือกรับสื่อตามรสนิยมและวิจารณญาณของตนเองก็ได้

การวิเคราะห์ผู้รับสาร

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2534) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสารในงานด้านการสื่อสารมวลชนนั้น ได้รับความสนใจจากนักสื่อสารมวลชนมาตั้งแต่ยุคเริ่มแรกที่มีการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เกิดขึ้น เมื่อนักสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของการสื่อสารและเนื่องจากผู้รับสารนั้นเป็นตัวแปรที่จะให้ ข้อมูลแก่นักสื่อสารมวลชนได้มากที่สุด นักสื่อสารมวลชนจึงให้ความสนใจว่าการสื่อสารครั้งนั้น ๆ สัมฤทธิ์ผล และมีประสิทธิภาพตามที่ผู้ส่งสารต้องการหรือไม่ งานวิจัยในยุคเริ่มแรก จึงเป็นความพยายามที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับผู้รับสาร และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อต่าง ๆ (media exposure) ของผู้รับสาร เพื่อจะดู ความนิยมของผู้รับสารในการเปิดรับสื่อว่ามีมากน้อยเพียงไร เช่น ผู้รับสารนิยมอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ และ นิตยสาร เป็นสัดส่วนอย่างไร ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรือไปชมภาพยนตร์นอกบ้าน เป็นสัดส่วนอย่างไร เพื่อที่จะ ได้นำเอาข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมของผู้รับสารต่อสื่อประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการคาดคะเนและวางแผนที่จะ เข้าถึงการเปิดรับสื่อของกลุ่มผู้รับสารต่อสื่อประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการคาดคะเนและวางแผนที่จะเข้าถึงการ เปิดรับสื่อของกลุ่มผู้รับสารที่ตนต้องการ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ผู้รับสารในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต่าง ๆ เช่น กลุ่มทางประชากรศาสตร์ อันได้แก่ เพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือระดับการศึกษา โดยจะศึกษาหาข้อมูลว่าแต่ละกลุ่มประชากรมีการเปิดรับสื่อในลักษณะเดียวกันหรือไม่ และแต่ละกลุ่ม ประชากรเปิดรับสื่อประเภทใดมากกว่าสื่ออื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูล ที่ได้รับไปวางแผนการเพื่อสื่อสารถึงกลุ่มเป้าหมายได้

นอกจากประเภทของสื่อที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการแล้ว การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร เพื่อ งานด้านการสื่อสารมวลชน ยังเน้นที่ประเภทของรายการหรือเนื้อหาที่นำเสนอทางสื่อมวลชนด้วย นั่นคือ สนใจ ศึกษาเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความนิยม ชมรายการและเปิดรับเนื้อหาประเภทต่างๆจากสื่อในหมู่ผู้รับสาร เนื่องจากปัจจุบันมีรายการวิทยุและโทรทัศน์เกิดขึ้นใหม่ ๆ มากมายหลายประเภท ซึ่งเป็นรายการที่ไม่เคยผลิต มาก่อนก็มี นักสื่อสารมวลชนจึงมักให้ความสนใจว่ารายการที่ผลิตขึ้นมาใหม่หรือเนื้อหาในสื่อต่าง ๆ เช่น คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร จะเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้รับสารหรือไม่ การสำรวจในทำนองนี้ทำกันมาก

และทำกันเป็นประจำ ถึงระดับที่ว่า มีบางหน่วยงานเปิดให้บริการด้านนี้แก่บรรดานักสื่อสารมวลชน เช่น การขายข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมดูรายการโทรทัศน์ (ratings) ซึ่งจะช่วยให้นักจัดรายการและผู้อุปถัมภ์รายการทราบถึงความนิยมและปริมาณการชมรายการโทรทัศน์แต่ละรายการ เพื่อจะสามารถจัดได้ว่าสารที่ส่งไปนั้นไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาขงรายการหรือสารโฆษณาเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้มากน้อยเพียงไร

แม้ว่าปัจจุบันการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับสารเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการสื่อสารมวลชน ยังคงอาศัยการเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจเป็นส่วนใหญ่ แต่ในอนาคตการสื่อสารมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ได้เปิดโอกาสให้การเก็บข้อมูลจากผู้รับสาร ทำได้โดยวิธีการมีปฏิสัมพันธ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ คือการใช้ระบบสื่อสารป้อนกลับ ที่ติดตั้งมากับเครื่องรับโทรทัศน์ โดยอุปกรณ์ที่ติดตั้งมากับเครื่องรับโทรทัศน์จะเป็นเครื่องมือช่วยป้อนข้อมูลกลับไปยังสถานีโทรทัศน์ว่าเครื่องรับต่าง ๆ มีการเปิดชมมากน้อยเพียงไร และเปิดชมที่ช่องใดบ้าง ในเวลาใด (ทั้งนี้เจ้าของเครื่องรับโทรทัศน์ต้องยินยอมให้มีการติดตั้งอุปกรณ์ดังกล่าวด้วย) นอกจากนี้ยังมีระบบป้อนสัญญาณที่ผู้รับสารอาจใช้เพื่อให้สัญญาณกลับไปยังสถานี เพื่อตอบคำถามต่าง ๆ ที่สถานีต้องการทราบ เช่น การทำการหยั่งเสียงประชามติทางการเมือง (political poll) ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบจากประชาชน จะสามารถได้มาบางส่วนจากระบบปฏิสัมพันธ์ทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นนี้

พีระ จิระโสภณ (2532) กล่าวว่า การวิจัยการสื่อสารมวลชนในระยะเริ่มแรก ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผู้รับสารในฐานะที่เป็นฝ่ายถูกป้อนข่าวสารฝ่ายเดียว แต่ในระยะหลังมีการศึกษาพบว่าผู้รับสาร มิใช่ผู้ถูกกระทำ (passive) หรือถูกป้อนฝ่ายเดียว แต่มีการกระทำ (active) หรือมีบทบาทในลักษณะการเลือกสรรแสวงหา และโต้ตอบข่าวสารหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวในชีวิตประจำวัน

ในขณะที่ กาญจนา แก้วเทพ (2541) ตั้งข้อสังเกตว่าแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของผู้รับสารที่มีต่อการผลิตเนื้อหาสารนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ในยุคแรกที่การวิจัยแนว effect study ยังเป็นกระแสหลักของแนวทางการวิจัย และเมื่ออุปทาน (supply) ของสื่อยังมีไม่มากนัก ในช่วงเวลาดังกล่าวความสนใจเรื่องอิทธิพลของผู้รับสารนั้นจะมีไม่มากนัก แต่ทว่าในยุคปัจจุบันนี้อุปทานด้านผู้ผลิตมีมากกว่าอุปสงค์ด้านผู้ชม เช่น สถานีวิทยุมีเป็นจำนวนร้อย ๆ แห่ง สถานีโทรทัศน์มีทั้งแบบดูฟรี และต้องจ่ายค่าสมาชิก นิตยสารมีเป็นจำนวนนับร้อย ๆ ภายใต้บรรยากาศเช่นนี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้ผลิตสื่อ (รวมทั้งนักวิชาการ) จำเป็นต้องหันมาสนใจการมีส่วนร่วมของผู้ชม โดยอาจจะมีเป้าหมายเพื่อการแย่งชิงพื้นที่ และช่องทางการกระจาย (รักษาเวลา และคลื่นวิทยุให้ได้) ต้องหาขายประจำหรือแฟนประจำรายการ (เพื่อรักษา rating)

แบบการวิเคราะห์ผู้รับสาร

กาญจนา แก้วเทพ (2541) ได้กล่าวถึงผู้รับสารว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ได้รับการวิเคราะห์มาก และได้แบ่งพัฒนาการของทัศนคติที่มีต่อผู้รับสารออกเป็น 4 แนวคิดใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทัศนคติที่มองผู้รับสารเป็น “ผู้ดู ผู้ชม” (spectators) แนวคิดนี้เป็นความสัมพันธ์ด้านการสื่อสารระหว่างฝ่ายแสดง และผู้ชม ซึ่งต่างมีปฏิกริยาตอบโต้ต่อกันและกัน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ การถ่ายทอดวงดนตรี เป็นต้น
2. ทัศนคติที่มองผู้รับสารเป็น “กลุ่มสาธารณะ” (public) เกิดจากการติดตามผลงานในยุคของสิ่งพิมพ์ ทำให้เกิดกลุ่มและเข้ามามีส่วนร่วมตัวตามเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น อาชีพ รายได้ เพศ ความสนใจ ซึ่งเมื่อได้รับสื่อแล้วจะเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มพลังแบบต่าง ๆ และเข้าไปแสดงบทบาทในมิติสาธารณะ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ
3. ทัศนคติที่มองผู้รับสารเป็น “มวลชน” (mass) มักเป็นทัศนคติส่วนใหญ่ที่นักสื่อสารมวลชนจะคิดถึงกลุ่มผู้รับสาร ที่มีขนาดใหญ่ อยู่กระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หลากหลาย และมีลักษณะเป็นการชั่วคราว
4. ทัศนคติที่มองผู้รับสารเป็น “ตลาดหรือผู้บริโภค” (market) ซึ่งได้กลายเป็นธุรกิจอย่างเต็มตัว และมีการแข่งขันอย่างมาก ดังนั้น ผลผลิตของสื่อจะมีสถานะเป็นสินค้าหรือบริการที่มีไว้จำหน่ายให้แก่กลุ่มผู้ชมที่เรียกว่า ผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม กาญจนา แก้วเทพ (2552) ได้แบ่งการวิเคราะห์ผู้รับสารสำหรับการปฏิบัติเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้งานในภาคปฏิบัติ ได้ 3 แนวทาง คือ

1. แบ่งตามลักษณะเกณฑ์ของประชากร (demographic aspect) ตัวแปรที่นิยมนำมาใช้คือ อายุ ภูมิฐานะ การศึกษา เพศ ฐานะเศรษฐกิจ
2. แบ่งตามคุณลักษณะด้านจิตวิทยา (psychological aspect) ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ต่อมาพัฒนาเป็นเกณฑ์ในเรื่องวิถีการใช้ชีวิต (lifestyle)

3. ใช้เกณฑ์เรื่องการแสวงหาข่าวสารของผู้รับสาร (information acquisition) เป็นการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการรับสาร ทั้งนี้แต่ละแนวทางมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ผู้รับสารตามคุณลักษณะของประชากร

ในการวิจัยสาขานิติศาสตร์นั้นตัวแปรด้านประชากรที่นิยมนำมาใช้มีอยู่ 5 ตัว คือ อายุ การศึกษา รายได้ องค์ประกอบครัวเรือน (เช่น ลักษณะครอบครัวเดี่ยว/ครอบครัวขยาย) และลักษณะอาชีพ มีข้อนำสังเกตว่า เนื่องจากการนำเอาตัวแปรด้านประชากรมาใช้นั้น ตัวแปรเหล่านี้จะมีฐานะเป็นตัวแปรต้น (antecedent variable) ในกรอบการวิจัย และมักจะถูกนำมาใช้แบบยอมรั้งกันโดยปริยาย (take it for granted) เช่น นำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้กับด้านการสื่อสาร แต่หากพบหรือไม่พบความสัมพันธ์ ก็ไม่ค่อยมีคำอธิบายว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จึงเท่ากับเป็นการใช้ตัวแปรด้านประชากรอย่างไม่คุ้มค่า และยังไม่ค่อยบุกเบิกความเข้าใจในเรื่อง ตัวแปรด้านประชากรมากนัก ในปัจจุบันนี้สำหรับตัวแปรเรื่อง “เพศ” (gender) ได้เริ่มมีการบุกเบิกทำความเข้าใจมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ

1. ตัวแปรเรื่อง “อายุ”

ในบรรดาตัวแปรทั้งหลายด้านประชากรนั้น ตัวแปร “อายุ” เป็นตัวแปรที่ค่อนข้างมีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะแบบแผนความคิด ภูมิหลัง และประสบการณ์ของบุคคลนั้น มักจะถูกกำหนดมาจากปริบทสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ อายุของผู้รับสารจึงสามารถช่วยบ่งชี้ได้ว่า “เขาเป็นคนในรุ่นไหน” (generation) เช่น เป็นคนรุ่นปี 1960, 1970 ฯลฯ โดยที่แต่ละช่วงเวลานั้น สภาพแวดล้อมระดับกว้างของสังคมจะแตกต่างกันไป ในแง่ที่อายุของปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวแปรระดับจุลภาคจะถูกพิจารณา โดยมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสังคมซึ่งเป็นตัวแปรระดับมหภาค และการที่เราสามารถใช้ “อายุ” เป็นตัวแปรหนึ่งในการจัดกลุ่มของผู้รับสารก็เนื่องมาจากความเชื่อว่า คนในอายุรุ่นราวคราวเดียวกันจะผ่านประสบการณ์ทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน เราอาจศึกษาตัวแปรเรื่อง “อายุ” โดยดูให้สัมพันธ์กับตัวสื่อ เช่น การตรวจสอบจำนวนประชากรในแต่ละช่วงอายุ แล้วลองเปรียบเทียบกับปริมาณสัดส่วนของสื่อสำหรับมวลชนเพื่อตรวจสอบว่ามีความสมดุลงันหรือเปล่า มีกลุ่มผู้รับสารกลุ่มใดที่หลุดหายไปจากความสนใจของสื่อ เช่น กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มคนแก่ เป็นต้น

ในการแบ่งประเภทของตัวแปรเรื่อง “อายุ” นั้นไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าเราจะต้องแบ่งช่วงอายุเป็นช่วงชั้น ชั้นละ 5-10 ปีเท่านั้น นักวิจัยแต่ละคนสามารถจะนำตัวแปรเรื่อง “อายุ” มาใช้อย่างสร้างสรรค์โดยจัดแบ่งให้เข้ากับประเด็นหัวข้อที่จะศึกษา ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ เมญาพิมพ์ สมประสงค์ (2538) ซึ่งต้องการจะศึกษาความคิดเห็นเรื่อง “ความเป็นไทย” ที่ปรากฏในโฆษณาทางโทรทัศน์ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าคน

ไทยที่มีอายุแตกต่างกันอย่างมาก ๆ จนสามารถแบ่งได้เป็นคนรุ่นอาวุโสและคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีประสบการณ์ภูมิหลังในเรื่องการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาได้อย่างแตกต่างกัน น่าจะมีความคิดเห็นต่อเรื่อง “ความเป็นไทย” ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และกลุ่มผู้อาวุโสที่มีอายุอยู่ระหว่าง 55-60 ปี จะพบว่าความคิดเห็นของคนทั้งสองรุ่นนั้นแตกต่างกันจริง ๆ

2. ตัวแปรเรื่อง “อาชีพ”

อันที่จริงตัวแปรเรื่อง อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพในสังคมนั้นมักจะเชื่อมโยงกัน โดยมีการศึกษาเป็นตัวกำหนดตัวตน ส่วนรายได้และสถานภาพจะเป็นตัวแปรต่อเนื่องตามมา อย่างไรก็ตามลักษณะพิเศษของการศึกษาตัวแปรเรื่องอาชีพนั้นมีข้อที่น่าสนใจดังนี้คือ

2.1 อาชีพของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ประกอบอาชีพนั้น (professional predisposition)

2.2 ในการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการสื่อสารนั้นผู้วิจัยควรทำความเข้าใจกับคุณลักษณะวิธีประกอบกิจการของแต่ละอาชีพอย่างละเอียดเพื่อหาคำอธิบายความสัมพันธ์นั้น ตัวอย่างเช่น การวิจัยเพื่อหาความต้องการข่าวสารของหญิงที่มีอาชีพบริการทางเพศ ซึ่งมีช่วงเวลาในการประกอบอาชีพในตอนกลางคืน ปัญหาที่ผู้รับสารกลุ่มนี้ต้องเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน คือ ปัญหา สุขภาพอนามัย เป็นต้น

การประกอบอาชีพนั้นนอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้แล้ว ยังเป็นตัวแปรที่กำหนดรูปแบบการใช้เวลาและสถานที่ของบุคคลอีกด้วย ผู้รับสารที่มีอาชีพแม่บ้านหรือขายของที่บ้าน ย่อมมีโอกาสใช้สื่อที่บ้าน แต่สำหรับผู้รับสารที่ออกไปทำงานนอกบ้าน สื่อที่ใช้อย่อมมีลักษณะเปลี่ยนไป

3. ตัวแปรเรื่อง “การศึกษา”

ตัวแปรเรื่องการศึกษาสามารถจะศึกษาได้ใน 2 มิติ คือ ปริมาณของการศึกษาที่ได้รับ และประเภทของสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งในงานวิจัยโดยทั่วไปมักจะเน้นมิติแรก คือ ปริมาณของการศึกษา ในที่นี้จะยกตัวอย่างประเด็นเรื่องตัวแปรการศึกษาที่มีการวิจัยกันในด้านนิเทศศาสตร์

3.1 งานศึกษาด้านพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ กับการใช้สื่อ ตัวอย่างเช่น ประวัติของภาพยนตร์ไทย ซึ่งในยุคแรกเป็นสื่อที่ใช้กันอยู่ในหมู่ผู้มีการศึกษาสูง แต่ในยุคปัจจุบัน หนังสือกลายเป็นสื่อสำหรับคนที่มีการศึกษาน้อย

3.2 ธรรมชาติของสื่อแต่ละชนิดจะเป็นตัวกำหนดระดับการศึกษาของผู้ใช้ หนังสือพิมพ์คุณภาพจะมีคนอ่านมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาโดยรวมของประชากร เพราะการอ่านหนังสือพิมพ์คุณภาพต้องการผู้อ่านออกเขียนได้ในระดับสูงพอสมควร สื่อสมัยใหม่ เช่น คาราโอเกะจะสามารถใช้ได้กับผู้ที่อ่านหนังสือออกเท่านั้น และในเวลาเดียวกัน สื่อชนิดนี้ก็เพิ่มขีดความสามารถในการอ่านให้แก่ผู้ใช้ด้วย

3.3 ในเนื้อหาสื่อแต่ละชนิดอาจจะเป็นภาพสะท้อนบ่งบอกถึงระดับการศึกษาของผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น ในเนื้อหาเพลงลูกทุ่งจะบ่งบอกถึงลักษณะของคนชนบทที่มีการศึกษาน้อย และปัญหาการสื่อสารที่เกิดมาจากการมีการศึกษาน้อยหรือวิธีการเล่าเรื่องแบบตามลำดับกาลเวลา (chronological narration) ก็เป็นรูปแบบที่ผู้มีการศึกษาน้อยสามารถเข้าใจได้ง่ายที่สุด

3.4 มีการวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการศึกษากับพฤติกรรมการรับสาร

4. ตัวแปรเรื่อง “ระดับรายได้”

4.1 การศึกษาเรื่อง “รายได้” นั้น ประการแรกเลย จำเป็นต้องระวังการปะปนระหว่าง “รายได้ของบุคคล” กับ “รายได้ของครอบครัว” ซึ่งในการสอบถามนั้น จะต้องระบุให้ชัดเจนเพราะในบางครอบครัว รายได้ของปัจเจกบุคคลอาจจะลดลง แต่รายได้ของครอบครัวกลับเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะจำนวนคนในครอบครัวเพิ่มขึ้น

4.2 ตัวแปรเรื่อง “รายได้” นั้นยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยเกี่ยวข้องอื่นอีกด้วย กล่าวคือ การประเมินค่าของรายได้นั้นจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับรายจ่ายด้วยหรือตัวเลขของรายได้นั้นจะมีความหมายว่ามีรายได้มากหรือน้อย ก็ยังเกี่ยวข้องกับช่วงวัฏจักรของครอบครัวด้วย เช่น ถ้าเป็นช่วงเวลาที่ลูกกำลังเข้าโรงเรียน จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย รายได้ที่ดูว่า “มาก” ก็อาจจะไม่เพียงพอ

4.3 การศึกษามีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการใช้สื่อนั้น มักจะมีข้อค้นพบว่า เมื่อคนมีรายได้สูงขึ้น มักจะมีการเลือกใช้สื่อหลายประเภทมากขึ้น ทั้งนี้ก็เป็นเหตุผลธรรมดา เนื่องจากการใช้สื่อในระบบสังคมของเรา จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายทำให้ผู้มีรายได้สูงย่อมมีอำนาจการซื้อสูงกว่า

5. องค์ประกอบของครอบครัว

ตัวแปรนี้สามารถแยกแยะออกไปได้มากแล้วแต่ความคิดริเริ่มของนักวิจัย และแล้วแต่ประเด็นของการวิจัย เราอาจจะตั้งคำถามเพื่อศึกษาองค์ประกอบของครอบครัว และจากตัวแปรองค์ประกอบของครอบครัวดังกล่าว สามารถจะโยงมาสู่การศึกษาเรื่องการสื่อสารได้ เช่น แบบแผนของการรับสารของสมาชิกภายในครอบครัวเป็นอย่างไร โครงสร้างอำนาจในการเปิดรับข่าวสารเป็นอย่างไร

การวิเคราะห์ผู้รับสารตามคุณลักษณะด้านจิตวิทยา

ตัวแปรด้านจิตวิทยาของผู้รับสารนั้นจะเกี่ยวข้องกับสภาวะทางจิตของผู้รับสาร เช่น เรื่องบุคลิกภาพ แบบแผนวิถีชีวิต ลักษณะทางอารมณ์ ฯลฯ สำหรับในยุคปัจจุบัน ตัวแปรด้านจิตวิทยาที่นิยมนำมาใช้มากที่สุดคือ เรื่องวิถีชีวิต (lifestyle) อันหมายถึงรสนิยม ความชื่นชอบในการใช้ชีวิตของบุคคล ในที่นี้จะกล่าวถึงเรื่องตัวแปร เรื่อง “ค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิต” ในรายละเอียดดังนี้

สำหรับที่มาของตัวแปรเรื่อง “วิถีชีวิต” นั้นเกิดมาจากขีดจำกัดประการหนึ่งของตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั่นก็คือ มีลักษณะที่ค่อนข้างหยุดนิ่งตายตัว เช่น ตัวเลขของระดับการศึกษาหรือรายได้ ซึ่งยังไม่สามารถจะเคลื่อนไหวมาอธิบายพฤติกรรมที่เป็นจริงของบุคคลได้

Mitchell (1993 อ้างใน กาญจน ก้าวเทพ, 2541) จากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด จึงได้นำเสนอตัวแปรด้านประชากร ตัวใหม่ที่มีลักษณะเคลื่อนไหวมากขึ้น และมีพลังในการอธิบายได้มากขึ้น คือ เรื่องวิถีการดำเนินชีวิต (lifestyle) Mitchell ได้ให้คำนิยามว่า วิถีการดำเนินชีวิตเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาของบุคคล การทำกิจกรรมในชีวิตที่ไม่ใช่ด้านการเมือง (civil activities) และพฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior) หากเราสามารถทำความเข้าใจกับวิถีการดำเนินชีวิตในส่วนนี้ได้ เราก็เข้าใจว่า ทำไมประชาชนจึงได้แสดงออก และมีแบบแผนของการกระทำเช่นนั้น Mitchell มีสูตรในการศึกษาของเขาว่า “คนเราเป็นอย่างไรที่เราเชื่อ เราฝัน และเราให้ คุณค่า กล่าวคือ เราพยายามใช้ชีวิตอย่างที่เรารู้สึกและทำความเข้าใจของเราให้เป็นจริง”

การวิเคราะห์การแสวงหาข่าวสารของผู้รับสาร

จากวิธีการวิเคราะห์ผู้รับสารที่เกิดมาจากกรอบทฤษฎีเรื่องผลกระทบของสื่อที่เห็นว่า “สื่อจะทำอะไรกับผู้รับสารนั้น” ในระยะเวลาต่อมา นักทฤษฎีนิเทศศาสตร์หลายท่านได้เริ่มเปลี่ยนแนวทฤษฎีใหม่มาเป็นการตั้งคำถามว่า “ผู้รับสารได้ทำอะไรกับสื่อบ้าง” อันเป็น หัวใจสำคัญของแนวคิดเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร” (Uses and Gratifications Approach)

สมมติฐานเบื้องต้นของแนวคิด Uses and Gratifications Approach ก็คือ ผู้รับสารนั้นมิได้ใช้สื่อตามที่ผู้ส่งสารได้กำหนดมาให้ หากแต่จะมีการเลือกใช้สื่อ (media use) ตามความต้องการของตนเอง ตามสภาพความจริงและตามความสามารถของตนเอง ขั้นตอนของการเลือกใช้สื่อและใช้สารจะมีการคัดเลือกในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเข้าถึง เลือกเปิดรับ เลือกรับรู้ เลือกตีความ เลือกจดจำ และเลือกนำไปใช้หลังจากรับสารแล้ว

ในกลุ่มแนวคิด Uses and Gratifications ได้พัฒนาแนวคิดปลีกย่อยออกไปอีกหลายกลุ่ม และกลุ่มที่อาจถือได้ว่ามองเห็นบทบาทที่ active ที่สุดของผู้รับสาร ก็คือ กลุ่มที่เสนอแนวคิดเรื่อง Information Seeking ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ ๆ ว่า ในสังคมปัจจุบันนี้ข่าวสารถูกผลิตขึ้นมามากมายจนกลายเป็นความยุ่งยากสำหรับผู้รับสารที่จะค้นหาข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของตน จึงทำให้นักวิชาการสื่อสารบางกลุ่มเห็นว่า เราควรที่จะสนใจว่า คนเรามีวิธีการแสวงหาข่าวสารที่ตนต้องการได้อย่างไร

การศึกษาลักษณะทางประชากรนั้น มีสมมติฐานว่าผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มลักษณะทางประชากรเดียวกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาที่คล้ายคลึงกัน ส่วนคนที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะที่แตกต่างกัน (ปรมา สตะเวทิน, 2541) ดังนี้

1. เพศ (Sex)

โดยปกติแล้ว บุคคลจะมีความแตกต่างกันไปทั้งในด้านกายภาพบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยใจคอ ในเรื่องเพศก็เช่นกัน ผู้หญิงกับผู้ชายจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotional) โอนอ่อนผ่อนตามและเป็นแม่บ้าน แม่เรือน นอกจากนี้ผู้หญิงจะถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ลักษณะด้านอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง และสามารถจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่ยังถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย

2. อายุ (Sex)

อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสารได้ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่องของความคิด และพฤติกรรมโดยทั่วไปแล้ว คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า นอกจากนี้ความแตกต่างในเรื่องของความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องของความง่ายในการชักจูงด้วย เมื่อคนมีอายุมากขึ้นโอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง นอกจากนี้ในปกติแล้วคนที่มีวัยต่างกัน มักจะมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย เช่น คนวัยกลางคน และคนสูงอายุ มักจะคิดถึงเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในขณะที่คนหนุ่มสาวอาจจะสนใจในเรื่องการศึกษา ความยุติธรรม เป็นต้น

3. รายได้ (Income)

รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการตลอดจนความคิดเห็นของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมของคน คนที่มีฐานะหรือรายได้สูงขึ้นจะใช้สื่อมวลชนมากขึ้นด้วย ซึ่งมักจะเป็นการใช้เพียงเพื่อแสวงหาข่าวสารสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

4. ระดับการศึกษา (Education)

คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในต่างยุคกันในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด ทัศนียม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูง หรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่า คนที่มีการศึกษาต่ำ คนที่มีการศึกษาสูงมักใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำมักจะสื่อประเภทวิทยุ และโทรทัศน์

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของผู้เดินทางแตกต่างกัน เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา ทั้งนี้ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคล ที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรนี้ มีความต้องการในการเปิดรับสื่อทางการตลาดที่ต่างกัน ทำให้มีการตัดสินใจต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคั้งนี้ไว้ทั้งสิ้น 2 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมในโทรทัศน์ดาวเทียม

นพวรรณ ต่อแสงศรี (2554) ได้ศึกษาเรื่องรายการโศกศาสตร์ โหราศาสตร์ในทีวีดาวเทียม จุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการจูงใจและสภาพปัญหารายการโศกศาสตร์ โหราศาสตร์ของช่องสถานีที่มุ่งผลิตรายการโศกศาสตร์ โหราศาสตร์ และช่องสถานีที่เป็นเจ้าของธุรกิจสินค้า/บริการทางโศกศาสตร์ คือ ช่อง Miracle ช่อง Miti4 ช่อง SMM TV และช่อง Dara Channel ระหว่างวันที่ 7-13 ตุลาคม 2554 ผลการศึกษาพบว่า รายการโศกศาสตร์ โหราศาสตร์แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแหล่งข้อมูลความรู้ความบันเทิง และกลุ่มเพื่อการขายซึ่งมีกลวิธีการจูงใจที่หลากหลายได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิต การสร้างความหวาดกลัว การอ้างอิงหลักฐานรับรองผล การให้ผลประโยชน์ ตอบแทนทั้งของแถมและการสร้างภาพลักษณ์ให้กับผู้บริโภค การมีพระสงฆ์-คนดังเป็นพิธีเซนต์ การพิสูจน์ความเชื่อ การจำลองเหตุการณ์ การพาชมสถานที่จริง และการใช้เทคนิคแสงสีเสียง ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อหารายการน่าสนใจ น่าเชื่อถือ และสมจริง เพื่อให้ผู้ชมกลายเป็นผู้บริโภคสินค้า หรือ บริการนั้น ๆ

มารุต วงษ์ศิริ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สินค้า/บริการด้านสุขภาพและความงามในทีวีดาวเทียม ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของรายการโฆษณาสินค้า/บริการด้านสุขภาพและความงามในทีวีดาวเทียม กับการวิเคราะห์เนื้อหาที่สัมพันธ์ต่อการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในสถานีทีวีดาวเทียม 5 สถานี ได้แก่ OKTV, OHO Channel, Health & Family, Bangkok Today และ Super Cheng ระหว่างวันที่ 11-26 พฤศจิกายน 2554 ผลการศึกษาพบว่า แม่ผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพและความงามในทีวีดาวเทียม ที่จัดแจ้งขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่มีการโฆษณาอย่างไม่เหมาะสม หรือสัมพันธ์ต่อการละเมิดกฎหมาย โดยฐานความผิดที่สัมพันธ์ต่อการละเมิดกฎหมาย

สาธิตา ตรีกุลโชคเสถียร (2554) ได้ศึกษา ประเด็นเพศในรายการวาไรตี้บันเทิง ทางสถานีทีวีดาวเทียม มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาการวาไรตี้บันเทิงที่เน้นการนำเสนอวิถีชีวิต (Life Style) คนเมืองควบคู่ไปกับการนำเรื่องเพศมาเป็นองค์ประกอบหลักในการนำเสนอ ผลการศึกษาพบว่า รายการวาไรตี้บันเทิงในสถานีทีวีดาวเทียมที่ศึกษา มีการนำเสนอเรื่องเพศใน 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) เพศสรีระ (Body) จะถูกนำเสนอโดยเน้นว่าสรีระร่างกายของผู้หญิงเป็นวัตถุดิบสำหรับการจ้องมองดู 2) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

(Relationship) จะพบรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง 3) เพศสัมพันธ์ (Sexual Intercourse) การนำเสนอเพศสัมพันธ์ในรายการวาไรตี้บันเทิงที่เลือกศึกษา จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) เพศสัมพันธ์ในฐานะการแสดงออกซึ่งความรักและอารมณ์ความรู้สึกที่ช่วยให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากขึ้น 2) เพศสัมพันธ์ในฐานะกิจกรรมความบันเทิง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อมวลชน

ธีรพงศ์ เกิดสุคนธ์ (2525) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของตัวละครมีส่วนกระตุ้นให้ทำดี และเหตุการณ์บางเหตุการณ์ในละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อนักเรียน ซึ่งอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามพฤติกรรมของตัวละครทำให้นักเรียนเลียนแบบ

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2530) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทในทางที่ไม่สร้างสรรค์ โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการและสื่อมวลชน โดยให้ 2 กลุ่มนี้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์พบว่า การที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทในทางที่ไม่สร้างสรรค์เกิดจากการที่สื่อมวลชนและผู้ที่เกี่ยวข้องบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

พิรธอง รามสูตร รัตนันท์ และ ศศิธร ยูโกศล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อโดยรัฐและองค์กรวิชาชีพ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อและสาธารณประโยชน์ ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง และมิติในการกำกับดูแลเนื้อหาของ Independent Television Commission (ITC) ของประเทศอังกฤษเป็นแนวทางและกรอบในการศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งภาพรวมของการศึกษาจะเริ่มต้นด้วยมิติทางประวัติศาสตร์ของการกำกับดูแลเนื้อหาในประเทศไทยอันแสดงถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างกระบวนการกำกับดูแลที่เป็นมาในอดีตกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งผูกพันอยู่กับการเป็นเจ้าของของรัฐ และจุดเปลี่ยนในยุคแห่งการปฏิรูปสื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอันสำคัญหลายประการต่อโครงสร้างและสาระของระบบวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงรูปแบบการกำกับดูแลเนื้อหาต่อมาด้วย

ดวงกมล ชาติประเสริฐ (2547) ได้ทำการสำรวจสภาพการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ตั้งแต่ปี 2534-2546 จำนวน 60 เล่ม องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาทางจริยธรรมที่ปรากฏในงานวิจัยบ่อยครั้ง ได้แก่ความไม่เป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ถูกต้อง การ

นำเสนอเนื้อหารุนแรง การละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนบุคคลและการตัดสินผู้ตกเป็นข่าว และการรับอามิสสินจ้าง ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางจริยธรรมได้แก่ บุคลากรสื่อ องค์กรธุรกิจ ข้อจำกัดและแนวปฏิบัติในการทำงาน ปัญหาของกลไกกำกับดูแล อำนาจภายนอก และความคลุมเครือของหลักการทางจริยธรรม

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพสื่อโทรทัศน์สาธารณะ แห่งแรกของไทย ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อเสนอข้อกำหนดจริยธรรมที่วิสาหกิจฯ ทั้งในเชิงแนวความคิดในการ จัดตั้งสถานีโทรทัศน์สาธารณะ ข้อเสนอทางโครงสร้างในการบริหารจัดการ ข้อเสนอต่อเนื้อหาข้อบังคับทาง จริยธรรม และข้อเสนอการเตรียมความพร้อมของสังคมไทยด้วยการยกระดับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ รับชมควบคู่ไปกับจริยธรรมและคุณธรรมของสื่อ

วิจิตรา รัชตวงศ์สกุล (2551) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสมาคมสื่อมวลชนในการควบคุมจริยธรรม ของสื่อมวลชนวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยคือ ต้องการทราบถึงบทบาทหน้าที่ และวิสัยทัศน์ของสมาคมวิชาชีพ สื่อมวลชนที่มีต่อการควบคุมจริยธรรมของสื่อมวลชน และเพื่อทราบถึงจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ และบทบาท หน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดี และเพื่อให้ทราบถึงประเภทของสื่อมวลชนที่มีอยู่ในประเทศไทยพบว่าประชาชน ส่วนมากคิดว่า สมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมจริยธรรมของสื่อมวลชน เป็นสถาบันที่มี การส่งเสริมเรื่องจริยธรรมและควบคุม ดูแลพฤติกรรมจริยธรรมของสื่อมวลชนได้ในระดับปานกลาง กล่าวคือ การควบคุม ดูแลสื่อมวลชนก่อนการนำเสนอข่าวนั้นเป็นไปได้ยาก ซึ่งสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนควร เพิ่มบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลเหล่าสมาชิกหรือเพิ่มกฎหมายขึ้นมารองรับผู้ที่กระทำผิดต่อวิชาชีพ อาจมี การลงโทษผู้ที่กระทำผิดต่อวิชาชีพ และจากการผลแบบสอบถามของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจริยธรรมสื่อมวลชนในระดับปานกลาง และสื่อมวลชนและประชาชนมี ความเห็นตรงกันว่าควรมีบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดทางวิชาชีพ และสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนควรเพิ่ม บทบาทหน้าที่ในการควบคุม ดูแลเหล่าสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น

วรรณรัตน์ รัตนวรงค์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของผู้เล่าข่าวรายการโทรทัศน์ เป็นการศึกษา จริยธรรมของผู้เล่าข่าว รวมถึงการเปิดรับและความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการเล่าข่าว โดยสำรวจ ความเห็นจากกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ 1,198 คน พบว่า ปัจจุบันรูปแบบการรับสารของคนเปลี่ยนไป นิยมเสพ สื่อที่เข้าใจง่าย เช่น รายการเล่าข่าว ที่คัดเลือกประเด็นข่าวในขณะนั้นมานำเสนอโดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้เล่า ข่าว วิธีการนำเสนอรายการเล่าข่าวจะเน้นความเป็นกันเอง มีลีลัน และดูเหมือนจะขายคนเล่าข่าวมากกว่าเนื้อหา ข่าว ทำให้ข่าวซึ่งเป็นข้อเท็จจริงถูกสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกผ่านคำพูดที่นัยยะแอบแฝง อีกทั้งข้อจำกัดใน เรื่องเวลาออนแอร์ ทำให้ข่าวนำเสนอข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน การแสดงความคิดเห็นเป็นจุดขายของรายการเล่า ข่าว แต่กลุ่มตัวอย่างกลับมองว่าข่าวสารที่ผ่านการแสดงความคิดเห็นไม่มีความน่าเชื่อถือมากนัก แต่ในแง่ จริยธรรมของผู้เล่าข่าวเองกลับสวนทาง เพราะมองว่ามีจริยธรรมค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้ชมเข้าใจดีว่าการเสนอ

ข่าวรูปแบบนี้เป็นการแข่งขันทางธุรกิจ ย่อมมีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผลวิจัยชี้ว่าผู้ชมจะตัดสินว่าผู้เล่าข่าวมีจริยธรรมหรือไม่ ดูจากการใส่อารมณ์ในการเล่าข่าว ส่วนผู้เล่าข่าวมองว่าตนเองมีจริยธรรมหรือไม่ดูจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแหล่งข่าวว่ามีความรอบคอบเพียงใด หากมีมากก็ถือว่าเคร่งครัดตามจริยธรรม ทั้งนี้ ผลวิจัยระบุด้วยว่าการทำงานของผู้เล่าข่าวจะมีประสิทธิภาพ หากไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ

พรรณพิลาศ กุลติลภ (2554) ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของนักวิชาชีพต่อการวางสินค้าในรายการโทรทัศน์ประเภทละครซีทีคอม วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) การศึกษาจริยธรรมวิชาชีพที่มีต่อการจัดวางสินค้าในรายการโทรทัศน์ซีทีคอม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของการใช้ผลิตภัณฑ์ในรายการโทรทัศน์ซีทีคอมซีรีส์ ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาชีพรับรู้ว่าการวางสินค้าที่เหมาะสมจะต้องมีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาละครอย่างเหมาะสม และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการวางสินค้า ว่าเป็นประโยชน์ต่อตราสินค้า นอกจากนี้ยังมองว่า การวางสินค้านั้นเป็นสิ่งที่ไม่ผิดต่อจริยธรรม และมีผลกระทบต่อสังคมน้อย เหตุผลที่ทำให้ให้นักวิชาชีพทำการวางสินค้า ในละครโทรทัศน์ประเภทซีทีคอม คือ ประสิทธิภาพทางการสื่อสารของการวางสินค้า รายได้และความมั่งคั่งขององค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบโดยภาพรวม นักวิชาชีพมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่สอดคล้องกับความรู้เชิงจริยธรรมนักวิชาชีพ

ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการปฏิรูปสื่อในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่มีต่อสื่อมวลชนไทย ซึ่งการสำรวจความคิดเห็นในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มในเรื่องของจรรยาบรรณ และการกำกับดูแลสื่อ พบว่า สื่อมวลชนทุกแขนงมีกองบรรณาธิการที่มีจรรยาบรรณในการทำงานที่จะไม่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและหมิ่นประมาทก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยเฉพาะการลงข่าวเด็กและสตรีและภาพที่เกี่ยวกับเด็กที่ให้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดข้อผิดพลาด ก็ยอมรับผิดและใช้วิธีนำเสนอข่าวแก้ไขความผิดพลาดนั้น เช่นเดียวกับสื่อท้องถิ่นที่ระบุว่าผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจะมีความตระหนักในเรื่องจรรยาบรรณอยู่แล้ว แต่ก็ยอมรับว่ายังมีวัฒนธรรมในการรับเงินค่าข่าวค่านำมันเมื่อลงพื้นที่ทำข่าว เนื่องจากมีรายได้น้อย ในส่วนของการกำกับดูแลสื่อ นั้น สื่อมวลชนไม่เห็นด้วยกับการกำกับดูแลสื่อโดยรัฐ แต่เห็นควรให้มีการกำกับตนเองโดยสื่อ และที่สำคัญสื่อถูกกำกับโดยสังคมที่เป็นกลไกตลาด คือ ผู้บริโภคสื่ออยู่แล้ว ถ้าไม่ตีคนก็ไม่อ่านไม่ซื้อ และมองว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ ณ เวลานี้สามารถทำหน้าที่กำกับได้ดีโดยไม่จำเป็นต้องมีองค์กรอิสระขึ้นมากำกับดูแล ขณะที่ Media Monitor ต้องเป็นอิสระจากรัฐ โดยมีเงินก้อนหนึ่งมาสนับสนุน

อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิรูปสื่อในการศึกษาความคิดเห็นของนักนิเทศศาสตร์ที่มีต่อสื่อมวลชนไทย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยในส่วนของคุณภาพ พบว่า ปัญหาที่พบคือสื่อมวลชนไม่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยในกรณีทำข่าว

บนพื้นที่ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิต ซึ่งนักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ มีข้อเสนอควรกำหนดกรอบความช่วยเหลือให้ชัดเจน เช่น การประกันภัย ประกันชีวิต เงินกองทุนและการฝึกอบรมทำข่าวในพื้นที่เสี่ยงภัย ลือมวชน และลือชุมชน ขาดเสรีภาพในการทำงาน เพราะบางแห่งตกอยู่ภายใต้กรอบอำนาจของรัฐ ในขณะที่บางส่วนถูกครอบงำโดยนายทุน ซึ่งแตกต่างจากปัญหาของสื่อใหม่ ที่เสรีภาพมีล้นเหลือ แต่ไร้ซึ่งการกำกับดูแลอย่างจริงจังส่วนเรื่องการทำกับดูลือมวชนนั้นขาดองค์กรที่จะเข้ามาบริหารจัดการ ในแง่ของการควบคุมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งงานวิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ทั้ง 4 แนวทาง คือ 1) องค์กรสื่อควบคุมกันเอง โดยภาคประชาชนและภายในชุมชน 2) ควบคุมโดยองค์กรอิสระ 3) ควบคุมโดยภาครัฐ และ 4) ประสานงานจากทุกภาคส่วนร่วมกัน

Barnett (1972) ได้ทำการศึกษาเรื่อง State, Federal, and Local Regulation of Cable Television หรือการกำกับดูแลเคเบิลทีวีของรัฐและชุมชน หลังจากตรวจสอบผลการควบคุมภายในของเคเบิลทีวีที่ผู้เขียนรู้สึกว่รัฐบาลท้องถิ่นไม่สามารถบริหารได้อย่างถูกต้องในการบริหารและการกำกับดูแลระบบเคเบิลตามพันธกิจ (Federal Communications Commission (FCC) ตามโครงสร้างของกฎ FCC ปัจจุบัน โดยการสำรวจโดยใช้คำถามทางกฎหมายโดยเขตอำนาจของ FCC และความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกฎระเบียบต่าง ๆ รวมไปถึงใบอนุญาตอย่างเป็นทางการของหน่วยงานท้องถิ่นโดยรัฐบาล การสร้างกฎระเบียบของรัฐที่เฉพาะเจาะจง โดยศึกษาทางเลือกเพื่อการควบคุมของรัฐทั้งหมดและข้อเสนอแนะด้านกฎหมายและสาขาสุดท้ายที่การรวมกันเพื่อให้บริการและพัฒนาระบบเคเบิลทีวีที่เหมาะสมในสหรัฐอเมริกา

Brian and Day (1999) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Dynamic regulation of television viewing content based on viewer profile and Viewing history หรือพลวัตในการกำกับดูแลรายการโทรทัศน์ของผู้ชม ซึ่งขึ้นอยู่กับประวัติผู้ชมและรายละเอียดส่วนตัวของผู้ชม ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยอย่างง่ายสำหรับเรื่อง การกำกับดูแลสภาพแวดล้อมสื่อโทรทัศน์ของผู้ชมโทรทัศน์โดยการควบคุมเนื้อหาที่ปรากฏบนโทรทัศน์ วิธีการควบคุมเนื้อหาที่ตอบสนองผู้ชมรายการ ระยะเวลาในการรับชมต่อหนึ่งเนื้อหา ผู้ชมจะเป็นผู้กำหนดแนวทางให้ผู้ให้บริการให้บริการเนื้อหาที่รับชมที่เป็นเฉพาะบุคคล การจำแนกเนื้อหารายการโทรทัศน์ของผู้ให้บริการเพื่อใช้ในการตอบสนองผู้ชมรายการโทรทัศน์ที่ต้องการ การจัดหมวดหมู่เนื้อหาที่สอดคล้องกับความพร้อมของรายการโทรทัศน์และเวลาของผู้ชมรายการ ซึ่งการแบ่งเนื้อหาสามารถแบ่งได้ทั้งเนื้อหาที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ข้อมูลผู้ชมขององค์กรจะมีมูลค่าต่อการจัดประเภทของเนื้อหา หลังจากนั้นปริมาณของเวลาที่ผู้ชมใช้ดูเนื้อหาที่ต้องการและปริมาณของเวลาที่ผู้ชมใช้ดูเนื้อหาที่ไม่พึงประสงค์จะถูกกำหนด เพื่อตอบสนองผู้ใช้ในหลายมิติ

Conley (2009) ได้ศึกษาเรื่อง Media Law and Ethics: Intersection of The New York Times Code of Ethics and Cases หรือกฎหมายลือมวชน และจริยธรรม ทางแยกของแนวทางการ

กำกับดูแลด้านจริยธรรมของนิวยอร์กไทม์กับคดีความ จากกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นคดีความที่มีการฟ้องร้องให้มีการชดเชยค่าเสียหาย พบว่าประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมและกฎหมาย โดยเฉพาะหลักจรรยาบรรณของ New York Times ในด้านจริยธรรมเมื่อทำการตรวจสอบและเปรียบเทียบกับคดีความ จะแสดงให้เห็นว่าถ้าไทม์มีจริยธรรม มีจรรยาบรรณ ก็จะมีแนวโน้มที่จะถูกฟ้องร้องหรือเป็นคดีความน้อยลง

Linderud (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Effects of Codes of Ethics in Media A Comparative Analysis of Hawaii Journalists and Norwegian Journalists หรือผลกระทบของหลักจริยธรรมในสื่อ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้สื่อข่าวฮาวายและนักข่าวชาวนอร์เวย์ การศึกษาจะตรวจสอบความแตกต่างในพฤติกรรมที่มีจริยธรรมและทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมระหว่างนักข่าวฮาวายและนักข่าวชาวนอร์เวย์ การค้นพบในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าจรรยาบรรณส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักข่าวและสร้างความมั่นใจทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้นตามหลักจริยธรรมในผู้เข้าร่วมของวิชาชีพ

Mohammad (1991) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Ethics and responsibility in journalism: An Islamic perspective หรือจริยธรรมและความรับผิดชอบในการเขียนข่าว มุมมองของอิสลาม จากแนวทางการกำกับดูแลที่มีอยู่ของจริยธรรมสื่อและการวิเคราะห์ผลกระทบต่อปฏิบัติสื่อมวลชน โดยมุ่งเน้นไปที่แนวทางเชิงจริยธรรมที่มีโดยคัมภีร์กุรอานและประเพณีของศาสนาอิสลาม เป็นกรอบในการตรวจสอบประเด็นปัญหาและข้อปฏิบัติในองค์กร เป็นแนวทางที่ใช้จริยธรรมที่เฉพาะเจาะจงเพื่อให้การปฏิบัติงานของสื่อมุสลิมตระหนักและสนใจในเรื่องของจริยธรรม การศึกษายังพบว่าการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมจรรยาบรรณสื่อเป็นกลไกการจับผิดแต่ถูกละเลยโดยผู้ปฏิบัติงานสื่อ เพราะความขัดแย้งของระเบียบทางสังคม และสถานการณ์ในประเทศมุสลิม

Qingli (1998) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Difficult and Slow Progress A Comparison of Media Codes of Ethics in China หรือความยากและกระบวนการอันล่าช้า กับแนวทางการกำกับดูแลด้านจริยธรรมของสื่อในประเทศจีน ในปี 1980 กับการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศจีน หนังสือพิมพ์จีนได้เห็นปัญหาจริยธรรมในประวัติศาสตร์ เมื่อต้องการแก้ไขปัญหเหล่านี้รัฐบาลและสื่อได้มีการออกแนวทางการกำกับดูแลด้านจริยธรรมในการทดแทนตั้งแต่ปี 1991 บทความนี้จะวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวทางการกำกับดูแลทางจริยธรรมและกฎระเบียบ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า 1) แนวทางการกำกับดูแลด้านจริยธรรมและกฎระเบียบมาจากอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน 2) เนื้อหาแนวทางการกำกับดูแลค่อนข้างเป็นนามธรรมและยากที่จะนำไปปฏิบัติ และ 3) ประเด็นแนวทางการกำกับดูแลในปี 2005 แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่มีขอบเขต

Raymond and Donald (1994) ได้ศึกษาเรื่อง Public Television's Mission พบว่าเมื่อกล่าวถึง “การกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ” (Public broadcasting) ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องถ่วงดุลสื่อภาคเอกชน เป็นการช่วยขยายโอกาส และให้ทางเลือกแก่ผู้รับสาร โทรทัศน์เอกชนจะนำเสนอแต่รายการที่มีลักษณะแบบเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เครือข่ายโทรทัศน์สาธารณะแห่งชาติไม่มีช่องสถานีเป็นของตนเอง หรือผลิตรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ เหมือนกับเครือข่ายเพื่อการค้า ที่จะผลิตรายการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงด้านการเงินและผลกำไรเป็นสำคัญ ส่วนมากโทรทัศน์สาธารณะกระบวนการผลิตจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยด้านการเงินที่รัฐบาลสนับสนุน ดังนั้นรายการที่มีความเสี่ยงต่ำเท่านั้นที่จะถูกทำการผลิต

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์กับจริยธรรมสื่อมวลชน

กมลวรรณ โล่ห์ลีวานนท์ (2533) ศึกษาถึงความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมปลาย ผลการวิจัยพบว่า เพศและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน โดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่รุนแรง และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่นิ่งเฉยหรือเดินออกไปจากเหตุการณ์นั้นมากกว่า การบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบในเรื่องที่เกิดขึ้น หรือดำ่ว่าเพื่อเป็นการโต้ตอบและใช้กำลังชกต่อย ตบตี นอกจากนี้การสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่รุนแรงต่อข่าวความรุนแรงในเชิงโครงสร้างทางสังคมเกือบทุกข่าวโดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางครอบครัว สำหรับข่าวความรุนแรงส่วนบุคคล ผู้ร่วมสนทนาที่มีทัศนคติด้านความรุนแรงที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูงหรือมีภูมิหลังทางครอบครัวที่อบอุ่นใกล้ชิดกัน มีทัศนคติที่รุนแรงมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำ หรือขาดความอบอุ่นทางครอบครัว แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ

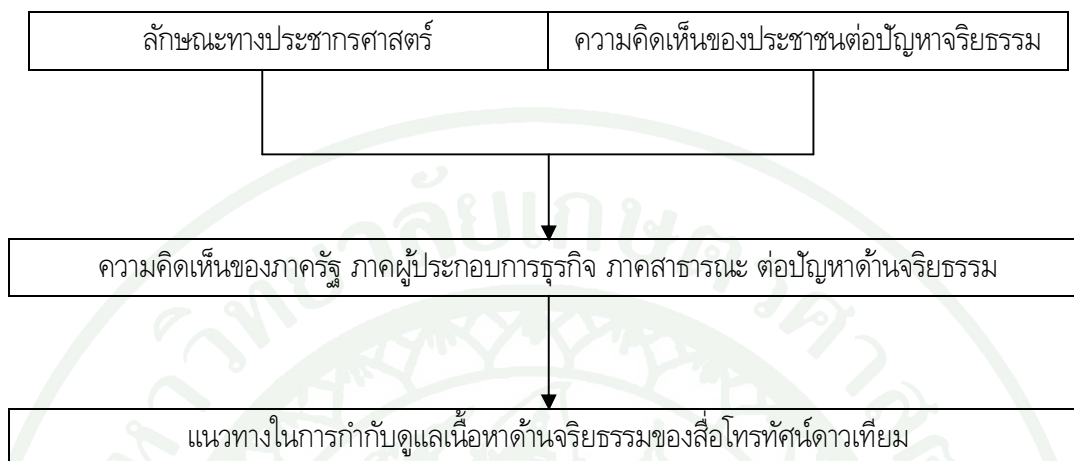
กิตติวัฒน์ สว่างวงศ์ (2540) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 12-20 ปี และกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 52 เป็นผู้ที่มิใช่ฐานะเป็นบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ที่มีอยู่ในวัยเรียนอายุไม่เกิน 22 ปี เมื่อให้กลุ่มตัวอย่างระบุความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของการใช้ภาพหรือใช้คำพูดหรือภาษาใน รายการที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ในประเด็นต่าง ๆ 13 ประเด็น โดยจำแนกเป็นประเด็นในเชิงลบ (มีการใช้ที่ไม่เหมาะสม) 8 ประเด็น และประเด็นในเชิงบวก (มีการใช้ที่เหมาะสม) 5 ประเด็นเมื่อพิจารณาจำแนกตามลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง พบประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้ 1) ประชากรในต่างจังหวัด คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้มีการใช้ภาพหรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็นสูงกว่าประชากรในกรุงเทพมหานคร 2) ประชากรในชนบท มีร้อยละของผู้ที่คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้มีการใช้ ภาพหรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็น สูงกว่าประชากรที่อาศัยในเขตเมือง 3) เด็กและเยาวชนที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี มีร้อยละของผู้ที่คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ใน

ปัจจุบัน มีการใช้ภาพหรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็นสูงกว่าเยาวชนอายุ 19-22 ปี 4) ผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีร้อยละของผู้ที่คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีการใช้ภาพ หรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็น สูงกว่าผู้ปกครองที่มีอายุมากกว่า 50 ปี 5) ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่า ประถมศึกษา มีสัดส่วนของผู้ที่คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีการใช้ภาพ หรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็น สูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา 6) ผู้ปกครองที่อาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีร้อยละของผู้ที่คิดว่ารายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีการใช้ภาพ หรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม ในทั้ง 8 ประเด็น สูงกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ

พงษ์เดช ศรีสุวรรณ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ในความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างกัน ในลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน

สุกิจ ไวกัฒนากร (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อความรุนแรงในการนำเสนอข่าวอาชญากรรมและข่าวอุบัติเหตุในสื่อมวลชนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และประเภทโรงเรียนกับความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อการนำเสนอภาพหรือข่าวความรุนแรงในสื่อมวลชน เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นในเรื่องปริมาณการนำเสนอภาพหรือข่าวความรุนแรงในสื่อไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน และพบว่าประเภทโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอภาพหรือข่าวความรุนแรงในสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบความรุนแรงระหว่างสื่อโทรทัศน์ กับหนังสือพิมพ์รายวันแล้วไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาต้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย” แบ่งการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ผู้วิจัยใช้การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษาในครั้งนี้คือ บุคคล องค์กร หน่วยงาน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ จาก 3 ภาคส่วน โดยผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

1. ภาครัฐ ประกอบด้วย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

1.2 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.3 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

1.4 กรมประชาสัมพันธ์

ภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาโดยการเลือกองค์กรที่เป็นผู้ผลิตสื่อในช่องโทรทัศน์ดาวเทียมประเภทช่องข่าว ช่องบันเทิง และช่องบันเทิงศึกษา โดยใช้เกณฑ์ช่องยอดนิยมอันดับที่ 1 ของแต่ละประเภทช่องรายการที่ระบุไว้ทั้งสิ้น 12 ประเภทรายการ

(ไม่รวมประเภทช่องฟรีทีวี) จึงมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 4 องค์กร ยกเว้นสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย) ที่เป็นผู้กำกับดูแลสมาชิกช่องสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 12 ประเภทรายการ

จากการสำรวจพบว่า ช่องข่าวที่ได้รับความนิยมอันดับที่ 1 ได้แก่ ช่อง Nation ช่องบันเทิงที่ได้รับความนิยมอันดับ 1 ได้แก่ ช่อง 8 TCC และช่องบันเทิงศึกษาที่ได้รับความนิยมอันดับ 1 ได้แก่ ช่อง Miracle จากการสำรวจช่องโทรทัศน์ดาวเทียมยอดนิยมของเนลสัน เมื่อเดือน ธันวาคม 2554 (Neilson channel ranking, 2011) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

- 2.1 สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)
- 2.2 บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด(มหาชน)
- 2.3 บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- 2.4 บริษัท ไทยเคเบิล เซนแนลส์ จำกัด
3. ภาคสาธารณะ ประกอบด้วย
  - 3.1 เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ
  - 3.2 สภาองค์กรวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน
  - 3.3 สถาบันวิชาการสื่อเพื่อสาธารณะ
  - 3.4 สถาบันวิชาการนโยบายสาธารณะกับธุรกิจและการกำกับดูแล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยจะศึกษาประชากรในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่รับชมโทรทัศน์ดาวเทียมจากตัวเลขทางสถิติการรับชมโทรทัศน์ของครัวเรือนไทยล่าสุดระบุว่า ปัจจุบัน 21 ล้านครัวเรือนในประเทศไทย ดูทีวีผ่านดาวเทียม 8 ล้านครัวเรือนซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุดถึง 2.2 ล้านครัวเรือน คิดเป็น 1 ใน 4 ของครัวเรือนที่รับชมโทรทัศน์ดาวเทียม (อารักษ์ ราชบุรินทร์บริหาร, 2555)

จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีเปิดจากตารางของ Taro Yamane ต้องการความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

ผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกประชากรจากทั้ง 50 เขตในกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้นจำนวน 10 เขตจาก 50 เขต คือ เขตดอนเมือง บางซื่อ บางรัก ลาดพร้าว สาทร ห้วยขวาง จตุจักร มีนบุรี ปทุมวัน และบางนา

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการ สุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยเลือกเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีการรับชมโทรทัศน์ผ่านการใช้บริการของโทรทัศน์ดาวเทียมเท่านั้น จากการสอบถามเบื้องต้นก่อนการให้กรอกแบบสอบถาม จนครบจำนวน 400 คน

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 รายได้ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 การศึกษาต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 อาชีพต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ให้ผู้ตอบกรอกคำตอบด้วยตัวเอง (Self-administrated questionnaire) ได้แก่แบบสอบถามกระดาษ (Paper Questionnaire)

แบบสอบถามกระดาษ (Paper questionnaire) เก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 ชุด โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองในพื้นที่ที่ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเอาไว้ข้างต้นทั้ง 10 เขตพื้นที่ จนครบ 400 ชุด

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนที่ได้ทำการเลือกเอาไว้แล้วข้างต้น รวมทั้งสิ้น 12 คน

2.1 คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยใช้ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยจริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียง เป็นกรอบในการตั้งคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วย 12 ประเด็น ดังนี้

2.1.1 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านความมั่นคงของชาติ

2.1.2 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านศาสนาหรือความเชื่อ

ส่วนบุคคล

2.1.3 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

2.1.4 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านสิทธิส่วนบุคคล

2.1.5 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง

2.1.6 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านข้อโต้แย้งสาธารณะ

2.1.7 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลางและเหมาะสม

2.1.8 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

2.1.9 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญา

2.1.10 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร

2.1.11 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด

2.1.12 จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียงข้อมูลด้านการส่งเสริมและพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียง

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รูปแบบคำถามเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ใช้มาตราวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

รูปแบบคำถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) หรือ Likert Scale 5 Point scale จำนวน 12 ข้อ โดยมีระดับมาตราส่วน 5 ระดับดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยในระดับต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามลำดับ เช่น ระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ที่ 4.21-5.00 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยในระดับที่สูง เป็นต้น

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิจัย

ในการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้มาให้นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการเก็บข้อมูลจริง
2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคำถามว่าสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการหรือไม่ ทั้งนี้ได้ใช้การตรวจสอบโดยความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผล ในการหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งตามที่ Jum (1978 อ้างใน ศรัณย์ธร ศศิธรนกรแก้ว, 2553) ได้เสนอเป็นเกณฑ์ยอมรับค่าเชื่อมั่นไว้ดังนี้ ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research) และค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการตัดสินใจ (Important research)

ดังนั้น ในส่วนของคำถามส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในภาพรวมจำนวนคำถาม 12 ข้อ ด้วยการใช้การวิเคราะห์ Cronbach's Alpha มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.87 ทำให้สามารถสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยมีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นจริยธรรมและการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาเป็นประเด็นคำถาม
2. จากข้อมูลที่ได้เริ่มต้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ประเด็นและพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างโดยทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนการเก็บข้อมูลจริง
3. ดำเนินการสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการสุ่มไว้ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้ง 10 เขตพื้นที่ จนครบ 400 ชุด
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
5. ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อเพื่อเข้าพบและขอสัมภาษณ์รวมถึงการขอสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์ และอีเมล บุคคล องค์กร หน่วยงาน จากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากองค์กรภาครัฐ ภาคการประกอบธุรกิจ และองค์กรภาคสาธารณะ จำนวน 12 องค์กร โดยการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ในการให้สัมภาษณ์ รวมถึงการจดบันทึกการให้สัมภาษณ์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการ	ระยะเวลาตั้งแต่ พฤษภาคม 2555 - กุมภาพันธ์ 2556						
	พ.ค.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	
1. เริ่มเสนอโครงการวิทยานิพนธ์	←		→				
2. ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย			←→				
3. เก็บรวบรวมข้อมูล			←		→		
4. การวิเคราะห์และอภิปรายผล					←→		
5. พิมพ์ ส่งตัวเข้าเล่ม				←		→	

การวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล โดยมีการคำนวณค่าสถิติดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive statistic) ใช้วิเคราะห์เบื้องต้นโดยแสดงค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการอธิบายลักษณะทางประชากร

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกัน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison) โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Schffe's Post Hoc Comparison)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย (The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคผู้ประกอบการธุรกิจ และองค์กรภาคประชาชน ที่มีหน้าเกี่ยวข้องกับกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 12 องค์กร และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจความคิดเห็น (Opinion Research) ของประชาชนผู้รับชมรายการโทรทัศน์ดาวเทียมประเภทจานดำ (C-BAND) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆทั้งสิ้น 12 ประเด็น

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วสมบูรณ์จำนวน 400 ชุดมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) โดยผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกัน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison) โดยวิธีของเชฟเฟ (Schffe's Post Hoc Comparison)

กลไกการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย คือ 1) กลไกภาครัฐ 2) กลไกภาคผู้ประกอบการ และ 3) กลไกภาคประชาชน

แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 12 แนวทางดังนี้

1. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านความมั่นคงของชาติ
2. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านศาสนาและความเชื่อ
3. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี
4. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านสิทธิส่วนบุคคล
5. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง
6. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการสื่อเพื่อสาธารณะ
7. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม
8. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
9. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านทรัพย์สินทางปัญญา
10. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
11. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด
12. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือกับบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทในการกำกับดูแล องค์กรภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม และองค์กรภาคประชาชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรทัศน์ดาวเทียม ทั้งสิ้น 12 องค์กร จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยที่ บุคคล องค์กร หน่วยงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะบรรยายลักษณะทั่วไปได้แก่ ชื่อ สurname ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด

1. องค์กรภาครัฐ ได้แก่

1.1 ชื่อ-สกุล: คุณรมิดา จริณทิพย์พิทักษ์

ตำแหน่ง: รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลตนเอง

หน่วยงาน: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

1.2 ชื่อ-สกุล: คุณสมบัติ ชัยรัตน์

ตำแหน่ง: รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

หน่วยงาน: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

1.3 ชื่อ-สกุล: คุณประติษฐ์ โปธิว

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการสำนักภาพยนตร์และวีดิทัศน์

หน่วยงาน: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.4 ชื่อ-สกุล: คุณจิรัชย์ มูลทองไธย

ตำแหน่ง: เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

หน่วยงาน: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. องค์กรภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม ได้แก่

2.1 ชื่อ-สกุล: คุณนิธิ พรหมโยธี

ตำแหน่ง: กรรมการผู้จัดการ

หน่วยงาน: บริษัทไทยเคเบิล แชนเนลส์ จำกัด

2.2 ชื่อ-สกุล: คุณธำรงค์ศักดิ์ วงศ์สุวรรณชัย

ตำแหน่ง: กรรมการผู้จัดการ

หน่วยงาน: บริษัทดีดูดี จำกัด ในเครือ บริษัท กันตนา (จำกัด) มหาชน

2.3 ชื่อ-สกุล: คุณอดิศักดิ์ ลิ้มปรุงพัฒนกิจ

ตำแหน่ง: กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการ

หน่วยงาน: บริษัทเนชั่น บรอดแคสต์ติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

2.4 ชื่อ-สกุล: ดร.นิพนธ์ นาคสมภาพ

ตำแหน่ง: นายกสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

หน่วยงาน: สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

3. องค์กรภาคสาธารณะ ได้แก่

3.1 ชื่อ-สกุล: ไม่เปิดเผย

ตำแหน่ง: ไม่เปิดเผย

หน่วยงาน: เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

3.2 ชื่อ-สกุล: คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ

ตำแหน่ง: นักวิจัยชำนาญการ

หน่วยงาน: สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.)

3.3 ชื่อ-สกุล: ว่าที่ร้อยตรี สรายุทธ์ บุญเลิศกุล

ตำแหน่ง: นายกสมาคมองค์กรวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

หน่วยงาน: สมาคมองค์กรวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

3.4 ชื่อ-สกุล: ดร.ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

หน่วยงาน: สถาบันวิชาการนโยบายสาธารณะกับธุรกิจและการกำกับดูแล ม.หอการค้าไทย

ส่วนที่ 2 กลไกและแนวทาง ในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม จากองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทในการกำกับดูแล ตัวแทนองค์กรภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม และตัวแทนองค์กรภาคสาธารณะที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรทัศน์ดาวเทียม

1. กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งสิ้น 12 องค์กรแบ่งเป็นภาคส่วนละ 4 องค์กร พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในประเด็นเรื่องการกำกับดูแลตนเองของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย นั้นจะต้องมีกลไกที่จะนำมาเพื่อการสนับสนุน หรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้มีการปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบนั้นคือ

กลไกที่หนึ่งจะต้องมี กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆที่ภาครัฐออกมาเพื่อควบคุมสื่อมวลชน

กลไกที่สองผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและสมาคมองค์กรต่างๆของสื่อมวลชน หรือ สื่อมวลชนเอง ก็จะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กรเพื่อการควบคุมและตรวจสอบกันเอง โดยการออกข้อบังคับให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆที่กำหนดให้ มีการว่ากล่าวตักเตือน หรือมีบทลงโทษในกรณีที่สมาชิกละเมิดข้อบังคับที่สมาคม องค์กรบัญญัติไว้

กลไกที่สาม คือ ภาคประชาชน สาธารณะ ในลักษณะของสถาบันหรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมา เพื่อเป็นหน่วยงานหรือเป็นตัวแทนประชาชน ในการรักษาสีติของตนเอง เมื่อสื่อมวลชนได้ทำการละเมิดสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและสิทธิด้านจริยธรรมของตน เพราะนอกจากกลไกตามกฎหมาย กลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อแล้ว กลไกโดยภาคประชาชนจะต้องมีความเข้มแข็งเป็นระบบ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการ

เชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

1.1 กลไกภาครัฐ

ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักในส่วนของกลไกภาครัฐได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า กสทช. กับการออกใบอนุญาตจะทำให้การกำกับดูแลสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เป็นไปตามรูปแบบมากขึ้น ซึ่งการกำกับในลักษณะเดิมที่เป็นการมอนิเตอร์นั้นทำได้ยากเนื่องจากมีสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมเป็นจำนวนมากเพื่อที่จะดูทุกช่องและยังมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แนวทางหนึ่งที่จะช่วยกำกับดูแลได้ง่ายขึ้นคือการฟังเสียงจากประชาชนที่ผ่านการร้องเรียนเข้ามา ซึ่ง กสทช. ก็จะนำเอาประเด็นร้องเรียนเหล่านั้นมากำกับ สั่งการ หากมันผิดตามข้อห้ามที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการจะแก้ไขอย่างไร ซึ่งสามารถอ้างอิงไปถึงข้อที่ว่าด้วยโทษในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ว่า จะทำการลงโทษอย่างไร นอกจากนั้นกลไกการกำกับดูแลตนเองก็จะช่วยกันดูแลผู้ประกอบการด้วยกันด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การปิดกั้นสื่อไม่ให้มีเสรีภาพด้วยมาตรการการควบคุมทางกฎหมาย (Legal Regulation) เป็นมาตรการที่ขัดแย้งกับความต้องการของผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชนที่ต้องการเสรีภาพ ในการปฏิบัติงาน เสรีภาพในการนำเสนอข่าว และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แม้ว่าเสรีภาพในการนำเสนอข่าวจะเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในสังคมประชาธิปไตย แต่เสรีภาพดังกล่าวจะต้องอยู่ในขอบเขตที่ไม่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วยเช่นกัน ดังที่ สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...การมีจรรยาบรรณขององค์กร การมีจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ การมีองค์กรเพื่อการกำกับดูแลที่มีความคล่องตัว และการรับรู้จริยธรรมสื่อของประชาชนจะเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเรื่องจริยธรรมนี้ให้เป็นผลได้ ถึงแม้สื่อจะเรียกร้องเสรีภาพ แต่เสรีภาพก็ต้องมีกรอบในการกำกับความเสรีด้วยเช่นกัน...

สมบัติ ชัยรัตน์, รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน พ.ศ. 2555

จึงเป็นเหตุผลให้กลไกภาครัฐต้องมีมาตรการการควบคุมทางกฎหมายขึ้นมา และด้วยความไม่ชัดเจนในการบัญญัติกฎหมายโดยเฉพาะในรายละเอียดที่เป็นข้อปฏิบัติปลีกย่อยที่ไม่มีความชัดเจนจึงทำให้มาตรการการควบคุมสื่อทางกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุม แต่กฎหมายก็ยังคงมีความจำเป็นในการเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมสื่อมวลชน

1.1.1 เหตุผลในการออกกฎหมายเพื่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาคประชาชน ภาคผู้ประกอบการสื่อมวลชน ผู้เป็นเจ้าของสิทธิเสรีภาพตามที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ จะต้องตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของตน อย่างน้อยก็ควรที่จะเข้าใจถึงความสำคัญของกฎหมาย ว่ามีวัตถุประสงค์ไว้เพื่ออะไร ซึ่งกฎหมายนั้นมีไว้เพื่อธำรงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสมาชิกใน สังคม เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นเป็นไปโดยราบรื่น สมองความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งภาครัฐจะต้องมีหน้าที่สร้างความเข้าใจในเหตุและผลของการออกกฎหมายในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนให้เกิดขึ้นในภาคประชาชนรวมทั้งภาคผู้ประกอบการสื่อมวลชน อย่างกว้างขวาง

การออกกฎหมายเพื่อการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นจึงจะต้องทำความเข้าใจถึงขอบเขตแห่งการถูกจำกัดสิทธิโดยฝ่ายรัฐ นอกจากนี้ ภาคประชาชน และสื่อมวลชนควรตื่นตัวคอยตรวจสอบและตั้งคำถามว่า เมื่อมีการปิดกั้นเกิดขึ้น เหตุการณ์เหล่านั้นรัฐได้อำนาจตามที่กฎหมายให้ไว้หรือไม่ รัฐได้กระทำไปนอกเหนือกรอบที่กฎหมายนั้นวางไว้หรือไม่ หรือแม้กระทั่งกฎหมายที่ให้อำนาจนั้นขัดหรือแย้งต่อหลักการในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศหรือไม่ เพราะประเด็นเหล่านี้ย่อมมีผลต่อความศักดิ์สิทธิ์ของสิทธิและเสรีภาพ และย่อมมีผลต่อการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หากพบว่าฝ่ายรัฐใช้อำนาจไปในทางที่มีขอบ ประชาชนควรต้องหาช่องทางตามกฎหมายเพื่อร้องขอความเป็นธรรมเพิกถอนคำสั่ง หรือเอาผิดฝ่ายรัฐด้วย

ดังนั้นรัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองจึงสามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนได้ ด้วยเหตุผลสำคัญ 4 ประการดังที่ รมิดา จริณทิพย์พิทักษ์ (2555) รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลตนเอง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการการแพร่ภาพและกิจการกระจายเสียงวิทยุและ

โทรทัศน์โดยตรงได้ให้เหตุผลในการออกกฎหมายเพื่อการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้เป็นหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อความมั่นคงของรัฐ
2. เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
3. เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลหรือชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลอื่น และ
4. เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

1.1.2 เหตุผลที่ทำให้กฎหมายในการกำกับดูแลสื่อในประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า กฎหมายของประเทศไทยที่ว่าด้วยเรื่องการกำกับดูแลสื่อ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีลักษณะการบัญญัติที่ใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือไม่ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจยาก ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ดาวเทียมนั้นจะต้องเขียนเงื่อนไขให้ละเอียดชัดเจน ไม่คลุมเครือ เจ้าของสถานีและประชาชนที่อ่านกฎหมายแล้วต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีว่ารายการประเภทไหน สามารถออกอากาศได้หรือไม่ เช่น แบ่งประเภทของรายการที่ต้องห้ามออกอากาศตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 37 ก็ได้ แต่ต้องกำหนด นิยามลงในรายละเอียดให้ชัดเจน เช่น อธิบายว่า “ความมั่นคงของชาติ” หมายถึงอะไร เช่น มีการเปิดเผยความลับทางทหารและกำหนดคุ้มครองโดยระบุให้ชัดในกฎหมายว่า เนื้อหาบางประเภทไม่อยู่ในความหมายของเนื้อหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ตามกรอบของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับ บุคคลสาธารณะ กิจการสาธารณะ รวมทั้งมีข้อยกเว้นในกรณีการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต เป็นต้น

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎหมายเฉพาะจนทำให้เกิดช่องว่างในการกำกับดูแลสื่อ ในส่วนของกฎหมาย ก็ยังมีประเด็นหลายอย่างที่ขัดแย้งกับการทำงานด้านสื่อมวลชน เช่น การกำกับด้านเสรีภาพของสื่อมากจนเกินไป จนกระทั่งบางทีสื่อฯ ขยับตัวทำสิ่งต่างๆ ไม่ค่อยได้ ทั้งยังต้องทำงานภายใต้กรอบที่ถูกวางไว้ ทำให้ไม่สามารถเสนอข่าวสารที่เป็นกลาง หรือเป็นธรรมได้อย่างเต็มที่ สิ่งนี้คือปัญหาด้านหนึ่งของกฎหมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และด้วยเทคโนโลยีทำให้โทรทัศน์ดาวเทียมมันก้าวไปเรื่อยๆและมี

จำนวนมาก แต่สุดท้ายแล้ว 1 ช่องสถานีจะต้องมีการควบคุมกันเอง และด้วยตัวดาวเทียมก็จะต้องควบคุมตัวมันเองด้วย ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าไม่เพียงแต่ กสทช. องค์การเดียวจะสามารถดูแลได้หมดนั้น องค์การอื่นก็จะต้องมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกันไปในหลายส่วนนอกไปจาก กสทช. เช่น กระทรวงไอซีทีดูเรื่องดาวเทียม กระทรวงวัฒนธรรมดูเรื่องที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรม สมาคมต่างๆ ล้วนต่างจะต้องมีบทบาทในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งทุกส่วนจะต้องร่วมมือกัน ช่วยกันสะท้อนปัญหา ซึ่งบางทีกฎหมายอาจจะไปไม่ทันต่อเทคโนโลยีเป็นช่องว่างที่ทำให้กฎหมายต้องตีความไว้วางๆ เพื่อให้ทันเทคโนโลยี แต่การตีกรอบที่กว้างมากก็จะทำให้หลุดประเด็น ถ้าจะตีแคบไปก็ไม่ทันเทคโนโลยี กสทช. ก็เช่นกันก็มีหน้าที่คุมในมุมที่กว้าง ที่จะสามารถดูแลได้ครบ ด้วยความทับซ้อนทางอำนาจก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการควบคุมดูแล ซึ่งแสดงให้เห็นชั้นการควบคุมว่า กสทช. คุมได้แค่ตัวผู้ประกอบการ แต่ไม่สามารถคุมเนื้อหารายการได้ ซึ่งเรื่องใบอนุญาตผู้ประกอบการไม่สามารถที่จะไปคุมได้หลายๆเรื่องเช่นกัน

1.2 กลไกภาคผู้ประกอบการ

เมื่อมาตรการทางกฎหมายไม่มีความชัดเจน และยังคงคลุมเครือ มาตรการที่จะมาช่วยเสริมแรงในการควบคุมและกำกับดูแลสื่อที่ถือว่าเป็นมาตรการที่ดีที่สุดนั้นคือมาตรการการควบคุมและดูแลกันเองของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้จากการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชน กลไกภาคผู้ประกอบการจึงจำเป็นที่จะต้องมีส่วนองค์กร เพื่อคอยตรวจสอบดูแลกันเองที่สำคัญเสรีภาพของสื่อก็ไม่ถูกปิดกั้นหรือถูกจำกัดไปเลยเหมือนมาตรการทางกฎหมาย

1.2.1 แนวทางในการกำกับดูแลตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม

กลไกผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและสมาคมองค์กรต่างๆ ของสื่อมวลชน หรือสื่อมวลชน จะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กรเพื่อการควบคุมและตรวจสอบกันเอง โดยการออกข้อบังคับให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดให้ มีการว่ากล่าวตักเตือน หรือมีบทลงโทษในกรณีที่สมาชิกละเมิดข้อบังคับที่สมาคม ให้องค์กรบัญญัติไว้ให้ มีความต่อเนื่องยั่งยืน ให้มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ความคิดเห็นส่วนใหญ่จากการศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแนวทางที่จะเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อได้ดีที่สุดนั้น คือแนวทางในการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนเอง

ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้จากการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชน

ทั้งนี้ความคิดเห็นส่วนใหญ่จากการศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแนวทางที่จะเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อได้ดีที่สุดนั้น คือแนวทางในการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางด้วยการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชน ข้อสำคัญประการหนึ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญคือการรู้เท่าทันสื่อจะมีบทบาททำให้ประชาชนเรียนรู้ เข้าใจ และรู้ทันสื่อมากยิ่งขึ้น

มีอีกหลายปัจจัยที่จะควบคุมหรือกำกับดูแล หนึ่งในนั้นคือความเป็นช่องที่มีคุณภาพ และความสนใจของตลาด ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้รู้ว่าคนดูช่องเหล่านั้นเพราะอะไร ท้ายที่สุดช่องที่ไม่มีคุณภาพก็จะมีคนดู มันเป็นเรื่องไขในการกำกับดูแลไปในตัวของมันเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องตระหนักรู้ว่าถ้าช่องของเขามีคุณภาพ ช่องของเขาก็จะมีคนดูมากขึ้น และแข่งขันได้ ส่วนช่องที่ไม่มีคุณภาพก็จะค่อยๆ หายไปจากวงจรธุรกิจ นอกจากนั้นแนวทางปฏิบัติและแนวทางการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดย ให้องค์กรวิชาชีพคัดเลือกคณะกรรมการควบคุมจริยธรรม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประกอบอาชีพ กำหนดขั้นตอนและวิธีการรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์จากสมาชิกและผู้บริโภค

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และเพื่อประโยชน์สาธารณะ แล้วนั้นการส่งเสริมทุกภาคส่วนให้มีความตระหนักรู้และรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยจริยธรรมไม่สามารถที่จะไปบังคับหรือควบคุม ความเป็นมืออาชีพในวิชาชีพ ใจของผู้ประกอบการวิชาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ประกอบการวิชาชีพควรยกระดับคุณภาพของการนำเสนอรายการทั้งในแง่การวิจัยและพัฒนาการผลิต รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดูอย่างกว้างขวาง ก็จะเป็นอีกกลไกในการยกระดับมาตรฐานทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ ดังที่ ประดิษฐ์ โปธิว อธิบายว่า

...กรอบจริยธรรมไม่มีทางเป็นไปได้มากกว่าเสือกระดาษ ซึ่งจริงๆ แล้วจิตสำนึกเป็นสิ่งที่ควรไปเน้นมากกว่าสิ่งที่อยู่ในกระดาษ ซึ่งหน่วยเล็กที่สุดของสังคมคือบ้านจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการ

ปลูกฝังจิตสำนึก งานด้านวัฒนธรรมจะใช้ บ้าน วัด โรงเรียน(บวร) ซึ่งอาจจะเติมสังคม (ส) เข้าไปให้ทุกส่วนมีบทบาทในการสร้างหรือปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้น คนดี คิดดี สังคมดี ซึ่งสื่อสมควรเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นได้ในสังคม...

ประดิษฐ์ โปธิว, ผู้อำนวยการสำนักภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

5 ตุลาคม 2555

1.2.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นแขนงใดก็ตามจะต้องมีหลักจริยธรรมที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องประกอบวิชาชีพโดยสุจริต เป็นธรรม นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ปราศจากอคติ โดยที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพโดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใดและผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ด้วย ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยกไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญผู้ประกอบการวิชาชีพควรคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะในการประกอบวิชาชีพ และมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค ความทั่วถึงในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น ผู้ประกอบการวิชาชีพควรคำนึงถึงพหุวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม ในการนำเสนอข่าวสาร สาระ บนเวทีทั้งในแง่เนื้อหารายการและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่าง ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

การรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเอง แหล่งข่าวต้องมาจากผู้รู้และมีประสบการณ์จริง ผ่านการตรวจสอบกลั่นกรองอย่างรอบคอบชัดเจน และเคารพสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว รายการที่เป็นการเสนอความคิดเห็น จินตนาการ หรือรายการทั่วไปควรอยู่บนหลักการที่สมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนรายการโฆษณาชวนเชื่อ ผู้ประกอบการวิชาชีพควรยึดหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด ไม่โอ้อวดเกินความเป็นจริงหรือทำให้ประชาชนงมงาย

หลักความไม่ลำเอียง ผู้ประกอบวิชาชีพจำเป็นต้องเสนอรายงานข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือ รายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับพันการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างครอบคลุมรอบด้าน ให้ความเป็นธรรมไม่ลำเอียงกับทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน อีกทั้งควรส่งเสริมให้มีการเปิดพื้นที่สำหรับการชี้แจง (Right of reply) และ อภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และ เหตุผล โดยเสมอหน้ากัน บนหลักการประชาธิปไตย

ผู้ประกอบวิชาชีพควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัว ไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม จากการสัมภาษณ์ในส่วน ของภาคประชาชนยังมีความต้องการให้ ผู้ประกอบวิชาชีพยกระดับคุณภาพของการนำเสนอรายการทั้งในแง่ การวิจัยและพัฒนาการผลิต รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภค สื่อ ส่งเสริมให้มีเกิดการมีส่วนร่วมของ คนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง ใช้หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพจำเป็นต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลาง ของข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่า เป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือเป็นรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประกอบ วิชาชีพสื่อ

1.2.3 ความคาดหวังเรื่องจริยธรรมจากภาครัฐและภาคสาธารณะถึงผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์

ดาวเทียม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงความคิดเห็นว่า หลักการสำคัญและจริยธรรม ของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ดาวเทียมหรือสื่อมวลชนอื่นๆ นั้นพึงคำนึงถึงการคุ้มครองการ ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพ กระจายเสียงและโทรทัศน์ จะต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง เหมาะสม มีความสมดุลและ เป็นธรรม มีความเป็นอิสระ โดยรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งชื่อเสียงต่อหลักวิชาชีพ และปฏิบัติ ตนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้เพื่อธำรงไว้ซึ่งมาตรฐานจรรยาบรรณและจริยธรรม และพันธกิจ ในการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์บนพื้นฐานของการนำเสนอทั้งสารประโยชน์ และสาระบันเทิง ในการสนับสนุนสังคมให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม

ผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียมหรือผู้ประกอบการธุรกิจสื่ออื่น ควรตระหนักถึงผลกระทบอันจะเกิดกับผู้บริโภคในด้านการได้รับข้อมูลที่เป็นจริง และสิทธิเรียกร้องเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย เคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียม ประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคมตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นตระหนักถึงการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง เทียบตรง สมดุล เหมาะสมและเป็นธรรม มีการเปิดเผยที่สาธารณะของข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคม แนวทางการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ให้องค์กรวิชาชีพคัดเลือกคณะกรรมการควบคุมจริยธรรม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแล การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของสมาชิกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กรและหลักการสำคัญของการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตลอดจนให้อยู่ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรมในส่วนของภาคประชาชนและภาครัฐเองยังมีความประสงค์ที่จะให้ผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียมหรือเจ้าของสื่ออื่นให้ความสำคัญกับเทคนิคในการนำเสนอสื่อ กรอบทางกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้สื่อ พื้นที่ในการกระจายของสื่อ ความถี่ในการส่งและรับสื่อ รวมถึงช่องทางในการกระจายของสื่อ นอกเหนือไปจากการสร้างรายได้จากการดำเนินธุรกิจ

1.3 กลไกภาคสาธารณะ

เพื่อให้ประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลเนื้อหาสื่อมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มาตรการที่ได้จากกลไกภาคประชาชนหรือภาคสาธารณะจะต้องมี สถาบันหรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยงานหรือเป็นตัวแทนประชาชน ในการรักษาสีติของตนเอง เมื่อสื่อมวลชนได้ทำการละเมิดสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและสิทธิด้านจริยธรรมของตน เพราะนอกจากกลไกตามกฎหมาย กลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อมวลชนแล้ว กลไกโดยภาคประชาชนจะต้องมีความเข้มแข็ง เป็นระบบ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวางด้วยเพื่อให้ มาตรการในการควบคุมสื่อมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.3.1 แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมจากภาคสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อกลไกภาคประชาชนว่า กลไกนี้จะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จะต้องมียุติธรรมเพื่อมารองรับปัญหาต่างๆจากสื่อเพื่อเป็นแรงกระตุ้นและตรวจสอบสื่อจากภาคประชาชน ก็เพราะปัจจุบันผู้บริโภคยังประสบปัญหา การละเมิดสิทธิที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการต่างๆที่ไม่เป็นจริง ไม่ครบถ้วนนำไปสู่การ

ซื้อและใช้สินค้าหรือบริการที่ไม่เหมาะสม ลิ่นเปลืองเงินทอง เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการนำเสนอข่าวอาชญากรรม ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี สิทธิเด็กและเยาวชน จากการนำเสนอเนื้อหาละครข่าวสารด้วยความรุนแรง หยาบคาย ลามก นอกจากนี้ ยังมีการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะบทความเชิงโฆษณาที่ครอบงำความคิดประชาชน

1.3.2 ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อของภาคสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงความคิดเห็นว่าการส่งเสริมทุกภาคส่วนให้มีความตระหนักรู้และรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยจริยธรรมไม่สามารถที่จะไปบังคับหรือควบคุม ความเป็นมืออาชีพในวิชาชีพ ใจของผู้ประกอบวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้ประกอบวิชาชีพควรยกระดับคุณภาพของการนำเสนอรายการทั้งในแง่การวิจัยและพัฒนาการผลิต รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดูอย่างกว้างขวาง ก็จะเป็นอีกกลไกในการยกระดับมาตรฐานทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ การรู้เท่าทันสื่อจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ภาคสาธารณะไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ นอกเหนือไปจากการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อรับการเยียวยา ผู้ประสบภัยจากสื่อซึ่งส่วนใหญ่มองว่าการร้องเรียนนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ แต่การสร้างการรู้เท่าทันสื่อจะเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนเปรียบเสมือนวัคซีนป้องกันโรค ผู้บริโภคสื่อจึงจำเป็นต้องอ่านสื่อให้ออกเพื่อการพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ รวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้

กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตื่นตัว รู้เท่าทันสื่อ และร่วมรณรงค์ให้มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสื่อที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อในรูปแบบของพลังประชาชนเช่นนี้ นับเป็นทางออกที่สำคัญซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ทำให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อ หรือได้รับผลกระทบจากการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อในด้านที่มีพิษภัยได้ง่ายเกินไป ขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นว่า กลุ่มผู้บริโภคสื่อเองหรือประชาชน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานของสื่อที่ถูกต้องเหมาะสมตามกรอบของจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขาดความตื่นตัวในการปกป้องสิทธิของตนเอง จึงทำให้ถูกละเมิดสิทธิจากสื่อทั้งโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

ดังนั้นการมีคณะกรรมการต่างๆมาช่วยคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนขึ้น ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิ และที่เห็นว่าเป็นผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เพื่อตรวจสอบติดตามการทำงานของสื่อ ร้องเตือนประชาชนเมื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม พร้อมกับสะท้อนความคิดหรือข้อร้องเรียนของประชาชนกลับไปยังสื่อและสภาวิชาชีพด้านสื่อ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขการผลิตสื่อให้มีทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม จึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะว่ากลไกภาคสาธารณะชนนี้จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตื่นตัว รู้เท่าทันสื่อ และร่วมรณรงค์ให้มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสื่อที่เกิดประโยชน์ต่อ สังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อในรูปของพลังประชาชนเช่นนี้ นับเป็นทางออกที่สำคัญซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อ หรือได้รับผลกระทบจากการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อในด้านที่มีพิษภัยได้ง่าย เกินไป นอกจากนี้เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อยังได้ให้ทัศนะต่อทางออกของปัญหานี้ไว้อย่างน่าสนใจว่าทุกสิ่งนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยที่ตัวเราเอง

...การรู้เท่าทันสื่อนั้นอาจต้องเริ่มที่ประชาชนผู้รับสื่อ เพราะถ้าประชาชนแข็งแรง มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของสื่อ เขาจะมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ว่าสื่อจะเป็นอย่างไร เขาจะไม่ตกในผลกระทบของสื่อ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนในสังคม คือ การสร้างการให้ เกิดความใจอย่างแท้จริง...

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

13 กันยายน 2555

2. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

2.1 ด้านความมั่นคงของชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าความมั่นคงของชาตินั้นเป็นเรื่องเก่า เป็นเรื่องสงครามเย็น เป็นเรื่องของการโฆษณาชวนเชื่อ เป็นการปิดกั้นการรับรู้ของคนโดยทั่วไป ซึ่งถือว่าแนวคิดความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องโบราณ ไม่สามารถนำมาใช้ในสื่อยุคใหม่ได้เลย การอ้างความมั่นคงของชาติเพื่อมาปิดกั้นสื่อเป็นเรื่องที่ใช้ไม่ได้แล้วในปัจจุบัน เพราะสื่อมีความหลากหลายและคนสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายไม่เหมือนกับยุคก่อนที่การเข้าถึงสื่อนั้นทำได้ยาก การอ้างเหตุความมั่นคงของชาติเป็นเพียงภาพมายา

ของผู้มีอำนาจเท่านั้นทั้งที่จริงไม่ได้มีอะไรเลย โดยเฉพาะการนิยามคำว่าความมั่นคงของชาติในรูปแบบเก่าที่เน้นไปในทางทหาร ซึ่งทหารหรือผู้มีอำนาจไม่สามารถจะมาอ้างได้ว่าอันไหนคือความมั่นคงของชาติแล้วอ้างว่าประชาชนไม่มาลืบทิวที่จจะรับรู้ จากมุมมองความคิดเห็นต่อคำว่า “ความมั่นคงของชาติ” นั้นหากมองในมุมมองของสิทธิเสรีภาพสื่อในยุคก่อนๆมักจะถูกลิดรอนด้วยการอ้างคำว่า ความมั่นคงของชาติ สื่อในยุคนี้จึงต้องนิยามความหมายของความมั่นคงของชาติใหม่ โดยใช้หลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ที่ต้องถือว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิในการดำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งหมายถึงความถึงการมีความมั่นคงหลายด้านไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงในความเป็นพลเมือง มีสิทธิในความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง มีสิทธิในความมั่นคงของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการนิยามความหมายของคำว่าความมั่นคงของชาติ

2.1.1 ปัญหาในการกำกับดูแลเนื้อหาความมั่นคงของชาติ

เมื่อพูดถึงความมั่นคงของชาติในยุคสื่อมวลชนสมัยใหม่นี้จึงจะต้องมีการนิยามความหมายของคำว่าความมั่นคงของชาติให้ชัดเจนว่าหมายถึงอะไร เพราะบุคคลทั่วไปมักจะนึกถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสงคราม การทหาร การสู้รบ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง แต่ในปัจจุบันเรื่องของความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ หลายประการที่แตกต่างกันหลายมิติ ซึ่งไม่ใช่มีแต่เรื่องของความรุนแรงแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังมีมิติอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงหรือว่าสงคราม เช่น เรื่องของความมั่นคงภายใน ที่มีรากฐานมาจากความมั่นคงในชีวิตของคนในชาติ หรือ เรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ผลมีกระทบต่อมนุษย์ เรื่องเหล่านี้ถือเป็นเรื่องราวอีกด้านหนึ่งของความมั่นคงของชาติ ดังนั้นกิจการทหารในปัจจุบันจึงเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในหลายองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติเท่านั้น

เมื่อตัวบทกฎหมายหลักมีปัญหาที่ความไม่ชัดเจน จนกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย จึงจำเป็นต้องฝากความหวังไว้ที่กฎหมายลูกซึ่งจะกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยให้ชัดเจนและเข้าใจได้มากขึ้นตามที่ กสทช. กำลังดำเนินการร่างประกาศ กสทช. เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาที่ต้องห้ามออกอากาศ เพื่อขยายความมาตรา 37 นั้น จึงมีข้อเสนอต่อ กสทช. จากทั้ง 3ภาคส่วนโดยส่วนใหญ่เน้นได้ให้ความสำคัญกับการความชัดเจนในการเขียนกฎหมายอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสามารถสรุปไว้ได้เป็น 2 แนวทาง ดังนี้

1) ประกาศ กสทช. ซึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเขียนเงื่อนไขให้ละเอียดชัดเจน ไม่คลุมเครือ เจ้าของสถานีและประชาชนที่อ่านกฎหมายแล้วต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีว่ารายการประเภทไหน สามารถออกอากาศได้หรือไม่ โดยอาจแบ่งประเภทของรายการที่ต้องห้ามออกอากาศตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 37 ก็ได้ แต่ต้องกำหนด นิยามลงในรายละเอียดให้ชัดเจน เช่น

อธิบายว่า “ความมั่นคงของชาติ” หมายถึงอะไร เช่น มีการเปิดเผยความลับทางทหารและกำหนดคุ้มครอง โดยระบุให้ชัดในกฎหมายว่า เนื้อหาบางประเภทไม่อยู่ในความหมายของเนื้อหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ตามกรอบของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับ บุคคลสาธารณะ กิจกรรมสาธารณะ รวมทั้งมี ข้อยกเว้นในกรณีการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต เป็นต้น

2) ประกาศ กสทช. ซึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์ นั้น จะต้องกำหนดขั้นตอนการออกคำสั่งห้ามออกอากาศรายการใดไว้ด้วย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ผลิต รายการและผู้ชม เช่น หากเจ้าของสถานีจะสั่งห้ามออกอากาศรายการใดต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าจากใด หรือส่วนใดของรายการขัดต่อกฎหมายข้อใดและเปิดเผยต่อสาธารณะ รวมทั้งให้สิทธิผู้ผลิตรายการในการ ชี้แจงแสดงเหตุผลของตน และให้สิทธิในการคัดค้านหรืออุทธรณ์คำสั่ง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในภาคส่วนของ ผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียมได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ในสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในอดีต นั้นนอกจากกฎหมายจะไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือแล้ว อิทธิพลของรัฐบาลก็มีส่วนที่ทำให้ความมั่นคงไม่มีอยู่จริง ในสังคมไทย ดังที่ นิพนธ์ นาคสมภาพ อธิบายว่า

...ในรัฐธรรมนูญได้บอกไว้ว่า ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์เป็น ประมุขนั้นจึงถือเป็นความมั่นคงของชาติ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะนิยามความมั่นคงของชาติได้นั้นก็คือ เสรีประชาธิปไตย ก่อนปี 2548 ประเทศไทยมี 3,5,7,9 เป็นหลัก มีเคเบิลเป็นหลัก สื่อใดก็ตามที่ พุดผิดไปจากรัฐบาล ไม่ว่าจะ เป็น ช่องเนชั่น รายการเมืองไทยสัจจร ก็ต้องถูกปลด และนั่น สามารถให้คำตอบ ได้หรือไม่ เกิดความสามัคคี ในสังคม ถ้าเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศ ประชาธิปไตยถือว่าเป็นเผด็จการ ถ้าประชาธิปไตยเป็นตัวแทนของความมั่นคงประชาชนจะเป็น ฝ่ายที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารฝ่ายเดียวหรือไม่ จากข่าวสารที่มาจากช่อง3,5,7,9 ล้วนเป็นข่าวสารของ รัฐบาลเพราะเขาไม่สามารถนำเสนอข่าวสารของฝ่ายค้านเพราะกลัวในอำนาจของรัฐบาล รวมถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จมาจากช่อง 11 จนทำให้เกิดการเผาช่องสถานี...

นิพนธ์ นาคสมภาพ, นายกสมภาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

7 กันยายน พ.ศ. 2555

สำหรับรายการที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างรายการทางการเมืองกับ รายการของพรรคการเมืองนั้นซึ่งอาจจะมีข้อแตกต่างกันอยู่บ้างแต่การอ้างถ้อยคำที่เป็นเงื่อนไขของการห้าม

ออกอากาศรายการ เช่น คำว่า “กระทบต่อความมั่นคงของชาติ” “ความสงบเรียบร้อย” หรือ “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” ยังเป็นปัญหาในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนทุกฉบับ เพราะคนอ่านกฎหมายไม่สามารถเข้าใจได้เลยว่าการกระทำแบบไหนที่จะขัดต่อกฎหมายบ้าง ยิ่งหากมอดุลพินิจในการตีความให้อยู่กับเจ้าหน้าที่รัฐกลุ่มเดียวย่อมส่งผลให้เกิดความหวาดกลัว และเกิดปรากฏการณ์ “แบนไว้ก่อน เพื่อความปลอดภัย” อย่างที่เห็นกันมาแล้วในหลายๆกรณี ดังนั้น ช่องรายการทางการเมือง เช่น ASTV , Bluesky, Asia Update, ต้องไม่มีการยั่วยุ ชื่นนำ ปูบั้น ไปในทางที่ก่อให้เกิดความแตกแยก หรือล้มล้างระบอบประชาธิปไตย ดังที่ เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ อธิบายว่า

...หากจะกล่าวถึงเฉพาะรายการทางการเมือง ที่ค่อนข้างอ่อนไหว ต่อการปลุกกระดม หรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ค่อนข้างเอนเอียง อาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ หรือการแตกแยกของคนในสังคม ซึ่งตามหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนด ให้สื่อจะต้องมี สิทธิเสรีภาพ ในการนำเสนอเนื้อหา จะมีการแทรกแซงไม่ได้ นอกจากนั้นแล้วรัฐธรรมนูญก็ยังระบุไว้ว่า ผู้ดำเนินกิจการทางการเมืองห้ามถือครองธุรกิจสื่อ แต่ด้วยสภาพความเป็นจริงในสังคม ที่พรรคการเมือง มีสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียม เป็นของตัวเอง เพื่อการประชาสัมพันธ์ตัวเอง หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ดังนั้นจึงเกิดการนำช่องว่างของคำวลีสิทธิเสรีภาพของสื่อมาตีความเข้าข้างตนเอง แล้วบอกว่าตนเองมี สิทธิ เสรีภาพที่ จะนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้นของพรรคตน...

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

13 กันยายน 2555

2.1.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านความมั่นคงของชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เน้นให้พิจารณาใช้หลักเกณฑ์จาก พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 และ พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และการกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 ว่า ด้วยเรื่องความมั่นคงของชาติและภัยพิบัติเป็นตัวตั้ง ดังนั้นสิ่งที่ต้องห้ามที่เกินมาจากมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์พ.ศ.2551ถึงการห้ามไม่ให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ต้องระมัดระวัง และไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ยึด

หลักการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางส่งเสริมสนับสนุนความสามัคคี หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยกรอบภารกิจขององค์การกำกับดูแลจะใช้หลักเกณฑ์ของ พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 และ พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และการ กำกับกิจการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 เป็นตัวตั้ง ว่าด้วยเรื่องความมั่นคงของชาติหรือภัยร้ายแรงต่างๆ ซึ่งบอร์ด กสทช. จะต้องมากำหนดกฎเกณฑ์อีกครั้งว่าระดับของความรุนแรงจะต้องแค่ไหนอย่างไร ส่วนในเรื่องของจรรยาบรรณนั้นก็เป็นในเรื่องของนโยบายที่จะให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เพื่อเป็นการตรวจสอบและกำกับควบคุมกันเองในทุกๆประเด็นของการนำเสนอเนื้อหา ดังนั้นสิ่งที่ต้องห้ามที่เกินมาจากมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ถึงการห้ามไม่ให้ออกอากาศ ดังที่ สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...รายการที่มีเนื้อหาสาระ ที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขหรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่วนของจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบการ จะต้องตระหนักและให้ความใส่ใจหรือหลักเกณฑ์เหล่านี้กลุ่มผู้ประกอบการ จะต้องมีการ กำหนดกฎเกณฑ์ไปสู่แนวปฏิบัติที่ชัดเจนซึ่ง กสทช. ก็ได้มีการรอบแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐานกลางเป็นไกด์ไลน์คร่าวๆที่จะให้องค์กรนำไปปฏิบัติสำหรับองค์กร ซึ่งในไกด์ไลน์นี้จะบอกหลักปฏิบัติใหญ่ๆ หรือข้อบังคับว่ามีเรื่องอะไรบ้าง...

สมบัติ ชัยรัตน์, รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน 2555

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้อ้างถึงกฎหมาย และบทบัญญัติสากลเป็นที่ตั้งซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่มีความต้องการให้เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และเมื่อถามถึงประเด็นรายการของพรรคการเมืองในช่องโทรทัศน์ดาวเทียมนั้นเสียงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า พรรคการเมืองจะต้องมีการแสดงตัวตนอย่างชัดเจนแสดงออกถึงเจตนารมณ์หรือฝั่งฝ่ายที่ชัดเจนทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังแสดงทรรศนะต่อรายการทางการเมืองว่าส่งผลต่อความมั่นคงชาติอยู่บ้าง แต่ก็เห็นสิทธิเสรีภาพที่สื่อมวลชนที่สามารถกระทำได้ เช่น ในมาตรา 37 อาจจะไม่ได้พูดในลักษณะของความมั่นคงที่ชัดเจนหรือชี้ชัดไปยังเรื่องความมั่นคงโดยตรง แต่จะมีหลักความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอเช่น การนำเสนอข่าว หรือ เหตุการณ์ใดๆ จะต้องไม่แฝงไปด้วยการปลุกระดม การใช้ข้อความหรือข้อมูลบางอย่างที่จะ

ก่อให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ ตามหลักการสากลของ Ofcom แต่ก็ยังมีอีกหลักการของ Ofcom ในช่วงหลังๆ ที่บอกว่าสื่อทีวีหรือวิทยุช่องสี่ไหนก็ตามหากจะวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองหรือเรื่องใดๆก็ตามสื่อจะต้องบอกชัดว่าสื่อเป็นใคร ต้องแสดงตัวว่าคุณเป็นใครอย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่มองว่ารายการของพรรคการเมืองนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติแต่เป็นเรื่องของสงครามสื่อในยุคปัจจุบันดังที่อดีตกดี ลิมปัฐณกิจ อธิบายว่า

...หากจะมองไปถึงรายการของพรรคการเมืองนั้นมันไม่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติแต่ไปเกี่ยวกับผลประโยชน์ของพรรคเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งอาศัยสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในการสร้างอิทธิพล ซึ่งไม่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ แต่เป็นเรื่องของสงครามสื่อในยุคใหม่ที่ทุกคนสามารถเป็นเจ้าของสื่อและสามารถใช้สื่อได้ ไม่มีคำว่าได้เปรียบเสียเปรียบ...

อดีตกดี ลิมปัฐณกิจ, กรรมการการและกรรมการผู้อำนวยการ บ.เนชั่น บรอดแคสต์ติ้ง จำกัด

9 ตุลาคม 2555

2.2 ด้านศาสนาและความเชื่อ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ส่วนที่สำคัญในทุกวัฒนธรรมคือศาสนา เพราะศาสนามีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ประเพณี และเป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์ได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมอื่นๆ อีกเป็นอันมาก และในสังคมไทย พระพุทธศาสนากับไสยศาสตร์ สิ่งลึกลับ เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยากทั้งนี้เพราะก่อนที่คนไทยจะนับถือพระพุทธศาสนาก็นับถือผีมาก่อนแล้ว ซ้ำยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเข้ามาทั้งก่อนและพร้อมกับพระพุทธศาสนา จึงทำให้ผสมผสานองค์ประกอบของความเชื่อเหล่านี้เข้าไปด้วยกันจนยากที่จะแยกเรื่องศาสนาและความเชื่อทางไสยศาสตร์ออกจากกัน ดังนั้นจึงทำให้เนื้อหาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความนิยมชมชอบของประชาชน โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์นั้นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมไทยโดยเฉพาะรายการดูดวง ทั้งนี้เนื้อหาและเรื่องราวเหล่านั้นกลับถูกนำเสนอเพียงแค่มั่วมนต์เดียวเพราะหวังผลในทางธุรกิจหรือการค้า หรือแม้แต่รายการที่มีเนื้อหาที่ดีแต่ก็ยังมีรูปแบบที่ไม่น่าสนใจและไม่มีการพัฒนา

2.2.1 อิทธิพลที่ทำให้รายการโหราศาสตร์และไสยศาสตร์เป็นที่นิยมในช่องโทรทัศน์ดาวเทียม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ศาสนาดำรงอยู่ได้ด้วยศรัทธา ทุกศาสนาจะดำรงอยู่ได้ และสืบเนื่องต่อไปก็เพราะศรัทธา ซึ่งศรัทธาคือความเชื่อที่ไร้เหตุผล สื่อดาวเทียมเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ถูกใช้เพื่อสร้างศรัทธาเมื่อศรัทธาเป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการจะใช้ศาสนาในเชิงธุรกิจไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตามแต่ การจะขับเคลื่อนสิ่งใดๆนั้นก็ล้วนแต่จะต้องใช้เงิน เป็นสิ่งขับเคลื่อนรวมทั้งศรัทธาด้วย ความเป็นโลกวัตตุนิยม ศาสนาเองก็จำเป็นที่จะต้องหาเงิน ซึ่งเราจะต้องมองว่าคนที่เสพสื่อเหล่านั้นมีเหตุผลเพียงพอหรือไม่ ดังที่ สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...สำหรับเรื่องศาสนาและความเชื่อนั้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน มีการผลิตสื่อ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ในบางครั้งอาจจะมีการเกินเลยไปบ้าง ซึ่งจะต้องยอมรับความจริง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วรายการต่างๆไม่ได้ออกมาพูดถึงแก่นแท้ของศาสนา แต่มักจะหลุดไปทางเรื่องของความเชื่อที่อาจจะมียุทธศาสตร์มากกว่าหรือด้วยเหตุผลในเชิงธุรกิจ เพราะการผลิตสื่อใดๆต่างล้วนมีต้นทุน ซึ่งอาจจะทำให้เกินเลยไปบ้าง

สมบัติ ชัยรัตน์ รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน 2555

ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าเรื่องของความเชื่อเรื่องของศรัทธาเป็นสิ่งที่พูดยาก ต้องหันกลับมามองว่ามันจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องควบคุม หรือการใช้วิจารณญาณในการรับชม หรือการให้ความรู้แก่ประชาชนในการเลือกชม สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือการสร้างความรู้ให้กับประชาชนให้มีความรู้เท่าทันสื่อและเลือกบริโภคสื่ออย่างเหมาะสม ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้คือความมกมายมักจะอยู่เหนือสิ่งอื่นใด ทั้งที่เราอ้างว่าวิทยาศาสตร์เราก้าวหน้าแต่ความมกมายของเรายังเท่าเดิม เห็นง่ายๆจากศาสนาพุทธที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นศาสนาประจำชาติที่มีหลักการทางศาสนาให้ทุกคนวางตัวเป็นอุเบกขาหรือมีความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดแต่ความเป็นจริงแล้วมันไม่ใช่ ถ้าทุกคนวางตัวเป็นกลางเชื่อในหลักศาสนาจริงๆแล้วความขัดแย้งในสังคมก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องหันกลับมามองว่าเกิดอะไรขึ้นกับคนในสังคมไทยว่าทำไมคนไทยยังเลือกข้าง คนไทยยังมกมายอยู่ นั่นจะเป็นคำตอบสำหรับการมีรายการที่หากินกับเรื่องศาสนาและความเชื่ออยู่ในสังคม ซึ่งด้วยความที่เป็นประชาธิปไตยทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกรับชมอะไรหรือไม่ชมอะไรก็ได้ หากจะมีการนำเสนอเรื่องราวทางศาสนาจะต้องนำเสนอหลักการ คำสอนของศาสนานั้นออกมาเผยแพร่ มากกว่าการนำเสนอเพื่อการขายเครื่องรางของขลัง ซึ่งศรัทธาและความมกมายก็ยังคงมีอยู่ ประชาชนเองก็ต้องมีความรู้

ในการเลือกรับสื่อด้วย ความเชื่อก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีได้มีเฉพาะในประเทศไทยมันเป็นกันทั่วโลก สิ่งหนึ่งที่ทำให้แปลกใจคือยิ่งมีความรู้สูงเท่าไรก็ยิ่งเชื่อ แต่ส่วนใหญ่แล้วคนที่ฟังการดูดวงมักจะไม่มีทางออกในการแก้ปัญหา ไม่มีที่ยึดเหนี่ยว การดูดวงก็เหมือนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนเหล่านั้นสบายใจขึ้น มีกำลังใจมากขึ้น ซึ่งการดูดวงมันก็ได้ส่งผลร้ายตลอด สำหรับคนที่เชื่อหมอดูนั้นก็ต้องถามใจตัวเองเหมือนกันว่าทำไมถึงจะต้องเชื่อหมอดู ซึ่งคำพูดของหมอดูนั้นจะต้องผ่านการตีความจากตัวคนดูด้วย ไม่ใช่ว่าหมอดูบอกว่าคุณจะรวยแต่คุณไม่ขยันทำมาหากินก็จะรวยได้อย่างไร จะประสบความสำเร็จได้อย่างไร หมอดูเป็นเพียงที่พึ่งทางใจเท่านั้นเอง ซึ่งเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รายการพวกนี้อยู่ได้นั้นก็เพราะศรัทธาและความเชื่อที่ไร้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ หรือที่เราเรียกว่าความงมงาย ผู้ประกอบการจะต้องแสดงหรือสร้างให้ผู้ชมใส่ใจกับการใช้วิจารณญาณในการรับชม ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นตัววิ่งบอก เป็นต้น ถึงมันจะไม่ได้สำคัญอะไรสำหรับคนที่ดูเท่าไรก็ตาม เพราะเมื่อคนงมงายแล้วทุกอย่างมันก็จบ หากจะมีการให้กรอบว่ารายการประเภทนี้จะต้องทำอย่างไรนั้นอย่างนั้น จะต้องหันกลับมามองว่าประชาชนผู้บริโภคสื่อเหล่านั้นเขามีความรู้ระดับไหนซึ่งปัญหาทั้งหมดนั้นก็ล้วนแต่อยู่ที่ผู้บริโภคสื่อทั้งนั้น สำหรับผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตสื่อนั้นก็ต้องมีจริยธรรม จรรยาบรรณมากพอด้วยเช่นกัน

ในมุมมองขององค์กรการกำกับดูแลเกี่ยวกับเรื่องศาสนาและความเชื่อ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะถูกนำเสนอในแง่ที่ก่อให้เกิดความงมงาย และเป็นไปในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นเรื่องในกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพควรคำนึงถึง และตกลงกัน ให้เห็นถึงมูลค่าที่มากกว่าเชิงพาณิชย์หรือผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ หากจะต้องตระหนักถึงผู้บริโภคและประชาชนผู้รับสื่อ ซึ่งตามกรอบของมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ก็ไม่ได้ชี้ชัดไปถึงเรื่องความเชื่อ หรือศาสนาที่สร้างผลประโยชน์ที่มหาศาล ซึ่งหากเขียนกรอบจริยธรรมขึ้นมาโดยผู้ประกอบการด้วยกันเองอาจจะถูกบิดเบือนประเด็นไปเนื่องจากเป็นผลประโยชน์ของผู้ประกอบการเอง สิ่งเดียวที่จะควบคุมหรือกำกับดูแลเรื่องนี้ได้ นั่นคือการใช้ กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ความเชื่อของคนไทยแต่เดิมคือ "ผี" ทั้งนี้เพราะคนไทยในสมัยก่อนถือว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งในธรรมชาติ ซึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติสามารถที่จะดลบันดาลให้ทั้งความอุดมสมบูรณ์และความวิบัติภัยอันตรายทั้งปวง การไม่ทำลายและทำร้ายธรรมชาติทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข การดูดวงก็เป็นศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณกาล บางคนว่าเป็นหลักสถิติ บางคนว่าเป็นพลังพิเศษ บางคนว่าเป็นเรื่องของจิตใต้สำนึก แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม การดูดวงก็ยังเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป ในทุกยุคทุกสมัย และในทุกๆประเทศ เพราะใครๆก็อยากรู้อนาคต เพื่อที่จะมีความหวังในการดำรงชีวิตอยู่ และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญสิ่งที่จะเข้ามาในชีวิต เป็นเรื่องเฉพาะตัว เฉพาะกาล ดังที่ประดิษฐ์ ไปซิ่ว อธิบายว่า

...ในสังคมไทย พระพุทธศาสนากับไสยศาสตร์ลึกลับ เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยากทั้งนี้เพราะ ก่อนที่คนไทยจะนับถือพระพุทธศาสนาก็นับถือผีมาก่อนแล้ว ช้ายังได้รับอิทธิพลของศาสนา พราหมณ์-ฮินดู เข้ามาทั้งก่อนและพร้อมกับพระพุทธศาสนา จึงทำให้ผสมผสานองค์ประกอบของความเชื่อเหล่านี้เข้าไปด้วยกันจนยากที่จะแยกเรื่องศาสนาและความเชื่อทางไสยศาสตร์ออกจากกัน...

ประดิษฐ์ โปธิว, ผู้อำนวยการสำนักภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

5 ตุลาคม 2555

ดังนั้นรายการโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ในสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม จึงมีจำนวนมากกว่ฟรีทีวีและมีเนื้อหาที่ค่อนข้างเป็นอันตรายต่อสังคม โดยการนำความเชื่อเหล่านั้นมาปรับแต่งเพื่อหวังผลประโยชน์ในเชิงการค้า เช่น อวดอ้างข้อมูลเกินจริงเกี่ยวกับอานุภาพเครื่องรางของขลังและวัตถุมงคล ส่งเสริมอบายมุข สร้างความเสื่อมเสียทางศีลธรรม การพยากรณ์ที่แสวงหาผลประโยชน์จากการทำนายดวง สะเดาะเคราะห์แก้กรรม และมีข้อมูลเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ปัจจุบันมีรายการโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ทางทีวีดาวเทียมมากขึ้นเรื่อยๆ และรายการส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อการขายสินค้า บริการทางความเชื่อ ซึ่งมีกลวิธีการโน้มน้าวและชี้นำรูปแบบต่างๆ เพื่อชักจูงผู้ชมตัดสินใจบริโภคโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม อาจส่งผลต่อค่านิยมและความเชื่อ เช่น ฟังพาดำนาจเหนือธรรมชาติมากกว่าฟังพาดตนเองโดยไม่สนใจพัฒนาตนเอง ขยันทำมาหากินและการใช้ชีวิตอย่างมีสติ เชื่อว่าโชคชะตาซื้อหาได้ด้วยเงินทอง ด้วยการจ่ายเงินบูชา วัตถุมงคล กรรมแก้ได้ด้วยพิธีสะเดาะเคราะห์ หรือถอนคำสาปได้เพียงส่ง sms ชื่อ-สกุลวันเดือนปีเกิดมาให้ หมอดูเป็นผู้ทำพิธี ทำให้ผู้ชมละเลยเรื่องการทำความดี ตลอดจนมองพระพุทธศาสนาในอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากกว่าหลักคำสอนของศาสนา

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า รายการดูดวง รายการขายเครื่องรางของขลัง ที่มีจำนวนมากและอยู่รอดได้ในการแข่งขันทางธุรกิจนั้นเพราะวิถีความเป็นอยู่ของสังคมไทยกับเรื่องของความเชื่อ และ ศรัทธา ที่เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้รายการประเภทนี้ยังอยู่ได้ แต่ต้องแยกแยะให้ออกระหว่างช่องศาสนากับช่องขายของที่เอาศาสนามาเกี่ยวข้องเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะแยกไม่ออก ซึ่งอดีตศักดิ์ ลิ้มปรุ่งรณกิจ (2555) กล่าวว่า “ต้องนิยามคำว่าช่องศาสนาออกมาให้ชัดเจน ต้องจัดกลุ่มให้แยกออกจากรายการประเภทพุทธพาณิชย์เพราะมันไม่เหมือนกัน ซึ่งหลายๆช่องก็ไม่ได้เป็นช่องพุทธพาณิชย์ ซึ่งคนโดยๆทั่วไปมักจะเหมารวมเอาช่องเหล่านั้นเป็นช่องศาสนาซึ่งมันไม่ใช่เลย”

นอกจากนั้นส่วนใหญ่ยังได้แสดงทัศนะต่อรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องราวของขวัญว่า มักได้รับความสนใจจากผู้ชมได้ง่ายแต่ด้วยสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันในการเสพสื่อมากขึ้น รายการเหล่านี้จึงต้องสรรหากลวิธีใหม่ๆ มานำเสนอ ทั้งเอฟเฟ็กต์พิเศษ เพื่อเพิ่มความเร้าใจให้ผู้ชมดูรายการตั้งแต่เริ่มจนจบรายการแล้วรายการประเภทนี้ก็มิได้อยู่ไม่น้อยเสียด้วย บางรายการอยู่คู่สังคมไทยมานาน พร้อมความเชื่อที่มีมาแต่โบราณก่อนจะเกิดรายการเหล่านั้นเสียอีก ทั้งเรื่องภูตผีวิญญาณ การเวียนว่ายตายเกิด และความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ถึงอย่างไร คงต้องยอมรับว่ารายการผีๆ ไม่มีทางสูญสิ้นไปจากหน้าจอโทรทัศน์ไทยอย่างแน่นอน ตราบใดที่ความเชื่อของคนไทยยังคงอยู่

2.2.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านศาสนาและความเชื่อ

วิธีการหรือแนวทางในการกำกับดูแลจากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า กสทช. ควรเรียกผู้ประกอบการเจ้าของสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม เจ้าของรายการมาหารือและเร่งสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ควรปล่อยให้เจ้าของรายการนำความเชื่อทั้งทางโหราศาสตร์และไสยศาสตร์มาดึงดูดความสนใจและความนิยมของผู้ชม อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่ที่ดาวเทียมเท่านั้นที่นำเรื่องความเชื่อมาแสวงหาผลประโยชน์ แต่ฟรีทีวีบางรายการก็ยังมี เช่นกันและแนวทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อเรื่องศาสนาและความเชื่อ ที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นก็ยังเป็นเพียงแนวทางกลางๆที่ไม่ได้พูดถึงเรื่องความเชื่อไว้อย่างเฉพาะเจาะจงแต่หากต้องการให้ ทีวีดาวเทียมเน้นในการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นศาสนาที่แท้จริง

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปโดยหลักการว่าการนำเสนอเรื่องศาสนานั้นจะต้อง แพร่ภาพหรือกระจายเสียงด้วยการส่งเสริมความเข้าใจอันดี สร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา นำเสนอข้อเท็จจริงโดยเคารพต่อแนวความคิด เสรีภาพในการนับถือศาสนา นิกาย ของศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อส่วนบุคคล การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา การประกอบศาสนกิจของทุกศาสนา รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ ประวัตินิเวศน์ พิธีกรรม ความเชื่อของกลุ่มบุคคล พึงกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยปราศจากอคติ ไม่แสดงข้อคิดเห็นในเชิงดูหมิ่น ลบหลู่ และต้องใช้ภาษาในการดำเนินการด้วยความเคารพต่อทุกศาสนา ศาสนบัญญัติ และผู้นำทางศาสนาด้วย ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องศาสนาและความเชื่อโดยคำนึงถึงหลักความหลากหลายของพหุวัฒนธรรม ทัศนคติ และระบอบนิยม เป็นไปตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพการแพร่ภาพและการกระจายเสียง ประเทศไทย ที่ได้รับไว้

2.2.3 เนื้อหาด้านศาสนาและความเชื่อส่วนบุคคลที่ควรส่งเสริมและพัฒนาในช่องโทรทัศน์

ดาวเทียม

รายการที่เป็นรายการธรรมะหรือรายการศาสนานั้นยังคงมีรูปแบบที่เซย์ไม่มีการพัฒนา กลุ่มผู้ชมเป้าหมายจึงจำกัดอยู่แค่กลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งเวลาที่นำเสนอก็ไม่ได้ถูกวางในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับกลุ่มอื่นโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม สำหรับรายการดูดวงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นรายการที่ไม่ควรส่งเสริมเพราะเป็นรายการที่มอมเมาประชาชนให้มีความมึนงง นอกจากนั้นยังมองว่าอัตราค่าบริการในการให้บริการดูดวงแต่ละครั้ง มีค่าใช้จ่ายต่อคนที่ค่อนข้างที่จะสูง รวมทั้งควรให้จำกัดระยะเวลาในการนำเสนอไม่ให้มีช่องดูดวงตลอด 24 ชั่วโมง ดังที่นักวิชาการด้านสื่อได้ อธิบายไว้ดังนี้

...สำหรับรายการทางศาสนาในฟรีทีวีที่ส่งเสริมให้คนทำดีมาตอนตี 5 ให้คนแก่ดู ร้อยละของคนดูอยู่ที่ร้อยละ 5 ของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ซึ่งถือว่าน้อยมาก แม้กระทั่งเนื้อหาของรายการที่ค่อนข้างเซย์ เช่น มีพระเทศน์ซึ่งอาจจะเหมาะกับคนแก่ ซึ่งเราขาดรายการศาสนาที่เกี่ยวกับวัยรุ่น เมื่อเปิดไปดูรายการเกี่ยวกับศาสนาที่อยู่ในโทรทัศน์ดาวเทียมจะเห็นว่าส่วนใหญ่แล้วจะเป็นรายการของลัทธิซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ ลัทธิที่ขายความเชื่อ ขายบุญ ขายศรัทธา ลัทธิที่ขายสินค้าเพื่อแลกบุญ และ รายการกรรมบันเทิง เช่น รายการที่พระเป็นเครื่องมือ ของการขายครีมหรือยา...

ธาม เชื้อสถาปนศิริ, นักวิจัยชำนาญการ สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ

12 กันยายน 2555

ด้านภาคผู้ประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่ก็ได้แสดงทัศนะ ต่อประเด็นรายการธรรมะ รายการดูดวง ที่มีอยู่ในช่องทีวีดาวเทียม ได้อย่างน่าสนใจว่า ความเชื่อของคนไทย ก็ไม่ได้แตกต่างจากชนชาติอื่นๆ คือมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ ผีสงเทวดา เชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็นและมีฤทธิ์อำนาจที่จะบันดาลร้าย ดี ให้แก่มนุษย์ได้ การที่คนไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งที่เหนือธรรมชาติ คนไทยจึงมีความเชื่อในสรรพสิ่งอันเป็นวิสัยของมนุษย์ที่ต้องการดำรงอยู่ด้วยความรู้สึกสมดุลกับธรรมชาติ และเป็นการสร้างกุศโลบายให้มีความรักและความหวงแหนสิ่งที่ให้คุณประโยชน์ในการดำรงชีวิต

อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่นั้นได้สัมผัสภาวการณ์ในการศึกษาครั้งนี้ได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เรื่องของศาสนาและความเชื่อนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ทุกคนต่างมองว่าวัฒนธรรมไทยก็เป็นเช่นเดียวกับสิ่งอื่นๆ ทีมมนุษย์ สังคมสร้างขึ้น ต้องมีเกิด มีดับ เปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ตลอดเวลา และท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของโลก จำเป็นที่จะต้องมีการตัดสินใจ นั่นคือจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการผสมผสานระหว่างเก่ากับใหม่และกับวัฒนธรรมต่างประเทศกับวัฒนธรรมไทยจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมโลกได้ แต่ก็ไม่สามารถละทิ้งความเป็นเอกลักษณ์ของไทยได้ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยนั้นจึงมีทั้งด้านบวกและด้านลบเช่นเดียวกันกับปัญหาที่ ต่างคนต่างมุมมองแต่จะอย่างไรให้มันอยู่บนความพอดี

2.3 ด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

สังคมไทยเป็นสังคมของพุทธศาสนา การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อเรื่องดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม และจารีต ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความถูกต้องเหมาะสมกับวิถีการดำรงชีวิตที่ดีงาม ที่ได้รับการสืบทอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน อันเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทั้งด้านวัตถุ แนวคิดจิตใจ ที่สำคัญวัฒนธรรมจะคงอยู่ได้เพราะการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง การแต่งกาย การพูดจาด้วยภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติจึงต้องถูกต้องและเหมาะสม

2.3.1 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

จากการสัมผัสภาวการณ์ทั้งหมดจึงต้องการให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อเรื่องดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม และจารีต ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี หลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องหรือข้อมูลซึ่งอาจชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจไปในทางเสื่อมเสียชื่อเสียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล

1) การแต่งกายของพิธีกร และผู้ร่วมรายการ ที่มีเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

ควรระมัดระวังเรื่องการแต่งกายของผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร ให้มีความเหมาะสม สุกภาพ เหมาะกับกาลเทศะ วัฒนธรรมและประเพณี ไม่ควรนำเสนอความทารุณโหดร้ายขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อน หวาดเสียว หรืออูจาด ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคมลดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น นำเสนอข้อมูลที่ส่งเสริมและสนับสนุน ความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2) การนำเสนอประเด็นทางเพศในรายการทางช่องโทรทัศน์ดาวเทียม

เมื่อถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อรายการเกี่ยวกับประเด็นทางเพศใน โทรทัศน์ดาวเทียมว่าส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของความเป็นประเทศที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติหรือไม่ ประเด็นทางเพศที่ถูกนำเสนอในโทรทัศน์ดาวเทียมอย่างไรจึงจะไม่ขัดต่อลักษณะของ ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี ส่วนใหญ่จึงเห็นสมควรให้มีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาในรายละเอียด ปลีกย่อย เช่น การแต่งกายของพิธีกร คำพูดที่ใช้ในรายการ ฯลฯ รวมทั้งระยะเวลาในการนำเสนอหรือ เผยแพร่ที่เหมาะสมนั้นควรจะเป็นช่วงเวลาใด ระยะเวลาที่นำเสนอได้ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของ สังคมการตอบปัญหาทางเพศต่างๆสมควรจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ตอบคำถาม เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ ว่าเป็นเรื่องที่ คนส่วนใหญ่มีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ และปัจจุบันการสอนเพศศึกษาที่เปิดกว้างมากขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับผิดชอบเรื่องการใช้ชีวิตคู่ ทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึกซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการใช้ชีวิตของคู่รัก ขณะเดียวกันบ่อยครั้งๆการสอนเรื่องเพศ โดยใช้สื่อต่างๆก็อาจเป็นเครื่องมือที่ให้คุณและโทษได้ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดูแลควบคุมในการ ถ่ายทอดและการรับผิดชอบเป็นสำคัญ

ทว่าสื่อทางเพศนอกห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้รับการควบคุมอย่างถูกต้อง หรือมีจิตสำนึกก็มีมากมายหลายช่องทางทั้งจากเว็บไซต์ใต้ดิน การเผยแพร่กระจายคลิปโป๊ หรือคลิปที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ เกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อทางเพศที่ไม่เหมาะสม การสื่อถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์เพื่อผลประโยชน์แอบแฝงโดยใช้กล้องเว็บแคมและอื่นๆ และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมคือเมื่อพูดเรื่องเพศคือเรื่องที่ผิดศีลธรรมไปหมดดังที่ ประดิษฐ์ โปซิ่ว อธิบายว่า

...เด็กจำนวนมากไม่รู้เรื่องเพศทั้งที่เขาควรจะได้รับรู้ หรือสมควรให้การศึกษาได้แล้วตั้งแต่สมัยประถม แต่เราเองก็ยังมองว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องน่าอาย ซึ่งบางครั้งเนื้อหาของรายการเป็นการให้ความรู้ด้วยซ้ำไป สำหรับการพูดคุยในรายการนั้นการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก อย่าใช้คำหยาบหรือหยาบคายเหล่านั้นเองเมื่อพูดถึงเรื่องเพศหรือปัญหาทางเพศโดยการหลีกเลี่ยงการใช้คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์สำหรับผู้รับชมซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำได้อยู่แล้ว หรือแม้แต่การพูดถึงสรีระต่างๆ หรือการเปิดเผยสรีระใน อิริยาบถ ที่สามารถนำเสนอได้โดยไม่ ต้องมีการเซ็นเซอร์สำหรับบางภาพที่ไม่ได้แสดงถึงความไม่เหมาะสมหรือไม่สมควร แต่สำหรับบางเนื้อหาที่แสดงถึงการมีเพศสัมพันธ์นั้นอาจจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการออกอากาศและเผยแพร่ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก...

ประดิษฐ์ โปซิ่ว, ผู้อำนวยการสำนักภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

5 ตุลาคม 2555

ส่วนใหญ่อยากให้มีการรู้เท่าทันสื่อทางเพศพร้อมกับการอบรม การสอนหรือการแลกเปลี่ยนเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ทางเพศ การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับวัยรุ่นจากคุณครูและคุณพ่อคุณแม่อย่างใกล้ชิดจะเป็นวัคซีนใจที่ช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้และแยกแยะเกี่ยวกับมุมมองความเข้าใจเรื่องเพศได้อย่างถูกต้องโดยไม่ต้องศึกษาเองอย่างลองผิดลองถูกและช่วยให้คุณพ่อคุณแม่ไม่ต้องกังวลเกินไปต่อเรื่องการติดสื่อทางเพศที่มากเกินไปและการปฏิบัติทางเพศที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้นหากคุณพ่อคุณแม่สามารถเปิดใจพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องสื่อทางเพศกับลูกวัยรุ่นด้วยการศึกษาหาข้อมูลข้อดี ข้อ เสียของสื่อทางเพศ ลองรับฟังและเป็นທີ່ปรึกษาที่ดีก็จะเป็นการป้องกันให้ลูกของคุณสามารถที่จะเลือกพิจารณารับสื่อเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ทำให้เกิด ผลกระทบที่เสื่อมเสียต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นตามมาและทำให้เกิดการตระหนักรู้รับผิดชอบในการดำเนินชีวิตการใช้

ชีวิตคู่ได้อย่างมีคุณภาพต่อไปซึ่งหน่วยงานรัฐจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้ต่อเรื่องนี้ด้วย ดังที่ สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...ด้วยสังคมการเลี้ยงลูกหลานแบบปล่อยปละเลย เลี้ยงลูกแบบลูกบงกชเกิดเกล้าซึ่งรัฐจะต้องมีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องเหล่านี้ด้วยถ้าคนไทยมีความรู้มากเพียงพอ ความรู้เท่าทันสื่อแล้วนั้น จะสามารถเลือกเสพสื่อได้อย่างเหมาะสมเพราะฉะนั้นเนื้อหาของสื่อไม่ว่าจะแค่ไหนยังไงคนก็สามารถเลือกเองได้เป็นสิทธิของแต่ละคน...

สมบัติ ชัยรัตน์, รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน 2555

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ยังมองภาพรวมการนำเสนอข่าวผ่านความคิดเรื่องเพศ ยังขาดมุมมองทางสังคม ได้แก่ ข่าวการล่วงละเมิดทางเพศ และข่าวความรุนแรงในครอบครัว เน้นนำเสนอสาเหตุในการกระทำความรุนแรงที่มาจากเหยื่อซึ่งเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังในการนำเสนอเป็นพิเศษดังที่ ธิติ พรหมโยธี อธิบายว่า

...ควรระมัดระวังเป็นพิเศษในการนำเสนอประเด็นทางเพศที่เกี่ยวกับเด็ก เช่น ความผิดปกติทางเพศและร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ ควรระมัดระวังการนำเสนอรายการเพื่อการศึกษเกี่ยวกับเรื่องเพศไม่ให้เป็นการชี้แนะ หรือชักจูงใจให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมไม่ควรเน้นให้เห็นภาพเปลือย ภาพที่ไม่เหมาะสม หรือควรมีการลดความคมชัดของภาพ ในรายการเพื่อการศึกษา สารคดีหรือกีฬา ที่ไม่สามารถ หลีกเลียงภาพดังกล่าวได้ เช่น สารคดีชนเผ่า การผสมพันธุ์ของสัตว์ ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องหรือข้อมูลซึ่งอาจชี้้นำให้เกิดความเข้าใจไปในทางเสื่อมเสียชื่อเสียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล...

ธิติ พรหมโยธี, กรรมการผู้จัดการ บ.ไทยเคเบิล แชนแนลส์ จำกัด

21 สิงหาคม 2555

3) การใช้ภาษาไทยในการนำเสนอเนื้อหาด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี

การใช้ภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่า ภาษาไทยเป็นทั้งวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และความภูมิใจของคนไทย แต่ปัจจุบันคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ใช้ภาษาไทยได้ไม่ดีพอ ไม่รู้ว่าพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีกี่รูป กี่เสียง และยังมีคนไทยอีกจำนวนมากที่ยังพูดภาษาไทยผิดบ้าง เขียนผิดบ้าง หรือบ้างก็จับใจความผิด ฟังผิด อ่านผิด บ้างก็พูดภาษาไทยคำภาษาอังกฤษคำ จนเกิดปัญหาการสื่อสารและเข้าใจความหมายของภาษาในทางที่ผิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุที่จะทำให้เสน่ห์ของภาษาไทยค่อย ๆ เลือนหายไป กลุ่มคนที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไทยใช้ภาษาไทยอย่างผิดเพี้ยนนั้นต่างมุ่งเป้าไปที่กลุ่มดาราวัยรุ่น นักแสดง นักร้อง นักการเมือง และสื่อมวลชน ที่มักใช้ภาษาอย่างไม่เหมาะสม มีการใช้คำแสลงจนภาษาไทยเข้าขั้นวิกฤติ นอกจากนี้ยังมองว่าพ่อแม่ผู้ปกครองก็ไม่ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้อ่านหนังสืออย่างอื่น นอกจากตำราเรียน อีกทั้งสถานศึกษาอีกจำนวนมากไม่ได้สนับสนุนให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมหรือโครงการดี ๆ ที่เน้นการอ่าน การเขียน การพูด หรือกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้คลุกคลีกับตัวหนังสือ ในขณะที่ห้องสมุดก็ไม่ค่อยจะมีกิจกรรมดึงดูดให้เด็กเข้าไปศึกษาหาความรู้ ดังที่สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...สำหรับการใช้ภาษาไทยไม่ถูกหลักนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างมาก ก็ให้เกิดการผิดเพี้ยนทางภาษา การรื้อฟื้นเรื่องโบราณประเพณีของกรมประชาสัมพันธ์อาจจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ลดการใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องได้โดยเฉพาะตัวผู้ดำเนินรายการเองจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่สื่อมักจะอ้างเสมอคืออิสรเสรีภาพ แต่ก็ไม่ควรจะลืมที่จะมีจริยธรรมจรรยาบรรณในการใช้ภาษาที่ถูกต้องด้วย ซึ่งสื่อจะต้องให้ความเคารพกับเรื่องเหล่านี้ด้วยเช่นกัน สมาคมสื่อเองก็ต้องมีมาตรการมาควบคุมเรื่องเหล่านี้ด้วย...

สมบัติ ชัยรัตน์, รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน 2555

ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ปัญหาการใช้ภาษาไทยได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหลายสิบปี และในยุคปัจจุบันนี้ปัญหายิ่งวิกฤติความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีปัจจัยหนุนนำที่สำคัญนั้นคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำไปอย่างรวดเร็ว เราจึงพบการใช้ภาษาไทยแบบผิด ๆ มากมายจนเกือบจะกลายเป็นความคุ้นชิน

โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ยิ่งน่าเป็นห่วงมากที่สุด เป็นกลุ่มที่นิยมใช้ภาษาที่มีวิวัฒนาการทางภาษาที่เฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นภาษาที่เกือบจะไม่มีไวยากรณ์ ไม่ว่าจะจากการรับส่งข้อความสั้น (SMS) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การสนทนาออนไลน์ (MSN) หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นในโลกอินเทอร์เน็ตผู้ดูแลระดับนโยบายทั้งหลายว่าทำอะไรที่จะสามารถกระตุ้นเตือน และปลูกจิตสำนึกของคนไทยทั้งชาติให้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย รวมถึงการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันทำนุบำรุงส่งเสริมและอนุรักษ์ภาษาไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และเป็นสมบัติวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติให้มีความถูกต้องงดงามคงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ดังที่ อารังศักดิ์ วงษ์สุวรรณชัย อธิบายว่า

...ด้านการใช้ภาษาไทยควรคำนึงถึงความถูกต้องของหลักการใช้ภาษาไทย ตามเกณฑ์มาตรฐาน ความถูกต้องแม่นยำตามเนื้อหาข้อมูล ตามขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงามของแต่ละท้องถิ่น เพื่อสื่อความหมายที่เข้าใจได้ชัดเจนและเหมาะสม และระมัดระวังการใช้ คำแสลง คำตามสมัยนิยม ต้องระมัดระวังไม่ใช้ถ้อยคำที่อาจสื่อความหมายทำให้เกิดความเข้าใจผิด คลาดเคลื่อน ถ้อยคำที่อาจตีความได้หลายนัย หรือคำศัพท์แสลงโดยไม่ได้อธิบายความหมายที่ถูกต้อง อันทำให้การสื่อสารข้อมูลไม่ชัดเจน ละเว้นการใช้ถ้อยคำและเนื้อหาที่หยาบคาย รวมทั้งคำที่มีความหมายสองแง่สองง่าม ข้อความที่สื่อเสียด ไม่สุภาพเปรียบเปรยอ้างอิงในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจ ผิด หรือการพาดพิงบุคคลอื่น...

อารังศักดิ์ วงษ์สุวรรณชัย, กรรมการผู้จัดการ บ.ดีดูดี จำกัด

31 สิงหาคม 2555

ไม่เฉพาะแค่เรื่องของการใช้ภาษาหรือ การแพร่ภาพและกระจายเสียงต้องตระหนักและใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ระมัดระวังถ้อยคำที่อาจสื่อความหมายที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อน หลายนัย ละเว้นการใช้ถ้อยคำและเนื้อหาที่หยาบคาย สื่อเสียด ระมัดระวังการนำเสนอพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย หรืออาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย และควรชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการกระทำผิดกฎหมายควรขึ้นคำเตือนในการนำเสนอเกี่ยวกับการพนัน ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย สถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำผิด และไม่ควรรู้หน้าหรือให้ข้อมูลในการกระทำดังกล่าว

2.4 ด้านสิทธิส่วนบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า สภาพการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยนั้นมีสูง เพราะเรามีความเข้าใจในเรื่องนี้ต่ำมาก ไม่ต้องไปดูถึงโทรศัพท์ดาวเทียม แม้แต่ในหนังสือพิมพ์กระแสหลักก็จะพบการละเมิดอยู่บ่อยครั้งทั้งกับเด็ก หรือ ผู้หญิง ทั้งคนชายขอบ ทั้งคนยากจน ด้วยฐานคิดด้านมนุษยชนที่น้อยมาก ซึ่งในสื่อกระแสหลักก็ทำไม่ว่าจะเป็นกับศพผู้เสียชีวิต ด้วยวัฒนธรรมการทำข่าวที่ละเมิดสิทธิ ภูมิทัศน์ของนักข่าวที่มีอยู่มากรวมทั้งการอยากเป็นข่าวของมูลนิธิ หรือ หน่วยงานต่างๆ ด้วยระเบียบวินัยในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่น้อยมาก แม้กระทั่งตำรวจเองก็ยังไม่รู้สิทธิมนุษยชนด้วยเช่นกัน

สื่อในปัจจุบันนั้นอาจใช้สิทธิเสรีภาพที่ตนมีอยู่ตามรัฐธรรมนูญนั้นมากจนเกินไปจนส่งผลกระทบต่อสังคมหรือปัจเจกบุคคลอื่นที่อาจตกเป็นข่าวที่สื่อนำเสนอ ซึ่งสื่อในปัจจุบันสื่อมวลชนแต่คิดว่าตนมีอิสระและสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายที่จะเสนอข่าว แต่สื่อบางคนหรือบางกลุ่มอาจลืมนึกไปว่าในกฎหมายที่ให้สิทธิเสรีภาพนั้นต่างก็มีข้อจำกัดทั้งสิ้น ซึ่งสื่อเหล่านั้นสามารถแสวงหาข่าว วิพากษ์วิจารณ์ข่าว ตีพิมพ์ หรือโฆษณาข่าวได้ แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือขอบเขตของกฎหมายด้วยซึ่งล้วนมาจากหลักความมั่นคงแห่งชาติ หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมไปถึงหลักสิทธิของบุคคลอื่นด้วย

2.4.1 การนิยามความหมายและกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลของสื่อมวลชนที่ไม่ชัดเจน

จากการสัมภาษณ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า สิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือ สิทธิส่วนบุคคล ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Privacy means หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ประกอบไปด้วยสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ในเรื่องดังกล่าวน่าจะจัดอยู่ในเรื่องของความเป็นอยู่ส่วนตัวซึ่งหมายความว่า สถานะที่บุคคลจะรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่างๆ และความมีสันโดษ ไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม

ทั้งนี้ขอบเขตที่บุคคลควรได้รับการคุ้มครองและการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลก็คือการดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระ มีการพัฒนาบุคลิกลักษณะตามที่ต้องการ สิทธิที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิถีทางที่อาจเป็นไปได้และเป็นความพอใจตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นซึ่งสิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือ

สิทธิส่วนบุคคล นี่เป็น สิทธิขั้นพื้นฐาน มีบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 35 ตามความในมาตรา 35 หมายถึง สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูล ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550)

ดังนั้นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หมายถึง การที่บุคคลใช้เสรีภาพของตนมากเกินไปหรือใช้สิทธิของตนเกินขอบเขต จนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น คือทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ได้รับความกระทบจากการกระทำนั้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยเจตนา จงใจ หรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 28 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้”

ดังนั้น หากมีการละเมิดเกิดขึ้นกับบุคคลใด กฎหมายได้คุ้มครองให้บุคคลผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากการละเมิด สามารถเรียกร้องเพื่อชดเชยความเสียหายนั้นได้ โดยการให้บุคคลที่ทำการละเมิดได้รับโทษ ซึ่งมีโทษทั้งปรับและจำคุก มีทั้งโทษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535”

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความเห็นต่อปัญหาเรื่องสิทธิส่วนบุคคลในสังคมไทยว่าปัญหานี้มีอยู่ในหลายมิติ ไม่ใช่แค่เรื่องการไม่มีกฎหมาย แต่ยังอยู่ในเรื่องการขาดความตระหนักรู้เรื่องสิทธิส่วนบุคคลกับการไม่รู้วิธีตอบกลับหรือแสวงหาทางเยียวยาในกรณีถูกละเมิดอีกด้วย

กสทช. ในฐานะองค์กรหนึ่งที่ต้องช่วยสร้างการรู้เท่าทันสื่อและเสริมศักยภาพเรื่องสิทธิการสื่อสารของประชาชนก็ควรต้องรับภาระตรงนี้ไปด้วย เพราะสิทธิส่วนบุคคลยังขาดเจ้าภาพอยู่มากในสังคมไทย ไม่เหมือนเสรีภาพในการแสดงออกที่มีการรณรงค์มายาวนานกว่าและเป็นที่เข้าใจกันในวงกว้างขวางกว่ามากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเป็นทางการจะลักษณะ

สำหรับกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลที่ชัดเจนที่สุด ก็คือ ส่วนที่ 3 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล และในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคลจะเห็นชัดเจนที่สุดในมาตรา 35 ที่ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ดังที่ รมิดา จริณทิพย์พิทักษ์ อธิบายว่า

...ด้วยหลักของสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน ที่ผู้ประกอบการควรจะนำไปปฏิบัติไว้ในกรอบจริยธรรมของผู้ประกอบการที่จะใช้กำกับดูแลตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนเป็นตัวกลางในการเป็นเวที แสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีคณะกรรมการการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ ตามมาตรา 39 ของ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ที่ระบุไว้ว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้...

รมิดา จริณทิพย์พิทักษ์, รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการแข่งขันและการกำกับดูแลตนเอง
5 กันยายน 2555

2.4.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านสิทธิส่วนบุคคล

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องของสิทธิส่วนบุคคลว่าเป็นปัญหาใหญ่มากขึ้น เนื่องจากปัญหาการตีความว่า แค่นั้น เพียงใดที่นักข่าวจะนำเสนอได้ในฐานะบุคคลสาธารณะ เพราะความเป็นบุคคลสาธารณะจะทำให้ความเป็นส่วนตัว (Privacy) น้อยลง แต่โดยหลักจริยธรรม บุคคลเหล่านี้ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองในการใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ดี

ดังนั้นนักข่าวต้องแยกให้ออกระหว่างขอบเขตสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน โดยนักข่าวต้องยึดถือหลักการรายงานข่าวด้วยความรับผิดชอบทางจริยธรรม คือ มีความยุติธรรมต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่นำเสนอในข่าวต้องมีความถูกต้องตามที่เห็นชัดเจน คือการเสนอข่าวบันเทิง ซึ่งผู้บริโภคข่าวสารมักเข้าใจว่า ข่าวบันเทิง คือข่าว เรื่องราวชีวิตครอบครัวของดารา ข่าวก๊ากๆ ใดๆ ซึ่งในความเป็นจริง นั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น นิยามของความเป็นข่าวบันเทิง ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องบทบาทการแสดง หรือการที่ดาราบางคน เป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความใส่ใจในการศึกษา

หรือมีจิตสาธารณะในการช่วยสังคม กลับปรากฏในพื้นที่ข่าวบันเทิงน้อยมากดังที่ สรายุทธ์ บุญเลิศกุล อธิบายว่า

...การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในส่วนของความเป็นส่วนตัวของบุคคลนั้น อาจมีทั้งด้านบวก และด้านลบ แต่ในบทบาทของสื่อมวลชน มีความจำเป็นที่สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม จะต้องนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคล โดยคัดกรอง และแบ่งแยกประเภทของบุคคลออกเป็นกลุ่ม เป็นระดับ เพื่อจัดวางตำแหน่งความเหมาะสมใน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่เป็นการละเมิดต่อความเป็นส่วนตัว หากแต่จะเป็นนำเสนอในมุมมองของความโปร่งใส การเป็นแบบอย่างที่ดีในทางสังคม...

สรายุทธ์ บุญเลิศกุล, นายกสภาสมาคมวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

12 กันยายน 2555

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นธรรมเนียมที่ผู้ผลิตรายการสื่อ จะต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นเสียแต่ความจำเป็นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของมหาชนส่วนใหญ่ ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามหลักการนี้ ในการเสาะแสวงหาข่าว หาข้อมูล หรือในการ สอบสวนสืบสวน ตามแนววิธีการรวบรวมหลักฐานเพื่อทำรายงานข่าว อันเป็นสิทธิของสื่อมวลชน ตามหลักการเสรีภาพในการแสดงออกและเป็นสิทธิในการรับรู้ของมหาชน แต่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล ทั้งให้ความเป็นธรรมเสมอหน้าต่อผู้ตกเป็นข่าวทุกคนการรายงานข่าวอาชญากรรม หรือพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสาธารณชน นักข่าว และทีมงานจะต้องรายงานข้อเท็จจริงพร้อมด้วยบริบท อันเป็นภาพกว้างของข่าวนั้นด้วย จะต้องไม่สร้างความตื่นตระหนกต่อประชาชนอย่างเกินกว่าเหตุ โดยสร้างความรู้สึก ว่าทุกคนจะกลายเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้นกันไปหมดไม่รายงานข่าวที่สอดใส่ข้อมูลหรือเนื้อหาที่จะช่วยให้มีการประกอบอาชญากรรม ต้องระมัดระวังไม่ให้ล่อไปในทางเข้าไปแทรกแซงการไต่สวน และ กระบวนการยุติธรรม

กรณีของดาราในลักษณะภาพ paparazzi อาจจะมีแตกต่างอยู่บ้างในความเป็นบุคคลสาธารณะ แต่จะสามารถบุคคลเหล่านี้ได้ก็ต่อเมื่อสิ่งที่พวกเขากระทำนั้นกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งนักข่าวบ้านเราไม่ค่อยเข้าใจกับคำว่า บุคคลสาธารณะ พื้นที่สาธารณะ และ ประโยชน์สาธารณะ ซึ่งรายการข่าวบันเทิงหลายช่องมักทำข่าวพวกนี้ สมาคมนักข่าวบันเทิงก็ไม่ได้จัดการกับปัญหานี้ มีเวทีแลกเปลี่ยนปัญหานี้ค่อนข้างมากโดยเฉพาะการใช้คำในการพาดหัวข่าว การใช้ภาพประกอบ การเปิดเผยแหล่งข่าว การเปิดเผยข้อมูลผู้ตกเป็นข่าว ซึ่งต้องอาศัยแนวปฏิบัติ รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจกับทุกภาค

ส่วนไม่ว่าจะเป็น หมอ ตำรวจ ประชาชน ให้รับรู้ถึงสิทธิมนุษยชนในกรณีต่างๆ ให้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกันว่า สามารถทำอะไรได้บ้าง หรือทำอะไรไม่ได้บ้าง ซึ่งไม่ต้องไปคาดหวังกับโทรทัศน์ดาวเทียมเพราะสื่อกระแสหลัก ยังมีการละเมิด

จากการสัมภาษณ์ทั้งสามกลไกได้ให้แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาไม่ให้ไปกระทบ ต่อสิทธิส่วนบุคคลในภาพกว้างๆว่า สื่อมวลชนนั้นจะต้องดำเนินการไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพในการ แพร่ภาพและกระจายเสียงที่จะต้องตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลที่สมควรได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายอย่าง เท่าเทียมการนำเสนอเนื้อหาจะต้องให้ความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหาที่อาจกระทบต่อความรู้สึกหรืออาจจะละเมิดความเป็นส่วนตัวต้อง ได้รับอนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ได้แสดง ข้อเท็จจริง ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว การสื่อสาร ระหว่างบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เห็นคุณค่าและความสำคัญในความ แตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยามแบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความ แตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของ บุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

2.5 ด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง

ภารกิจของสื่อมวลชนคือการมุ่งสะท้อนภาพความเป็นจริงรอบตัว รอบโลก ซึ่งบางครั้งสิ่ง ที่เกิดขึ้นจริงๆในโลกไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือเป็นฝีมือมนุษย์ เป็นเรื่องที่ไม่น่าดูไม่น่าฟัง ดังนั้นในการสะท้อนภาพความเป็นจริงดังกล่าว ผู้ผลิตรายการหรือช่างภาพจะต้องชั่งน้ำหนักระหว่าง สิทธิใน การแสดงออก สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร และหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะต้องปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่า ต้องตระหนัก ถึงความอ่อนไหวของผู้ชมผู้ฟังบางกลุ่ม โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน ต้องระมัดระวัง การนำเสนอเนื้อหาภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนไปในทางที่ผิดด้วย

2.5.1 การกิจกับจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง ของสื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อการรายงานข่าวโดยเฉพาะในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ถึงแม้บางเหตุการณ์จะมีคุณค่าข่าวที่ควรนำเสนอ แต่ข่าวก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ด้วยสไตล์การเขียน การเขียนเนื้อข่าวและความน่า การให้หัวข้อหรือการใช้ภาพประกอบที่อาจสร้างความเจ็บปวดซ้ำๆให้แก่ผู้เคราะห์ร้ายที่เป็นข่าวได้

หลายครั้งที่สื่อมวลชนถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีเสียงเรียกร้องให้ใช้จิตสำนึกซึ่งนำหน้าระหว่างสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผลกระทบต่อที่เกิดขึ้นกับบุคคล นักข่าวจึงต้องใช้วิจารณญาณในการคัดเลือก และรายงานข่าวด้วย ดังที่ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง ได้อธิบายว่า

...ภาษาพูดหัวข่าวอาชญากรรม เป็นภาษาที่แฝงความรุนแรง ทั้งในด้านการเลือก ใช้คำและความหมายของคำ และโดยมาก ภาษาหนังสือพิมพ์เป็นภาษา ที่ยังไม่ได้ กลั่นกรอง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน ที่มีข้อจำกัด ในเรื่องของเวลา ภาษาหนังสือพิมพ์ จึงไม่ใช่ภาษาที่สวยงามหรือสละสลวย แต่เป็นภาษาที่เร้าความสนใจเป็น ส่วนใหญ่ การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆจึงต้องรับข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ...

ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง, อาจารย์ประจำสถาบันวิชาการนโยบายสาธารณะกับธุรกิจและการกำกับดูแล

8 ตุลาคม 2555

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นว่า สิ่งที่ควรส่งเสริมสนับสนุนคือเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัวต้องให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน ในฐานะเป็นกลุ่มผู้ชมผู้ฟังกลุ่มใหญ่ และต้องถือเป็นภารกิจหลักที่จะต้องจัดทำรายการที่มีเนื้อหาสาระทำหายความคิดของเด็กและเยาวชน รายการที่มีลักษณะให้การศึกษาที่กระตุ้นการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน รายการที่ป้อนข้อมูลข่าวสารให้เด็กและเยาวชนเพื่อให้เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

นอกจากนี้ต้องเปิดช่องทางให้เด็กและเยาวชนมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับทางสถานีในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรายการในฐานะผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ร่วมตอบปัญหา ในฐานะผู้ร่วมผลิตรายการ เช่น หัดเป็นนักแสดง หัดเป็นนักจัดรายการ รวมไปถึงการสื่อสารโต้ตอบทางออนไลน์ซึ่งทางสถานีได้จัดหน้าไว้เพื่อการศึกษา เพื่อการทบทวนบทเนื้อหาวิชาต่างๆ ในทุกระดับ และ รูปแบบการศึกษา คือ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และ การศึกษาตามอัธยาศัยในการดำเนินชีวิต โดยสถานีต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา และการสนับสนุนการศึกษาในระบบ และ นอกโรงเรียน

2.5.2 กรณีที่มักจะพบว่าสื่อมีการละเมิดสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง

จากการสัมภาษณ์พบว่า มีหลายกรณีที่สื่อใช้สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวของตนจนไปกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งก็มีหลายกรณีที่ผู้ถูกละเมิดในสิทธิเสรีภาพจากการกระทำของสื่อไม่ได้ฟ้องเป็นคดีความ แต่ก็มีอีกหลายคนที่ไม่ได้ฟ้องเพราะไม่มีใครอยากจะมีเรื่องกับสื่อ เพราะเวลาสื่อพูดอะไรไปนั้นประชาชนทั่วประเทศรับรู้ ในทางกลับกันถ้าผู้ที่ถูกสื่อละเมิดจะพูดอะไรบ้าง ประชาชนคนอื่นคงไม่ได้ยินอย่างทั่วถึง เพราะประชาชนจะรับรู้หรือได้ยินเฉพาะสิ่งที่สื่อนำเสนอเท่านั้น ดังที่ได้กล่าวไปตอนต้นว่าสื่อนั้นมีบทบาทและส่วนสำคัญมากในสังคม แม้จะมีการตรวจกฎหมายออกมา แต่สื่อมวลชนก็ยังนำเสนอภาพและข่าวละเมิดเด็กและเยาวชนอยู่ตลอดเวลา โดยที่ยังไม่มีสื่อมวลชนรายใดถูกดำเนินคดี เพราะอาจด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น และดูเหมือนว่าสื่อมวลชนส่วนหนึ่งมิได้ใส่ใจต่อข้อบังคับดังกล่าว จึงมีการนำเสนอข่าวและภาพละเมิดต่อสิทธิของเด็ก เยาวชนและสตรีอยู่เรื่อยๆ

โดยเฉพาะกรณีผู้ที่ตกเป็นข่าวนั้นจะต้องระมัดระวังการแพร่ภาพซึ่งนอกเหนือจากหลักการทั่วไป การนำเสนอข้อมูล การใช้ภาษาหรือภาพที่เป็นการซ้ำเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจจะไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการให้เกียรติและรักษาคำดีศรีของบุคคลที่ตกเป็นข่าวในทุกกรณี

เปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร ได้ชี้แจงแก้ไข รวมทั้งไม่ตัดสินว่าผู้ใดกระทำผิดโดยที่ยังไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ระมัดระวังและรักษาข้อมูลโดยไม่นำเสนอเนื้อหา

หรือภาพที่มีลักษณะซึ่งนำถึงการปกปิดตัวตนของบุคคลที่ถูกละเมิด หรือผู้ต้องสงสัยไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ดังที่ เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ อธิบายว่า

...การล่วงละเมิดทางเพศที่ต้องการเรียกร้องความยุติธรรมแต่ต้องตกเป็น ขาวนั้นยังเป็นการ ซ้ำเติม ผู้หญิงจึงเลือกที่จะเก็บเรื่องไว้ ผู้กระทำความผิดจึงไม่ได้รับการลงโทษ สื่อน่าจะทำความเข้าใจในการเสนอข่าวด้วยเพราะจะกลายเป็นว่านอกจะถูกละเมิดไป ครั้งหนึ่งแล้วกลับต้องถูกละเมิด ซ้ำเมื่อมีการเสนอข่าว มันเป็นการกระทำเหมือนน้ำซึ่งกระทบทั้งตัวเอง และญาติ ที่ทำงานอยากให้อ สื่อมวลชนได้รับรู้ผลกระทบตรงนี้ด้วย การมีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ก็ น่าจะเป็นอีกเสียงที่ช่วยต่อสู้เรื่องนี้ ที่จะพูดคุยกับสื่อและสะท้อนต่อสาธารณะ ว่าเมื่อมีการนำเสนอ ข่าวโดยไม่ได้ สนใจผลกระทบ ต่อบุคคลอย่างไร การที่เด็กหรือผู้หญิงถูกละเมิดแล้วออกมา ร้องความยุติธรรมสื่ออาจจะทำเพื่อเตือนสังคมว่าในสถานที่นั้นมีเหตุอาชญากรรมให้ระวัง ไม่ควร จะสนใจรายละเอียดของ เหตุการณ์แล้วนำไปขยายความต่อ จะเป็นการขยายบาดแผลของผู้เสียหายมากกว่า...

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

13 กันยายน 2555

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลเรื่องราวที่เกี่ยวกับ บุคคลข้างต้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลและผู้ที่เกี่ยวข้องและต้องนำเสนอด้วยความระมัดระวัง การ ให้ความรู้ให้ความเข้าใจให้รู้ถึงสิทธิทางกฎหมายแก่ประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งเพื่อจะคุ้มครองสิทธิของ บุคคลเหล่านั้น ให้หยุดพฤติกรรมทำงานเอาหน้าของบางมูลนิธิ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มักจัดให้มีการแถลง ข่าวต่อสื่อมวลชนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังที่ ฑาม เชื้อสถาปนศิริ อธิบายว่า

...มีหลายคดีที่ใช้วิธีแถลงข่าวโดยใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือทำร้าย และให้ประชาชน พิพากษาไม่ต้องรอพิสูจน์ความจริงจากการแถลงข่าวที่แต่งแต่มีจตุตถ์ต้นตั้น เที้ยตกเป็น เที้ยอ ทุกคนตกเป็นเหยื่อเช่นคดีที่ผู้บริหารโรงเรียนชมชื่นลูกศิษย์ที่เป็นเด็กจนท้องสังคม พิพากษาครอบครัวผู้ถูกกล่าวหาว่าชั่วเลว แต่สุดท้ายเมื่อเด็กเกิดมาตรวจดีเอ็นเอกลายเป็นพ่อเด็ก ชมชื่น มูลนิธิไม่เคยตรวจสอบก่อนแถลงข่าวอะไรที่ต้นตั้นแถลงก่อนเลย และเมื่อคดีถึงที่สุดไม่เคย เห็นมูลนิธิออกมาแถลงขอโทษเลย และมีอีกหลายคดีลองศึกษาดูว่าคดีถึงศาลแล้วเป็นอย่างที่มูลนิธิ

แถลงหรือไม่ สิ่งที่มีมูลนิตินี้ก็คือแม่พระในสายตาคอนทัวไป ได้ผลประโยชน์ทางการเมือง ได้เงิน ช่วยเหลือมูลนิตินี้...

ชาม เชื้อสถาปนศิริ, นักวิจัยชำนาญการ สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ

12 กันยายน 2555

2.6 ด้านสื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ว่าจะป็นสื่อรัฐ สื่อเอกชน ดาวเทียม หรือเคเบิล ก็ต้องทำหน้าที่การเป็นสื่อ รวมทั้งบทบาทในการเป็นเวที โต้แย้งสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานหรือสื่อที่เหมาะสมต่อการเป็นเวทีเพื่อการโต้แย้งสาธารณะนั้นจะต้องเป็นหน่วยงานที่ปลอดจากการเมือง เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รายงานข่าว พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง อย่างสมดุล ให้พื้นที่แก่กลุ่มความคิด ความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่าง เสนอข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และ ติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และเปิดโอกาสให้พรรคฝ่ายค้านไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีโอกาสแสดงทัศนะ ในวาระ และ สัดส่วนที่สมน้ำสมเนื้อด้วย แต่เราก็ต้องเข้าใจธรรมชาติของสื่อด้วยเช่นกัน

2.6.1 ธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมกับภารกิจด้านสื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ต่อประเด็นการโต้แย้งสาธารณะนั้นส่วนใหญ่ให้มุมมองหนึ่งที่สำคัญในการทำความเข้าใจต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ คือประเด็นว่าใครเป็นเจ้าของ เพราะจะทำให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงเป้าหมายและบทบาทภารกิจของสื่อเหล่านั้นได้ง่ายขึ้นสื่อพาณิชย์นั้นมีภาคธุรกิจเป็นเจ้าของ จึงมีเป้าหมายการให้บริการสื่อสารเพื่อกำไรสูงสุดให้แก่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นบริษัท ซึ่งเป็นเรื่องปกติในระบบทุนนิยมเสรีของทุกประเทศทั่วโลก ส่วนสื่อรัฐก็มีรัฐบาลหรือส่วนราชการเป็นเจ้าของ ภารกิจจึงมุ่งรับใช้หน่วยราชการ และรัฐบาลเป็นสำคัญ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานราชการในแต่ละยุคสมัยที่จะกำหนดว่าจะให้มีบทบาทและน้ำหนักความเร่งด่วนในเรื่องอะไร สำหรับสื่อสาธารณะนั้นสังคมส่วนรวมเป็นเจ้าของ กล่าวคือสังคมส่วนรวมได้แสดงเจตน์จำนงผ่านกระบวนการออกกฎหมายของรัฐสภาว่าให้จัดตั้งสื่อสาธารณะขึ้นโดยระบุดิจิทัลประสงค์ เป้าหมายและกำหนดที่มาของงบประมาณรายได้ไว้อย่างชัดเจน สื่อสาธารณะจึงไม่ใช่เพียงแค่อำนาจสื่อเพื่อสังคมเท่านั้น หากเป็นสื่อของสังคมอีกด้วย ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของ

สังคมหรือประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในฐานะผู้เป็นเจ้าของ จึงเป็นหัวใจของสื่อสาธารณะ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากสื่อประเภทอื่น

เมื่อมองในมุมของการทำหน้าที่ของสื่อแล้วนั้น จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสื่อรัฐ สื่อเอกชน ดาวเทียม หรือเคเบิล ก็ต้องทำหน้าที่การเป็นสื่อ รวมทั้งบทบาทในการเป็นเวทีโต้แย้งสาธารณะด้วยซึ่งส่วนใหญ่มองว่า หน่วยงานหรือสื่อที่เหมาะสมต่อการเป็นเวทีเพื่อการโต้แย้งสาธารณะนั้นจะต้องเป็นหน่วยงานที่ปลอดจากการเมือง เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รายงานข่าว พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง อย่างสมดุล ให้พื้นที่แก่กลุ่มความคิด ความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่าง เสนอข่าวสารเพื่อให้ประชาชนรับรู้ และ ติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และเปิดโอกาสให้พรรคฝ่ายค้านไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีโอกาสแสดงทัศนะ ในวาระ และ สัดส่วนที่สมน้ำสมเนื้อ แต่ในความเป็นจริงส่วนหนึ่งจะเห็นว่าการโอกาสของแต่ละฝ่ายมักจะไม่เสมอภาคกัน ดังที่ ชาม เชื้อสถาปนศิริ อธิบายว่า

...ที่ไม่เลือกที่จะพูดสองด้านก็เพราะเรื่องของผลประโยชน์ การมีสปอนเซอร์ ในการสนับสนุน ซึ่งช่องโทรทัศน์ดาวเทียมได้ทุนจากบริษัทเอกชนค่อนข้างเยอะเพราะฉะนั้นข้อมูลด้านเดียวจึงมีเยอะในช่องโทรทัศน์ดาวเทียม ซึ่งสามารถพูดได้อย่างชัดเจนด้วยการ จ่ายเงินสนับสนุน รายการจึงออกมาในลักษณะที่ไม่ใช่รายการสนทนา แต่จะเป็นรายการในลักษณะ brand content หรือ brand image หรือรายการสำหรับการสร้างภาพลักษณ์ หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากสำหรับสำหรับรายการที่จะมีเฉพาะหรือเพื่อรายการโต้แย้งสาธารณะ สะท้อนให้เห็นความไม่สมดุลของสื่อไทยเป็นยุคสุดท้าย...

ชาม เชื้อสถาปนศิริ, นักวิจัยชำนาญการ สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ

12 กันยายน 2555

2.6.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านสื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จึงเห็นว่าโทรทัศน์ดาวเทียมหรือสื่อหลักหรือสื่ออื่นๆกับการโต้แย้งสาธารณะควรระมัดระวังไม่ให้เกิดความแตกตื่นตระหนกเกินกว่าเหตุในการแจ้งข่าวหรือเตือนภัย ระมัดระวังการนำเสนอภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงอันตราย ควรมีคำเตือนถึงอันตรายจากการลอกเลียนแบบควรกลั่นกรองข้อความในรายการโดยเฉพาะ SMS หรือ MMS ที่เปิดให้มีการสนทนา

โต้ตอบผ่านทางรายการโดยยึดหลักการตามมาตรฐานจริยธรรม และไม่ควรเป็นการโฆษณาสินค้าและบริการใดๆที่ไม่เป็นเรื่องส่วนตัวหรือระบุได้ถึงตัวบุคคลและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

ต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลอย่างยั้งยวด ต้องนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง ไม่โน้มเอียง หรืออาจสร้างความเข้าใจผิดหรือคาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงการนำเสนอข้อมูล ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทุกภูมิภาคแสดงข้อคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และด้วยเหตุผลของแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจของโทรทัศน์ดาวเทียมเป็นปัจจัยหนึ่งนอกเหนือจากนโยบายของสถานีทำให้มีรายการเพื่อสาธารณะมีอยู่น้อย

ภาระหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในฐานะเป็นสื่อมวลชนคุณภาพ สื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะต้องเสนอรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน อย่างครอบคลุมรอบด้าน โดยไม่เข้าข้างฝ่ายใด ทั้งภายในและต่างประเทศทั่วโลก เพื่อเกื้อหนุนการอภิปรายโต้เถียงโดยรู้เท่าทันความจริง และต้องยุติธรรมเสมอหน้ากัน นอกจากนี้สื่อเพื่อสาธารณะต้องพยายามอย่างเต็มที่ในการอธิบายประเด็นข่าวที่อื้อฉาว ซับซ้อน อย่างเที่ยงตรงต่อข้อเท็จจริง ไม่เลือกฝ่าย ไม่เกื้อกูลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทั้งในการรายงานข่าวหรือการจัดทำรายการ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ

นอกจากนี้ นักข่าวและทีมงานต้องไม่แสดง หรือ สอดแทรกความคิดเห็นของตนเองในการรายงานข่าวหรือรายงานเหตุการณ์ปัจจุบันหรือในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะไม่ว่าจะเป็นสื่อเพื่อสาธารณะหรือจะเป็นสื่อเอกชนก็จะต้องมีหลักปฏิบัติด้วยหลักแห่งความไม่ลำเอียง ดังที่อดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งชนกิจ อธิบายว่า

...สำหรับช่องเนชั่นเราเปิดโอกาสและมีช่องทางในการร้องเรียน ระวังภัย ช่วย ติดตามความคืบหน้าของปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นนโยบายของแต่ละช่อง ซึ่งผมมองว่าผู้บริโภคไม่ควรเรียกร้องจากสื่อมากจนเกินไปเพราะมันมีช่องทางของการเป็นสื่อสาธารณะอยู่แล้ว เช่น Thai PBS เขาสามารถทำได้ อยู่แล้วเพราะเขาได้เงินสนับสนุน จากเหล่า บุหรี่ ปิละ สองพันกว่าล้าน ลองเอาเงินนั้นมาให้โทรทัศน์ดาวเทียมดูสิผมว่าเราก็สามารถทำได้ดีกว่า มากกว่า Thai PBS ด้วยซ้ำ...

อดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งชนกิจ, กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการ บ.เนชั่นบรอดแคสต์ติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด

9 ตุลาคม 2555

2.7 ด้านการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลางและเหมาะสม

การนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วนเป็นกลางและเหมาะสม เป็นเรื่องอธิบายได้ยากกว่าจะต้องแค่นั้น เพียงใด อย่างไร ถึงจะเรียกว่าครบถ้วนเป็นกลางหรือเหมาะสม หากผู้ชมสื่อมีอคติต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นของสื่อมวลชน ความเชื่อถือศรัทธาต่อสถาบันสื่อมวลชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้คำตอบต่อการนำเสนอข้อมูลเรื่องนี้ได้ เพราะในบางทศนะได้บอกไว้ว่า ความเป็นกลางนั้นมันไม่ได้มีอยู่จริงบนโลก สำหรับคำว่าเหมาะสมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงได้ กฎหมายเปลี่ยนแปลงได้ ทุกอย่าง เปลี่ยนแปลงได้ แต่ความเหมาะสมเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ด้วยบริบทของตัวเอง ซึ่งความเหมาะสมนั้นจะต้องมีอยู่ทุกยุค ทุกสมัย และทุกกาลเวลา ซึ่งต่างกัน ต่างสถานที่ ความเหมาะสมก็จะแตกต่างกัน

2.7.1 ความศรัทธาและความเชื่อถือต่อสถาบันสื่อมวลชนของประชาชนทำให้ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอออกไปนั้นมีความน่าเชื่อถือ

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ชมผู้ฟังจะให้ความเชื่อถือศรัทธาต่อสถาบันสื่อมวลชนก็ต่อเมื่อสถาบันนั้นผ่านการพิสูจน์แล้วว่ายึดหลักการสำคัญประการแรกสุด คือ ความถูกต้อง เทียงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม รายงานหรือรายการที่ออกอากาศ ต้องมาจากแหล่งข่าวที่รู้เห็นเหตุการณ์จริงและอยู่ในฐานะที่พุดถึงเรื่องราวนั้นได้อย่างมีน้ำหนักโดยมีหลักฐานสนับสนุนจริง การรายงานหรือนำเสนอต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา อะไรที่ไม่รู้ก็ต้องบอกว่าไม่รู้ ต้องหลีกเลี่ยงการคาดเดา การเร่รืบชิงตัดหน้าในการเสนอข่าวโดยปราศจากการตรวจสอบ มักจะสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงในเวลาต่อมา เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏออกมาภายหลัง อันเป็นการบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือ

ความเชื่อถือ ไว้วางใจได้สื่อจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจได้จากสังคม ซึ่งเป็นผลมาการทำงานด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ และ ความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานข่าวและนำเสนอรายการ อย่างคำนึงถึงหลัก ความถูกต้อง เทียงตรง ตามข้อเท็จจริง ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่ฝักใฝ่ถือข้าง หรือ ลำเอียง ปราศจาก อคติ เนื้อหารายการที่นำเสนอ ต้องมีทั้งความกว้าง หรือ รอบด้าน และ ความลุ่มลึก ไม่รายงาน หรือ นำเสนอรายการ อย่างตื้น ๆ หรือ ง่าย ๆ หรือ รวบรัด เกินไป ต้องให้ผู้ชมผู้ฟัง ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร อย่างเพียงพอกับความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน รายการต้องสะท้อนสภาพจริงของสังคม รักษา ความสมดุลที่เหมาะสมในการตอบสนอง ความต้องการรับรู้ เรื่องราว ประเด็น ระดับชาติ ภูมิภาค และ

ท้องถิ่น ต้องมีการกำหนดกติกา หรือ วิธีการ ให้ผู้ชม ผู้ฟัง มีโอกาสให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่อรายการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และต้องมีการรวบรวม เสียงสะท้อนของผู้ชม ผู้ฟัง (Feedback) และนำมาพิจารณาปรับปรุงการทำงาน การผลิต และ ออกอากาศรายการ ด้วย

ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนเห็นว่ามันไม่แตกต่างไปจากช่องฟรีทีวีเลย มันขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของคน ถ้าคนไม่เชื่อถือคนก็ไม่ดู โฆษณาที่ไม่มีมาสับสนุน ซึ่งโฆษณาอาจจะมีอิทธิพลต่อข่าวในบางครั้ง อาจจะมีปกปิดหรือเข้าข้างจนเกินไป แต่ในที่สุดแล้วภาคประชาชนก็มีวิจรรณญาณที่รับรู้ได้ว่าข่าวสารที่นำเสนอเนั้นมีอคติหรือไม่ ความเป็นกลางไม่เป็นกลางเนั้นมันขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการว่ามีนโยบายอย่างไร การเป็นกลางคือความไม่อคติ ไม่ลำเอียง ให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย มันไม่ใช่เรื่องของคำว่า middle แต่คือการให้ความเป็นธรรม สื่อมันก็คือธุรกิจ สำหรับช่องของพรรคการเมืองเนั้นเขาไม่ถือว่าเป็นสื่อมวลชนแต่เป็น news setter ของพรรคการเมืองเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการสื่อสารของพรรคการเมืองเท่านั้น หรือที่เรียกว่าช่องพรรคการเมืองเหล่านั้นเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งในบางครั้งเราจะต้องแยกให้ออกว่าอะไรคือสื่อมวลชน อะไรคือสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งในบางครั้ง กสทช.ก็สับสน ที่นักการเมืองเป็นเจ้าของสื่อไม่ได้แต่เราหนีปัญหาหนีไม่ได้

2.7.2 จริยธรรมในการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลางและเหมาะสม

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้เสนอแนะแนวทางที่จะสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นจากการยึดถือข้อเท็จจริงเป็นหลัก การนำเสนอจะต้องเป็นกลาง หลากหลาย และเหมาะสมได้ด้วยการ ละเว้นข้อมูลที่เกินความเป็นจริง บิดเบือน คาดเคา รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นส่วนตนที่มีการพาดพิงบุคคลอื่น หลีกเลียงการนำเสนอด้วยความลำเอียงหรือมีอคติโดยเฉพาะการนำเสนอข่าวหรือรายงานที่เกี่ยวกับการเมือง และนโยบายสาธารณะ ไม่สร้างความเข้าใจผิด ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในการแสดงข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง เพื่อชี้แจงรายละเอียดเหตุผล แยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา วิธีการ หรือรูปแบบการนำเสนอต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มีการตรวจสอบตรวจทานเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ ตรงไปตรงมาและซื่อตรงกับแหล่งข่าว ผู้ตกเป็นข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการการเสนอข่าว รายการ รายงานประเด็นที่เป็นภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อการะบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการเลียนแบบ หรือก่อความไม่สงบ

องค์การจะต้องมีจริยธรรมเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะผู้ผลิตสื่อ ซึ่งหลักการจริยธรรมนั้น อาจวางไว้เป็นหัวข้อใหญ่ๆ เช่น หลักผลประโยชน์สาธารณะ หลักความเป็นอิสระ หลักสิทธิมนุษยชน หลักความสุจริต หลักความโปร่งใส หลักการยอมรับการตรวจสอบ หลักคุณธรรมของผู้นำ หลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ก็อาจต้องมีหลักจริยธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้วย จริยธรรมของผู้บริหาร โดยเฉพาะจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งการเสนอข่าวหรือข้อมูลต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องเที่ยงตรง โดยการเลือกแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา วิธีการ หรือรูปแบบการนำเสนอต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มีการตรวจสอบตรวจทานเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ โดยเฉพาะการรายงานข่าวหรือเหตุการณ์นั้นจะ ต้องรายงานตามความเป็นจริงไม่แทรกความคิดเห็น ไม่บิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่สร้างความเข้าใจผิด หรือไม่ทำให้เกิดการตื่นกลัวเกินเหตุ การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ที่ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล ต้องเปิดเผยตรงไปตรงมาและชื่อตรงต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการ การเสนอข่าวสารหรือรายงานเกี่ยวกับการเมืองนโยบายสาธารณะ ต้องกระทำด้วยความซื่อตรงต่อข้อเท็จจริง ไม่โอ้อวด ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอรายการ ต้องไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรายการ และต้องระมัดระวังในการทำหน้าที่มิให้ถูกใช้หรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจจากภาคประชาชนได้แนะนำให้ว่าการเสนอข่าวหรือการรายงาน ประเด็นอาชญากรรม หรือภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกอย่างเกินเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อการบูรณาการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมการเลียนแบบ หรือการก่อความไม่สงบ แต่ก็มีข้อคิดเห็นที่ต่างออกไปสำหรับการให้ความหมายของคำว่า เป็นกลางของนิพนธ์ นาคสมภพ ที่อธิบายว่า

...ความเป็นกลางนั้นมันไม่ได้มีอยู่จริงบนโลก สำหรับคำว่าเหมาะสมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงได้ กฎหมาย เปลี่ยนแปลงได้ ทุก อย่างเปลี่ยนแปลงได้ แต่ความเหมาะสมเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ด้วยบริบทของตัวเอง ซึ่งความเหมาะสมนั้นจะต้องมีอยู่ทุกยุคทุกสมัย และทุกกาลเวลา ซึ่งต่างถิ่น ต่างสถานที่ ความเหมาะสมก็จะแตกต่างกัน..

นิพนธ์ นาคสมภพ, นายกสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

7 กันยายน 2555

2.8 ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

เมื่อเนื้อหาที่ล่อน่าเสนอออกไปนั้นไม่ได้ดำเนินการในเชิงสร้างสรรค์ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และไม่เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงศีลธรรมอันดี และระเบียบของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือเสียงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ขาดความตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมบนหลักของการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่นำเสนอข้อมูลที่ทำให้ประชาชน สร้างความไม่มั่นใจหรือเคลือบแคลงสงสัย ทำให้เกิดความสำคัญผิดหรือเข้าใจไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดอันตราย

จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านกฎหมายเป็นหลัก แต่ความรับผิดชอบทางกฎหมายจะไม่เกิดขึ้นเลยหากสื่อมวลชนมีจริยธรรมและมีหลักประกันแก่ประชาชนต่อเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8.1 สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อในรายการโทรทัศน์ที่จะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิ

ผู้บริโภค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความต้องการให้ภาครัฐสร้างความชัดเจนถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในสื่อรายการโทรทัศน์ ที่จะนำไปสู่การได้รับความคุ้มครองว่ามีอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อโทรทัศน์นั้นว่ามีสิทธิด้านใดบ้าง เช่น สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริงโดยไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภคโดยเป็นไปตามบทบัญญัติ

ในกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติรองรับถึงสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายรวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคหรือไม่ สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก ดังที่สรายฤทธิ์ บุญเลิศกุล อธิบายว่า

...โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ที่เด็กจะต้องได้รับสิทธิในการ เข้าถึงสื่อหรือวัสดุที่เป็นประโยชน์ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กสิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม รวมทั้ง การคุ้มครอง เด็กให้เข้าถึงสื่อที่เหมาะสมกับช่วง

วัยโดยมีมาตรการด้านเวลาและสถานที่กำกับด้วย สิทธิในการได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค...

สรายุทธ์ บุญเลิศกุล, นายกสภาสมาคมองค์กรวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

12 กันยายน พ.ศ. 2555

นอกจากนี้องค์กรภาครัฐผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้แสดงความคิดเห็นว่าจะต้องมีหน่วยงานเข้ามามีบทบาทและรับผิดชอบจัดทำกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ จิระชัย มูลทองโร่ย (2556) ได้เสนอแนวทางในการจัดทำกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ ด้วยกลไกหลัก 4 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 กลไกทางสังคม เป็นการสร้างกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยคำนึงการให้ความรู้ด้านสิทธิของผู้บริโภคสื่อกับประชาชน เพื่อทำให้เกิดการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตั้งแต่ การติดตามเฝ้าระวัง การสะท้อนความคิดเห็น รวมไปถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายด้านการบริหารจัดการสื่อร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรหลัก

ด้านที่ 2 กลไกทางกฎหมาย เป็นการสร้างประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ โดยอาศัยกลไกทางสังคมเป็นหน่วยติดตามและให้ข้อมูล โดยมีระบบการทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ทั้ง กสทช. และ สคบ. รวมถึง ปคบ. หากในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏอยู่ในการใช้บังคับก็จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนากฎหมายใหม่ขึ้น โดยอาศัยกลไกในส่วนที่ 3

ด้านที่ 3 กลไกความรู้ เป็นการสร้างและพัฒนางานองค์ความรู้ในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ รวมไปถึง การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่การจัดทำหลักสูตรในการอบรม และ การปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 4 กลไกด้านการสื่อสารความรู้ เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยทำให้สังคมเกิดความตื่นตัว รับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึง ความสำคัญของสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภคสื่อ

2.8.2 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงความคิดเห็นว่า ประเด็นในเรื่องของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยตระหนักต่อประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมต้องเข้าใจในสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค ซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหากอยู่บนหลักการของการคำนึงถึงสิทธิผู้บริโภคนั้น ย่อมสอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคโดยไม่ต้องสงสัย แต่ปัจจุบันเราจะพบว่าการทำหน้าที่ของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในปัจจุบัน ในฐานะผู้รับจ้าง หรือผู้ถูกว่าจ้าง ซึ่งแน่นอนว่าเพื่อแลกกับค่าตอบแทนหรือค่าจ้าง สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมจึงจะเลย หรือไม่ให้ความสำคัญกับที่มาของข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมไม่ได้เป็นเจ้าของ หรือผู้ผลิตข้อมูลข่าวสาร จึงไม่กังวลต่อความรับผิดชอบในทางกฎหมาย ส่งผลให้เกิดการละเลยต่อความรับผิดชอบในทางสังคม

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการโฆษณา นั้นจะต้องดำเนินการในเชิงสร้างสรรค์ ถูกต้องตามความเป็นจริงและตามกฎหมาย รวมถึงศีลธรรมอันดี และระเบียบของสังคม ไม่ว่าจะป็นภาพหรือเสียงต้องไม่บิดเบือนข้อมูลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมบนหลักการของการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่นำเสนอข้อมูลที่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจหรือเคลือบแคลงสงสัยไม่นำเสนอเนื้อหาในลักษณะการชวนเชื่อการอวดอ้างสรรพคุณจนเกินความเป็นจริง หรือชักจูงใจโดยหวังผลการพาณิชย์ ทำให้เกิดความสำคัญผิด หรือเข้าใจไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดอันตรายได้ไม่ลอกเลียนแบบเครื่องหมายทางการค้ารวมทั้งการนำเสนอเนื้อหาโดยมีการอ้างอิงถึงตัวบุคคลองค์กร สถาบันหรือการแอบอ้างนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องไปสนับสนุนการนำเสนอ โดยที่ไม่มีตัวตนอยู่จริง หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องตามที่มีการอ้างอิงและแอบอ้าง

หากเป็นการนำเสนอประวัติข้อมูลด้านวิชาการ ต้องมีข้อมูลรายละเอียดครบถ้วนและที่มาอ้างอิงอย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจอย่างสมบูรณ์เปิดโอกาสและมีช่องทางให้ผู้บริโภคสามารถร่วมแสดงข้อคิดเห็น ข้อติชม หรือข้อเสนอแนะได้ด้วยความเป็นธรรม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในการนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไปหากเป็นการนำเสนอข้อมูลจากแหล่งที่มาที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจ สิทธิประโยชน์อื่นใดของผู้บริโภค ควรมีข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำเพื่อประกอบการพิจารณาในการรับข้อมูลเนื้อหาด้วย

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาในช่องทางโทรทัศน์ ดาวเทียมนั้นว่าสามารถมองได้ในสองแง่มุมด้วยสิทธิของประชาชนในการรับชมก็ประเด็นหนึ่ง แต่เรื่องการจำกัดโฆษณาก็สมควรจะต้องมีการจำกัดโฆษณาอยู่ดี ที่ไม่ควรเสรีเกินไปนั้นก็เพื่อสิทธิของผู้ชมที่จะได้รับ ซึ่งกฎระเบียบที่จะออกมานั้นสำคัญมากกว่าการระบุจำนวนที่ด้วยวิธีการคุม เช่น การแยกโฆษณาแฝงออกจากเนื้อหาอย่างชัดเจน คำนี้ถึงสิทธิในการปฏิเสธการรับชมโฆษณา ซึ่งเรื่องเป็นเวลาให้ปล่อยไปตามกลไกทางการตลาดเป็นตัวกำหนด เมื่อพิจารณาในกรณีเด็กเป็นผู้ชมแล้วเขาจะไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอันไหนคือเนื้อหาอันไหนคือโฆษณาแฝงซึ่งก่อให้เกิดความสับสน ซึ่งแสดงให้เห็นรสนิยมที่ค่อนข้างต่ำที่จะทำแบบนั้นที่จะทำเพียงเพื่อผลทางการตลาด

ผู้ที่ทำงานด้านสื่อเองก็ต้องไม่ทำงานอย่างมุงหรือ แอบแฝงประโยชน์เฉพาะตน ครอบครัว หรือ พวกพ้อง ประโยชน์ดังกล่าวนี้ มิได้หมายถึงเฉพาะ รายได้หรือ ทรัพย์สิน เงินทอง เท่านั้น แต่หมายรวมถึง การรายงาน หรือ การนำเสนอรายการที่สนับสนุนการได้เปรียบ ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน กลุ่มการเมือง รวมทั้ง การรับ สินค้า ของขวัญ ของแถม ส่วนลด บริการ การให้กู้ยืม อภินันทนาการ ที่เกินขอบเขตของไม่ตรีจิต จาก บุคคล องค์กร ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อ เพราะการกระทำของบุคลากรทุกระดับไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจ ย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและความไว้วางใจจากสังคม

ดังนั้น องค์กรด้านสื่อ ต้องสร้างวัฒนธรรมความเป็นองค์กรที่มีคุณธรรม และ ความซื่อสัตย์ (Integrity) มีกลไกการตรวจสอบและข้อกำหนด เพื่อมิให้รายการ และ บุคลากรองค์การฯ รวมทั้ง ผู้ทำงานอิสระ (Freelance Staff) เกี่ยวข้องกับ การนำเสนอสินค้าและบริการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ทางการเมือง รวมทั้ง กิจกรรมของหน่วยงาน องค์กรอื่น เช่น การนำเสนอหรือส่งเสริมการขายสินค้าผลิตภัณฑ์ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า รวมทั้ง การปรากฏตัวเพื่อเป็นพิธีกรในกิจกรรมการส่งเสริมการขาย การใช้ชื่อส่งเสริมการขาย (Endorsements) หรือ การโฆษณา (Advertisement) ขององค์กรอื่นเพื่อความโปร่งใสดังที่ รมิดา จริณทิพย์พิทักษ์ อธิบายว่า

...ยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2555 - 2559) จะต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน มิให้ถูกละเมิดจากผู้ประกอบกิจการในลักษณะที่ เป็นเท็จ บิดเบือน อคติ ไม่เป็นธรรม ครอบงำหรือเป็นการเอาเปรียบเพื่อประโยชน์ทาง การค้าโดยมุ่งเน้นการสร้างหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิ มีกลไก ในการรับเรื่อง ร้องเรียน ที่สะดวก มีประสิทธิภาพ มีการแก้ไขเยียวยา

ปัญหาอย่างรวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพให้ประชาชนมีความตื่นตัว เข้มแข็ง รู้จักปกป้องตนเอง สามารถเข้าใจ และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ผ่านกระบวนการรู้เท่าทันสื่อและการรณรงค์ทางสังคม...

รอมิดา จริณทิพย์พิทักษ์, รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการแข่งขันและการกำกับดูแลตนเอง กสทช.

5 กันยายน 2555

2.9 ด้านทรัพย์สินทางปัญญา

แนวโน้มอุตสาหกรรมโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิลทีวีในประเทศไทยนับว่ามีโอกาสเติบโตสูงมาก และคาดว่าจะมีมูลค่าตลาดสูง โดยคาดว่าจะในอนาคตอันใกล้จะมีผู้รับชมทีวีดาวเทียมในอัตราที่สูงต่อประชากรทั่วประเทศ ทั้งนี้นโยบายสำคัญที่จะช่วยผลักดันอุตสาหกรรมนี้คือ การมีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่จะให้มีหน่วยงานเพื่อมาแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญของผู้ผลิตเนื้อหารายการ แต่่นั้นก็เป็นแค่แนวทางเดียวที่เหมือนจะเป็นแนวทางที่ใช้แก้ไขที่ปลายเหตุ หากแต่ถ้าผู้ประกอบการสื่อมวลชนมีจริยธรรมแล้วปัญหานี้ย่อมไม่มีทางเกิดขึ้นแน่นอน

2.9.1 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาด้านทรัพย์สินทางปัญญา

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องเคารพต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่ลอกเลียนแบบ บิดเบือน ดัดแปลง แก้ไข ทำซ้ำข้อมูล เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือดำเนินการโดยมิชอบต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาต ในกรณีข้อมูลเฉพาะส่วนบุคคล หรือข้อมูลที่มีการจัดทำขึ้นหรือข้อมูลอื่นใดที่ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคล องค์กร หรือสถาบันใด หากประสงค์จะดำเนินการเผยแพร่ ต้องขออนุญาตและได้รับความยินยอมในการดำเนินการ และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการอย่างเสมอภาคสมควรให้มีการจำกัดจำนวนสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งมีการจำกัดระยะเวลาในการถือครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาด้วยซึ่งถือเป็นปัญหาการผูกขาดที่สำคัญ ดังที่ อติศักดิ์ ลิ้มปัฐนกิจ อธิบายว่า

...ปัญหาการผูกขาดลิขสิทธิ์เป็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องมีการกำหนดกติกาที่ชัดเจนว่าทำอะไรได้บ้าง สร้างการแข่งขันที่เท่าเทียม การขาย platform หรือกล่องรับสัญญาณนั้นก็ควรจะมีการออกใบอนุญาตคุณสมบัติของ platform รวมทั้งการ เรียงช่อง การกำหนดขนาดของหน้าจาดาวเทียม คุณสมบัติของรีโมท ที่สามารถเลือกกลุ่มรายการได้ เช่น กล่อง GMMZ ซึ่งมันสามารถพัฒนาและต่อยอดไปได้อีกหลายอย่างไม่ว่าจะเป็น เรื่องของ smart setter box ที่สามารถใส่ sim เพื่อวัดระดับ rating ได้ ถ้าแก้ปัญหา เหล่านี้ การแก้ปัญหาลิขสิทธิ์ก็จะแก้ได้เช่นกัน...

อดิศักดิ์ ลิ้มปัฐนกิจ, กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการ บ.เนชั่น บรอดแคสต์ติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด

9 ตุลาคม 2555

จากการสัมภาษณ์ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาเสียงส่วนใหญ่มองว่า จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในลักษณะของเนื้อหารายการ แต่ในขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิ่งที่ได้ถูกคิดค้นอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญา

กลายเป็นชนวนหรือเงื่อนงำให้เกิดการผูกขาด การแสวงผลประโยชน์ และการใช้กระบวนการทางกฎหมายในการเข้าไปควบคุม กำกับ หรือการตรวจสอบ ทำให้เกิดเป็นช่องว่างของการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มมิถิลาชีพที่แฝงตัวมากับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา โดยที่สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม เป็นเพียงช่องทางในการแพร่ภาพกระจายเสียงซึ่งอาจเกิดความผิดพลาด บกพร่อง หรือเข้าใจผิดในสาระสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

ด้วยสภาพของการแข่งขันที่ทุกช่อง ทุกรายการต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิง ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาทางดาวเทียมจึงควรให้การสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิง หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตมีช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิง ซึ่งจะทำให้เกิดความหลากหลาย และเกิดการสนับสนุนผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารและปัญญา ดังที่ สราวุธ บุญเลิศกุล อธิบายว่า

...สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม ต้องมองมิติใหม่ของทรัพย์สินทางปัญญา คือ การสนับสนุนผู้ผลิตในประเทศ และนำผลงานเหล่านั้นมาเสนอผ่านช่องรายการ มากกว่าการนำข้อมูลข่าวสารและ

สารบั้นเหิงจากต่างประเทศมาแพร่ภาพ เพื่อหยุดยั้งปัญหาการล้งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ และ
 ข้อกล่าวหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา...

สรายุทธ์ บุญเลิศกุล, นายกสภาสมาคมวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

12 กันยายน 2555

2.10 ด้านการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสาร

การนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสารนั้นควรมีหลักการทั่วไปและแนวปฏิบัติขององค์กรเพื่อความ
 ถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่นอกเหนือไปจากหลักการทั่วไปที่
 พึงปฏิบัติแล้วนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพพึงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ซึ่งมาตรฐานจรรยาบรรณและ
 จริยธรรม และพันธะกิจบนพื้นฐานของการนำเสนอสารประโยชน์ และสารบั้นเหิงในการสนับสนุนสังคมให้มี
 คุณภาพควบคู่คุณธรรม

2.10.1 บรรทัดฐานของสื่อรัฐกับความคาดหวังในสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในการนำเสนอและ เผยแพร่ข่าวสาร

ประเด็นการนำเสนอ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สำหรับสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม
 ซึ่งสามารถรับชมไปได้ทั่วโลก มีประเด็นที่สำคัญซึ่งสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมพึงตระหนักและให้ความสำคัญ
 กับการนำเสนอ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยควรแยกประเภทให้ชัดเจนว่า ข่าวประเภทที่กระทบต่อ
 สถาบัน กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ กระทบต่อประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของคนในชาติ กระทบต่อ
 ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของความเป็นไทย หรือประเด็นข่าวที่เป็นการนำไปสู่ความขัดแย้ง หรือการเร่งเร้าให้
 เกิดการขัดแย้งแบ่งฝาย สร้างความแตกแยกในทางสังคม เป็นประเด็นที่สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมพึงวางแนว
 ทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เพราะหากนำเสนอข่าวสารดังกล่าวออกไป แนนอนผลที่ได้รับต่อสายตาชาวโลกย่อม
 เป็นผลเสียมากกว่าผลดี ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ไม่ดีในสายตาของชาวโลก หรือการนำเสนอ
 ข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดความแตกแยก หรือการจุดชนวนการพิพาทระหว่างประเทศขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การ
 นำเสนอข้อมูลข่าวสารแรงงานต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านถูกทำร้าย ทุบตี ทารุณกรรม เอารัดเอาเปรียบ
 พร้อมกับการบรรยายข่าวที่สร้างความเกลียดชังในแรงงานต่างด้าว หรือการนำเสนอละครที่ล้อเลียนความลำ
 หลัของประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะที่เพื่อนบ้านติดตามรับชมรายการของประเทศไทย ซึ่งการนำเสนอ หรือ

เผยแพร่ข่าวสารทำนองนี้ ไม่เป็นจะเป็นการทำลายอรรถรสในการรับชม แต่จะเป็นการจุดชนวนความขัดแย้งระหว่างประเทศให้เกิดขึ้น

สื่อของรัฐ เป็นสื่อที่ถูกกำหนดบทบาทโดยรัฐ หรือถูกควบคุมโดยรัฐ ข่าวสารที่นำเสนอ นั้น ย่อมขึ้นกับนโยบาย และความต้องการสื่อข้อมูลของรัฐ ต่อประชาชน ในขณะที่สื่อที่ไม่ใช่ของรัฐ ถูกกำหนดบทบาทโดยทุน และโดยอุดมการณ์ ข่าวสารที่นำเสนอ นั้น ย่อมสะท้อนถึงเป้าหมายและอุดมการณ์ของสื่อ นั้น ๆ จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังมองว่า สิ่งที่ขับเคลื่อนทิศทางของสื่อให้ไปในทิศทางเดียวกันได้นั้น ก็ น่าจะเริ่มที่สื่อของรัฐ หากสื่อของรัฐ มีความเป็นกลางให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน สื่อที่เหลื่อ ก็จะมีหน้าที่ นำข้อมูลสนับสนุน และขยายวงของข่าวสารให้กว้างไกล ซึ่ให้เห็นถึงความเสรีของสื่อ อย่างมาก เพราะรัฐจะไม่ เข้าแทรกแซงสื่อ ภาวะเกือกลูกต่อกัน ย่อมทำให้รัฐ สามารถลดบทบาทของสื่อรัฐลง ให้สื่ออื่นทำงานแทน

หากสื่อของรัฐ มีการให้ข่าวสารไม่ครบถ้วน ให้ข่าวสารไปในทิศทางที่ไม่เป็นกลาง ข้อมูลที่ขาดหาย จะถูกเติมเต็มโดยสื่ออื่น ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้ หากรัฐไม่อาจทำได้ กับข้อโต้แย้งของสื่ออื่น ยิ่งหาก รัฐ พยายามที่จะบังคับ ควบคุม สื่ออื่นที่ไม่ใช่สื่อของรัฐ จะยิ่งทำให้แรงต้านเพิ่มขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ อาจจะ นำไปสู่ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นสูงในวงการสื่อ หรือ นำไปสู่การสยบราบคาบของสื่อเสรีต่อรัฐหากรัฐสามารถ ควบคุมสื่อทั้งสิ้นได้ ภาวะความเป็นกลางของสื่อ ในมิติของการนำเสนอ ข่าวสารข้อมูล ก็จะไม่หมดไป ซึ่งสิ่ง เหล่านี้จะสะท้อนภาพประเทศของเราไปยังสายตาคนทั่วโลกในอีกมุมมองหนึ่ง ดังที่สราวุธ บุญเลิศกุล อธิบายว่า

...ในฐานะที่สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม มีฐานะและบทบาทของความเป็นสื่อมวลชน และเป็น สื่อมวลชนที่แพร่ภาพไปได้ทั่วโลก ดังนั้น ในการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสารใด ๆ ของทางสถานี ฟังตระหนักรู้ในอีกซีกโลกหนึ่งที่เขารับชม อาจมองว่าข้อมูลหรือ ข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปเป็นการ ดูหมิ่นชนชาติอื่น หรือเป็นการนำเสนอให้ชาติอื่นเห็นว่าสังคมไทยย่ำแย่มาจากข้อมูลข่าวสารที่มีแต่ ความรุนแรง หรือข้อมูลข่าวสารที่เป็นมุมมืด หรือภาพลบในสังคมไทย...

สราวุธ บุญเลิศกุล, นายกสภาสมาคมวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

12 กันยายน 2555

2.10.2 จริยธรรมในด้านการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสาร

จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า นักข่าว ย่อมต้องหาข่าว หาข้อมูล ที่เป็นจริงมากที่สุด นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยไม่มีความคิดเห็นของตนเอง คำสัมภาษณ์ ข้อมูลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการหาข้อมูล เพิ่มเติมของสื่อ ซึ่งต้องครอบคลุมและรอบด้าน สื่อย่อมต้องพิจารณาว่า ข่าวนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร ควรนำเสนอหรือไม่อย่างไร เป้าหมายที่หนึ่ง ก็จึงบรรลุด้วยเหตุนี้ สื่อที่เสนอข่าวประจำวัน มีทั้งสื่อของรัฐและไม่ใช้สื่อของรัฐ คงต้องแยกแยะให้ออกก่อน ระหว่างการเสนอข่าวสาร และการวิเคราะห์วิจารณ์ เรื่องการใส่อารมณ์หรือสีนของการให้ข่าว ไม่ควรนำมาสืบสน เมื่อลอกเปลือกกระพี้ สีนของการนำเสนอ จึงค่อยพิจารณาในเนื้อหาข่าว หาก ไม่ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เสนอข่าว นั่นก็ใช้สิ่งที่เรากำลังดูกัน ประชาชนต้องการข้อมูลทั้งสองด้าน

พึงละเว้นการกระทำอันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรวิชาชีพ และปฏิบัติตนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยเสรีภาพ ถูกต้อง เหมาะสม สมดุล เป็นธรรม ความเป็นกลางของสื่อ นั้น ถ้าใช้หลักยึดว่า หนึ่ง สิ่งที่น่าเสนอ ไม่ใช่เพื่อตนเอง แต่เพื่อส่วนรวม สอง สิ่งที่น่าเสนอ เป็นเรื่องจริงเสนออย่างครบถ้วน แต่ความเป็นกลางของสื่อ ไม่สามารถบอกวิธีปฏิบัติที่เหมือนกันหมดได้ เพราะต่างสื่อ ต่างหน้าที่ ย่อมมีวิธีการปฏิบัติที่ต่างกันออกไป

2.11 ด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด

เมื่อเกิดข้อผิดพลาดสื่อมวลชนต้องแสดงความรับผิดชอบและดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยทันทีหรือพยายามแก้ไขเพื่อยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยทันที โดยทำให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไปถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

2.11.1 จริยธรรมในการแก้ไขข้อผิดพลาดของสื่อมวลชน

ประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาด จะไม่มีความจำเป็นเลย หากสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตระหนักต่อบทบาทของความเป็นสื่อมวลชนที่ต้องวิเคราะห์ และตรวจสอบแหล่งข่าว ข้อมูลข่าวโดยละเอียดถี่ถ้วน และในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดพลาดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมจะต้องนำเสนอข้อมูลเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในรูปแบบ หรือในช่วงเวลาเดียวกันที่เคยนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่

ผิดพลาด อาทิเช่น ชาวในช่วงเช้า มีการนำเสนอข้อมูลผิดพลาดเกี่ยวกับตัวบุคคล ทำให้เขาเสียหาย ถูกสังคมที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารรับรู้และเชื่อว่าชาวที่เคยนำเสนอเป็นความจริง ทำให้บุคคลดังกล่าวเสียหายต่อชื่อเสียง เสรีภาพ กรณีเช่นนี้ ผู้นำเสนอข่าวจะต้องแสดงความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยย้อนเหตุการณ์ที่ผ่านมา พร้อมกับนำเสนอข้อมูลใหม่ที่ถูกต้อง พร้อมกับการยืนยันในความผิดพลาดเพื่อเป็นการเยียวยาให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดดังกล่าว

ดังนั้นเมื่อเกิดความผิดพลาดเราก็จะพยายามรีบกลับและลืมๆมันไป ไม่ให้ใครได้รับรู้แม้กระทั่งตนเอง จนวันหนึ่งก็ความผิดพลาดซ้ำขึ้นอีกในเรื่องเดิมๆซ้ำแล้ว ซ้ำเล่าจนกลายเป็นนิสัยถาวรแบบไม่รู้ตัว เช่นเดียวกันเมื่อสื่อสร้างความผิดพลาดให้เกิดขึ้นแล้วก็จำเป็นที่จะต้องทำการแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดนั้นให้ถูกต้องส่วนใหญ่มองว่าปัจจุบันนี้สื่อสารมวลชน มีอิทธิพลมากต่อชีวิตของคนเราในปัจจุบัน สื่อบางชนิดเช่นโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ สามารถสร้างคนให้กลายเป็นฮีโร่ และขณะเดียวกันก็สามารถทำลาย คนบางคนให้แทบอยู่ในสังคมไม่ได้ ล้วนแล้วแต่เกิดมาจากอิทธิพลของสื่อที่ทั้งหอมหวาน และทั้งน่ากลัวในขณะเดียวกัน

จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเมื่อเกิดข้อผิดพลาดสื่อมวลชนต้องแสดงความรับผิดชอบและดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยทันทีหรือพยายามแก้ไขเพื่อยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยทันที โดยทำให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไปถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ความคิดเห็นหนึ่งของเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ อธิบายว่า

...การมีมาตรการหรือมีบทลงโทษที่รุนแรง เช่น การปรับเงินจำนวนมหาศาลเหมือนในต่างประเทศนั้น จะเพิ่มความตระหนักรู้ไม่ให้เกิดสื่อละเลยหรือทำการใดด้วยความประมาท เพียงแค่อ้างเหตุผลของความรวดเร็ว สดใหม่ ทันการณ์ เพียงเท่านั้นคงจะไม่ได้แล้ว เพราะถ้าคนเข้าใจไปทางหนึ่งทางใดแล้ว มันก็ยากที่จะแก้ไขความเข้าใจที่มีอยู่แต่เดิมนั้น...

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

13 กันยายน 2555

2.11.2 ความรับผิดชอบทางกฎหมายกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของสื่อมวลชน

ความรับผิดชอบทางกฎหมายเป็นข้อจำกัด ในการใช้สิทธิ เสรีภาพประการหนึ่ง ภายใต้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญสำหรับความผิดทางกฎหมายที่นักข่าว หรือบรรณาธิการจะต้องเผชิญอยู่เสมอ คือความผิดฐานหมิ่นประมาท ละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่น ละเมิดอำนาจศาล นักข่าวจึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ การรายงานข่าวที่ต้องเคารพหลักการพูดความจริง และความรับผิดชอบทางจริยธรรม ความรับผิดชอบทางจริยธรรม (ethics) เป็นความรับผิดชอบที่ต้องใช้จิตสำนึก ดังที่ อติศักดิ์ ลิ้มปรุ่งธนกิจ ได้อธิบายไว้ว่า

...ส่วนใหญ่แสดงทัศนะว่าพิจารณาและใคร่ครวญถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เป็นข่าว ญาติพี่น้อง และครอบครัว ในแง่ของการกำกับ ดูแลและควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมนั้น โดยมีข้อบังคับว่าด้วย จริยธรรม แห่งวิชาชีพกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สมาชิกใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการทำงานนอกจากนั้น องค์กรสื่อบางแห่ง ก็ได้ตราข้อกำหนด แนวทางประพฤติ ปฏิบัติในเรื่องจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงรายละเอียดของการประพฤติที่พึงกระทำหรืองดเว้นเพื่อให้พนักงานใช้เป็นหลักในการทำงานด้วย...

อติศักดิ์ ลิ้มปรุ่งธนกิจ, กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการ บ.เนชั่นบรอดแคสต์ติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด

9 ตุลาคม 2555

การรับผิดชอบทางกฎหมายในฐานะที่นักข่าวเป็นนายประตู่ข่าวสาร หรือเป็นด่านแรกในการทำงานข่าว ควรจะต้องศึกษากฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยเฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติว่าด้วยคดีเด็กและเยาวชน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และทางทำมาหาได้ หากสื่อมวลชนมีความรอบคอบอีกทั้งมีความเป็นมืออาชีพแล้วปัญหาข้อผิดพลาดก็จะลดน้อยลงและเกิดขึ้นน้อย ดังที่ สราวุธ บุญเลิศกุล อธิบายว่า

...ประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาด จะไม่มีความจำเป็นเลย หากสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ตระหนัก ต่อบทบาทของความเป็นสื่อมวลชนที่ต้องพิเคราะห์ และตรวจสอบแหล่งข่าวข้อมูลข่าวโดยละเอียดถี่ ถ้วน และในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดพลาดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม จะต้องนำเสนอข้อมูลเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในรูปแบบ หรือในช่วงเวลาเดียวกันที่เคยนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด อาทิเช่น ข่าวในช่วงเช้า มีการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดเกี่ยวกับตัวบุคคล ทำให้เขาเสียหาย ถูกสังคม ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารรับรู้และเชื่อว่าข่าวที่เคยนำเสนอเป็นความจริง ทำให้บุคคลดังกล่าว เสียหายต่อชื่อเสียง เสรีภาพ กรณีเช่นนี้ ผู้นำเสนอข่าวจะต้องแสดงความ รับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยย้อนเหตุการณ์ที่ผ่านมา พร้อมกับนำเสนอข้อมูลใหม่ที่ ถูกต้อง พร้อมกับ การยืนยันในความผิดพลาดเพื่อเป็นการเยียวยาให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการ นำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดดังกล่าว...

สรายุทธ์ บุญเลิศกุล, นายกสภาสมาคมวิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน

12 กันยายน 2555

2.12 ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียง

เพราะการพัฒนาเป็นการทำให้เปลี่ยนแปลง ทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญขึ้น การพัฒนา ใน ความหมายโดยทั่วไปจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม การส่งเสริมคือการ สนับสนุน เกื้อหนุน ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะป็นทรัพยากรมนุษย์ หรือเทคโนโลยี สื่อมวลชนก็เช่นกันจะต้องไม่ หยุตอยู่กับที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพทั้งเนื้อหา เทคโนโลยี พร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ กันไปด้วย

2.12.1 สิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียงในโทรทัศน์

ดาวเทียม

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างก็แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปและ หลากหลาย สิ่งที่เหมือนกันคือ ให้มีการส่งเสริม สนับสนุนสังคมความหลากหลายของชาติพันธุ์ รวมทั้งการ พัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงาม โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนา ด้านวิชาชีพการแพร่ภาพและกระจายเสียง โดยการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี ความรู้

ความสามารถและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการทางธุรกิจเพื่อการกำกับดูแลและการตรวจสอบกันเอง การพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีเอกลักษณ์และคุณภาพส่งเสริม สนับสนุน Content สีสาว จัดการ Content สีเทาให้ผู้ประกอบการที่มั่นคงน่าเชื่อถือและยากต่อการแยกแยะ สำหรับ Content สีดำตัวกฎหมายจะคอยกำกับไว้ และไม่สมควรที่จะต้องมีการนำเสนอผ่านสื่อใด ๆ ก็ตามดังที่ อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งธนกิจ อธิบายว่า

...การพัฒนา content ให้มีเนื้อหาสาระที่ดี เมื่อ content ดีแล้ว เม็ดเงินโฆษณา ก็จะเข้ามา คนก็ดูมากขึ้น เป็น supply chain ที่ต้องพึ่งพากัน ซึ่งเทคโนโลยี มันก็ พัฒนาด้วยตัวของมันเอง การเป็นดิจิทัลทีวี อาจจะไม่มีความสำคัญ เพราะใน อนาคตจะมี 3G มี broadband ที่สามารถดูทีวีได้เหมือนกัน...

อติศักดิ์ ลิ้มปรั่งธนกิจ, กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการ บ.เนชั่น บรอดแคสต์ติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด

9 ตุลาคม 2555

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าในปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ในประเทศไทย จะมีพฤติกรรมการเลียนแบบในการแพร่ภาพ โดยอาจเลียนแบบกันเองในประเทศ หรือเลียนแบบจากต่างประเทศ จนกลายเป็นเหมือนว่ามุกล้อ หรือวิธีการนำเสนอไม่พัฒนาไปไกล เพราะทุกรายต่างแข่งขันบนแนวทางเดิม ๆ ที่เคยทำกันมา ยกตัวอย่างเช่น การแพร่ภาพรายการเกมโชว์ ทุกช่องก็นำเสนอรายการที่มีดาราตลกออกมาพูดสองแง่สองง่าม แล้วใช้ถาดโลหะตีศีรษะ หรือใช้ฝุ่นแป้งในการทำให้ผู้ร่วมรายการเลอะเทอะ โดยมีการใช้ฉาก ใช้มุกล้อ ใช้คำพูด ใช้ดนตรีประกอบเหมือน ๆ กันทุกช่อง ทำให้ดูเหมือนรายการของประเทศไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมาไม่พัฒนาไปไกลกว่ารายการละครน้ำเน่า ทีวีดีเกมโชว์ที่นำดารานักแสดงตลกออกมาแสดงคำพูดที่ไม่สุภาพ ซึ่งการแพร่ภาพก็จะอยู่ในวังวนความคิดเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนารายการที่มีการถ่ายทอดมุกล้อที่แตกต่างจากปัจจุบัน โดยอาจมีการถ่ายทำนอกสถานที่มากกว่าการถ่ายทำในสตูดิโอ หรือการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีการออกภาคสนามมากขึ้น เพื่อพัฒนารูปแบบของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้แตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น อาจมีการเจาะลึกข้อมูล หรือการนำเสนอเชิงเปรียบเทียบ เป็นต้น ทั้งนี้ในทางกฎหมายและบทบัญญัติยังมีเจตนารมณ์ให้มีความต้องการให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนากิจการโทรทัศน์เอาไว้ด้วย ดังที่ รมิตา จริณทิพย์พิทักษ์ อธิบายว่า

...พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 หมวด 5 การส่งเสริมและพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 51 ในการส่งเสริมและพัฒนากิจการแพร่ภาพและกระจายเสียง ต้องจัดให้มีคณะกรรมการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบกิจการ สนับสนุนส่งเสริม ความหลากหลายทางความคิดเห็น สนับสนุนส่งเสริมการให้บริการคนพิการและคนด้อยโอกาสกับเรื่องร้องเรียนรวมทั้งโอกาสในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ นอกจากนั้น ให้มีการประเมินคุณภาพรายการ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต จัดตั้งกองทุนในการส่งเสริมสนับสนุนรายการที่มีคุณภาพ...

รมิดา จรินทร์พิทักษ์, รักษาการผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการแข่งขันและการกำกับดูแลตนเอง กสทช.

5 กันยายน 2555

นอกจากการส่งเสริมและการพัฒนาในส่วนของเนื้อหาและกฎหมายแล้วยังต้องการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ของบุคลากร รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมีมาตรฐานเทียบเท่าสื่อฟรีทีวีด้วย ดังที่ นิพนธ์ นาคสมภพ อธิบายว่า

...การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านสื่อให้มีคุณภาพ ถ้ามอง ณ ปัจจุบันรายได้กับการลงทุนของโทรทัศน์ดาวเทียมจะไปในทิศทางของการผลิตสื่อคุณภาพนั้นอาจจะเป็นเรื่องยาก ด้วยข้อจำกัดทางเทคโนโลยี และแหล่งเงินลงทุน ที่อาจจะไม่ได้รับโอกาสในช่องทีวีดาวเทียม หากจะทำสื่อที่มีคุณภาพออกมาจริงๆ ก็ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่าย แต่สิ่งที่จะพัฒนาโทรทัศน์ดาวเทียมได้นั้นคือความแตกต่างด้วยบุคลากรที่มีมันสมองค่อนข้างมาก คนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องโทรทัศน์ที่เกษียณออกมาจากฟรีทีวี ก็มาอยู่ฟรีทีวีดาวเทียมล้วนแต่มีคุณค่าทั้งสิ้น...

นิพนธ์ นาคสมภพ, นายกสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย)

7 กันยายน 2555

ที่สำคัญที่ทุกคนเห็นด้วยเป็นเสียงเดียวกันนั่นคือการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องของจริยธรรม ดังที่ สมบัติ ชัยรัตน์ อธิบายว่า

...สิ่งที่จะต้องส่งเสริมเป็นอย่างมากคือเรื่องจริยธรรม เพื่อเป็นกำกับดูแล หรือ การสร้างองค์กรเพื่อเป็นตัวแทนในการพัฒนาองค์กรสื่อให้ได้มาตรฐานไม่ว่าจะเป็นในทางปฏิบัติ หรือ จริยธรรม ซึ่งจะได้ทั้งตัวองค์กรสื่อ และ สังคมก็จะได้ประโยชน์ตรงนี้ด้วย รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน ในการจัดรายการ หรือผลิตรายการ ที่มีคุณภาพออกสู่สังคมในแง่มุมที่หลากหลายและเหมาะสม...

สมบัติ ชัยรัตน์, รองหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม กรมประชาสัมพันธ์

7 กันยายน 2555

เนื้อหาที่ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา ได้แก่ เรื่องศาสนา ความเชื่อ โดยเฉพาะรายการธรรมะ สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือรูปแบบของรายการธรรมะที่ค่อนข้างเซย รวมถึงระยะเวลาที่ออกอากาศทำให้กลุ่มผู้รับชมค่อนข้างจำกัดเฉพาะผู้สูงอายุ ส่วนประเด็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล เห็นว่าเนื้อหารายการควรให้มีการส่งเสริม สนับสนุนสังคมความหลากหลายของชาติพันธุ์ รวมทั้งการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงาม โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะรายการทางวัฒนธรรมไทย การนำเสนอวิถีชีวิต ประเพณีไทยอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมา ความผูกพันของผู้คนต่อพุทธศาสนาและการดำรงชีวิต

ส่งเสริมการนำเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กเยาวชนที่เป็นมากกว่ารายการการ์ตูนนั่นคือรายการที่ให้การศึกษารูปแบบต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีเอกลักษณ์ มีคุณภาพ รวมทั้งเทคโนโลยีและการพัฒนาบุคลากรในสายงาน เพราะทุกคนมองว่าช่องดาวเทียมนั้นเกิดมาจากเนื้อหารายการที่แตกต่างหรือรูปแบบรายการที่มีเอกลักษณ์ ส่วนใหญ่ยังมองว่าการให้หลักประกันด้านความหลากหลายของเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญการที่จะให้มีรายการประเภทเดียวตลอด 24 ชั่วโมงนั้นถือว่าเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยเฉพาะช่องขายสินค้าและบริการและช่องดูดวง การจัดสรรสัดส่วนรายการที่เหมาะสม ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหารายการที่ดีและมีอยู่แล้วไม่ค่อยได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น

2.12.2 เนื้อหาที่ควรกำกับดูแลเป็นพิเศษก่อนที่จะมีการแพร่ภาพและกระจายเสียงออกไป

จากการสัมภาษณ์ยังพบว่าส่วนใหญ่เห็นสมควรให้มีมาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาดังต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ที่เน้นการให้ความเคารพต่อสถาบัน การนำเสนอเนื้อหาที่ต้องระมัดระวัง คำนึงถึงความเหมาะสมที่สุด เพื่อไม่ให้เป็นการดูหมิ่น ลบหลู่ทั้งทางตรงและ

ทางอ้อม เนื้อหาที่มีความรุนแรง ความทารุณโหดร้าย ภาพหวาดเสียว ป่าเถื่อน ขาดมนุษยธรรม ได้แก่ ภาพแสดงวิธีฆ่า ภาพการแสดงออกที่วิตถาร ก้าวร้าว รุนแรง ภาพการข่มขืนและทารุณต่อสตรีและเด็ก ภาพใบหน้าผู้ตาย ภาพสภาพศพ ภาพอวัยวะที่ชัดเจน ภาพวิธีการทำร้ายตนเอง เป็นต้น

กรณีเรื่องโป๊เปลือย และลามกอนาจาร โดยเฉพาะภาพโป๊เปลือย ภาพยั่วยุกามารมณ์ ภาพเล้าโลม ภาพการมีเพศสัมพันธ์ ภาพศิลป์ ภาพประกอบการบรรยายทางวิชาการ ที่ควรมีเกณฑ์และข้อกำหนดที่ชัดเจน รวมทั้งการใช้คำพูดและเสียงประกอบ เช่น ห้ามใช้คำพูดหยาบคาย ไม่สุภาพ สองแง่สองง่าม ปลุกเร้าอารมณ์หรือเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งเสียงพูดหรือสนทนาระหว่างรายการที่แสดงออกไปในทางโน้มหน้า จูงใจให้ผู้ชมคล้อยตาม โดยเฉพาะประเด็นทางเพศนั้นควรแสดงที่คณะเฉพาะทางวิชาการและให้อยู่ในกรอบของวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้การแต่งกายของผู้ร่วมรายการและพิธีกร ควรแต่งกายด้วยความสุภาพเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยด้วย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งบรรยายถึงลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ช่วงรายได้ และอาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	188	47.0
หญิง	212	53.0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 212 คนคิดเป็นร้อยละ 53.0 มากกว่าเพศชายที่มีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 -25	193	48.3
มากกว่า 25 -30	96	24.0
มากกว่า 30 - 35	67	16.8
มากกว่า 35 ปีขึ้นไป	44	11.0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุต่ำกว่า 20-25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุมากกว่า 25-30 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุมากกว่า 30-35 ปีและช่วงอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 16.8 และ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	15	3.8
มัธยมศึกษา	55	13.8
ปริญญาตรี	282	70.5
ปริญญาโท	26	6.5
สูงกว่าปริญญาโท	22	5.5
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาได้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 รองลงมาได้มีการศึกษาระดับปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท และประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.5 ร้อยละ 5.5 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงรายได้

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า - 10,000 บาท	84	21.0
10,001 - 20,000 บาท	107	26.8
20,001 - 30,000 บาท	112	28.0
30,001 - 40,000 บาท	44	11.0
มากกว่า 40,000 บาท	53	13.3
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยในช่วง 20,001-30,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาในช่วงรายได้เฉลี่ยที่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาในช่วงรายได้เฉลี่ยที่ต่ำกว่า 10,000 บาท สูงกว่า 40,000 บาท และช่วงรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.0 ร้อยละ 13.3 และร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	171	42.8
รับจ้างทั่วไป	50	12.5
พนักงาน/ลูกจ้าง	79	19.8
ข้าราชการ	10	2.5
เจ้าของธุรกิจ	51	12.8
อาชีพอื่นๆ	39	9.8
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาคืออาชีพลูกจ้าง/พนักงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 รองลงมาคืออาชีพเจ้าของธุรกิจ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพอื่นๆ และอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.5 ร้อยละ 9.8 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรม

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	ชาย		หญิง	
	Mean	Std.	Mean	Std.
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แยกความสามัคคีของคนในสังคม	4.42	0.81	4.21	1.03
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชน ให้มีการบริจาคทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกวัตถุมงคลต่างๆ	4.30	0.65	4.11	1.04
3. รายการดูดวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็นารมอมเมาประชาชนให้มึนงง	4.50	0.62	4.31	0.81
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสม	4.16	0.95	4.17	1.03
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบคายการใช้คำสองแง่ ก้าวร้าว	4.43	0.71	4.38	0.2
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็นจำนวนมาก ยกแก่การกำกับดูแล	4.40	0.94	4.28	1.00
7. ความละเลยและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของสื่อมักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง	4.19	0.81	4.16	0.98

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	ชาย		หญิง	
	Mean	Std.	Mean	Std.
8. ด้วยที่มาของแหล่งเงินทุนหรือเจ้าของสถานีพร้อมทั้ง วัตถุประสงค์และนโยบายของช่องโทรทัศน์ดาวเทียมไม่เหมาะสม สำหรับการเป็นพื้นที่เพื่อการโต้แย้งสาธารณะ	4.24	0.72	4.16	0.93
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเลยในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่ สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย	4.30	0.72	4.27	0.99
10. แม้ว่าผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของ ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและ จรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ	4.55	0.68	4.42	0.92
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูล ค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหม่เอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน	4.37	0.79	4.21	1.03
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับ ฟรีทีวี	4.57	0.72	4.11	0.84
รวม	4.36	0.44	4.27	0.68

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

จากตารางที่ 6 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ส่วนมากเพศชายจะมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงยกเว้นปัญหาด้านศีลธรรม ประเพณี เพศหญิงจะมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมต่อไปนี้เป็นปัญหาที่ประชาชนเห็นด้วยอย่างยิ่ง 3 อันดับแรก คือ

ปัญหาด้านจริยธรรมเรื่องความเชื่อที่ว่ารายการดูดวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็น การมอมเมาประชาชนให้มึนงง โดยกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 เพศหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.31 และมี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.812 ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุด

ปัญหาด้านจริยธรรมเรื่องด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการ ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบ กิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 และมีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.680 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านนี้มากที่สุดโดยมี ค่าเฉลี่ยที่ 4.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.928

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการ ส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นด้วยอย่างยิ่งกับ ปัญหาด้านนี้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.724 กลุ่มตัวอย่างเพศ หญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.841

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า20-25		มากกว่า25-30		มากกว่า30-35		มากกว่า35	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะ นำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่ง อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แดก ความสามัคคีของคนในสังคม	4.27	0.84	4.61	0.60	4.42	0.86	3.64	1.59
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้ พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูด ความสนใจของประชาชนให้มีการบริจาค ทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกวัตถุมงคล ต่างๆ	4.11	0.87	4.35	0.75	4.42	0.61	3.89	1.35
3. รายการดูดวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับ โหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็นการ มอมเมาประชาชนให้งมงาย	4.40	0.64	4.45	0.58	4.69	0.47	3.82	1.28
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มี การแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนิน รายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสม	4.16	0.99	4.14	0.94	4.36	0.95	4.00	1.18
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำ หยาบคายการใช้คำสองแง่ กำกวม	4.42	0.72	4.36	0.87	4.66	0.48	4.02	1.36

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า20-25		มากกว่า25-30		มากกว่า30-35		มากกว่า35	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่อง จึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็น จำนวนมาก ยกแก่การกำกับดูแล	4.33	0.94	4.38	0.73	4.63	0.78	3.84	1.55
7. ความละเอียดและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของ สื่อมักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ที่ ตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง	4.10	0.86	4.34	0.75	4.45	0.88	3.73	1.26
8. ดัชนีที่มาของแหล่งเงินทุนหรือเจ้าของ สถานีพร้อมทั้งวัตถุประสงค์และนโยบาย ของช่องโทรทัศน์ดาวเทียมไม่เหมาะสม สำหรับการเป็นพื้นที่เพื่อการโต้แย้ง สาธารณะ	4.08	0.75	4.38	0.76	4.45	0.82	3.95	1.24
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเอียดใน การแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย	4.34	0.76	4.20	0.84	4.40	0.99	4.05	1.20
10. แม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จาก การละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบกิจการ และการแข่งขันทางธุรกิจ	4.50	0.7	4.34	0.78	4.72	0.60	4.32	1.27

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า20-25		มากกว่า25-30		มากกว่า30-35		มากกว่า35	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะ ไม่เป็นกลาง โนม์เอียง เพื่อผลประโยชน์ ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน	4.27	0.82	4.52	0.58	4.30	1.03	3.82	1.51
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริม และพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐาน ทัดเทียมกับฟรีทีวี	4.44	0.65	4.79	0.41	4.60	0.85	3.84	1.33
รวม	4.28	0.46	4.40	0.44	4.50	0.49	3.97	1.11

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

จากตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นแนวทางการกำกับดูแล
เนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย เกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์
ดาวเทียมในประเทศไทยในความคิดเห็นกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ได้ดังต่อไปนี้

อายุต่ำกว่า 20 - 25 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะ
ได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและ
จรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เท่ากับ 0.76

อายุมากกว่า 25 - 30 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41

อายุมากกว่า 30 - 35 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

อายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่า แม้ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.2

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา

ปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ประถม		มัธยม		ป.ตรี		ป.โท		สูงกว่า ป.โท	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนระดับดูแ่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แแตกความสามัคคีของคนในสังคม	4.31	1.18	4.24	0.83	4.41	0.79	4.81	0.40	2.68	1.52
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มีการบริจาคทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกวัตถุมงคลต่างๆ	4.33	0.48	4.11	0.87	4.27	0.79	4.69	0.47	2.86	1.35
3. รายการดูตงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็นมอมเมาประชาชนในเชิงมหาย	4.67	0.48	4.33	0.66	4.46	0.62	4.65	0.48	3.23	1.34

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ประณม		มธยม		ป.ตรี		ป.โท		ป.เอก	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการ แต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการ ของพิธีกรที่ไม่เหมาะสม	4.60	0.50	4.05	0.91	4.21	0.99	4.38	0.63	3.41	1.36
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำ หยาบคายการใช้คำสองแง่ ก้าวร	4.33	0.97	4.51	0.83	4.40	0.73	4.81	0.40	3.77	1.60
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่อง จึงมีการโฆษณาที่เื่อวตเกินจริงเป็นจำนวน มาก ยกแก่การกำกับดูแล	4.60	0.50	4.24	0.83	4.40	0.89	4.81	0.40	3.05	1.78
7. ความละเอียดและรูปร่างไม่ถึงการของสื่อ มักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตก เป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง	4.47	0.51	4.05	0.75	4.26	0.82	4.62	0.49	2.68	1.39

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ประณม		มธยม		ป.ตรี		ป.โท		ป.เอก	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
8. ด้วยที่มาของแหล่งเงินทุนหรือเจ้าของ สถานีพร้อมทั้งวัตถุประสงค์และนโยบาย ของช่องโทรทัศน์ดาวเทียมไม่เหมาะสม สำหรับการเป็นพื้นที่เพื่อการค้าที่แย่ง สาธารณณะ	4.87	0.35	4.27	0.89	4.20	0.70	4.81	0.40	2.86	1.35
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเลยใน การแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ ผิดพลาดปล่อยให้โดยตามเลย	4.47	0.91	4.24	0.83	4.35	0.72	4.77	0.43	2.86	1.61
10. ผู้ประกอบการควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในเรื่องละเมิดลิขสิทธิ์ใน การประกอบกิจการและการแข่งขันทาง ธุรกิจ	4.80	0.14	4.38	0.82	4.51	0.74	4.77	0.43	3.77	1.60

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ประณม		มธยม		ป.ตรี		ป.โท		ป.เอก	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่อง ดาวเทียมนำเสนอข้อมูลต่อเนื่องกันที่ไม่เป็น กลาง โนม์เอียง เพื่อผลประโยชน์ของ เจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน	5.00	0.00	4.55	0.57	4.33	0.75	4.58	0.64	2.33	1.64
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริม และพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มาตรฐาน ทัดเทียมกับพรีทีวี	4.67	0.48	4.76	0.42	4.49	0.68	4.85	0.54	3.23	1.60
รวม	4.57	0.18	4.31	0.48	4.35	0.44	4.71	0.29	3.51	1.24

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

จากตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้าน จริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับการศึกษา ได้ดังนี้

การศึกษาระดับประถมศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความเป็นกลางในการนำเสนอ ข้อมูลที่ว่าเพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โนม์เอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงินโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและและการพัฒนา ที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้ มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.429

การศึกษาระดับปริญญาตรี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับ ปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่า แม้ว่า ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 0.746

การศึกษาระดับปริญญาโท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่า โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มี มาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.543

การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท เห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรม ด้านวัฒนธรรมที่ว่ารายการที่นำเสนอ ประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรไม่เหมาะสม และปัญหา จริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและ การแข่งขันทางธุรกิจโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.602

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า-10,000		10,001-20,000		20,001-30,000		30,001-40,000		สูงกว่า 40,000	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะ นำเสนอข้อมูลคนและด้านบิดเบี่ยง ซึ่งอาจ นำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แต่เกิดความ สามัคคีของคนในสังคม	4.40	1.01	4.23	0.82	4.56	0.64	4.52	0.59	3.60	1.41
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้ พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูด ความสนใจของประชาชนให้มีการบริจาค ทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกวัตถุมงคล ต่างๆ	4.30	0.97	4.09	0.73	4.43	0.61	4.55	0.50	3.47	1.28
3. รายการดูดวงมักจะเนื้อหาเกี่ยวกับ โหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็น มอมเมาประชาชนให้หลงงาย	4.42	0.64	4.45	0.57	4.56	0.57	4.43	0.79	3.89	1.14

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัญหาวิจัยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า-10,000		10,001-20,000		20,001-30,000		30,001-40,000		สูงกว่า 40,000	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการ แต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการ ของพิธีกรที่ไม่เหมาะสม	4.26	0.96	3.93	1.07	4.30	0.97	4.43	0.50	3.98	1.15
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำ หยาบคายการใช้คำสองแง่ คำคม	4.56	0.70	4.50	0.72	4.47	0.72	4.30	0.67	3.91	1.29
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่อง จึงมีการโฆษณาที่เอาจริงเอนังเป็นจำนวนมาก ยากแก่การกำกับดูแล	4.58	0.70	4.12	0.95	4.65	0.48	4.68	0.56	3.43	1.62
7. ความละเอียดและสูงไม่ถึงการของสื่อ มักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตก เป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง	4.12	0.67	4.02	0.78	4.64	0.57	4.52	0.51	3.30	1.46

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัญหาวิจัยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า-10,000		10,001-20,000		20,001-30,000		30,001-40,000		สูงกว่า40,000	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
8. ด้วยวัตถุประสงค์และนโยบายของ โทรทัศน์ดาวเทียมไม่เหมาะสมสำหรับการ เป็นพื้นที่เพื่อการโต้แย้งสาธารณะ	4.02	0.69	4.15	0.74	4.56	0.50	4.59	0.50	3.49	1.37
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเลยใน การแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย	4.25	0.82	4.16	0.81	4.58	0.53	4.70	0.46	3.60	1.38
10. ผู้ประกอบการควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณไม่เรื่องละเมิดลิขสิทธิ์ใน การประกอบกิจการและการแข่งขันทาง ธุรกิจ	4.54	0.72	4.50	0.77	4.59	0.67	4.70	0.46	3.92	1.28

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของ สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม	ต่ำกว่า-10,000		10,001-20,000		20,001-30,000		30,001-40,000		สูงกว่า-40,000	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะ ไม่เป็นกลาง โหมเอียงเพื่อผลประโยชน์ ของเจ้าของหรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน	4.45	0.73	4.25	0.86	4.52	0.63	4.45	0.59	3.47	1.51
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริม และพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้สมมาตรฐาน ที่เทียบเท่ากับฟรีทีวี	4.52	0.70	4.57	0.72	4.68	0.54	4.39	0.57	3.92	1.28
รวม	4.36	0.38	4.24	0.51	4.54	0.24	4.52	0.20	3.71	1.09

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

จากตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้าน จริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับรายได้ ได้ดังนี้

รายได้ต่ำกว่า - 10,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ว่า โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็นจำนวนมาก ยากแก่การกำกับดูแล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58 ตามลำดับและมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.70

รายได้ 10,001-20,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่ว่า โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มี มาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72

รายได้ 20,001-30,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่า โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มี มาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.68 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

รายได้ 30,001-40,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ว่าสื่อ โทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเอียดในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลยและ ปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของ ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขัน ทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46

รายได้มากกว่า 40,000 บาท เห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรมด้านวัฒนธรรมที่ว่ารายการที่นำเสนอ ประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.15

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเคตเห็นของประชากรต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ

ปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	นักเรียน/นักศึกษา		รับจ้างทั่วไป		ลูกจ้างพนักงาน		ข้าราชการ		เจ้าของธุรกิจ		อาชีพอื่นๆ	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะมีเนื้อหาข่มขู่คนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แยกความสามัคคีของคนในสังคม	4.41	0.97	4.06	1.08	4.76	0.49	5.00	0.00	4.14	1.22	4.67	0.48
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มีการบริจาคทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกตุ้มตุ๋นต่างๆ	4.07	0.98	4.08	1.01	4.57	0.55	4.50	0.53	3.92	0.89	4.44	0.60
3. รายการดูตวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็นกิจกรรมแบบประชาชนทั้งหมด	4.36	0.76	4.22	0.84	4.54	0.55	5.00	0.00	4.16	0.83	4.64	0.58
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีการที่ไม่เหมาะสม	4.16	1.06	3.26	1.14	4.59	0.59	5.00	0.00	4.10	0.83	4.38	0.59

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	นักเรียน/นักศึกษา		รับจ้างทั่วไป		ลูกจ้างพนักงาน		ข้าราชการ		เจ้าของธุรกิจ		อาชีพอื่น ๆ	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบคายการใช้คำสองแง่ ก้าวร้าว	4.43	0.81	3.98	1.13	4.66	0.53	5.00	0.00	4.39	0.85	4.15	0.78
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็นจำนวนมาก ยกแก่การกำกับดูแล	4.32	1.04	4.10	1.20	4.44	0.55	5.00	0.00	4.20	1.17	4.54	0.82
7. ความละเอียดและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของสื่อมักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง	4.06	0.97	4.00	0.93	4.47	0.64	4.50	0.53	3.90	1.14	4.56	0.50
8. ตัวอย่างของแหล่งเงินทุนหรือเจ้าของสถานีพร้อมทั้งวัตถุประสงค์และนโยบายของช่องโทรทัศน์ดาวเทียมไม่เหมาะสมสำหรับการเป็นพื้นที่เพื่อการได้แก่สาระณะ	4.02	0.86	4.12	1.02	4.44	0.59	5.00	0.00	4.10	0.98	4.51	0.51

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	นักเรียน/นักศึกษา		รับจ้างทั่วไป		ลูกจ้างพนักงาน		ข้าราชการ		เจ้าของธุรกิจ		อาชีพอื่น ๆ	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมีก๊วนจะเลยในการแก้ไขข้อผิดพลาดไม่สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย	4.27	0.87	3.98	1.08	4.61	0.54	4.50	0.53	4.06	1.12	4.31	0.73
10. แม้ว่าผู้บริหารไม่เคยจะได้รับการประเมินผลการประเมินผลหรือการประเมินผลจากผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ	4.44	0.88	4.24	1.02	4.57	0.59	5.00	0.00	4.43	0.83	4.69	0.66
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องทางทีวีมีนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหมเอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน	4.20	0.94	4.40	0.83	4.48	0.64	5.00	0.00	3.88	4.49	4.49	0.51

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	นักเรียน/นักศึกษา		รับจ้างทั่วไป		ลูกจ้างพนักงาน		ข้าราชการ		เจ้าของธุรกิจ		อาชีพอื่น ๆ	
	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.	Mean	Std.
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่อง ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มี มาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี	4.40	0.78	4.40	1.08	4.75	0.49	5.00	0.00	4.41	0.98	4.41	0.50
รวม	4.25	0.58	4.07	0.77	4.57	0.28	4.87	0.13	4.14	0.72	4.48	0.27

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

จากตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้าน จริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับอาชีพ ได้ดังนี้

อาชีพนักเรียน นักศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่า ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.44 และมีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.88

อาชีพรับจ้างทั่วไปเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลที่ว่า เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหมเอียง เพื่อ ผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงินและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริม และการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวีโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.83

อาชีพลูกจ้าง พนักงาน เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความมั่นคงของชาติที่ว่ารายการของ พรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แแตกความ สามัคคีของคนในสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

อาชีพข้าราชการ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.00 ถึง 9 ข้อปัญหาจริยธรรมประกอบด้วยปัญหาภัยเว้นด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านการ คຸ້ມครองสิทธิส่วนบุคคล และ ด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 และมีส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.53

อาชีพเจ้าของธุรกิจเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภค จะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและ

จรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

อาชีพอื่น ๆ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่าง ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ย และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามเพศ

เพศ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	T-Test (Sig.)
ชาย	4.36	0.44	1.64 (0.10)
หญิง	4.27	0.68	

ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58

* $\alpha = 0.05$, ** $\alpha = 0.01$, *** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่ 4.36 และ 4.27 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.44 และ 0.68 และค่า T-Test เท่ากับ 1.64 ค่า Sig เท่ากับ 0.10 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเพศที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามช่วงอายุ

อายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	One-Way Anova (Sig.)
ต่ำกว่า 20 - 25 ปี	4.28	0.46	
มากกว่า 25 - 30 ปี	4.40	0.44	8.50
มากกว่า 30 - 35 ปี	4.50	0.49	(0.001)***
มากกว่า 35 ปี	3.97	1.11	
ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58			

*** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วงอายุมากกว่า30-35ปี มากที่สุด ที่ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 และ ค่า F-TEST เท่ากับ 8.50 ค่า Sig เท่ากับ 0.001 แสดงว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ (Schffe's Post
Hoc Comparison) จำแนกตามช่วงอายุ

อายุ (I)	อายุ (J)	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (I-J)	Sig.
ต่ำกว่า 20 - 25 ปี	มากกว่า 25 - 30 ปี	-0.11	0.426
	มากกว่า 30 - 35 ปี	-0.21	0.062
	มากกว่า 35ปีขึ้นไป	0.30**	0.017
มากกว่า 25 - 30 ปี	ต่ำกว่า 20 - 25 ปี	0.11	0.426
	มากกว่า 30-35 ปี	-0.10	0.745
	มากกว่า 35ปีขึ้นไป	0.42***	0.001
มากกว่า 30 - 35 ปี	ต่ำกว่า 20 - 25 ปี	0.21	0.062
	มากกว่า 25 - 30 ปี	0.10	0.745
	มากกว่า 35ปีขึ้นไป	0.52***	0.001
มากกว่า 35 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 20 - 25 ปี	-0.30**	0.017
	มากกว่า 25 - 30 ปี	-0.42***	0.001
	มากกว่า 30 - 35 ปี	-0.52***	0.001

** $\alpha = 0.01$, *** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นคู่อายุที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม
ในประเทศไทยที่แตกต่างกันดังนี้

อายุต่ำกว่า 20 - 25 ปี กับ อายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป มีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -0.30 และ 0.30
ค่า Sig ที่ระดับ 0.01 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอายุดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อายุมากกว่า 25 -30 ปี กับ อายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป มีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -0.42 และ 0.42 ค่า Sig ที่ระดับ 0.001 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอายุดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อายุมากกว่า 30 - 35 ปีและอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไปมีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -0.52 และ 0.52 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.001 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอายุดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	One-Way Anova (Sig.)
ประถมศึกษา	4.57	0.18	
มัธยมศึกษา	4.31	0.48	32.12
ปริญญาตรี	4.35	0.44	(0.001)***
ปริญญาโท	4.71	0.29	
สูงกว่าปริญญาโท	3.51	1.24	
ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58			

*** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่การศึกษาระดับปริญญาโท ที่ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 และ ค่า F-TEST เท่ากับ 32.12 ค่า Sig เท่ากับ 0.001 แสดงว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post
Hoc Comparison) จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา (I)	การศึกษา (J)	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (I-J)	Sig.
ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	0.26	0.52
	ปริญญาตรี	0.22	0.61
	ปริญญาโท	-0.13	0.95
	สูงกว่าปริญญาโท	1.41***	0.00
มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	-0.26	0.52
	ปริญญาตรี	-0.04	0.98
	ปริญญาโท	-0.40**	0.03
	สูงกว่าปริญญาโท	1.15***	0.00
ปริญญาตรี	ประถมศึกษา	-0.22	0.61
	มัธยมศึกษา	0.04	0.98
	ปริญญาโท	-0.35**	0.02
	สูงกว่าปริญญาโท	1.19***	0.00
ปริญญาโท	ประถมศึกษา	0.13	0.95
	มัธยมศึกษา	0.40**	0.03
	ปริญญาตรี	0.35**	0.02
	สูงกว่าปริญญาโท	1.55***	0.00
สูงกว่าปริญญาโท	ประถมศึกษา	-1.41***	0.00
	มัธยมศึกษา	-1.15***	0.00
	ปริญญาตรี	-1.19***	0.00
	ปริญญาโท	-1.55***	0.00

** $\alpha = 0.01$, *** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นคู่ระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อ
โทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่แตกต่างกันดังนี้

การศึกษาระดับประถมศึกษา กับ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท มีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -1.41 และ 1.41 ค่า Sig ที่ระดับ 0.00 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับ การศึกษาระดับปริญญาโท มีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -0.40 และ 0.40 ค่า Sig ที่ระดับ 0.03 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษาดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การศึกษาระดับปริญญาตรี กับ การศึกษาระดับปริญญาโท และ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ -0.35, 0.35 ค่า Sig ที่ระดับ 0.02 และค่าเฉลี่ยที่ -1.19, 1.19 ค่า Sig ที่ระดับ 0.00 ตามลำดับ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษาดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.001 ตามลำดับ

การศึกษาระดับปริญญาโท กับ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท มีค่าความแตกต่างของเฉลี่ยที่ -1.55 และ 1.55 ค่า Sig ที่ระดับ 0.00 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษาดังกล่าวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามช่วงรายได้

รายได้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	One-Way Anova (Sig.)
ต่ำกว่า -10,000 บาท	4.36	0.38	
10,001-20,000 บาท	4.24	0.51	
20,001-30,000 บาท	4.54	0.24	24.33
30,001-40,000 บาท	4.50	0.20	(0.001)***
สูงกว่า 40,000 บาท	3.70	1.09	
ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58			

*** α = 0.001

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้นั้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในช่วงรายได้ 20,001 - 30,000 ที่ 4.54 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.24 และ ค่า F-TEST เท่ากับ 24.33 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของช่วงรายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post
Hoc Comparison) จำแนกตามช่วงรายได้

รายได้ (I)	รายได้ (J)	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (I-J)	Sig.
ต่ำกว่า - 10,000 บาท	10,001 - 20,000 บาท	0.12	0.653
	20,001 - 30,000 บาท	-0.17	0.251
	30,001 - 40,000 บาท	-0.15	0.654
	สูงกว่า 40,000 บาท	0.65***	0.000
10,001 - 20,000 บาท	ต่ำกว่า - 10,000 บาท	-0.12	0.653
	20,001 - 30,000 บาท	-0.29***	0.000
	30,001 - 40,000 บาท	-0.27	0.080
	สูงกว่า 40,000 บาท	0.53***	0.000
20,001 - 30,000 บาท	ต่ำกว่า - 10,000 บาท	0.17	0.251
	10,001 - 20,000 บาท	0.29***	0.000
	30,001 - 40,000 บาท	0.02	1.000
	สูงกว่า 40,000 บาท	0.82***	0.000
30,001 - 40,000 บาท	ต่ำกว่า - 10,000 บาท	0.15	0.654
	10,001 - 20,000 บาท	0.27	0.080
	20,001 - 30,000 บาท	-0.02	1.000
	สูงกว่า 40,000 บาท	0.80***	0.000
สูงกว่า 40,000 บาท	ต่ำกว่า - 10,000 บาท	-0.65***	0.000
	10,001 - 20,000 บาท	-0.53***	0.000
	20,001 - 30,000 บาท	0.82***	0.000
	30,001 - 40,000 บาท	-0.80***	0.000

*** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นคู่ระดับรายได้ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่แตกต่างกันดังนี้

ระดับรายได้ต่ำกว่า - 10,000 บาท และระดับรายได้สูงกว่า 40,000 บาท มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ -0.65 และ 0.65 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ระดับรายได้ 10,000 - 20,000 บาท และระดับรายได้สูงกว่า 40,000 บาท มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ -0.53 และ 0.53 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ระดับรายได้ 20,001 - 30,000 บาท และระดับรายได้สูงกว่า 40,000 บาท มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ -0.82 และ 0.82 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ระดับรายได้ต่ำกว่า 30,001 - 40,000 บาท และระดับรายได้สูงกว่า 40,000 บาท มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ -0.80 และ 0.80 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามช่วงอาชีพ

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	One-Way Anova (Sig.)
นักเรียน/นักศึกษา	4.25	0.58	
รับจ้างทั่วไป	4.07	0.77	
ลูกจ้างพนักงาน	4.57	0.28	9.43
ข้าราชการ	4.87	0.13	(0.001)***
เจ้าของธุรกิจ	4.14	0.72	
อาชีพอื่นๆ	4.48	0.27	
ค่าเฉลี่ยรวม = 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.58			

*** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในอาชีพ ข้าราชการมากที่สุด ที่ 4.87 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.13 และ ค่า One-Way Anova เท่ากับ 9.43 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของช่วงอาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายคู่ต่อปัญหา
ด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schffe's Post
Hoc Comparison) จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ (I)	อาชีพ (J)	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (I-J)	Sig.
นักเรียน/นักศึกษา	รับจ้างทั่วไป	0.18	0.509
	ลูกจ้าง/พนักงาน	-0.31**	0.004
	ข้าราชการ	-0.61*	0.042
	เจ้าของธุรกิจ	0.11	0.891
	อาชีพอื่นๆ	-0.22	0.387
รับจ้างทั่วไป	นักเรียน/นักศึกษา	-0.18	0.509
	ลูกจ้าง/พนักงาน	-0.50***	0.000
	ข้าราชการ	-0.80**	0.004
	เจ้าของธุรกิจ	-0.07	0.995
	อาชีพอื่นๆ	-0.41**	0.037
ลูกจ้าง/พนักงาน	นักเรียน/นักศึกษา	0.31**	0.004
	รับจ้างทั่วไป	0.50***	0.000
	ข้าราชการ	-0.30	0.763
	เจ้าของธุรกิจ	0.43**	0.003
	อาชีพอื่นๆ	0.09	0.983
ข้าราชการ	นักเรียน/นักศึกษา	0.61**	0.042
	รับจ้างทั่วไป	0.80**	0.004
	ลูกจ้าง/พนักงาน	0.30	0.763
	เจ้าของธุรกิจ	0.73**	0.014
	อาชีพอื่นๆ	0.39	0.560
	นักเรียน/นักศึกษา	-0.11	0.891

ตารางที่ 19 (ต่อ)

อาชีพ (I)	อาชีพ (J)	ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (I-J)	Sig.
เจ้าของธุรกิจ	นักเรียน/นักศึกษา	-0.11	0.891
	รับจ้างทั่วไป	0.07	0.995
	ลูกจ้าง/พนักงาน	-0.43**	0.003
	ข้าราชการ	-0.73**	0.014
	อาชีพอื่นๆ	-0.34	0.142
อาชีพอื่นๆ	นักเรียน/นักศึกษา	0.22	0.387
	รับจ้างทั่วไป	0.41**	0.037
	ลูกจ้าง/พนักงาน	-0.09	0.983
	ข้าราชการ	-0.39	0.560
	เจ้าของธุรกิจ	0.34	0.142

* $\alpha = 0.05$, ** $\alpha = 0.01$, *** $\alpha = 0.001$

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นคู่อาชีพที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่แตกต่างกันดังนี้

อาชีพนักเรียน นักศึกษา กับอาชีพลูกจ้างพนักงาน และอาชีพข้าราชการ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ 0.31, -0.31 และ 0.61, -0.61 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.004 และ 0.042 ตามลำดับ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

อาชีพรับจ้างทั่วไป กับอาชีพลูกจ้างพนักงาน อาชีพข้าราชการ และอาชีพอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ 0.50, -

0.50 และ 0.80, -0.80 และ 0.41, -0.41 ตามลำดับ และมีค่า Sig. ที่ระดับ 0.004 ในคู่อาชีพลูกจ้างพนักงาน และอาชีพข้าราชการ และ 0.03 ในคู่อาชีพอื่นๆ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.01 ตามลำดับ

อาชีพลูกจ้าง พนักงาน กับอาชีพเจ้าของธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ที่ระดับ 0.43 และ -0.43 ค่า Sig. ที่ 0.003 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในคู่อาชีพดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อาชีพข้าราชการ กับอาชีพเจ้าของธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันของความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยที่ระดับ -0.73 และ 0.73 ค่า Sig. ที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในคู่อาชีพดังกล่าวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย (The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย (The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคผู้ประกอบการธุรกิจ และองค์กรภาคประชาชน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 12 องค์กร และ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจความคิดเห็น (Opinion Research) ของประชาชนผู้ที่รับชมรายการโทรทัศน์ดาวเทียมประเภทจานดำ (C-BAND) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆทั้งสิ้น 12 ด้าน

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วสมบูรณ์จำนวน 400 ชุดมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) โดยผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic Analysis) ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย กับข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษา และอาชีพ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's Post Hoc Comparison)

สรุปผลการวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการศึกษาคั้งนี้คือ บุคคล องค์กร หน่วยงาน จาก 3 ภาคส่วน คือ ภาครัฐบาล ภาคผู้ประกอบการธุรกิจ และภาคประชาชน รวมทั้งสิ้น 12 องค์กร ภาคส่วนละ 4 คน ภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และกรมประชาสัมพันธ์

ภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม ประกอบด้วย สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม (ประเทศไทย) บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) ผู้ประกอบการช่อง Miracleบริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผู้ประกอบการช่อง Nation และบริษัทไทยเคเบิล แชนแนลส์ จำกัด ผู้ประกอบการช่อง 8 TCC

ภาคสาธารณชน ประกอบด้วย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ สภาองค์กรวิชาชีพ วิทยุโทรทัศน์ภาคประชาชน สถาบันวิชาการสื่อเพื่อสาธารณะ และสถาบันวิชาการนโยบายสาธารณะกับธุรกิจ และการกำกับดูแล โดยผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพราะเป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาต้นจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาต้นจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย 2) แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาต้นจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 12 ประเด็นดังนี้

1) ประเด็นด้านความมั่นคงของชาติ 2) ประเด็นด้านศาสนาและความเชื่อ 3) ประเด็นด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี 4) ด้านสิทธิส่วนบุคคล 5) ประเด็นด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง 6) ประเด็นด้านการสื่อเพื่อสาธารณะ 7) ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม 8) ประเด็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค 9) ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญา 10) ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร 11) ประเด็นด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด 12) ประเด็นด้านการส่งเสริมและการพัฒนา

1.1 กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

1.1.1 กลไกภาครัฐ

การมี กสทช. และการออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการโทรทัศน์ดาวเทียมจะทำให้การกำกับดูแลโทรทัศน์ดาวเทียมทำได้ง่ายมากขึ้นกว่าการมอนิเตอร์แบบเดิม

รัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมสามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหรือสื่อมวลชนได้ ด้วยเหตุผลสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อความมั่นคงของรัฐ 2) เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน 3) เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลหรือชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลอื่น และ 4) เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน รัฐจึงต้องออกกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อธำรงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสมาชิกใน สังคม กับทั้งเพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นเป็นไปโดยราบรื่นสนองความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการควบคุมการใช้อำนาจควบคุมโดยรัฐไว้เพื่อไม่ให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือล่วงละเมิดสิทธิของประชาชนจนมากเกินไปไว้ด้วย และประชาชนเองจะต้องมีความรู้และมีหน้าที่ที่จะทำความเข้าใจในกฎหมายต่างๆเพื่อการตรวจสอบรัฐด้วย

แต่ในปัจจุบันมีกฎหมายเฉพาะเยอะมากจนทำให้เกิดช่องว่างในการกำกับดูแลสื่อบางประเภท ในส่วนของกฎหมายเองก็มีประเด็นหลายอย่างที่ขัดแย้งกับการทำงานด้านสื่อมวลชน เช่น การกำกับเสรีภาพของสื่อจนมากเกินไป จนกระทั่งบางที่สื่อขยับตัวทำอะไรบางอย่างไม่ค่อยได้ ทำให้ไม่สามารถเสนอข่าวสารที่เป็นกลางหรือเป็นธรรมได้อย่างเต็มที่

1.1.2 กลไกภาคผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม

กลไกผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและสมาคมองค์กรต่างๆของสื่อมวลชน หรือสื่อมวลชน จะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กรเพื่อการควบคุมและตรวจสอบกันเอง โดยการออกข้อบังคับให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆที่กำหนดให้ มีการว่ากล่าวตักเตือน หรือมีบทลงโทษในกรณีที่สมาชิกละเมิดข้อบังคับที่สมาคมองค์กรบัญญัติไว้ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยง

การทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

ปัจจัยที่จะควบคุมหรือกำกับดูแล หนึ่งในนั้นคือความเป็นช่องที่มีคุณภาพ และความสนใจของตลาด ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้รู้ว่าคนดูช่องเหล่านั้นเพราะอะไร ท้ายที่สุดช่องที่ไม่มีคุณภาพก็จะมีคนดู มันเป็นเรื่องใหม่ในการกำกับดูแลไปในตัวของมันเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องตระหนักรู้ว่าถ้าช่องของเขาไม่มีคุณภาพ ช่องของเขาจะมีคนดูมากขึ้น และแข่งขันได้ ส่วนช่องที่ไม่มีคุณภาพก็จะค่อยๆหายไปจากวงจรธุรกิจ

ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นแขนงใดก็ตามจะต้องมีหลักจริยธรรมที่ ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องประกอบวิชาชีพโดยสุจริต เป็นธรรม นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ปราศจากอคติ ใช้หลักความเป็นอิสระ ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องปฏิบัติตนอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพโดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ใช้หลักสิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยกไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีหลักความเท่าถึง

ผู้ประกอบการวิชาชีพควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัว ไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องยกระดับคุณภาพของการนำเสนอรายการทั้งในแง่การวิจัยและพัฒนาการผลิต รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้มีเกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้แนวทางที่จะเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อได้ดีที่สุดนั้น คือแนวทางในการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางด้วยการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชน

1.1.3 กลไกภาคประชาชน

ภาคประชาชนหรือภาคสาธารณชน จะต้องมี สถาบันหรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยงานหรือเป็นตัวแทนประชาชน ในการรักษาสิทธิของตนเอง เมื่อสื่อมวลชนได้ทำการละเมิดสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและสิทธิด้านจริยธรรมของตน เพราะนอกจากกลไกตามกฎหมาย กลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อมวลชนแล้ว กลไกโดยภาคประชาชนจะต้องมีความเข้มแข็ง เป็นระบบ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

การรู้เท่าทันสื่อ จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ภาคสาธารณชนไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ นอกเหนือไปจากการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆเพื่อรับการเยียวยาผู้ประสบภัยจากสื่อ การสร้างการรู้เท่าทันสื่อจะเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนเปรียบเสมือนวัคซีนป้องกันโรค ซึ่งผู้บริโภคสื่อจึงจำเป็นต้องอ่านสื่อให้ออกเพื่อการพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ รวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้

กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตื่นตัว รู้เท่าทันสื่อ และร่วมรณรงค์ให้มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสื่อที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อในรูปของพลังประชาชนเช่นนี้ นับเป็นทางออกที่สำคัญซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็น เหยื่อ หรือได้รับผลกระทบจากการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อในด้านที่มีพิษภัยได้ง่าย

ขณะเดียวกันกลุ่มผู้บริโภคสื่อเองหรือประชาชน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานของสื่อที่ถูกต้องเหมาะสมตามกรอบของจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขาดความตื่นตัวในการปกป้องสิทธิของตนเอง จึงทำให้ถูกละเมิดสิทธิจากสื่อทั้งโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

1.2 แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 12 ด้านดังนี้

1.2.1 ประเด็นด้านความมั่นคงของชาติ

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมสำหรับเรื่องนี้ จะต้องมีการนิยามความหมายของคำว่าความมั่นคงของชาติให้ชัดเจนว่าหมายถึงอะไร เพราะคำว่าความมั่นคงของชาติ ไม่ใช่มีแต่เรื่องของความรุนแรงแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังมีมิติอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงหรือว่าสงคราม เช่น เรื่องของความมั่นคงภายใน ที่มีรากฐานมาจากความมั่นคงในชีวิตของคนในชาติ หรือ เรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ผลมีกระทบต่อมนุษย์ เรื่องเหล่านี้ถือเป็นเรื่องราวอีกด้านหนึ่งของความมั่นคงของชาติ และ

สิ่งที่ต้องห้ามที่เกินมาจากมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ถึงการห้ามไม่ให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จะนำเสนอไม่ได้

สำหรับรายการของพรรคการเมืองในช่องโทรทัศน์ดาวเทียมนั้น พรรคการเมืองจะต้องมีการแสดงตัวตนอย่างชัดเจนแสดงออกถึงเจตนารมณ์หรือฝั่งฝ่ายที่ชัดเจนด้วย ถึงแม้ว่ารายการทางการเมืองจะส่งผลต่อความมั่นคงชาติอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นสิทธิเสรีภาพที่สื่อมวลชนจะสามารถทำได้ ทั้งนี้ต้องระมัดระวัง และไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ยึดหลักการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางส่งเสริมสนับสนุนความสามัคคี หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเขียนเงื่อนไขให้ละเอียดชัดเจน ไม่คลุมเครือ เจ้าของสถานีและประชาชนที่อ่านกฎหมายแล้วต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีว่ารายการประเภทไหน สามารถออกอากาศได้หรือไม่ โดยอาจแบ่งประเภทของรายการที่ต้องห้ามออกอากาศตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 37 ก็ได้ แต่ต้องกำหนด นิยามลงในรายละเอียดให้ชัดเจน เช่น อธิบายว่า “ความมั่นคงของชาติ” หมายถึงอะไร เช่น มีการเปิดเผยความลับทางทหารและกำหนดคุ้มครอง โดยระบุให้ชัดในกฎหมายว่า เนื้อหาบางประเภทไม่อยู่ในความหมายของเนื้อหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ตามกรอบของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับ บุคคลสาธารณะ กิจการสาธารณะ รวมทั้งมีข้อยกเว้นในกรณีการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต เป็นต้น

การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องกำหนดขั้นตอนการออกคำสั่งห้ามออกอากาศรายการใดไว้ด้วย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ผลิตรายการและผู้ชม เช่น หากเจ้าของสถานีจะสั่งห้ามออกอากาศรายการใดต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าจากใดหรือส่วนใด

ของรายการขัดต่อกฎหมายข้อใดและเปิดเผยต่อสาธารณะ รวมทั้งให้สิทธิผู้ผลิตรายการในการชี้แจงแสดงเหตุผลของตน และให้สิทธิในการคัดค้านหรืออุทธรณ์คำสั่ง

1.2.2 ประเด็นด้านศาสนาและความเชื่อ

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้ โทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดี สร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา นำเสนอข้อเท็จจริงโดยเคารพต่อแนวความคิด เสรีภาพในการนับถือศาสนา นิกาย ของศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อส่วนบุคคล การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา การประกอบศาสนกิจของทุกศาสนารวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ ประวัติ จารีต พิธีกรรม ความเชื่อของกลุ่มบุคคล พึ่งกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยปราศจากอคติ ไม่แสดงข้อคิดเห็นในเชิงดูหมิ่น ลบหลู่ และต้องใช้ภาษาในการดำเนินการด้วยความเคารพต่อทุกศาสนา ศาสนบัญญัติ และผู้นำทางศาสนาด้วย ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องศาสนาและความเชื่อ โดยคำนึงถึงหลักความหลากหลายของพหุวัฒนธรรม ทัศนคติ และรสนิยม

สำหรับ รายการดูดวง รายการขายเครื่องรางของขลัง ที่มีจำนวนมากและอยู่รอดได้ในการแข่งขันทางธุรกิจ ก็เพราะวิถีความเป็นอยู่ของสังคมไทยกับเรื่องของความเชื่อ และ ศรัทธา ที่เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้รายการประเภทนี้ยังอยู่ได้ แต่ต้องแยกแยะให้ออกระหว่างช่องศาสนากับช่องขายของที่เอาศาสนามาเกี่ยวข้องเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะแยกไม่ออก

สำหรับรายการธรรมะหรือรายการศาสนานั้นยังคงมีรูปแบบที่เซยไม่มีการพัฒนา กลุ่มผู้ชมเป้าหมายจึงจำกัดอยู่แค่กลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งเวลาที่น่าเสนอก็ไม่ได้ถูกวางให้กลุ่มวัยรุ่นเป็นผู้รับชมซึ่งเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม สำหรับรายการดูดวงเป็นรายการที่ไม่ควรส่งเสริมเพราะเป็นรายการที่มอมเมาประชาชนให้มีความงมงาย นอกจากนี้อัตราค่าบริการในการโทรศัพท์ไปดูดวงแต่ละครั้ง มีค่าใช้จ่ายต่อนาทีที่ค่อนข้างที่จะสูง รวมทั้งควรจะต้องจำกัดระยะเวลาในการนำเสนอไม่ให้มีช่องดูดวงตลอด 24 ชั่วโมง ถึงจะเป็นสิทธิและวิจารณ์ญาณส่วนบุคคลก็ตาม

การนำเสนอเรื่องศาสนานั้นจะต้อง แพร่ภาพหรือกระจายเสียงด้วยการส่งเสริมความเข้าใจอันดี สร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา นำเสนอข้อเท็จจริงโดยเคารพต่อแนวความคิด เสรีภาพในการนับถือศาสนา นิกาย ของศาสนา ลัทธินิยม และความเชื่อส่วนบุคคล การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา การประกอบศาสนกิจของทุกศาสนารวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ ประวัติ จารีต พิธีกรรม ความเชื่อของกลุ่มบุคคล พึ่งกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยปราศจากอคติ ไม่แสดงข้อคิดเห็นในเชิงดูหมิ่น ลบหลู่ และต้องใช้ภาษาในการดำเนินการด้วยความเคารพต่อทุกศาสนา ศาสนบัญญัติ

และผู้รู้ทางศาสนาด้วย ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องศาสนาและความเชื่อ โดยคำนึงถึงหลักความหลากหลายของพหุวัฒนธรรม ทัศนคติ และรสนิยม

รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องราวของขวัญมักได้รับความสนใจจากผู้ชมได้ง่ายแต่ด้วยสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ประชาชนมีภูมิทัศน์ในการเสพสื่อมากขึ้น รายการเหล่านี้จึงต้องสรรหากลวิธีใหม่ๆ มานำเสนอ ทั้งเอฟเฟกต์พิเศษ เพื่อเพิ่มความเร้าใจให้ผู้ชมดูรายการตั้งแต่เริ่มจนจบรายการ บางรายการอยู่คู่สังคมไทยมานาน พร้อมความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ และคงต้องยอมรับว่ารายการดีๆ ไม่มีทางสูญสิ้นไปจากหน้าจอโทรทัศน์ไทยอย่างแน่นอน ตราบใดที่ความเชื่อของคนไทยยังคงอยู่

วิธีการหรือแนวทางหนึ่งในการกำกับดู กสทช. ควรเรียกผู้ประกอบการเจ้าของสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม เจ้าของรายการมาหารือและเร่งสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่ควรปล่อยให้เจ้าของรายการนำความเชื่อทั้งทางโหราศาสตร์และไสยศาสตร์มาดึงดูดความสนใจและความนิยมของผู้ชม

1.2.3 ประเด็นด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้โทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม และจารีต ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี หลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องหรือข้อมูลซึ่งอาจชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจไปในทางเสื่อมเสียชื่อเสียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล ควรระมัดระวังเรื่องการแต่งกายของผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร ให้มีความเหมาะสม สุภาพ เหมาะกับกาลเทศะ วัฒนธรรมและประเพณี

ไม่ควรนำเสนอความทารุณโหดร้ายขาดมนุษยธรรม ปาเถื่อน ทวาดเลี้ยว หรืออุจาด ส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคมลดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น นำเสนอข้อมูลที่ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การแพร่ภาพและการกระจายเสียงต้องตระหนักและใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ระมัดระวังถ้อยคำที่อาจสื่อความหมายที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อน หลายนัย ละเว้นการใช้ถ้อยคำและเนื้อหาที่หยาบคาย ส่อเสียด ระมัดระวังการนำเสนอพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย หรืออาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย และควรชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการกระทำผิดกฎหมายควรขึ้นคำเตือนในการนำเสนอเกี่ยวกับการ

พนัน ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย สถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำผิด และไม่ควรถิ่นำหรือให้ข้อมูลในการกระทำดังกล่าว

สำหรับรายการที่นำเสนอเนื้อหาประเด็น ทางเพศในโทรทัศน์ดาวเทียม สมควรให้มีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น การแต่งกายของพิธีกร คำพูดที่ใช้ในรายการ ฯลฯ รวมทั้งระยะเวลาในการนำเสนอหรือเผยแพร่ที่เหมาะสมนั้นควรจะเป็นช่วงเวลาใด ระยะเวลาที่นำเสนอได้ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมการตอบปัญหาทางเพศต่างๆ สมควรจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ตอบคำถาม เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เป็นต้น

1.2.4 ด้านสิทธิส่วนบุคคล

ปัญหาเรื่องสิทธิส่วนบุคคลในสังคมไทยว่าปัญหานี้มีอยู่ในหลายมิติ ไม่ใช่แค่เรื่องการไม่มีกฎหมาย แต่ยังอยู่ในเรื่องการขาดความตระหนักรู้เรื่องสิทธิส่วนบุคคลกับการไม่รู้วิธีตอบกลับหรือแสวงหาทางเยียวยาในกรณีถูกละเมิดอีกด้วย กสทช. ในฐานะองค์กรหนึ่งที่ต้องช่วยสร้างการรู้เท่าทันสื่อและเสริมศักยภาพเรื่องสิทธิการสื่อสารของประชาชนก็ควรตระหนักไปด้วย เพราะสิทธิส่วนบุคคลยังขาดเจ้าภาพอยู่มากในสังคมไทย ไม่เหมือนเสรีภาพในการแสดงออกที่มีการรณรงค์มายาวนานกว่าและเป็นที่เข้าใจกันในวงที่กว้างขวางกว่ามากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะ

นักข่าวต้องแยกให้ออกระหว่างขอบเขตสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน โดยนักข่าวต้องยึดถือหลักการรายงานข่าวด้วยความรับผิดชอบทางจริยธรรม คือ มีความยุติธรรมต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่นำเสนอในข่าวต้องมีความถูกต้องถ้วนตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือการเสนอข่าวบันเทิง ผู้บริโภคข่าวสารมักเข้าใจว่า ข่าวบันเทิง คือข่าว เรื่องราวชีวิตครอบครัวของดารา ช่างรักๆ ใคร่ๆ ซึ่งในความเป็นจริง นั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น นิยามของความเป็นข่าวบันเทิง ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องบทบาทการแสดง หรือการที่ดาราบางคน เป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความใส่ใจในการศึกษา หรือมีจิตสาธารณะในการช่วยสังคม กลับปรากฏในพื้นที่ข่าวบันเทิงน้อยมาก

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้โทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องดำเนินการตามสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพในการแพร่ภาพและการกระจายเสียงที่จะต้องตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลที่สมควรได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมการนำเสนอเนื้อหาจะต้องให้ความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล ความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหาที่อาจกระทบต่อความรู้สึกหรืออาจจะละเมิดความเป็นส่วนตัวต้องได้รับอนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต้องเปิด

โอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ได้แสดงข้อเท็จจริง ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว การสื่อสารระหว่างบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตน โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยามแบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

1.2.5 ประเด็นด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาต่อต้านจริยธรรมเรื่องนี้ โทรทัศน์ดาวเทียมกับกรณีผู้ที่ตกเป็นข่าวจะต้องระมัดระวังการแพร่ภาพซึ่งนอกเหนือจากหลักการทั่วไป การนำเสนอข้อมูล การใช้ภาษาหรือภาพที่เป็นการซ้ำเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจจะไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการให้เกียรติและรักษาคำศักดิ์ศรีของบุคคลที่ตกเป็นข่าวในทุกกรณี เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร ได้ชี้แจงแก้ไข รวมทั้งไม่ตัดสินว่าผู้ใดกระทำผิดโดยที่ยังไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ระมัดระวังและรักษาข้อมูลโดยไม่นำเสนอเนื้อหาหรือภาพที่มีลักษณะชี้้นำถึงการปกปิดตัวตนของบุคคลที่ถูกละเมิด หรือผู้ต้องสงสัยไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

กรณีผู้ที่ตกเป็นข่าวจะต้องระมัดระวังการแพร่ภาพซึ่งนอกเหนือจากหลักการทั่วไป การนำเสนอข้อมูล การใช้ภาษาหรือภาพที่เป็นการซ้ำเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจจะไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการให้เกียรติและรักษาคำศักดิ์ศรีของบุคคลที่ตกเป็นข่าวในทุกกรณี

ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร ได้ชี้แจงแก้ไข รวมทั้งไม่ตัดสินว่าผู้ใดกระทำผิดโดยที่ยังไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ระมัดระวังและรักษาข้อมูลโดยไม่นำเสนอเนื้อหาหรือภาพที่มีลักษณะชี้้นำถึงการปกปิดตัวตนของบุคคลที่ถูกละเมิด หรือผู้ต้องสงสัยไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

สิ่งที่ควรส่งเสริมสนับสนุนคือ เนื้อหาสาระที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การปลูกจิตสำนึก โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัวต้องให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน ในฐานะเป็นกลุ่มผู้ชมผู้ฟังกลุ่มใหญ่ และต้องถือเป็นภารกิจหลักที่จะต้องจัดทำรายการที่มีเนื้อหาสาระทำทลายความคิดของเด็กและเยาวชน รายการที่มีลักษณะให้การศึกษาก่อนการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน รายการที่บ่อนข้อมูลข่าวสารให้เด็กและเยาวชนเพื่อให้เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว นอกจากนี้ต้องเปิดช่องทางให้เด็กและเยาวชนมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับทางสถานีในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรายการในฐานะผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ร่วมตอบปัญหา ในฐานะผู้ร่วมผลิตรายการ เช่น หัดเป็นนักแสดง หัดเป็นนักจัดรายการ รวมไปถึงการสื่อสารโต้ตอบทางออนไลน์ซึ่งทางสถานีได้จัดหน้าไว้เพื่อการศึกษา เพื่อการทบทวนบทเนื้อหาวิชาต่างๆ ในทุกระดับ และ รูปแบบการศึกษา

การนำเสนอข้อมูลเรื่องราวที่เกี่ยวกับบุคคลข้างต้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลและผู้ที่เกี่ยวข้องและต้องนำเสนอด้วยความระมัดระวัง การให้ความรู้ให้ความเข้าใจให้รู้ถึงสิทธิทางกฎหมายแก่ประชาชนจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของบุคคลเหล่านั้น ให้หยุดพฤติกรรมทำงานเอาหน้าของบางมูลนินสี หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มักจัดให้มีการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.2.6 ประเด็นด้านสื่อเพื่อการโต้แย้งสาธารณะ

ไม่ว่าจะเป็นสื่อรัฐ สื่อเอกชน ดาวเทียม หรือเคเบิล ก็ต้องทำหน้าที่การเป็นสื่อ รวมทั้งต้องมีบทบาทในการเป็นเวที โต้แย้งสาธารณะด้วยซึ่งส่วนใหญ่มองว่า หน่วยงานหรือสื่อที่เหมาะสมต่อการเป็นเวทีเพื่อการโต้แย้งสาธารณะนั้นจะต้องเป็นหน่วยงานที่ปลอดจากการเมือง เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รายงานข่าว พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง อย่างสมดุล ให้พื้นที่แก่กลุ่มความคิด ความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่าง เสนอข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และ ติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และเปิดโอกาสให้พรรคฝ่ายค้านไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีโอกาสแสดงทัศนะ ในวาระ และ สัดส่วนที่สมน้ำสมเนื้อ แต่ในความเป็นจริงส่วนหนึ่งจะเห็นว่าโอกาสของแต่ละฝ่ายมักจะไม่เสมอภาคกัน

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้โทรทัศน์ดาวเทียม ควบคุมระมัดระวังไม่ให้เกิดความแตกตื่นตระหนกเกินกว่าเหตุในการแจ้งข่าวหรือเตือนภัยระมัดระวังการนำเสนอภาพเสียง หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสียดังอันตราย ควรมีคำเตือนถึงอันตรายจากการลอกเลียนแบบควรกลั่นกรองข้อความในรายการโดยเฉพาะ SMS หรือ MMS ที่เปิดให้มีการสนทนาโต้ตอบผ่านทางรายการโดยยึดหลักการตามมาตรฐานจริยธรรม และไม่ควรถูกเป็นการโฆษณาสินค้าและบริการใดๆไม่เป็นเรื่องส่วนตัวหรือระบุได้ถึงตัวบุคคลและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ ต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลอย่างยั้งยวด ต้องนำเสนอ

ข้อเท็จจริงที่เป็นกลางไม่โน้มเอียง หรืออาจสร้างความเข้าใจผิดหรือคาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงการนำเสนอข้อมูล ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทุกภูมิภาคแสดงข้อคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม และด้วยเหตุผลของแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจของโทรศัพท์ดาวเทียมเป็นปัจจัยหนึ่ง นอกเหนือจากนโยบายของสถานีให้มีรายการเพื่อสาธารณะมีอยู่น้อย

1.2.7 ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม

ผู้ชมผู้ฟังจะให้ความเชื่อถือศรัทธาต่อสถาบันสื่อมวลชนก็ต่อเมื่อสถาบันนั้นผ่านการพิสูจน์แล้วว่ามีคุณสมบัติที่เที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม รายงานหรือรายการที่ออกอากาศ ต้องมาจากแหล่งข่าวที่รู้เห็นเหตุการณ์จริงและอยู่ในฐานะที่พุดถึงเรื่องราวนั้นได้อย่างมีน้ำหนักโดยมีหลักฐานสนับสนุนจริง การรายงานหรือนำเสนอต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา อะไรที่ไม่รู้ก็ต้องบอกว่าไม่รู้ ต้องหลีกเลี่ยงการคาดเดา การเร่งรีบชิงตัดหน้าในการเสนอข่าวโดยปราศจากการตรวจสอบ มักจะสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงในเวลาต่อมา เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏออกมาภายหลัง อันเป็นการบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือ

ต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา วิธีการ หรือรูปแบบการนำเสนอต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มีการตรวจสอบตรวจทานเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ ตรงไปตรงมาและเชื่อถือตรงกับแหล่งข่าว ผู้ตกเป็นข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟัง รายการการเสนอข่าว รายการ รายงานประเด็นที่เป็นภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมกรรมกรรมกรรมกรรม หรือก่อความไม่สงบ

โดยเฉพาะการรายงานข่าวหรือเหตุการณ์นั้นจะต้องรายงานตามความเป็นจริงไม่แทรกความคิดเห็น ไม่บิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่สร้างความเข้าใจผิด หรือไม่ทำให้เกิดการตื่นกลัวเกินเหตุ การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล ต้องเปิดเผยตรงไปตรงมาและเชื่อถือตรงต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการ

การเสนอข่าวสารหรือรายงานเกี่ยวกับการเมืองนโยบายสาธารณะ ต้องกระทำด้วยความเชื่อถือตรงต่อข้อเท็จจริง ไม่โอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอรายการ ต้องไม่

แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรายการ และต้องระมัดระวังในการทำหน้าที่มิให้ถูกใช้หรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

การเสนอข่าวหรือการรายงานประเด็นอาชญากรรม หรือภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกอย่างเกินเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมการณ์การเลียนแบบ หรือการก่อความไม่สงบ

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้โทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องยึดถือข้อเท็จจริงเป็นหลัก การนำเสนอจะต้องเป็นกลาง หลากหลาย และเหมาะสมละเว้นข้อมูลที่เกินความเป็นจริง บิดเบือน คาดเดา รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นส่วนตนที่มีการพาดพิงบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงการนำเสนอด้วยความลำเอียงหรืออคติโดยเฉพาะการนำเสนอข่าวหรือรายงานที่เกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ไม่สร้างความเข้าใจผิด ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในการแสดงข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง เพื่อชี้แจงรายละเอียด เหตุผล แยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา วิธีการ หรือรูปแบบการนำเสนอต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมจะต้องมีจริยธรรมเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะผู้ผลิตสื่อ ซึ่งหลักการจริยธรรมนั้นอาจจะวางไว้เป็นหัวข้อใหญ่ๆ เช่น หลักผลประโยชน์สาธารณะ หลักความเป็นอิสระ หลักสิทธิมนุษยชน หลักความสุจริต หลักความโปร่งใส หลักการยอมรับการตรวจสอบ หลักคุณธรรมของผู้นำ หลักความคุ้มค่า นอกจากนี้จะต้องมีหลักจริยธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้วย จริยธรรมของผู้บริหาร โดยเฉพาะจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

การเสนอข่าวหรือข้อมูลต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องเที่ยงตรง โดยการเลือกแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา วิธีการ หรือรูปแบบการนำเสนอต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มีการตรวจสอบตรวจทานเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ต้องรายงานตามความเป็นจริงไม่แทรกความคิดเห็น บิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่สร้างความเข้าใจผิด หรือไม่ทำให้เกิดการตื่นกลัวเกินเหตุ การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล ต้องเปิดเผยตรงไปตรงมาและชี้ตรงต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวแหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการ การเสนอข่าวสารหรือรายงานเกี่ยวกับการเมืองนโยบายสาธารณะ ต้องกระทำด้วยความซื่อตรงต่อข้อเท็จจริง ไม่โอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอรายการ ต้องไม่แสดงความคิดเห็น

ทางการเมืองในรายการ และต้องระมัดระวังในการทำหน้าที่มิให้ถูกใช้หรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง การเสนอข่าวหรือการรายงานประเด็นอาชญากรรม หรือภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนก อย่างเกินเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่ พฤติกรรมการเลียนแบบ หรือการก่อความไม่สงบ

1.2.8 ประเด็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

โทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องมีความคิดเห็นต่อการ การโฆษณา ที่จะต้องดำเนินการในเชิงสร้างสรรค์ ถูกต้องตามความเป็นจริงและตามกฎหมาย รวมถึงศีลธรรมอันดี และระเบียบของสังคม ไม่ว่าจะ เป็นภาพหรือเสียงต้องไม่บิดเบือนข้อมูลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบ ต่อสังคมบนหลักของการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่นำเสนอข้อมูลที่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจหรือ เคลือบแคลงสงสัยไม่นำเสนอเนื้อหาในลักษณะการชวนเชื่อการอวดอ้างสรรพคุณจนเกินความเป็นจริง หรือชักจูงใจโดยหวังผลการพาณิชย์ ทำให้เกิดความสำคัญผิด หรือเข้าใจไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดอันตรายได้ไม่ ลอกเลียนแบบเครื่องหมายทางการค้ารวมทั้งการนำเสนอเนื้อหาโดยมีการอ้างอิงถึงตัวบุคคลองค์กร สถาบัน หรือการแอบอ้างนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องไปสนับสนุนการนำเสนอ โดยที่ไม่มีตัวตนอยู่จริง หรือไม่มีส่วน เกี่ยวข้องตามที่มีการอ้างอิงและแอบอ้างหากเป็นการนำเสนอประวัติข้อมูลด้านวิชาการ ต้องมีข้อมูล รายละเอียดครบถ้วนและที่มาอ้างอิงอย่างถูกต้อง

สร้างความเข้าใจอย่างสมบูรณ์เปิดโอกาสและมีช่องทางให้ผู้บริโภคสามารถร่วมแสดง ข้อคิดเห็น ข้อติชม หรือข้อเสนอแนะได้ด้วยความเป็นธรรม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในการ นำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไปหากเป็นการนำเสนอข้อมูลจากแหล่งที่มาที่อาจมี ผลต่อการตัดสินใจ สิทธิประโยชน์อื่นใดของผู้บริโภค ควรมีข้อเสนอแนะ หรือคำแนะนำเพื่อประกอบการ พิจารณาในการรับข้อมูลเนื้อหาด้วย ต้องสร้างความชัดเจนถึง สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในสื่อรายการ โทรทัศน์ ที่จะนำไปสู่การได้รับความคุ้มครองว่ามีอะไรบ้าง

ภาครัฐควรสร้างความชัดเจนถึง สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคในสื่อรายการโทรทัศน์ ที่ จะนำไปสู่การได้รับความคุ้มครองว่ามีอะไรบ้าง ในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคสื่อโทรทัศน์นั้นว่ามีสิทธิ ด้านใดบ้าง เช่น สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลนั้นต้องเป็น ข้อมูลที่เป็นจริงโดยไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภคโดยเป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 61 กฎหมาย รัฐธรรมนูญ 2550 ซึ่งบัญญัติรับรองถึงสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคร่วมได้รับความคุ้มครองในการได้รับ ข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายรวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคหรือไม่ สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะเนื้อหาที่ส่งเสริม

การศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะเด็ก ที่จะต้องได้รับสิทธิในการเข้าถึงสื่อหรือวัสดุที่เป็นประโยชน์ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ผู้ที่ทำงานด้านสื่อ ต้องไม่ทำงานอย่างมุ่งหรือ แอบแฝงประโยชน์เฉพาะตน ครอบครัว หรือ พวกพ้อง ประโยชน์ดังกล่าวนี้ มิได้หมายถึงเฉพาะ รายได้หรือ ทรัพย์สิน เงินทอง เท่านั้น แต่หมายรวมถึง การรายงาน หรือ การนำเสนอรายการที่สนับสนุนการได้เปรียบ ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน กลุ่มการเมือง รวมทั้ง การรับ สินค้า ของขวัญ ของแถม ส่วนลด บริการ การให้กู้ยืม อภินันทนาการ ที่เกินขอบเขตของไมตรีจิต จาก บุคคล องค์กร ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อเพราะการกระทำของบุคลากรทุกระดับ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือ ไม่ตั้งใจ ย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและความไว้วางใจจากสังคม

1.2.9 ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญา

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้ จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ พบว่าโทรทัศน์ดาวเทียม จะต้องเคารพต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่ลอกเลียนแบบ บิดเบือน ดัดแปลง แก้ไข ทำซ้ำข้อมูล เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือดำเนินการโดยมิชอบต่อสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาต ในกรณีข้อมูลเฉพาะส่วนบุคคล หรือข้อมูลที่มีการจัดทำขึ้น หรือข้อมูลอื่นใดที่ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคล องค์กร หรือสถาบันใด หากประสงค์จะดำเนินการเผยแพร่ ต้องขออนุญาตและได้รับความยินยอมในการดำเนินการ และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการอย่างเสมอภาคสมควรให้มีการจำกัดจำนวนสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งมีการจำกัดระยะเวลาในการถือครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาด้วยซึ่งถือเป็นปัญหาการผูกขาดที่สำคัญ

จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ แต่ในขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิ่งที่ได้ถูกคิดค้นอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ให้การสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลข่าวสารและสาระบบันเทิง หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตมีช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและสาระบบันเทิง ซึ่งจะทำให้เกิดความหลากหลาย และเกิดการสนับสนุนผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารและไม่ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

1.2.10 ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

นักข่าวต้องหาข่าว หาข้อมูล ที่เป็นจริงมากที่สุด นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยไม่มีความคิดเห็นของตนเอง คำสัมภาษณ์ ข้อมูลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการหาข้อมูล เพิ่มเติมของสื่อ ซึ่งต้องครอบคลุมและรอบด้าน ดังนี้ เป้าหมายของข้อสอง จึงบรรลุด้วยเหตุนี้ ในขณะที่ข้อหนึ่ง สื่อย่อมต้อง

พิจารณาว่า ข่าวนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร ควรนำเสนอหรือไม่อย่างไร เป้าหมายที่หนึ่ง ก็จึงบรรลุด้วยเหตุนี้ สื่อที่เสนอข่าวประจำวัน มีทั้งสื่อของรัฐและไม่ใช้สื่อของรัฐ คงต้องแยกแยะให้ออกก่อน ระหว่างการเสนอข่าวสาร และการวิเคราะห์วิจารณ์ เรื่องการใส่อารมณ์หรือสี่นของการให้ข่าว ไม่ควรนำมาสับสน เมื่อลอกเปลือกกระพี้ สี่นของการนำเสนอ จึงค่อยพิจารณาในเนื้อหาข่าว หาก ไม่ใช่การวิเคราะห์ วิจารณ์ของผู้เสนอข่าว นั่นก็ใช้สิ่งที่เรากำลังดูกัน ประชาชนต้องการข้อมูลทั้งสองด้าน และสื่อเสรีพยายามรักษาสิ่งนี้

สื่อของรัฐ เป็นสื่อที่ถูกกำหนดบทบาทโดยรัฐ หรือถูกควบคุมโดยรัฐ ข่าวสารที่นำเสนอ นั้น ย่อมขึ้นกับนโยบาย และความต้องการสื่อข้อมูลของรัฐ ต่อประชาชน ในขณะที่สื่อที่ไม่ใช่ของรัฐ ถูกกำหนดบทบาทโดยทุน และโดยอุดมการณ์ ข่าวสารที่นำเสนอ นั้น ย่อมสะท้อนถึงเป้าหมายและอุดมการณ์ของสื่อ นั้น ๆ สิ่งที่ขับเคลื่อนทิศทางของสื่อให้ไปในทิศทางเดียวกันได้นั้น น่าจะเริ่มที่สื่อของรัฐ หากสื่อของรัฐ มีความเป็นกลางให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน สื่อที่เหลือ ก็จะมีหน้าที่นำข้อมูลสนับสนุน และขยายวงของข่าวสารให้กว้างไกล ซึ่งให้เห็นถึงความเสรีของสื่อ อย่างมาก เพราะรัฐจะไม่เข้าแทรกแซงสื่อ ภาวะเกือกลดต่อกัน ย่อมทำให้รัฐ สามารถลดบทบาทของสื่อรัฐลง ให้สื่ออื่นทำงานแทน

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาต้านจริยธรรมเรื่องนี้ เห็นว่าการนำเสนอและเผยแพร่ ข่าวสารนั้นควรมีหลักการทั่วไปและแนวปฏิบัติขององค์กรเพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่นอกเหนือไปจากหลักการทั่วไปที่พึงปฏิบัติแล้วนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพพึงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ซึ่งมาตรฐานจรรยาบรรณและจริยธรรม และพันธกิจบนพื้นฐานของการนำเสนอสารประโยชน์ และสาระบันเทิงในการสนับสนุนสังคมให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม พึงละเว้นการกระทำอันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรวิชาชีพ และปฏิบัติตนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยเสรีภาพ ถูกต้อง เหมาะสม สมดุล เป็นธรรม

1.2.11 ประเด็นด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาต้านจริยธรรมเรื่องนี้ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดต้องแสดงความรับผิดชอบและดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยทันทีหรือพยายามแก้ไขเพื่อยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยทันที โดยทำให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไปถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนแขนงใดในการปฏิบัติงานข่าวทุกแขนงย่อมมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน

ในการนี้ โดยเฉพาะนักข่าวพึงต้องมีความรับผิดชอบควบคู่ไปกับสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อกฎหมายในฐานะที่นักข่าวเป็นนายประตูดูข่าวสาร หรือเป็นด่านแรกในการทำงานข่าว ควรจะต้องศึกษากฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

แม้ว่าความรับผิดชอบต่อกฎหมายเป็นข้อจำกัด ในการใช้สิทธิ เสรีภาพภายใต้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญสำหรับความผิดทางกฎหมายที่นักข่าว หรือบรรณาธิการจะต้องเผชิญอยู่เสมอ คือความผิดฐานหมิ่นประมาท ละเมิดต่อชื่อเสียงเกียรติยศ และทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่น ละเมิดอำนาจศาล นักข่าวจึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ การรายงานข่าวที่ต้องเคารพหลักการพูดความจริง และความรับผิดชอบต่อจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อจริยธรรม (ethics) เป็นความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องใช้จิตสำนึก

1.2.12 ประเด็นด้านการส่งเสริมและการพัฒนา

แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมเรื่องนี้ควรให้มีการส่งเสริม สนับสนุนสังคมความหลากหลายของชาติพันธุ์ รวมทั้งการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงาม โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านวิถีการแพร่ภาพและกระจายเสียง โดยการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี ความรู้ความสามารถและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการทางธุรกิจเพื่อการกำกับดูแลและการตรวจสอบกันเอง การพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีเอกลักษณ์และคุณภาพ

เนื้อหาที่ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา ได้แก่ เรื่องศาสนา ความเชื่อ โดยเฉพาะรายการธรรมะ สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือรูปแบบของรายการธรรมะที่ค่อนข้างเชย รวมถึงระยะเวลาที่ออกอากาศทำให้กลุ่มผู้รับชมค่อนข้างจำกัดเฉพาะผู้สูงอายุ ส่วนประเด็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล เห็นว่าเนื้อหารายการควรให้มีการส่งเสริม สนับสนุนสังคมความหลากหลายของชาติพันธุ์ รวมทั้งการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงาม โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะรายการทางวัฒนธรรมไทย การนำเสนอวิถีชีวิต ประเพณีไทยอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมา ความผูกพันของผู้คนต่อพุทธศาสนาและการดำรงชีวิต

ส่งเสริมการนำเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กเยาวชนที่เป็นมากกว่ารายการการ์ตูนนั้นคือรายการที่ให้การศึกษาในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีเอกลักษณ์ มีคุณภาพรวมทั้งเทคโนโลยีและการพัฒนาบุคลากรในสายงาน เพราะทุกคนมองว่าช่องดาวเทียมนั้นเกิดมาจากเนื้อหารายการที่แตกต่างหรือรูปแบบรายการที่มีเอกลักษณ์ ส่วนใหญ่ยังมองว่าการให้หลักประกันด้านความ

หลากหลายของเนื้อหาเป็นสิ่งที่สำคัญการที่จะให้มีรายการประเภทเดียวตลอด 24 ชั่วโมงนั้นถือว่าการเอาเปรียบผู้บริโภคโดยเฉพาะช่องขายสินค้าและบริการและช่องดูดวง การจัดสรรสัดส่วนรายการที่เหมาะสม

ควรมีมาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาดังต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ที่เน้นการให้ความเคารพต่อสถาบัน การนำเสนอเนื้อหาที่ต้องระมัดระวัง คำเนิ่นถึงความเหมาะสมที่สุด เพื่อไม่ให้เป็นการดูหมิ่น ลบหลู่ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื้อหาที่มีความรุนแรง ความทารุณโหดร้าย ภาพหวาดเสียว ป่าเถื่อน ขาดมนุษยธรรม ได้แก่ ภาพแสดงวิธีฆ่า ภาพการแสดงออกที่วิถถการก้าวร้าว รุนแรง ภาพการข่มขืนและทารุณต่อสตรีและเด็ก ภาพใบหน้าผู้ตาย ภาพสภาพศพ ภาพอวัยวะที่ชัดเจน ภาพวิธีการทำร้ายตนเอง เป็นต้น กรณีเรื่องไปเปลือย และลามกอนาจาร โดยเฉพาะภาพเปลือยเปลือย ภาพยั่วยุกามารมณ์ ภาพเล่าโลม ภาพการมีเพศสัมพันธ์ ภาพศิลป์ ภาพประกอบการบรรยายทางวิชาการ ที่ควรมีเกณฑ์และข้อกำหนดที่ชัดเจน รวมทั้งการใช้คำพูดและเสียงประกอบ เช่น ห้ามใช้คำพูดหยาบคาย ไม่สุภาพ ส่องแง่ส่องง่าม ปลุกเร้าอารมณ์หรือเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งเสียงพูดหรือสนทนาระหว่างรายการที่แสดงออกไปในทางโน้มแน้ว จูงใจให้ผู้ชมคล้อยตาม โดยเฉพาะประเด็นทางเพศนั้นควรแสดงทัศนคติเฉพาะทางวิชาการและให้อยู่ในกรอบของวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้การแต่งกายของผู้ร่วมรายการและพิธีกร ควรแต่งกายด้วยความสุภาพเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยด้วย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแยกตามด้านต่างๆ

2.1.1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 212 คนคิดเป็นร้อยละ 53.0 มากกว่าเพศชายที่มีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0

2.1.2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุต่ำกว่า 20-25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุมากกว่า 25-30 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุมากกว่า 30-35 ปีและช่วงอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 16.8 และ 11.0 ตามลำดับ

2.1.3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท และประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.5 ร้อยละ 5.5 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

2.1.4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาในช่วงรายได้อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาในช่วงรายได้อยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาท สูงกว่า 40,000 บาท และช่วงรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.0 ร้อยละ 13.3 และร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

2.1.5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาอาชีพลูกจ้าง/พนักงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 รองลงมาอาชีพเจ้าของธุรกิจ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 รองลงมาอาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพอื่นๆ และอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.5 ร้อยละ 9.8 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เชิงพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

3.1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

ประเด็นเรื่องความเชื่อที่ว่ารายการดูดวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็น การมอมเมาประชาชนให้มึนงง โดยกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.625 เพศหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.31 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.812

ปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภครจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.680 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านนี้มากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.928

ปัญหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านนี้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.724 กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.841

3.2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

อายุต่ำกว่า 20 - 25 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภครจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจมากที่สุด รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.50 และ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76 และ 0.65 ตามลำดับ

อายุมากกว่า 25 - 30 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านความมั่นคงของชาติที่ว่ารายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แแตกความสามัคคีของคนในสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.79 และ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 และ 0.60 ตามลำดับ

อายุมากกว่า 30 - 35 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภครจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและ

จรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านสิทธิส่วนบุคคลที่ว่าการควบคุมมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศัพย์และโซเชียลมีเดีย ถือเป็นการมอมเมาประชาชนให้มึนงงโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.72 และ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 และ 0.47 ตามลำดับ

อายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาด้านด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ รองลงมาเห็นด้วยกับปัญหาด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ว่าสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเลยในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลยโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.32 และ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.27 และ 1.20 ตามลำดับ

3.3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษากับความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

การศึกษาระดับประถมศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลที่ว่าเพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหม้เอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงินโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและและการพัฒนา ที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.429

การศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นด้วยอย่างยิ่งกับ ปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.746

การศึกษาระดับปริญญาโทเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนา
ที่ว่าโทรศัพท์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้
มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.85 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.543

การศึกษาระดับปริญญาโท เห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรม ด้านวัฒนธรรมที่ว่ารายการที่
นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรไม่เหมาะสม และปัญหา
จริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของ
ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขัน
ทางธุรกิจโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.602

3.4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้กับความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรศัพท์ ดาวเทียมในประเทศไทย

รายได้ต่ำกว่า - 10,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
ที่ว่าโทรศัพท์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็นจำนวนมาก ยากแก่การกำกับ
ดูแลโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันอยู่ที่ 0.70

รายได้ 10,001-20,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่ว่า
โทรศัพท์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มี
มาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72

รายได้ 20,001-30,000 บาทเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนา
ที่ว่าโทรศัพท์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้
มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวีโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.68 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

รายได้ 30,001-40,000 บาทเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ว่าสื่อ
โทรศัพท์ดาวเทียมมักจะละลายในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลยและ
ปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของ
ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขัน
ทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันที่ 0.46

รายได้มากกว่า 40,000 บาทเห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรมด้านวัฒนธรรมที่ว่ารายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.15 รองลงมาเห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจและปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวีโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.28

3.5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพกับความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

อาชีพนักเรียน นักศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.44 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88

อาชีพรับจ้างทั่วไปเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลที่ว่าเพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โน้มเอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงินและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวีโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.83 และ 1.08 ตามลำดับ

อาชีพลูกจ้าง พนักงาน เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความมั่นคงของชาติที่ว่ารายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แแตกความสามัคคีของคนในสังคม รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและการพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 และ 4.75 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

อาชีพข้าราชการ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 ถึงแก่ด้านปัญหาจริยธรรมประกอบด้วยปัญหาจริยธรรมด้านความมั่นคงของชาติ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสื่อเพื่อสาธารณะ ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ด้านความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล และด้านการส่งเสริมและการพัฒนา ยกเว้นด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านการคุ้มครองสิทธิ ด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

อาชีพเจ้าของธุรกิจเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

อาชีพอื่นๆเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.69 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เครื่องมือทางสถิติต่างๆ

4.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้วยการหาค่าที (T-TEST)

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเพศชายกับเพศหญิง ต่อปัญหาด้านจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ มีค่าเฉลี่ยของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่ 4.36 และ 4.27 ตามลำดับ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.44 และ 0.68 และค่า T-Test เท่ากับ 1.64 ค่า Sig เท่ากับ 0.10 แสดงว่า เพศชายและเพศหญิง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.2) การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Anova)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุกับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วงอายุมากกว่า30-35ปี มากที่สุด ที่ 4.50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 และค่าความแปรปรวนเท่ากับ 8.50 ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 แสดงว่า ช่วงอายุ มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษาโดยที่ค่าเฉลี่ยระดับปริญญาโท มากที่สุด ที่ 4.71 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.29 และ ค่าความแปรปรวนเท่ากับ 32.12 ค่า Sig เท่ากับ 0.001 แสดงว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในช่วงรายได้ 20,001 - 30,000 มากที่สุด ที่ 4.54 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.24 และ ค่าความแปรปรวน เท่ากับ 24.33 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า รายได้มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในอาชีพ ข้าราชการมากที่สุด ที่ 4.87 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.13 และ ค่าความแปรปรวน เท่ากับ 9.43 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า อาชีพ มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย (The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand) ผู้วิจัย ได้แบ่งประเด็นในการอภิปรายผลไว้ 4 ส่วน ดังนี้

1. กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

กลไกสำคัญที่สังคมจะนำมาเพื่อใช้การสนับสนุน หรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบและมีความเป็นมืออาชีพ คือ ภาครัฐ (กฎหมาย) ซึ่งรัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมสามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมาย เพื่อจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหรือสื่อมวลชนได้ ด้วยเหตุผลสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อความมั่นคงของรัฐ 2) เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน 3) เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลหรือชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลอื่น และ 4) เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน รัฐจึงต้องออกกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อธำรงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสมาชิกใน สังคมกับทั้งเพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นเป็นไปโดยราบรื่น สนองความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ภาคผู้ประกอบการธุรกิจ (จริยธรรมและจรรยาบรรณ) ซึ่งกลไกผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและสมาคมองค์กรต่างๆของสื่อมวลชน หรือ สื่อมวลชน จะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กรเพื่อการควบคุมและตรวจสอบกันเอง โดยการออกข้อบังคับให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆที่กำหนดให้ มีการว่ากล่าวตักเตือน หรือมีบทลงโทษในกรณีที่มีสมาชิกละเมิดข้อบังคับที่สมาคม องค์กรบัญญัติไว้ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้แนวทางที่จะเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อได้ดีที่สุดนั้น คือแนวทางในการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนเอง ซึ่งเป็นแนวทางด้วยการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชนและภาคประชาชน (การรักษาสิทธิและการรู้เท่าทันสื่อ) ซึ่งภาคประชาชนหรือภาคสาธารณชน จะต้อง มี สถาบันหรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหน่วยงานหรือเป็นตัวแทนประชาชน ในการรักษาสิทธิของตนเอง เมื่อสื่อมวลชนได้ทำการละเมิดสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและสิทธิด้านจริยธรรมของตน เพราะนอกจากกลไกตามกฎหมาย กลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อมวลชนแล้ว กลไกโดยภาคประชาชนจะต้องมีความเข้มแข็ง เป็นระบบ มี

ความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท ที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง และการรู้เท่าทันสื่อ จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ภาคสาธารณสุขไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ นอกเหนือไปจากการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อรับการเยียวยาผู้ประสบภัยจากสื่อ เพราะการรู้เท่าทันสื่อก็คือการรักษาสิทธิของผู้บริโภคสื่อเอง เป็น 3 กลไกที่ใช้กำกับและดูแลเนื้อหาของสื่อมวลชนให้มีความมาตรฐานทั้งด้านกฎหมายและจริยธรรม เป็นไปตามแนวคิดของ Wilbur Schramm (1996) ในเรื่องการกำกับดูแลตนเองของสื่อที่ว่ากลไกสำคัญที่สังคมอาจนำมาเพื่อใช้การสนับสนุน หรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบไว้ 3 กลไกด้วยกันคือ 1) รัฐบาล กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆที่รัฐออกมาเพื่อควบคุมสื่อมวลชน 2) สื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึงผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และสมาคมหรือองค์กรต่างๆของสื่อมวลชน 3) สาธารณชน สถาบัน หรือองค์กรที่สาธารณชนตั้งขึ้นมา

การศึกษาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ยังพบว่า กลไกที่เหมาะสมที่สุดในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย คือกลไกการกำกับดูแลตนเองสื่อมวลชนหรือผู้ประกอบการวิชาชีพ เพราะกลไกผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน และสมาคมองค์กรต่างๆของสื่อมวลชน หรือ สื่อมวลชน จะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมองค์กรเพื่อการควบคุมและตรวจสอบกันเอง โดยการออกข้อบังคับให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดให้ มีการว่ากล่าวตักเตือน หรือมีบทลงโทษในกรณีที่สมาชิกละเมิดข้อบังคับที่สมาคม ให้องค์กรบัญญัติไว้ให้ มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีการเชื่อมโยงการทำงานจากคณะทำงานหลากหลายสาขา และตรวจสอบสื่อหลากหลายประเภท มีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งกลไกนี้จะเป็นแนวทางที่ได้จากการใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึก และความตระหนักของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ด้วยความเป็นมืออาชีพที่มีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่พึงปฏิบัติในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาวิทยุโทรทัศน์ในการวิจัยเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยของ พิรงรอง รามสูต อดิสรณ์ และศศิธร ยุวโกศล (2546) พบว่ายิ่งระบบการสื่อสารมีอิสระและความรับผิดชอบมากเท่าใด ภาระของรัฐบาลที่จะต้องดูแลสื่อมวลชนก็ยิ่งลดน้อยลงเท่านั้น และหากสื่อปราศจากความรับผิดชอบ รัฐบาลก็ต้องเข้ามาจัดการควบคุมขอบเขตและบทบาทของสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ และยังสอดคล้องกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยทฤษฎีดังกล่าวพัฒนามาจากทฤษฎีอิสรภาพนิยมที่มีรากฐานมาจากปรัชญาเกี่ยวกับสิทธิตามธรรมชาติที่มองว่าทฤษฎีอิสรภาพนิยมต่อการมีเสรีภาพ ว่าเป็นแก่นแท้สำคัญตามธรรมชาติของมนุษย์ และมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่

มีเหตุผล สามารถรู้ได้ด้วยตนเอง ว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรดี อะไรชั่ว เช่นเดียวกับการศึกษาของ สุรพงษ์ โสภนะเสถียร (2533) ที่ได้แบ่งมาตรการควบคุมสื่อมวลชนขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะสื่อมวลชนในสังคมไทย โดยหนึ่งในนั้นคือมาตรการควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ความรับผิดชอบจากจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของบุคคลในวงการสื่อมวลชนเอง และสอดคล้องกับการศึกษาของนฤมล วีระวงษ์ชัย (2547) ที่ว่า เสรีภาพและความรับผิดชอบนั้น ย่อมต้องไปควบคู่กัน สื่อมวลชนไม่สามารถที่จะคาดหวังว่าจะเพละเลื้อยกับเสรีภาพโดยไร้ขอบเขต โดยที่ปราศจากการยอมรับถึงความรับผิดชอบ

การรู้เท่าทันสื่อ จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ภาคสาธารณสุขไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ นอกเหนือไปจากการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆเพื่อรับการเยียวยาจากการเป็นผู้ประสบภัยจากสื่อซึ่งการร้องเรียนนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ แต่การสร้างการรู้เท่าทันสื่อจะเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนเปรียบเสมือนวัคซีนป้องกันโรค ซึ่งผู้บริโภคสื่อจึงจำเป็นต้องอ่านสื่อให้ออกเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อ รวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ ดังที่พรทิพย์ เย็นละบอก (2553) ได้เขียนในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในภาวะวิกฤตของประเทศไทย ว่าการรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) นั้นเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตื่นตัว รู้เท่าทันสื่อ และร่วมรณรงค์ให้มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสื่อที่เกิดประโยชน์ต่อ สังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อในรูปของพลังประชาชนเช่นนี้ นับเป็นทางออกที่สำคัญซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อ หรือได้รับผลกระทบจากการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อในด้านที่มีพิษภัยได้ง่าย เกินไปด้วย

2. แนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

การวิจัยเรื่องแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยครั้งนี้ได้ใช้ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ของสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงประเทศไทย (2554) ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องจริยธรรมของการแพร่ภาพและกระจายเสียง ในด้านต่างๆที่ระบุไว้ในข้อบังคับนี้ด้วยหลักแห่งศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิส่วนบุคคล วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ ทั้ง 12 ด้าน เป็นกรอบในการออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์ รวมทั้งออกแบบแบบสำรวจความคิดเห็นในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่ง ประกอบด้วยประเด็นต่างๆดังนี้ 1) ประเด็นด้านความมั่นคงของชาติ 2) ประเด็นด้านศาสนาและความเชื่อ 3) ประเด็นด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี 4) ด้านสิทธิส่วนบุคคล 5) ประเด็นด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง 6) ประเด็นด้านการสื่อเพื่อสาธารณะ 7) ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูล

ที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม 8) ประเด็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค 9) ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญา 10) ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร 11) ประเด็นด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด 12) ประเด็นด้านการส่งเสริมและการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายตามลำดับต่อไป

ประเด็นความมั่นคงของชาติต้องนิยามความหมายให้ชัดเจนแล้ว สิ่งที่ต้องห้ามที่เกินมาจากมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ถึงการห้ามไม่ให้ ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ต้องระมัดระวัง และไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ยึดหลักการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางส่งเสริมสนับสนุนความสามัคคี หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องความคิดเห็นของ McQuail (1992) ในแนวคิดสื่อกับสาธารณะประโยชน์ที่ว่า การบูรณาการทางสังคมและความสมานฉันท์ในสังคม สามารถแบ่งพิจารณาตามความคาดหวังและบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของสังคมซึ่งอาจรวมถึงประเด็นความมั่นคงของชาติ

ประเด็นด้านศาสนาและความเชื่อ ที่ทุกคนต่างมองว่าวัฒนธรรมไทยก็เป็นเช่นเดียวกับสิ่งอื่นๆ ที่มนุษย์ สังคมสร้างขึ้น ต้องมีเกิด มีดับ เปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ตลอดเวลา และท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของโลก จำเป็นที่จะต้องมีการตัดสินใจ นั่นคือจะต้องปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการผสมผสานระหว่างเก่ากับใหม่และกับวัฒนธรรมต่างประเทศกับวัฒนธรรมไทยจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมโลกได้ แต่ก็ไม่สามารถละทิ้งความเป็นเอกลักษณ์ของไทยได้ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยนั้นจึงมีทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่นเดียวกันกับปัญหานี้ ต่างคนต่างมุมมองแต่จะทำอย่างไรให้มันอยู่บนความพอดี สอดคล้องกับความแนวคิดสื่อกับสาธารณะประโยชน์ของ Denis McQuail (1992) ที่ว่าความหลากหลายสะท้อนให้เห็นในหลายๆมิติ หนึ่งในนั้นคือประเภทหรือลักษณะความสนใจของกลุ่มผู้ชมผู้ฟังเป้าหมาย ซึ่งอาจถูกแบ่งโดยลักษณะที่แตกต่าง เช่น ศาสนา เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม

ประเด็นด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดต้องการให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม และจารีต ประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี หลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องหรือข้อมูลซึ่งอาจชี้้นำให้เกิดความเข้าใจไปในทางเสื่อมเสียชื่อเสียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล ควรระมัดระวัง

เรื่องการแต่งกายของผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร ให้มีความเหมาะสม สุภาพ เหมาะกับกาลเทศะ วัฒนธรรม และประเพณี สอดคล้องความคิดเห็นของ Denis McQuail (1992) ในแนวคิดสื่อกับสาธารณะประโยชน์ที่ว่า ศิลธรรมความเหมาะสม และระสนิยมอันดี สามารถเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และความรุนแรงต่างๆ การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งภาพที่ปรากฏตลอดจนการใช้ภาษาประกอบกันไปด้วย

ประเด็นด้านสิทธิส่วนบุคคล จากการสัมภาษณ์พบว่า นักข่าวต้องแยกให้ออกระหว่างขอบเขตสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ของประชาชน โดยนักข่าวต้องยึดถือหลักการรายงานข่าวด้วยความรับผิดชอบทางจริยธรรม คือ มีความยุติธรรมต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่น่าเสนอในข่าวต้องมีความถูกต้อง ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือการเสนอข่าวบันเทิง ผู้บริโภคข่าวสารมักเข้าใจว่า ข่าวบันเทิง คือข่าว เรื่องราวชีวิตครอบครัวของดารา ข่าวก๊ากุไคร่ๆ ซึ่งในความเป็นจริง นั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น นิยามของความเป็นข่าวบันเทิง ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องบทบาทการแสดง หรือการที่ดาราบางคน เป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความใส่ใจในการศึกษา หรือมีจิตสาธารณะในการช่วยสังคม กลับปรากฏในพื้นที่ข่าวบันเทิงน้อยมาก สอดคล้องการศึกษาของอรนุช เลิศจรยารักษ์ (2535) เกี่ยวกับแนวคิดจริยธรรมและจรรยาบรรณกับการสื่อสารมวลชน ในหัวข้อหลักจริยธรรมพื้นฐานของสื่อมวลชนว่าด้วยหลักแห่งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของบุคคลที่มีชื่อเสียง นักสื่อสารมวลชนมักกล่าวอ้างว่าบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นบุคคลของประชาชน จึงพยายามติดตามนำเสนอข่าวของบุคคลเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด และเปิดเผยภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมในเวลาส่วนตัว หรือในเวลาที่บุคคลเหล่านั้นไม่ทราบที่กำลังตกเป็นเป้าสายตา

ประเด็นด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคิดเห็นการรายงานข่าวโดยเฉพาะในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นถึงแม้บางเหตุการณ์จะมีคุณค่าข่าวที่ควรนำเสนอ แต่ข่าวก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ด้วยสไตล์การเขียน การเขียนเนื้อหาข่าวและความนำ การให้หัวข้อหรือการใช้ภาพประกอบที่อาจสร้างความเจ็บปวดซ้ำๆให้แก่ผู้เคราะห์ร้ายที่เป็นข่าวได้ หลายครั้งที่สื่อมวลชนถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีเสียงเรียกร้องให้ใช้จิตสำนึกซึ่งนำหน้าระหว่างสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล นักข่าวจึงต้องใช้วิจารณญาณในการคัดเลือก และรายงานข่าวด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของอรนุช เลิศจรยารักษ์ (2535) ที่อ้างถึงถ้อยแถลงว่าด้วยความเชื่อเกี่ยวกับการสื่อสารที่มีจริยธรรม (Credo) ซึ่งกำหนดขึ้นโดยสมาคมการสื่อสารแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Nation Communication Association) ที่ว่าเราจะส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น และความรู้สึกเมื่อเผชิญปัญหาสำคัญ โดยยังคงให้ความสำคัญส่วนบุคคลและคำนึงถึงการรักษาความลับพร้อมทั้งจะรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารของเราทั้งในระยะสั้น และระยะยาว และคาดหวังว่าบุคคลอื่นจะรับผิดชอบเช่นกัน

เกินความเป็นจริง หรือชักจูงใจโดยหวังผลการพาณิชย์ ทำให้เกิดความสำคัญผิด หรือเข้าใจไม่ถูกต้องหรือ ก่อให้เกิดอันตรายได้ สอดคล้องกับ มาร์ต วรซ์ศิริ (2554) ที่ได้วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอรายการโฆษณา สินค้าในทีวีดาวเทียมพบว่าแม้ผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงามในทีวีดาวเทียม จะจัดแจ้งและขึ้นทะเบียนกับ สำนักงานอาหารและยาแต่ยังมีการโฆษณาที่ไม่เหมาะสม สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมาย

ประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญา จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวโน้มอุตสาหกรรมโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิลทีวีในประเทศไทยนับว่ามีโอกาสเติบโตสูงมาก และคาดว่าจะมี มูลค่าตลาดสูง โดยคาดว่าในอนาคตอันใกล้จะมีผู้รับชมทีวีดาวเทียมในอัตราที่สูงต่อประชากรทั่วประเทศ และ ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญของผู้ผลิตเนื้อหารายการ สอดคล้องกับการศึกษาของดวงกมล ชาติประเสริฐ (2547) ที่พบว่าปัญหาทางจริยธรรมที่ปรากฏในงานวิจัยบ่อยครั้งเกี่ยวกับจริยธรรมของ สื่อมวลชนตั้งแต่ปี 2534 - 2546 ได้แก่ความไม่เป็นกลางในการนำเสนอเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหารุนแรง การ ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการตัดสินผู้ที่ตกเป็นข่าว

ประเด็นด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร จากการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับสาระในข้อบังคับสภา วิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ของ สภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียงประเทศไทย (2554) ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องจริยธรรม ของการแพร่ภาพและกระจายเสียง ในด้านต่างๆที่ระบุไว้ในข้อบังคับนี้ด้วยหลักแห่งศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิส่วนบุคคล วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ ในด้านการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ที่นอกเหนือจากหลักการทั่วไปที่ต้องนำเสนอข้อมูล โดยยึดความเป็นธรรม และความถูกต้องคำนึงถึง แนวทางเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามสิทธิเสรีภาพของประชาชน นำเสนอข้อมูลที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย เปิด โอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้แสดงข้อเท็จจริง คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนด้วย

ประเด็นด้านการแก้ไขข้อผิดพลาด จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกเสียงมองว่าเมื่อ เกิดข้อผิดพลาดต้องแสดงความรับผิดชอบและดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยทันทีหรือพยายามแก้ไขเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยทันที โดยทำให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไปถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของอรนุช เลิศจรรยาภักดิ์ (2535) ที่อ้างถึงถ้อยแถลงว่าด้วยความเชื่อเกี่ยวกับการ สื่อสารที่มีจริยธรรม (Credo) ซึ่งกำหนดขึ้นโดยสมาคมการสื่อสารแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Nation Communication Association) ที่ว่าเรา พร้อมจะรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารของเราทั้งในระยะ สั้น และระยะยาว และคาดหวังว่าบุคคลอื่นจะรับผิดชอบเช่นกัน

ประเด็นด้านการส่งเสริมและการพัฒนาจากการสัมภาษณ์ต่างก็แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป และหลากหลาย สิ่งที่เหมือนกันคือ ให้มีการส่งเสริม สนับสนุนสังคมความหลากหลายของชาติพันธุ์ รวมทั้ง การพัฒนาวัฒนธรรมร่วมสมัยอันดีงาม โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการ พัฒนาด้านวิชาชีพการแพร่ภาพและกระจายเสียง โดยการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี ความรู้ ความสามารถและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการทาง ธุรกิจเพื่อการกำกับดูแลและการตรวจสอบกันเอง การพัฒนาเนื้อหาสาระให้มีเอกลักษณ์และคุณภาพ ที่สำคัญที่ทุกคนเห็นด้วยเป็นเสียงเดียวกันนั้นคือการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องของจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2550) กรณีศึกษาการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพสื่อโทรทัศน์ ที่ผลการศึกษาทำให้ได้ข้อกำหนดจริยธรรม ข้อเสนอต่อเนื้อหาข้อบังคับทางจริยธรรม และข้อเสนอการเตรียมความพร้อมของ สังคมไทยด้วยการยกระดับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้รับชมควบคู่ไปกับจริยธรรมและคุณธรรมของสื่อ

3. ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียมในประเทศไทย

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยโดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่างๆ พบว่า ปัญหาที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่

3.1 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียมในประเทศไทย แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเพศชายให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการส่งเสริมและ พัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียงมากที่สุด ในขณะที่ว่า โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.72 ส่วนเพศหญิงให้ความสำคัญกับปัญหาด้านทรัพย์สินทาง ปัญญามากที่สุด ในขณะที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.92 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นที่ต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ ประมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่า โดย ปกติแล้ว บุคคลจะมีความแตกต่างกันไปทั้งในด้านกายภาพบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยใจคอ ในเรื่องเพศ

ก็เช่นกัน ผู้หญิงกับผู้ชายจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotional) โอนอ่อนผ่อนตามและเป็นแม่บ้าน แม่เรือน นอกจากนี้ผู้หญิงจะถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย ลักษณะด้านอื่นๆ ได้แก่ ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง และสามารถจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่ยังถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย

3.2 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 - 25 ปีให้ความสำคัญกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด ในประเด็นที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.76

อายุมากกว่า 25 - 30 ปีให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการส่งเสริมและพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียงในประเด็นที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.41

อายุมากกว่า 30 - 35 ปีให้ความสำคัญกับปัญหาทรัพย์สินทางปัญญาเช่นเดียวกับอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป ในประเด็นที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.72 และ 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.60 และ 1.27 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยที่แสดงข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของปรมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่า อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสารได้ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่องของความคิด และพฤติกรรมโดยทั่วไปแล้ว คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษ์นิยมมากกว่า นอกจากนี้ความแตกต่างในเรื่องของความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องของความง่ายในการชักจูงด้วย เมื่อคนมีอายุมากขึ้นโอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง นอกจากนี้ในปกติแล้วคนที่มี

วัยต่างกัน มักจะมีความต้องการในสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปด้วย เช่น คนวัยกลางคน และคนสูงอายุ มักจะคิดถึงเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในขณะที่คนหนุ่มสาวอาจจะสนใจในเรื่องการศึกษา ความยุติธรรม เป็นต้น

3.3 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ความสำคัญกับปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วน เป็นกลาง และเหมาะสม ในประเด็นที่ว่าเพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหม่เอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.00

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับปริญญาโทให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาการแพร่ภาพและการกระจายเสียงในประเด็นที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.76 และ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.42 และ 0.54 ตามลำดับ

การศึกษาระดับปริญญาตรีและการศึกษาสูงกว่าปริญญาโทให้ความสำคัญกับปัญหาด้านทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด ในประเด็นที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.51 และ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.74 และ 1.60 ตามลำดับ

นอกจากนั้นการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาโทยังให้ความสำคัญกับปัญหาด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.60

จากผลการวิจัยที่แสดงข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่าคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในต่างยุคกันในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด รสนิยม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้ เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางใน

หลายเรื่อง โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่า คนที่มีการศึกษาต่ำ คนที่มีการศึกษาสูงมักใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำมักจะสื่อประเภทวิทยุ และโทรทัศน์

3.4 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้

จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า - 10,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริงเป็นจำนวนมาก ยากแก่การกำกับดูแลโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับอยู่ที่ 0.70

รายได้ 10,001-20,000 บาท เช่นเดียวกับ รายได้ 20,001 - 30,000 บาท เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่ว่าโทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ความสามารถ เทคโนโลยี และจริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรีทีวี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และ 4.68 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 และ 0.57 ตามลำดับ

รายได้ 30,001-40,000 บาทเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ว่าสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเลยในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่งที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย และปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับที่ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับที่ 0.46

รายได้มากกว่า 40,000 บาทเห็นด้วยกับปัญหาจริยธรรมด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี ที่ว่ารายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.15

จากผลการวิจัยที่แสดงข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆที่แตกต่างกันออกไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของปรมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่า รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการตลอดจนความคิดเห็นของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมของคน คนที่มีฐานะหรือรายได้สูงขึ้นจะใช้สื่อมวลชนมากขึ้นด้วย ซึ่งมักจะเป็นการใช้เพียงเพื่อแสวงหาข่าวสารสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

3.5 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี อาชีพนักเรียน นักศึกษา เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคระดับจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.44 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88

อาชีพรับจ้างทั่วไปเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านการนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือน เป็นกลาง และเหมาะสม ที่ว่าเพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่องดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่เป็นกลาง โหม่เอียง เพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.83

อาชีพลูกจ้าง พนักงาน เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านความมั่นคงของชาติที่ว่ารายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยก แตกความสามัคคีของคนในสังคมโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.49

อาชีพข้าราชการ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 ถึงแก่ด้านปัญหาจริยธรรมประกอบด้วยปัญหาจริยธรรมด้านความมั่นคงของชาติ ด้านสิทธิส่วนบุคคล ด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสื่อเพื่อสาธารณะ ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ด้านความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล และด้านการส่งเสริมและการพัฒนา ยกเว้นด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านการคุ้มครองสิทธิ ด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

อาชีพเจ้าของธุรกิจเห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัญหาจริยธรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ว่าแม้ว่าผู้บริโภคระดับจะได้รับประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบกิจการและการแข่งขันทางธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83

จากผลการวิจัยที่แสดงข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆที่แตกต่างกันออกไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนแก้วเทพ (2552) ที่ว่าอันที่จริงตัวแปรเรื่อง อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพในสังคมนั้นมักจะ

เชื่อมโยงกัน โดยมีการศึกษาเป็นตัวกำหนดตัวต้น ส่วนรายได้และสถานภาพจะเป็นตัวแปรต่อเนื่องตามมา อย่างไรก็ตาม ลักษณะพิเศษของการศึกษาตัวแปรเรื่องอาชีพนั้นมีข้อที่น่าสนใจดังนี้คืออาชีพของแต่ละบุคคลจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ประกอบอาชีพนั้น (professional predisposition) ซึ่งหมายความว่าความคิดเห็นของบุคคลที่มีอาชีพต่างกันก็ย่อมที่จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วย

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

นอกจากในส่วนการวิจัยในเชิงคุณภาพข้างต้นแล้ว การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย (The Approach to Ethical Content Regulations of Satellite Television Media in Thailand) ยังได้ทำการศึกษาในเชิงปริมาณโดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งจะได้อภิปรายในลำดับต่อไป

4.1 เพศต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่ไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่มีต่อปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่ 4.36 และ 4.27 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.44 และ 0.68 และค่า T-Test เท่ากับ 1.64 ค่า Sig เท่ากับ 0.10 แสดงว่า เพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็สามารถมีจิตใจที่ดี เป็นคนดี มีหลักจริยธรรมในจิตใจสำนึกอันเป็นธรรมชาติของแต่ละบุคคลได้โดยไม่มี ความแตกต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์เดช ศรีสุวรรณ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ในความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยการทดสอบสมมติฐาน H_0 ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน ในการทดสอบโดยใช้สถิติ T-Test ปรากฏว่าผลค่า Sig. ที่ได้คือ 0.428 ซึ่งมากกว่าค่า α ที่กำหนดไว้คือ 0.05 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (2553) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพต่อสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน

พบว่า โดยภาพรวมแล้วความแตกต่างทางเพศไม่เป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีทัศนคติในประเด็นต่างๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กมลวรรณ โล่ห์ลีวานนท์ (2533) ศึกษาถึงความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมปลาย ผลการวิจัยพบว่า เพศและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์ จำลองจากชีวิตประจำวัน โดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่รุนแรงและมีแนวโน้มพฤติกรรมที่นิ่งเฉยหรือเดินออกไปจากเหตุการณ์นั้นมากกว่า การบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบในเรื่องที่เกิดขึ้นหรือตำหนิเพื่อเป็นการโต้ตอบและใช้กำลังชกต่อย ตบตี นอกจากนี้การสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่รุนแรงต่อข่าวความรุนแรงในเชิงโครงสร้างทางสังคมเกือบทุกข่าวโดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางครอบครัว สำหรับข่าวความรุนแรงส่วนบุคคล ผู้ร่วมสนทนาที่มีทัศนคติด้านความรุนแรงที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง หรือมีภูมิหลังทางครอบครัวที่อบอุ่นใกล้ชิดกัน มีทัศนคติที่รุนแรงมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำ หรือขาดความอบอุ่นทางครอบครัว แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ ไวกัณณากร (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อความรุนแรงในการนำเสนอข่าวอาชญากรรมและข่าวอุบัติเหตุในสื่อมวลชนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และประเภทโรงเรียนกับความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อการนำเสนอภาพหรือข่าวความรุนแรงในสื่อมวลชน เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นในเรื่องปริมาณการนำเสนอภาพหรือข่าวความรุนแรงในสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

4.2 อายุต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาของผู้วิจัยที่ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 30-35 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 และ ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ช่วงอายุ มีผลต่อความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าช่วงอายุที่แตกต่างกัน ประสบการณ์ ช่วงเวลา เหตุการณ์ต่างๆในชีวิตก็ย่อมแตกต่างกันไป ซึ่งนั่นย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์เดช ศรีสุวรรณที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอข่าวดาวเทียมที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ในความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครนี้ยังได้มีทดสอบสมมติฐานย่อยที่ 2.2

สมมติฐาน H_1 ประชาชนที่มีช่วงอายุแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนบางเพศในละครโทรทัศน์ที่แตกต่างกันเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-Way Anova ผลปรากฏว่า ค่า Sig. ที่ได้คือ 0.047 ซึ่งน้อยกว่าค่า α ที่กำหนดไว้คือ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับ H_1 นั่นคือ ช่วงอายุของประชาชนที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน

4.3 การศึกษาต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่การศึกษาระดับปริญญาโท ที่ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 และค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมด้านต่างๆของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายิ่งมีการศึกษาสูงมากขึ้นเท่าใดระบบในการคิดต่อเรื่องต่างๆก็มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความรู้ มีความเข้าใจ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน แตกต่างกันไปจากง่าย ๆ ที่เริ่มยากมากขึ้นเป็นลำดับ ย่อมส่งผลให้คนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน คิดแตกต่างกันออกไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติวัฒน์ สว่างวงศ์ (2540) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ โดยได้ทดสอบทางสถิติ One-Way Anova สมมติฐาน H_1 การศึกษาของผู้ปกครองต่างกันจะส่งผลต่อความคิดเห็นต่อรายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในประเด็นเชิงลบต่างกัน ผลการทดสอบปรากฏว่า ค่า Sig. น้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 แสดงว่า การศึกษาของผู้ปกครองต่างกันจะส่งผลต่อความคิดเห็นต่อรายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ในประเด็นเชิงลบต่างกัน เช่นเดียวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้และปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่ได้ทดสอบค่าเฉลี่ยโดยสถิติ One-Way Anova แล้วค่า Sig. ที่ได้ มีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา รายได้และอาชีพ มีผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยสอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ว่าผู้รับสารแต่ละคนจะมีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไปซึ่งย่อมรวมไปถึงความคิดเห็น ทศนคติที่ต่างกันออกไปด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานของ ปรมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่าฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอัน

หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติความคิดเห็น คติและพฤติกรรมของบุคคล

4.4 รายได้ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

การวิจัยนี้ยังได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามช่วงรายได้ พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้นั้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในช่วงรายได้ 20,001 - 30,000 ที่ 4.54 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.24 และ ค่า F-TEST เท่ากับ 24.33 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของช่วงรายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คนที่มีรายได้แตกต่างกันก็ย่อมมีรสนิยมในการใช้จ่ายที่แตกต่างกัน นั่นย่อมหมายความว่าความรวมถึงความคิดด้วย สอดคล้องกับงานของปรเม สตะเวทิน (2541) ที่ว่าฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอันหมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิดเห็น คติและพฤติกรรมของบุคคล และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์เดช ศรีสุวรรณ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ในความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างกันในลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน

4.5 อาชีพต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมที่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย จำแนกตามช่วงอาชีพพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในอาชีพ ข้าราชการมากที่สุด ที่ 4.87 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.13 และ ค่า One-Way Anova เท่ากับ 9.43 ค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของช่วงอาชีพที่ต่างกันจะมีความเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบที่ต่างกันออกไป ย่อมส่งผลต่อความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในด้านนั้นๆแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งนั้นหมายความว่าความรวมถึงความคิดเห็น เช่น ผู้บริหารก็มีความสามารถในการบริหาร ในการวางแผนที่จะนำพาบริษัทไปยังเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนลูกจ้าง พนักงาน ก็จะทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามแผนที่มีลักษณะเป็นกิจวัตรที่ซ้ำๆ เป็นต้น สอดคล้องกับงานของ ประมะ สตะเวทิน (2541) ที่ว่าฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอันหมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิดเห็น คติและพฤติกรรมของบุคคลและสอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์เดช ศรีสุวรรณ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ในความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างกันในลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะมีความเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันจะมีความเห็นต่อจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทของนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในละครโทรทัศน์ที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 จะเห็นได้ว่าทุกภาคส่วนมีความต้องการให้กลไกภาคประชาชนหรือสาธารณะมีความรู้เท่าทันสื่อ การให้ความรู้แก่ประชาชนและสาธารณะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อตรวจสอบสื่อมวลชนตามหลักการ ตรวจสอบจริยธรรมและบรรทัดฐานของสื่อ นั้น หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น กสทช. สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดาวเทียม รวมทั้งสมาคมองค์กรต่างๆของภาคประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อแก่ประชาชน ต้องมีการติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานต่างๆ ที่สำคัญประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางด้วย

1.2 การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเขียนเงื่อนไขให้ละเอียดชัดเจน ไม่คลุมเครือ เจ้าของสถานีและประชาชนที่อ่านกฎหมายแล้วต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีว่ารายการประเภทไหน สามารถออกอากาศได้หรือไม่ โดยอาจแบ่งประเภทของรายการที่ต้องห้ามออกอากาศตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 37 ก็ได้ แต่ต้องกำหนด นิยามลงในรายละเอียดให้ชัดเจน เช่น อธิบายว่า “ความมั่นคงของชาติ” หมายถึงอะไร เช่น มีการเปิดเผยความลับทางทหารและกำหนดคุ้มครอง โดยระบุให้ชัดในกฎหมายว่า เนื้อหาบางประเภทไม่อยู่ในความหมายของเนื้อหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ตามกรอบของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับ บุคคลสาธารณะ กิจกรรมสาธารณะ รวมทั้งมีข้อยกเว้นในกรณีการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต เป็นต้น

1.3 การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ดาวเทียมนั้น จะต้องกำหนดขั้นตอนการออกคำสั่งห้ามออกอากาศรายการใดไว้ด้วย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ผลิตรายการและผู้ชม เช่น หากเจ้าของสถานีจะสั่งห้ามออกอากาศรายการใดต้องระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าภาคใดหรือส่วนใดของรายการขัดต่อกฎหมายข้อใด และเปิดเผยต่อสาธารณะ รวมทั้งให้สิทธิผู้ผลิตรายการในการชี้แจงแสดงเหตุผลของตน และให้สิทธิในการคัดค้านหรืออุทธรณ์คำสั่ง

1.4 นอกเหนือไปจากแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมทั้ง 12 แนวทางแล้วยังมีเนื้อหาที่ควรมีมาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาดังต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ ที่เน้นการให้ความเคารพต่อสถาบัน การนำเสนอเนื้อหาที่ต้องระมัดระวัง คำนี้ถึงความเหมาะสมที่สุด เพื่อ

ไม่ให้เป็นการดูหมิ่น ลบหลู่ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื้อหาที่มีความรุนแรง ความทารุณโหดร้าย ภาพหวาดเสียว ป่าเถื่อน ขาดมนุษยธรรม ได้แก่ ภาพแสดงวิธีฆ่า ภาพการแสดงออกที่วิตถาร ก้าวร้าว รุนแรง ภาพการข่มขืนและทารุณต่อสตรีและเด็ก ภาพใบหน้าผู้ตาย ภาพสภาพศพ ภาพอวัยวะที่ชำรุด ภาพวิธีการทำร้ายตนเอง เป็นต้น กรณีเรื่องโป๊เปลือย และลามกอนาจาร โดยเฉพาะภาพโป๊เปลือย ภาพยั่วยุกามารมณ์ ภาพเล้าโลม ภาพการมีเพศสัมพันธ์ ภาพศิลปะ ภาพประกอบการบรรยายทางวิชาการ ที่ควรมีเกณฑ์และข้อกำหนดที่ชัดเจน รวมทั้งการใช้คำพูดและเสียงประกอบ เช่น ห้ามใช้คำพูดหยาบคาย ไม่สุภาพ สองแง่สองง่าม ปลุกเร้าอารมณ์หรือเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งเสียงพูดหรือสนทนาระหว่างรายการที่แสดงออกไปในทางโหม่งหัว จูงใจให้ผู้ชมคล้อยตาม โดยเฉพาะประเด็นทางเพศนั้นควรแสดงทัศนะเฉพาะทางวิชาการและให้อยู่ในกรอบของวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้การแต่งกายของผู้ร่วมรายการและพิธีกร ควรแต่งกายด้วยความสุภาพเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยด้วย

1.5 แนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมจะถูกนำมาปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดต้องอาศัยการเสริมแรงด้วยการกำกับดูแลด้วยอำนาจทางกฎหมาย เพื่อป้องกันการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

2. ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ง่าเน้นการหาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะศึกษาหาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่ออื่นๆในประเทศไทยโดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและพบว่ามามีปัญหาทางจริยธรรมค่อนข้างสูง

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ง่าเน้นการหาแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาระสิทธิภาพของการปฏิบัติตามแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

2.3 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยในด้านต่างๆแล้วนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตจังหวัดอื่นๆด้วย

2.4 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจเพียงแต่ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะทำการสำรวจ

พฤติกรรมในการรับชมโทรทัศน์ดาวเทียม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นจะสามารถบอกได้ว่า ผู้บริโภคสื่อในปัจจุบันนั้นชอบดูรายการอะไร ซึ่งในบางครั้งอาจจะเป็นรายการที่ผิดจริยธรรม แต่กลับมีผู้ชมจำนวนมากก็เป็นไปได้ ซึ่งจะได้หาวิธีในการกำกับดูแลเนื้อหาได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. 2541. **การวิเคราะห์ผู้รับสาร** (Online). <http://coursewares.mju.ac.th>, 20 มกราคม 2556.
- กิตติวัฒน์ สว่างวงศ์. 2540. **รายงานการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรายการที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์** (Online). [www. Idis.ru.ac.th](http://www.Idis.ru.ac.th)., 20 มกราคม 2556.
- กรุงเทพธุรกิจ. 2554. **ชง กสทช. คมซื้อลิขสิทธิ์ ดพท. ยุคเคเบิลทีวีดาวเทียมบูม** (Online). www.bangkokbiznews.com, 5 กรกฎาคม 2555.
- _____. 2555. **ความคืบหน้าด้านแนวนโยบายมาตรฐานทางจริยธรรมของ กสทช** (Online). www.bangkokbiznews.com, 5 กรกฎาคม 2555.
- ดวงกมลชาติประเสริฐ. 2547. **รายงานการวิจัยเรื่องสถานภาพการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ศักดิ์ สมรรถนะบุตร. 2555. **งานดำอันตรายโปรดรับชมอย่างมีสติ** (Online). www.prachachart.net, 21 กรกฎาคม 2555.
- ธีรณรงค์ เกิดสุคนธ์. 2525. **อิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน** (Online). [www. idis.ru.ac.th](http://www.idis.ru.ac.th)., 21 กรกฎาคม 2555.
- นพวรรณ ต่อแสงศรี. 2554. **รายงานเรื่องรายการไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ในทีวีดาวเทียม**. กรุงเทพมหานคร: มุลินธิสื่อมวลชนศึกษา.
- นฤมล วีระวงษ์ชัย. 2547. **ความรู้ และความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ต่อการกำกับดูแลตนเองในวิชาชีพภายใต้สภากาหนังสือพิมพ์แห่งชาติ** (Online). www.thaithesis.org, 25 กรกฎาคม 2555.
- นฤมล ปิ่นโต. 2549. **การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์** (Online). www.thaithesis.org, 25 กรกฎาคม 2555.

ปรมะ สตะเวทิน. 2531. **นิเทศศาสตร์กับสังคม** (Online). www.library.bu.ac.th, 23 กรกฎาคม 2555.

_____. 2541. **การวิเคราะห์ผู้รับสาร** (Online). <http://coursewares.mju.ac.th>, 20 มกราคม 2556.

ปิยกุล เลาว์ณย์ศิริ. 2529. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพยนตร์** (Online). www.library.bu.ac.th, 23 กรกฎาคม 2555.

พิรงรอง รามสูต วรรณนันทน์. 2555. **ระหว่างโฆษณาชวนเชื่อกับที่วิพากษ์เลือก** (Online). www.bangkokbiznews.com, 21 กรกฎาคม 2555.

_____ และ ศศิธร ยูวโกศล. 2546. **รายงานการวิจัยเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พีระ จิระโสภณ. 2532. **การวิจัยการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณพิลาส กุลดิลก. 2554. **รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของนักวิชาชีพต่อการวางสินค้าในรายการโทรทัศน์ประเภทละครซีทีคอม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรทิพย์ เย็นจะบก. 2553. **บทบาทของสื่อมวลชนในภาวะวิกฤตของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พงษ์ศักดิ์ สุลัมพันธ์ไพบูลย์. 2539. **เรื่องนารูการสื่อสารดาวเทียม**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พงษ์เดช ศรีสุวรรณ. 2535. **รายงานการวิจัยจริยธรรมในการนำเสนอบทบาทนักแสดงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มารุต วงษ์ศิริ. 2554. **รายงานเรื่องสินค้า บริการด้านสุขภาพและความงามในทีวีดาวเทียม**. กรุงเทพมหานคร: มूलนิธิสื่อมวลชนศึกษา.

- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. 2534. **การวิเคราะห์ผู้รับสาร**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตรา รัชตวงษ์สกุล. 2551. **บทบาทของสมาคมสื่อมวลชนในการควบคุมจริยธรรมของสื่อมวลชน** (Online). www.crs.mahidol.ac.th, 5 กรกฎาคม 2555.
- วิภา อุตมพันธ์. 2546. **ปฏิรูปสื่อเพื่อสังคมหลักคิดและบทเรียนจากนานาชาติ** (Online). www.library.christian.ac.th, 8 กรกฎาคม 2555.
- วิรัช รักเยี่ยมสะอาด. 2542. **จรรยาบรรณการสื่อสารและสื่อสารมวลชน** (Online). www.vlswit.com, 23 กรกฎาคม 2555.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. 2530. **รายงานการวิจัยสาเหตุที่สื่อมวลชนแสดงบทบาทที่ไม่สร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณรัตน์ รัตนวราจค์. 2555. **รายงานการวิจัยจริยธรรมของผู้เล่าข่าวรายการโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว. 2553. **รายงานการวิจัยแนวทางการปฏิรูปสื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีต่อสื่อมวลชนไทย** (Online). www.commarts.chula.ac.th, 24 มกราคม 2556.
- ศิริกาญจน์ ยิ้มประยติ. 2548. **ปัจจุบันคนไทยบริโภคสื่ออย่างไร** (Online). www.thailis.or.th, 8 กรกฎาคม 2555.
- สถาบันคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม. 2554. **รายงานการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิลทีวีในยุค กสทช, 3 พฤษภาคม 2554**. กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)
- สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. 2555. **รายงานการสัมมนาเรื่อง ทีวีดาวเทียมพื้นที่ตลาดจริยธรรมและการกำกับดูแล, 25 กุมภาพันธ์ 2555**. กรุงเทพมหานคร. (อัดสำเนา)

- สมาคมโทรทัศน์ดาวเทียม. 2555. **โทรทัศน์ดาวเทียม** (Online). www.stat.or.th, 5 กรกฎาคม 2555.
- สาธิตา ตระกูลโชคเสถียร. 2554. **ประเด็นเพศในรายการวไรต์บ้านเทิง ทางสถานีทีวีดาวเทียม** (Online). www.thainew.prd.go.th, 5 กรกฎาคม 2555.
- สารานุกรมเสรี. 2555. **คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ** (Online). www.th.wikipedia.org, 5 กรกฎาคม 2555.
- สุกิจ ไวก้อนนาร. 2542. **ความคิดเห็นที่มีต่อความรุนแรงในการนำเสนอข่าวอาชญากรรมและอุบัติเหตุในสื่อมวลชนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภา ศิริมานนท์. 2550. **หลักแห่งความซื่อสัตย์** (Online). www.thaibrj.org, 23 กรกฎาคม 2555.
- สุระพงษ์ โสธนะเสถียร. 2533. **มาตรการควบคุมสื่อมวลชน** (Online). www.ranong2.dusit.ac.th, 20 กรกฎาคม 2555.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. 2553. **กรณีศึกษาการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพสื่อโทรทัศน์สาธารณะแห่งแรกของไทย** (Online). www.thaibja.org, 23 กรกฎาคม 2555.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. 2546. **รายงานการวิจัยโครงสร้างตลาดของสื่อวิทยุและโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.
- สมคิด เอนกทวีผล. 2547. **ทีวีดาวเทียม** (Online). www.positioningmag.com, 20 กรกฎาคม 2555.
- สมควร กวียะ. 2527. **การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ เสรีภาพและความรับผิดชอบ**. กรุงเทพมหานคร: พชรกานต์การพิมพ์.
- สมชัย สุวรรณบรรณ. 2552. **ปฏิรูปสื่อไทยสงสัยต้องปฏิวัติ** (Online). www.radiothai.fm, 21 กรกฎาคม 2555.

- สำนักข่าวประชาธรรม. 2550. **แผนแม่บทส่งเสริมและพัฒนาการใช้ทรัพยากรสื่อสารมวลชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง** (Online). www.oknation.net, 8 กรกฎาคม 2555.
- สำนักผังเมือง. 2555. **เขตในกรุงเทพมหานคร** (Online). www.wikipedia.com, 5 กรกฎาคม 2555.
- อารักษ์ ราษฎร์บริหาร. 2555. **ทีวีดาวเทียมพื้นที่แห่งอุดมการณ์** (Online). www.prachathai.com, 10 กรกฎาคม 2555.
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว และคณะ. 2553. **รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิรูปสื่อในการศึกษาความคิดเห็นของนักนิเทศศาสตร์ที่มีต่อสื่อมวลชนไทย** (Online). www.commarts.chula.ac.th, 20 มกราคม 2556.
- อรนุช เลิศจรรยารักษ์ และ ดาราวรรณ สุขุมลชาติ. 2535. **ทฤษฎีการสื่อสารเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Barnett, S. R. 1972. **Federal, and local regulation of cable television state** (Online). www.prip.harvard.edu, July 18, 2012.
- Brian, J. C. and P. R. Day. 1999. **Dynamic regulation of television viewing content based on viewer profile and Viewing history** (Online). www.google.co.th/patents, July 18, 2012.
- Conley, D. 2009. **Media Law and Ethics: Intersection of The New York Times Code of Ethics and Cases** (Online). www.citation.allacademic.com, July 5, 2012.
- Giudici, M. 2008. **Hurricane Katrina The Ethical Responsibility of the Media in Their Coverage of the Recovery Process** (Online). www.mprcenter.org, July 5, 2012.
- Linderud, A. H. 2009. **Effects of Codes of Ethics in Media A Comparative Analysis of Hawaii Journalists and Norwegian Journalists** (Online). www.prip.harvard.edu, July 18, 2012.

- McQuail, D. 1983. **Mass Communication Theory and Introduction**. London: Sage publication.
- Mohammad, A. S. 1991. **Ethics and responsibility in journalism: An Islamic perspective** (Online). www.neilsen.com/th, July 5, 2012.
- Neilsen. 2011. **Neilsen channel ranking** (Online). www.neilsen.com/th, July 5, 2012.
- Qingli, L. 1998. **Difficult and Slow Progress A Comparison of Media Codes of Ethics in China** (Online). www.pirp.harvard.edu, July 18, 2012.
- Simon, P. 2005. **Regulation of television advertising** (Online). www.verginia.edu, July 18, 2012.
- Thomas, J. and K. Andrew. 2010. **Content management and digital television technology, regulation and policy** (Online). www.swinburne.edu.au, July 5, 2012.
- Wilbur, S. 1956. **Four Theories of the Press**. USA: Urbana.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสอบถาม
แบบสอบถามเรื่อง แนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม
ในประเทศไทย

ศึกษาและวิจัยโดย นายกฤษณ์ภวี จันทพันธ์ รหัสนิสิต 5415100032

นิสิตปริญญาโท สาขานิติศาสตร์และสารสนเทศ ภาควิชานิติศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิชนากรแก้ว

คำแนะนำ: กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับคำตอบของท่าน
 ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

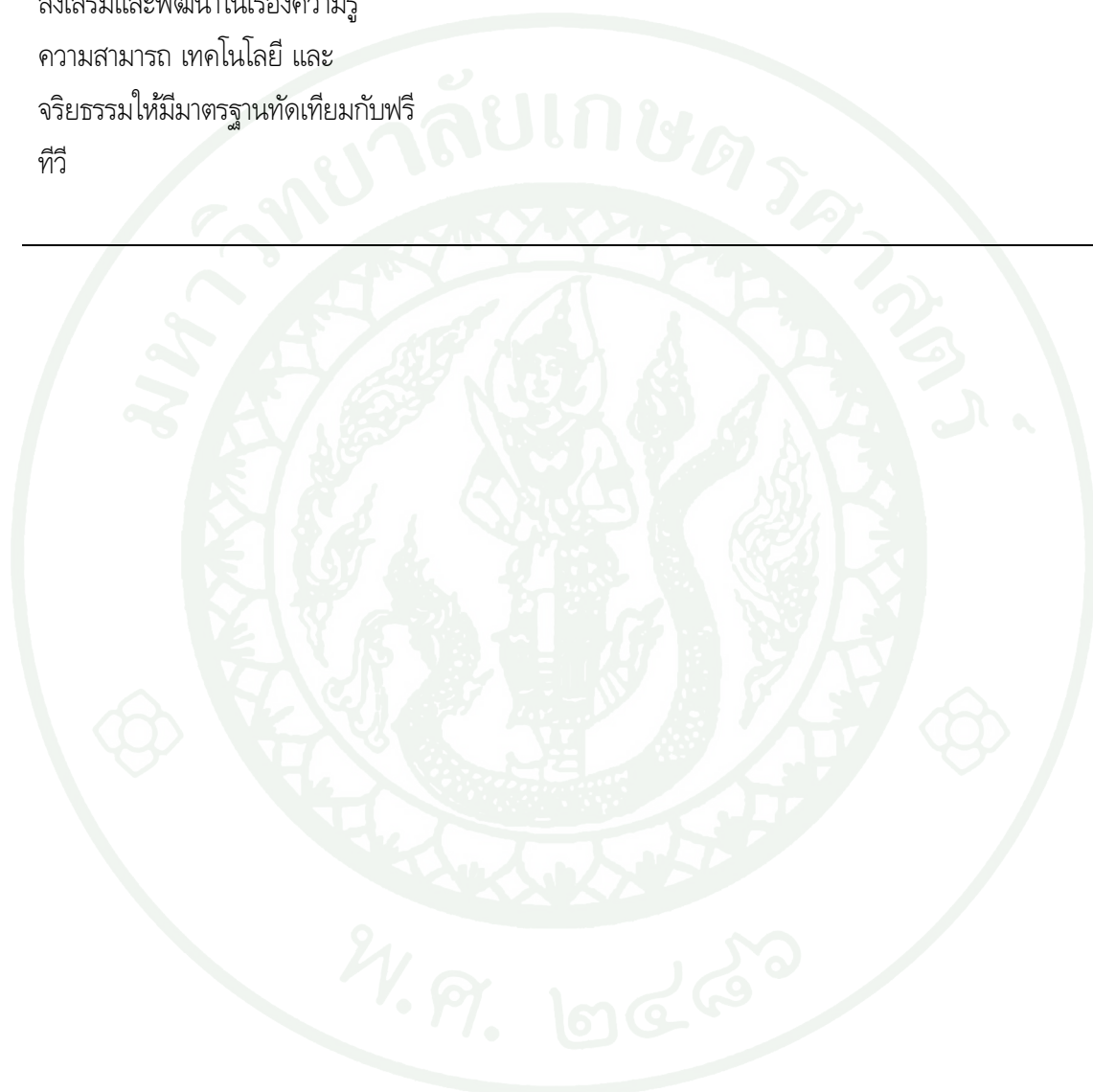
1. เพศ	( ) 1. ชาย	( ) 2. หญิง
2. อายุ	( ) 1. ต่ำกว่า 20-25 ปี	( ) 2. มากกว่า 25-30 ปี
	( ) 3. มากกว่า 30-35 ปี	( ) 4. มากกว่า 35 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา	( ) 1. ประถมศึกษา	( ) 2. มัธยมศึกษา
	( ) 3. ปริญญาตรี	( ) 4. ปริญญาโท
	( ) 5. สูงกว่าปริญญาโท	
4. รายได้	( ) 1. ต่ำกว่า-10,000 บาท	( ) 2. 10,001-20,000 บาท
	( ) 3. 20,001-30,000 บาท	( ) 4. 30,001-40,000 บาท
	( ) 5. สูงกว่า 40,000 บาท	
5. อาชีพ	( ) 1. นักเรียน/นักศึกษา	( ) 2. รับจ้างทั่วไป
	( ) 3. ลูกจ้าง/พนักงาน	( ) 4. ข้าราชการ
	( ) 5. เจ้าของธุรกิจ	( ) 6. อาชีพอื่น ๆ

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	อย่างยิ่ง (5)	(4)	(3)	(2)	อย่างยิ่ง (1)
1. รายการของพรรคการเมืองมักจะนำเสนอข้อมูลคนละด้านกับคู่แข่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แบ่งแยกแตกความสามัคคีของคนในสังคม					
2. รายการพุทธพาณิชย์ มักจะมีการใช้พระสงฆ์เป็นผู้นำเสนอเนื้อหาเพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มีการบริจาคทรัพย์สินหรือซื้อสินค้าจำพวกวัตถุมงคลต่างๆ					
3. รายการดูดวงมักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ ถือเป็นกรรมมเมาประชาชนให้มั่งงาย					
4. รายการที่นำเสนอประเด็นทางเพศ มีการแต่งกายและภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการของพิธีกรที่ไม่เหมาะสม					
5. พิธีกรและผู้ร่วมรายการมักจะมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำหยาบคายการใช้คำสองแง่ กำกวม					

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียมในประเทศไทย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
6. โทรทัศน์ดาวเทียมมีมากกว่า 300 ช่องจึงมีการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริง เป็นจำนวนมาก ยกแก่การกำกับดูแล					
7. ความละเอียดและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของสื่อมักจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ ของผู้ที่ตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง					
8. ดัชนีที่มาของแหล่งเงินทุนหรือ เจ้าของสถานีพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ และนโยบายของช่องโทรทัศน์ดาวเทียม ไม่เหมาะสมสำหรับการเป็นพื้นที่เพื่อ การโต้แย้งสาธารณะ					
9. สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมมักจะละเอียด ในการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่สนใจในสิ่ง ที่ผิดพลาดปล่อยให้เลยตามเลย					
10. แม้ว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์ จากการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการก็ควรจะต้องมีจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบกิจการ และการแข่งขันทางธุรกิจ					
11. เพื่อผลกำไรในทางธุรกิจ จึงทำให้ช่อง ดาวเทียมนำเสนอข้อมูลค่อนข้างที่จะไม่ เป็นกลาง โหม้เอียง เพื่อผลประโยชน์ของ เจ้าของ หรือ ผู้สนับสนุนทางการเงิน					

ปัญหาด้านจริยธรรมของสื่อโทรทัศน์ ดาวเทียมในประเทศไทย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)
12. โทรทัศน์ดาวเทียมควรมีการ ส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี และ จริยธรรมให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับฟรี ทีวี					

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นายกฤษณ์กวี จันทพันธ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 8 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีการศึกษา 2553

